

Yeni dünya düzeni...

- Hukukun tarihi bütün boyutlarıyla toplum düzeninin aktörleri olan insanların özgürleşme çabalarının bir sonucudur diyebiliriz.

Ömer Uğur GENÇCAN

Yargıtay 2. HD Tetkik Hakimi

- Dünya esasen kapitalist uygarlığın eseri sayılabilecek bir çok yaşamsal sorunla boğuşuyor. İşsizlik, yolsuzluk, ülkeler arası gelir uçurumu, göçler, mültecilik küresel ısınma, çevre felaketleri, su sorunu, savaşlar, etnik sorunlar.

Ragıp BAYRAKTAR

- Taraftarın tutum ve davranışlarını birer müşteri yada tüketici gibi davranacak biçimde değiştirmek için onları kalabalıklar veya stadda yükselecek ses olmaktan çıkarıp başarının bir parçası haline getirmek gerekiyor.

Av. Yunus EGEMENOĞLU

- Baro idaresinde şeffaflık bilgiye açıkça ve kolayca ulaşabilme etkin ve hızlı bir düzen kurabilme yaptığımız hizmetin aradığı asgari sisteme vakıf olma...

Av. Sedat KARTAL

- İşkencenin başlıca failleri, ceza soruşturması sürecinde yer alan görevliler ve devletin güvenliğinden sorumlu memurlardır.

Ecevit SÖYLER / Kayseri Cumhuriyet Savcısı

“Müziksiz bir yaşam hatadır...”

- ✓ GÜÇLÜ
- ✓ DENEYİMLİ
- ✓ GÜVENİLİR
- ✓ ALANINDA UZMAN
- ✓ KALICI

armoni
MÜZİK MERKEZİ

Atatürk Cad. Feraizci Sok. No.7 Heykel / BURSA
Tel-Fax: (0.224) 222 37 97 - 220 76 02

www.filarmoni.com.tr

KURULUŞ
1867

KEBAPÇI
İSKENDER®

*36 yıldır
damak tadınız*

YAVUZ İSKENDEROĞLU

Kebapçılık Gıda San. ve Turizm İthalat-İhracat
Ticaret Limited Şirketi

3. Kuşak

* Mudanya Yolu 16. Km. "Köy" Tesisleri Yanı
Tel:0.224.244 92 17 - 244 99 01-2-3-4 - 244 91 79 - 244 92 14
Fax:0.224.244 99 02

* Soğanlı Botanik Parkı BURSA Tel:0.224.221 54 04
[Http://www.kebapciiskender.com](http://www.kebapciiskender.com)

Gözünüz arkada kalmasin..

ULUdağ[®]
BURSA
ÇELİK KAPI

www.uludagkapi.com

**U. Ç. K. DEMİR DOĞRAMA
SAN. TİC. LTD. ŞTİ.**

Fab: Esenevler Mah. Otosansit 33. Bl.
No: 1-19 BURSA/TÜRKİYE

Tel.: 0.224. 346 11 17 - 346 00 59

Fax: 0.224. 346 00 58

Showroom: Yeşil Cad. No. 24 Bursa

Tel: 0.224. 326 03 88

"Bursa'da üretilen tek TSE belgeli çelik kapı"

BURSA BAROSU DERGİSİ

Ağustos 2003

Üç Ayda Bir Yayınlanır

Yıl : 27 Sayı : 72

SAHİBİ

Bursa Barosu Adına
Başkan Av. Asude ŞENOL

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Av. Ali Sarper SARP

YAYIN KOORDİNATÖRÜ

Av. Zeki KAHRAMAN

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Av. Gürkan ALTUN

YAYIN KURULU

Av. Didem GÜNGÖR
Av. Emine YAVUZ
Av. Meysun GÜLER
Av. R. Cengiz KOCABEY
Av. Burcu KARASAKAL
Stj. Av. Ayfer GÜN

YAYIN DANIŞMANLARI

Av. Hasan SAKARYA
Av. Bahir ESİNOĞLU
Av. Namık TİPİOĞLU

Yazışma Adresleri

Bursa Barosu Dergisi
Baro Başkanlığı Yeni Adliye

Baskı Hazırlık - Tasarım

Marti Ajans

Reklam Ürünleri Basın Yayın İlanları Tic. Ltd. Şti.

Tel.: (0.224) 441 62 55 (pbx)

Fax: 441 62 56

www.martiajans.com

martiajans@martiajans.com

martiajans@ttnet.net.tr

İÇİNDEKİLER

Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi	4
Basın Açıklamaları / Av. Asude ŞENOL	5
Hukuk Tarihinde Nesnel Olayın Yorumlanması Sorunu	
Yargıtay 2. HD. Tetkik Hakimi - Ömer Uğur GENÇCAN	7
Yaşam Hakkı, İşkence ve İnsanlık Dışı Muamele	
Kayseri Cum. Savcısı - Ecevit SÖYLER	12
Meslek Dayanışması / Av. Gülşen ÖZDEMİR	26
Bursa Barosu Yönetişiminde Optimal Verimlilik, Motivasyon	
ve Başarı Üzerine Düşünceler / Av. Sedat KARTAL	27
Sanıklık, Hiçbir İnsana ve Hiçbir Makama	
Uzak Bir Sıfat Değildir / Av. Turgut İNAL	29
Ahlakın Ölümü, Hukukun Yükselişi / Ertuğrul UZUN	30
Cinayet Olgularında Olay Yeri İncelemesinin Önemi	
Adli Biyoloji Uzm. Dr. Ayşim TUĞ - Adli Tıp Uzm. Prof.	
Dr. Hamit HANCI	32
Hitit Yasaları / Av. Erdal ERALP	34
Yaşananlar Boşuna mı? / Av. Bahir ESİNOĞLU	40
İmar Kanunu 18. Madde Uygulaması ile	
İlgili Önemli Hususlar Av. Nezih SÜTÇÜ	41
Bingöl Çobanları / Kemalettin KAMU	54
Yargıda Yolsuzluk Filan Yok / Kadir ŞİNAS	55
Danışma Yöntemi / Av. Fahrettin KAYHAN	57
Küreselleşme / Ragıp BAYRAKTAR	64
Gol Atan Galip / Av. Yunus EGEMENOĞLU	66
Kalbimizi Yakan Tarih 2 Temmuz / Şiir	71
Tanıma ve Tenfiz / Stj. Av. Ayfer GÜVEN	72
Sahibinden Sevren Satılık Ülke / Gül Çağalı GÜVEN	79
Kaynak Suları Harcı / Harun BODUR	83
Hüküm Vermeden Önce: Bekle ve Gör / Öykü	91
Kırmızı İbikli Küçük Tavuk / Öykü	93
Maliye Bakanlığı Bursa Muhakemat Müdürlüğü	
Av. İbrahim FİDAN	94
Felsefe Tarihi / Av. Cahit ARKAN	95
Avukat Olacaktı Muhterem / Prof. Dr. Rona AYBAY	96
Kitap İnsanları-Kitap Mekanları / Av. Sezer ÖNDÜL	97
İngiliz Avukatlık Kanunu / Av. Hakan Fırat ALADAĞ	98
Baro Levhasında Son Durum	126
İçtihatlar	127

ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklalini, Türk cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafa etmektir. Mevcudiyetinin ve istiklalinin yegane temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek, iç ve dış bedbahların olacaktır.

Bir gün, istiklal ve cumhuriyeti müdafa zorunluluğuna düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkan ve şeraitini düşünmeyeceksin. Bu imkan ve şerait çok namüsaıt bir mahiyette tezahür edebilir.

İstiklal ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler.

Cebren ve hileyle aziz vatanın bütün kaleleri zap edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere, memlekette, iktidara sahip olanlar gaflet ve hıyanet içinde bulunabilirler.

Hatta bu iktidar sahipleri şahsi menfaatlerini, müstevlilerin siyasal emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr-ü zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evladı! İşte bu ahval ve şerait içinde dahi, vazife, Türk istiklal ve cumhuriyetini kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur!

20 Ekim 1927

BASIN AÇIKLAMALARI

Av. Asude ŞENOL
Bursa Barosu Başkanı

10.06.2003 günlü gazete haberleriyle BUSİAD'ın Cargill Orhangazi Tesislerine çevre ödülü verdiğini öğrendik.

Çevrenin ekolojik dengesini olumsuz yönde etkilediği mahkeme kararlarıyla belirlenen ve faaliyetini kararlara, kanunlara ve hukuka aykırı olarak sürdüren bir tesisin, üstelik çevre dalında ödüllendirilmesi çok enteresan bir tavidir ve ödül kelimesinin anlamı da bu olayda çok farklılaşmaktadır.

Yasaya aykırı durum ve oluşumların sivil toplum örgütleri tarafından desteklenmesi, bu konuda eleştirdikleri politikacıların benzer davranışlarından daha yanlış sonuçlara neden olabilir. Hukuka meydan okumak kim tarafından ve hangi amaçla yapılırsa yapılsın ciddi bir tehlikedir.

Bayındırlık Bakanlığı'nın Uludağ yamaçlarındaki 11 Köyü Osmangazi Belediyesi mücavir alanından çıkartarak imar ve iskan yetkilerini Bayındırlık İl Müdürlüğü'ne vermesi asla onaylanamayacak keyfi bir karardır.

Uludağ'daki yağmaya ve kamu alanlarındaki kaçak yapılaşmaya karşı başarılı bir mücadele veren Osmangazi Belediyesi'nin kararlı tutumu çıkarları zedelenen bazı çevreleri rahatsız etmiştir. Kendi çıkar ve küçük amaçlarını her şeyin üstünde tutan bu çevrelerin baskısının Bakanlık üzerinde etkili olması ve istedikleri değişikliğin yapılması, siyasi idare açısından büyük bir ayıptır.

Bayındırlık Bakanlığı bu kararıyla, hukuk, yasalar ve mahkeme kararlarına karşı bu çıkar çevrelerinin isteği doğrultusunda siyasi tercih kullanmıştır.

Bayındırlık İl Müdürlüğü'nün, söz konusu bölgedeki geçmiş uygulamalarına bakıldığında, bu kararın kurumsal alanın yasalara aykırı özel kullanmasına olanak tanıyan, siyasi bir karar olma niteliği açıkça ortaya çıkmaktadır.

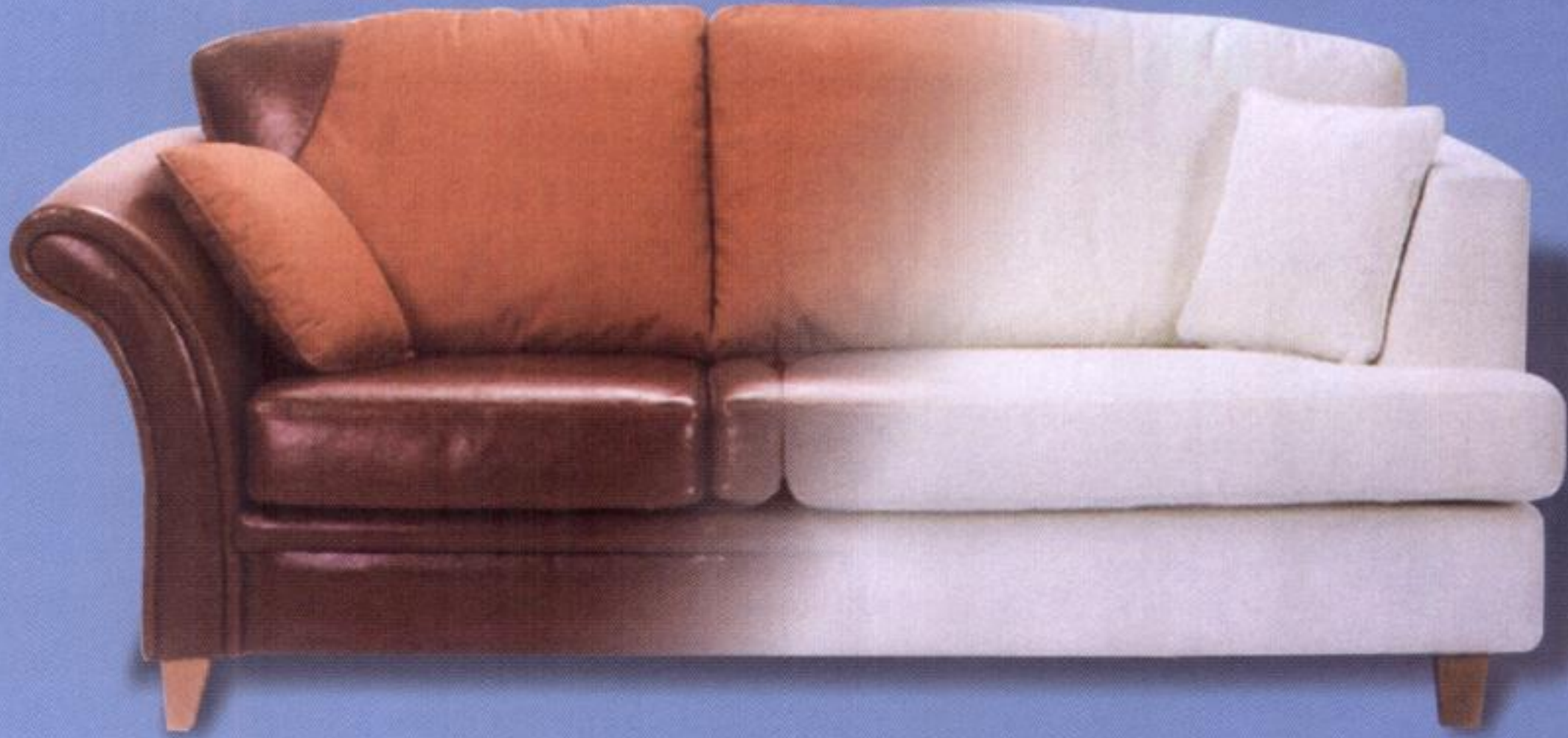
Demokratik hukuk devleti olmanın gereği; kararların siyasi tercihlere değil hukuka dayanması, yasalara aykırılığın değil saygının desteklenmesi, oy kaygısının değil toplumun yararlarının belirleyici olması, belli çevrelerin değil çoğunluğun yararının gözetilmesi, yönetimde devamlılık ve istikrarın sağlanmasıdır.

Bayındırlık Bakanlığı'nın hukuk yerine oy kaygısıyla verdiği siyasi kararı protesto ediyor, yeni Sultanbeyliler yaratılmasına seyirci kalmayacağımızı, hukuk alanında mücadelemizi sürdüreceğimizi kamuoyunun bilgisine saygıyla sunuyoruz.

Kamuoyunun bilgilerinize saygı ile sunarım. 10.06.2003

özenle işlenip tasarlanmış ama...!

*özenle tasarlanan Kray Mobilya
kolleksiyonlarında dayanıklılık vazgeçilmezdir.*

KRAY
—mobilya

HUKUK TARİHİNDE NESNEL OLAYIN YORUMLANMASI SORUNU

Yargıtay 2. HD Tetkik Hakimi - Ömer Uğur GENÇCAN

ANLATIM DÜZENİ

I. KAVRAM

A. Evrensel Bakış

B. Ulusal bakış

1. İslamiyet Öncesi

2. İslamiyet Sonrası

3. Tanzimat Sonrası

4. Cumhuriyet Dönemi

II. HUKUK TARİHİNİ OLUŞTURAN NESNEL OLAYLARIN NİTELİĞİ

III. TARİH BİLİMCİ - DOĞA BİLİMCİ KARŞILAŞTIRMASI

A. Doğa Bilimci

B. Tarih Bilimci

IV. NESNE FARKLILAŞMASI SORUNU

A. Doğa Bilimlerinde Nesne

B. Hukuk Tarihinde Nesne

1. Genel Olarak

2. Özellik Sorunu

3. Değerlendirme

V. DİL SORUNU

1. KAVRAM

A. EVRENSEL BAKIŞ

Hukuk tarihi, insanların bilinçli eylemleriyle gerçekleştirdiği değişikliklerin toplamından başka bir şey değildir. Toplum düzenini sağlayan öğelerin her biri uyum içinde olsaydı insanların var olan değiştirmeye kalkışmaları / değiştirmelerine zaten gerek de kalmazdı. Böyle bir toplum ise sonsuz bir şimdiki zamanı yaşıyor / yaşayacak olurdu/ olacaktı. O halde değişimi toplum düzenini gerçekleştiren öğeleri yerli yerine oturtma uğraşısıdır diye tanımlayabiliriz.

Değişimin hukuksal boyutuna bakılırsa hukuk kurallarının hangi etkilere bağlı olarak oluştuğunu belirlemenin de var olan hukuku değerlendirmek ve özellikle geleceğe ilişkin hukuk politikalarını saptayabilmek açısından önemi açıktır.

Hiçbir zaman akıldan çıkarılmamalıdır ki hukuk tarihi boşuna yaşanmış bir olgu olsa idi toplum düzeninin öznesi olan insan olsa olsa tanrıbilim ya da hayvanbilimin nesnesini oluşturuyor sayılırdı.

Hukuk tarihine evrensel bakışın çerçevesini çizmek bakımından söylemek gerekirse hukukun tarihi, bütün boyutlarıyla toplum düzeninin aktörleri olan insanların özgürleşme çabalarının bir sonucudur diyebiliriz.

Kuşkusuz ki hukuk tarihi insanlığın tarihidir. Konuya bu pencereden bakılırsa karşımıza genel hukuk tarihi çıkar. Avrupa'da hukuk eğitimi verilen kurumlarda 16. Yüzyıla kadar sadece Roma Hukuku ve Kanonik Hukuk öğretilirdi.

Roma Hukuku bazı küçük kalıntıları da bir yana bırakacak olursak yürürlükten kalkmıştır diye söyleyebiliriz. Roma Hukuku Hz. İsa'dan sonra 527-565 yılları arasında hüküm süren Doğu Roma İmparatoru İustinianus'un büyük bir yasalaştırma eseri olan Corpus Iuris Civilis ile yazılı olarak saptanmıştır.

Kanonik Hukuk ise Katolik Mezhebinin / görüşünün / anlayışının / yorumunun esaslarına göre Katolik Kilisesi papazları tarafından oluşturulan kurallar bütünüdür.

B. ULUSAL BAKIŞ

Hukuk tarihine Türk ulusunun penceresinden bakılırsa genel hukuk tarihinin bir dalı olan Türk Hukuk Tarihi ile karşılaşırız.

Bilindiği üzere Türkler tarihin derinliklerinden beri bugünkü yurdumuzda yerleşik değillerdi. Türkiye'nin

bugünkü arazisi üzerinde daha önce Roma Devleti'nin en zengin vilayetlerinden biri olan Asia Vilayeti yer alırdı. Türkler bu araziye 26 Ağustos 1071 Malazgirt Meydan Savaşı ile ellerine geçirerek Türkleştirmişlerdir. Türkler diğer uluslar gibi tek vatanlı ve birbirini tarih boyu izleyen tek devletli bir ulus olmadığı için Türk Hukuk Tarihini dört dönemde incelenmesi gerekir.

1. İSLAMİYET ÖNCESİ

Türklerin anayurtları olan Ortaasya'da yaşadıkları zaman dilimini kapsayan bu dönemde Göktürk Hukuk Sistemi ile Uygur Hukuk Sisteminden söz edilmektedir. Bu dönem Türklerin Türkistan'da kendilerine özgü bir hukuk sistemini uyguladıkları dönemdir.

2. İSLAMİYET SONRASI

Türklerin Müslüman olmalarından sonra egemen olan hukuk sistemi ise İslam Hukukudur. İslam'ın hukukla ilgili olan kısmına başka bir anlatımla İslam'da hukuka Fıkıh denilir. Fıkıh, hukuksal bir kavram olarak şer'i hükümleri kanıtları ile bilmektir. Fıkıh yerine şeriat değil de Şer'i Hukuk veya İslam Hukuku deyimlerinin kullanılması daha yerindedir. Kuşkusuz sözünü ettiğimiz dar anlamında fıkıhtır. Fıkıh geniş anlamda İslamlık Bilgisi anlamındadır.

Fıkıh kavramı içerisinde yer alan kurallar değişik biçimlerde adlandırılır.:

- İbadat: Fıkıhın dine ilişkin kurallarıdır.

- Muamelat: Fıkıhın özel yaşayışa ilişkin kurallarıdır. Ki daha sonraları, fıkıhın evlenme ile ilgili kuralları münakehat, boşanma ile ilgili kurallarına müfarekat, mirasa ilişkin kurallarına da feraiz, cezaya ilişkin kurallara da ukubat denilmiştir.

3. TANZİMAT SONRASI

Tanzimat hareketi günümüz hukukunun belirtilerinin / ışığının ortaya çıktığı bir dönemdir. Bu nedenle İslamiyet sonrası dönemden ayırmamada yarar vardır. Tanzimat dönemi aslında bir bütün oluşturmakta ise de bölümlenerek incelenmektedir. / anılmaktadır. Şöyle ki;

- 1839 - 1876 : Tanzimat

- 1876 - 1878 : I. Meşrutiyet

- 1878 - 1908 : İstibdat

- 1908 sonrası : II. Meşrutiyet dönemlerini / bölümlerini oluşturur.

Ahmet Cevdet Paşa'nın (1822 - 1895) başkanlığını

yaptığı bir komisyon 1868 - 1876 yılları arasında çalışarak İslam dünyasındaki ilk Yurttaşlar Yasası ve Borçlar Yasasını hazırladı. İslam hukukunun muamelat bölümünün bir kısmını derleyen 16 kitaptan oluşan bu çalışma kısaca Mecelle olarak adlandırılır. Mecelle, hikmetli kitap anlamına gelir. Asıl adı ise Mecelle-i Ahkam-ı Adliye'dir.

Türk Yurttaşlar Yasası'nın gerekçesinde Adalet Bakanı Mahmut Esat'ın (Bozkurt) Mecelle'ye ilişkin düşüncelerini / sözlerini - günümüz Türkçe'siyle - aynen yineliyorum:

“... Mecelle'nin temeli ve ana çizgileri dindir... Yasaları dine dayalı devletler kısa bir zaman sonra yurdun ve ulusun isteklerini karşılayamazlar... Çağdaş uygarlığın Türk toplumu ile bağdaşamayan noktaları görülüyorsa bu Türk Ulusunun yetenek ve becerikliliğindeki eksiklikten değil onun çevresini gereksiz yere saran ortaçağ örgütlerinden ve dinsel hukuk kural ve kurumlarından. Nitekim çağdaş uygarlıkla Mecelle kuralları şüphe yok ki bağdaşmaz... Türk Yurttaşlar Yasası Tasarısı Yürürlüğe girdiği gün Ulusumuz on üç yüzyılın kendisini çeviren bozuk inanış (*) ve karışıklıklarından kurtulmuş, eski uygarlığın kapılarını kapayıp dirilik ve gürlük getiren çağdaş uygarlığın içine girmiş bulunacaktır. Adalet Bakanlığı bu Yasayı hazırlamakla devrim ve tarih karşısında ulusal görevini yerine getirerek Türk Ulusunun gerçek yararlarını açıklamış olduğunda şüphe etmemektedir.”

4. CUMHURİYET DÖNEMİ

Cumhuriyet'in duyurulması ile başlayan bu dönemde Dr.Paul Koschaker'in deyişi ile Türkiye, büyük insan Atatürk'le (Ruhu şadolsun / sevinsin) Avrupa kültürüne bağlanmıştır. Bu başlangıç, Batı kültür ve hukukunun benimsendiği ve Türk ulusunun birilerinin başka yönleri çekme uğraşlarına / ihanetlerine rağmen yönünün / geleceğinin çizildiği / belirlendiği bir mucizedir / Tanrı'nın Türk ulusuna verdiği bir ödüldür / armağandır. Türk aydınının ülkesinin pusulasını başka yönleri çevirme gayretlerine karşı savaşımı ise onun Atatürk'e karşı olan namus / vicdan borcudur.

II. HUKUK TARİHİNİ OLUŞTURAN NESNEL OLAYLARIN NİTELİĞİ

Hukuk tarihi kavramına ilişkin olmak üzere evrensel bakış ile ulusal bakışa ilişkin satır başlarına bir göz gezdirdikten sonra artık bu çerçevede / kapsamda yer alan nesnel olayların yorumlanması sorununa geçebiliriz.

Hukuk tarihinde nesnel olayın yorumlamasını yaparken doğa bilimlerinde olduğu gibi yasalarla olgulara yaklaşabilir miyiz? Weber'e göre tarihsel bir olay:

- Dışarıdan : nedensellik ilişkileri

- İçerden : kültürel bağlam içinde açıklanabilir.

Hukuk tarihinin konusu olan nesnel olay doğal olaylardan farklıdır. Hukuk tarihinin konusu olan nesnel olay bir kültürel temele dayanır. Hukuk tarihinde doğa bilimlerinde olduğu gibi evrensel yasalar üretilmez. Hukuk tarihindeki nesnel olaylar tekil ve biricik / unique olaylardır. Hukuk tarihinin konusu nesnel olay bu nedenle hem nedensel hem de yorumlayıcı bir şekilde açıklanabilir / açıklanması olanaklıdır.

III. TARİH BİLİMCİ - DOĞA BİLİMCİ KARŞILAŞTIRMASI

A.DOĞA BİLİMCİ

Doğa bilimci çalışmasında / uğraşında belirsiz bir gerçekle karşı karşıyadır. Doğa bilimci doğaya teori ile yaklaşır / yaklaşabilir. Doğa bilimci ile konuları arasında yaşanmış bir ilişki yoktur.

B. TARİH BİLİMCİ

Hukuk tarihçesi doğa bilimciden farklı olarak belirsiz değil, önceden biçimlendirilmiş gerçekle uğraşır. Bu gerçeklik hukuk tarihçesinden önce orada bulunmaktadır. İşte bu önceden kurulmuş gerçekliğin arkasında ondan bağımsız bir gerçek yoktur.

(*) Bozuk inanışın İslamiyet'e karşılık gelmediğini kalpleri mühürlü olmayan ve vicdandan zerre kadar nasibini almış olanlar kolaylıkla anlayabilir. Abdesti bozacağı/engel olacağı için dişe dolgu yapılmasını önleyen bir inancı bozuk inanışa bir örnek olarak verebilirim. Bu tür örneklerle on dört yıldır okuduğum binlerce boşanma dosyası arasından daha dramatik örnekler ekleyebilirim.

IV. NESNE FARKLILAŞMASI SORUNU

A. DOĞA BİLİMLERİNDE NESNE

Doğa bilimleri açısından nesneye bakalım: Örnek olarak suyu ele alalım. Yağmur damlasındaki H2O ile okyanusu oluşturan suyun molekülleri hep aynı yapıyı gösterir. Bin yıl öncesi var olan suyun molekülleri açısından da hiçbir farklılık / değişiklik / kural dışılık bulunmamaktadır.

B. HUKUK TARİHİNDE NESNE

1. GENEL OLARAK

Hukuk tarihçisinin incelediği konu doğa bilimcisinin konusuna göre daha çok karmaşıktır. Üstelik en önemli handikaplardan birisi de hukuk tarihçisinin içinde yaşadığı toplumun / insanlığın temsilcilerinden birisi olmasıdır.

Hukuk tarihçisi yaşadığı devirden, kendi ulusundan ve sahip olduğu kavramların oluşumunda büyük rolü olan kendi kültüründen kendisini soyutlayamaz. Başka bir anlatımla hukuk tarihçisi tarihsel olaylar karşısında ilke olarak yansız olamaz.

2. ÖZNELLİK SORUNU

Hukuk tarihçisinin verdiği öncelik bir öznellik ile başlar. Hukuk tarihçisine tasarımları daha önceden ona öyle bir tutum aldırır ki işte öznellik sorunu bu bağlamda kendisini gösterir. Halbuki tarihsel gerçekliğe kavuşmak / aranmak için yola çıkılmıştır. Kısımsal özdeşliği olanaklı olduğu kadar azaltmak, nesnelliğe olası olduğu kadar yaklaşmak demek olduğuna göre öznellik nasıl azaltılabilir / azaltılabilecektir? Nesnellik iki yoldan gerçekleştirilebilir/ gerçekleştirilmesi olasıdır:

- İlki: Hiçbir değer yargısı kurulmamalıdır.
- Nihayet : hukuk tarihçisi kendisini nesnel gerçeklikten uzaklaştırabilecek olan kişisel dileklerinden ve kişisel duygularından kurtulmalıdır.

3. DEĞERLENDİRME

Hukuk tarihinde yasalar bulmak olanaklı değildir. Oysa doğa bilimlerinde yasalar bulmak esastır. Doğa, önceden kurgulandığı doğal / tanrısal gerçekliği yürürlüğe / sahneye koyan / oynayan bir aktörden başkası değildir. Doğa, insanın aklını kaçirtacak / çıldırtacak bir düzenliliği bağlı olduğu yasalara sabırla katlanan bir köle gibi usanmadan tekrarlamakta / yinelemektedir.

Hukuk tarihinde ise tekrar yoktur. Sadece ve sadece belirli bir zamanda / belirli zamanlarda gerçekleşmiş / ortaya çıkmış milyonlarca olgudan oluşan biçim vardır. Olaylar ancak kendi devrinin bütünü içinde / kapsamında anlaşılabilir / değerlendirilebilecektir.

V. DİL SORUNU

Hukuk tarihinde nesnel olayın yorumlanmasında karşımıza çıkacak olan bir başka sorunda dil sorunudur. Hukuk tarihçisi her şeyden önce çağının insanıdır. Hukuk tarihçisi yaşadığı / içinde bulunduğu çağına insan varoluşunun koşulları ile bağlıdır. Bu nedenle hukuk tarihçisinin kullandığı sözcüklerin bugüne/gününe özgü

anlam yükleri vardır. Örneklemek gerekirse: özgürlük ve eşitlik kavramları tarihin her döneminde aynı anlam yükleri ile yüklü değildi.

Özgürleşme çabalarını sergileyen insanın insanlaşması öyle sanıldığı kadar kolay gerçekleşmemiştir. İslam hukukunda bile insanların bir kısmının insan olmalarına rağmen bir köle olarak hakların öznesini değil de konusunu oluşturduğunu anımsatmakta hele hele bugünlerde / günümüzde daha çok yarar vardır. Hiçbir retorik bu gerçeği hukuk tarihçisinin önünden kaçırılmaz. Köleliğin 1815 yılında, esir ticaretinin ise “Üserayı Zencüye Ticaretinin Men’ine Dair Kanunname” ile 1898 yılında kaldırılabilirdiğini düşündüğümüzde insan sözcüğünün bile hukuk tarihinde aynı anlam yükü ile yüklü olmadığını ibretle söyleyebilirim. Bir başka ilginç örneği ise “merhum” sözcüğü ile verebilirim. XII.-XIV. Yüzyıl Türkçe’sinde merhum sözcüğü yalnızca ölmüş kimselere yönelik olarak rahmetli anlamında değil yaşayan saygın kimselere de yönelik kullanılabiliyordu.

Hukuk tarihçisi / yorumlayıcısı incelediği metnin ortaya çıktığı tarihsel koşullarda metnin dilinde yer alan sözcüklerin, simgelerin anlamını saptamak / bilmek / tanımak zorundadır. Materyal öyle biçimde kavramlaştırılmalıdır ki bu materyalin aynı anda yabancılığı korunurken yine de kendi yaşam dünyası / aktüalitesi ile anlaşılabilir bir ilişki içine sokulabilsin. Bu seviye gerçekleştirildiği ölçüde hukuk tarihçisi nesnel olayı yorumlamada o ölçüde başarı sağlayacaktır / gerçeği dillendirmiş olacaktır.

SONUÇ

J. Burckhardt’ın deyişi ile sözlerimi tamamlamak istiyorum. Tarih, bir dönemin öbüründe kayda değer bulunanların / bulunduklarının yazımıdır. Hiçbir duraksama söz konusu edilemez ki bugünün hukuksal gerçeklerini ancak geçmişin ışığında anlayabiliriz. Hukuk tarihçisi olguları olmaksızın köksüz ve boş, olguları ise tarihçileri olmadan ölü ve anlamsızdır. Bu bağlamda hukuk tarihi, hukuk tarihçisi ile olguları arasında kesintisiz bir karşılıklı iletişim süreci, bugün ile geçmiş arasında bitip tükenmez bir diyalog sayılmalıdır.

KAYNAKÇA

BAYRAKTAR Mehmet : Yunus Emre ve Aşk Felsefesi, Ankara-1994.

CANGIZBAY Kadir : Gurvitch Sosyolojisi, Özgürlüğün Bilimi, Ankara-1985

CARR Edward Hallett : Tarih Nedir? (Çeviren: Misket Gizem Gürtürk) İstanbul-1982

- CİN Halil, AKGÜNDÜZ Ahmet : Türk Hukuk tarihi, İstanbul-1995
- ERGÜN Doğan : Sosyoloji ve Tarih, Sosyolojide Yönetim Sorunu, İstanbul-1982
- GENÇCAN Ömer Uğur : Öğreti ve Uygulamada Boşanma, Tazminat, Nafaka, Yetkin Yayınevi, Ankara2000.
- GENÇCAN Ömer Uğur : Nüfus Davaları (Genel Hükümler), Yetkin Yayınevi Ankara 2000.
- HANÇERLİOĞLU Orhan : İslam İnançları Sözlüğü, İstanbul-1984.
- KAŞIKÇI Osman : İslam ve Osmanlı Hukukunda Mecelle, İstanbul-1997.
- KOSCHAKER Paul : Roma Hususi Hukukunun Ana Hatları, Ankara-1971.
- MARDİN Şerif : İdeoloji, İstanbul-1993.
- SAİD HALİM PAŞA : Buhranlarımız, İstanbul-1973.
- SUNAR İlkay : Düşün ve Toplum, Ankara-1986.
- ÜÇÖK Coşkun, MUMCU,Ahmet : Türk Hukuk Tarihi, Ankara-1985
- VELİDEDEOĞLU Hıfzı Veldet : Türk Kanunu Medenisi, Ankara-1975.
- ZİYA Hilmi : Hacı Bektaş veli, Mihrap, No: 15-16, Haziran, 1924.

BÜYÜK OLSUN

Ben büyük şarkıları severim; büyük olsun,
Deniz gibi, gökyüzü gibi her şey ve mahzun.
Seviyorsam seni aşk ölümsüzdür gönlümce,
Aşıksam kadını değil tanrıçasın, ece.
Denizler yolculuğa çağırır durur da beni
Gitmem düşünerek geri döneceğim günü.
Ben büyük rüzgarları severim; büyük olsun
Aşkı da, özlemim de hepsi,
her şey ve her mahzun.
İnsan bir yanınca Kerem misali yanmalı,
Uykudan bile mahşer gününe uyanmalı.

Ahmet Muhip DIRANAS (1908 - 1980)

YAŞAM HAKKI, İŞKENCE VE İNSANLIK DIŞI MUAMELE

Kayseri Cum. Savcısı - Ecevit SÖYLER

I. YAŞAM HAKKI (AİHS. m.2 ve Ek Protokol m.6)

1. Genel olarak Yaşam Hakkı
2. Yaşam Hakkının Kapsamı
3. İstisnalar
4. Ölüm Cezasının Kaldırılması (6. Ek Protokol)
5. Türkiye'deki Durum
6. Mahkemenin Türkiye İle İlgili Bazı Kararları

II. İŞKENCE VE İNSANLIK DIŞI MUAMELE (AİHS. m.3)

1. İşkence
2. İnsanlık Dışı Muamele
3. İşkence ve İnsanlık Dışı Muamele Yasağı (AİHS m.3)
4. İşkence Nasıl Meydana Gelir?
5. İşkence Nasıl Önlenir?
6. Soruşturma Yükümlülüğü
7. Mahkemenin Türkiye İle İlgili Bazı Kararları ve İspat Külfeti

I. YAŞAM HAKKI

1- GENEL OLARAK YAŞAM HAKKI

Yaşam hakkı, bütün hakların temelidir. Kişinin Maddi bedensel bütünlüğünün korunmasını amaçlar.

Yaşam hakkı, AİHS'nin 2. maddesi ve 6. Ek Protokol ile düzenlenmiştir.

AİHS'nin 2. maddesine göre, "Herkesin yaşama hakkı kanunla korunur. Kanunun ölüm cezası ile cezalandırdığı bir suçtan dolayı hakkında mahkemece hükmedilen bir cezanın yerine getirilmesi dışında hiç kimse kasten öldürülemez". Buradanda anlaşılacağı üzere, kural, yaşama hakkının her hal ve şartta korunmasıdır. Ancak, kişinin hayatının sona erdirilmesine yönelik olarak, mahkemece karar verilmesi durumunda, bu kararın infaz edilmesi sözleşmeyi ihlal etmez.

Ayrıca, kuvvete başvurma ve bunun sonucunda yaşam hakkının sona ermesi, bazı kesin zorunluluk hallerinde yine sözleşmeyi ihlal etmez. Bu zorunluluk halleri üç kısımda toplanabilir.

- a) Bir kimsenin kanun dışı şiddete karşı korunması;
- b) Kanuna uygun olarak tutuklama yapılması veya kanuna uygun olarak tutuklu bulunan bir kişinin kaçmasının önlenmesi;
- c) Ayaklanma veya isyanın kanuna uygun olarak bastırılması.

Bu hallerden birinin bulunması durumunda, kuvvete başvurmak kesin olarak zorunlu ise, bu fiil sonucunda ölüm olayının meydana gelmesi, bir sözleşme ihlali olarak karşımıza çıkmaz.

2- YAŞAMA HAKKININ KAPSAMI

Yaşam hakkının amacı, kişinin yaşamının devletçe korunması ve yaşamının devlet tarafından keyfi bir şekilde sona erdirilmesinin önlemesidir. Yaşam hakkının korunması için, öncelikle devletin adam öldürme fiillerini suç olarak cezalandırması gerekmektedir.

Ötenazi konusunda sözleşmenin yaklaşımı açık değildir. Bu konuda henüz Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine getirilmiş bir olayda yoktur. Sözleşmenin amacı göz önüne alınarak kişinin isteği ile de olsa, kasten bir öldürme fiili söz konusu olduğundan ötenazinin yasaklanması gerektiği kanaatini taşımaktayız.

Devletin görevi, sadece adam öldürme fiillerini yaptırıma bağlamaktır. Bu nedenle her adam öldürme fiilinden dolayı devlet sorumlu tutulamaz. Devlet, adam öldürme fiillerini yaptırıma bağlamakla bu konudaki sorumluluktan kurtulmaktadır. İngiltere ile ilgili bir başvuruda, Kuzey İrlanda'da IRA tarafından öldürülen iki kişinin yakınları, devletin ölenlerin hayatlarını korumakla yükümlü olduğu halde, bu görevini ihmal ettiğinden bahisle Komisyona başvurmuşlardır. Komisyon, akit devletlerin, polis ve güvenlik güçlerini, bu tür şiddet olaylarının vukuunu tamamen bertaraf edecek şekilde yönlendirmek gibi mutlak bir yükümlülük altında olmadıklarını belirterek başvuruyu reddetmiştir.

Mahkemeye göre, devletin, kişinin hayatını koruma görevini ihlal ettiği iddiasının kabul edilebilmesi için, belirli bir kişinin hayatının gerçekten ve doğrudan tehdit altında olduğunun, delilleriyle ortaya konulması gerekir. Ayrıca, idari makamların da bu tür bir riski bilmeleri ve veya bilebilecek durumda olmalarına rağmen tehlikeyi önlemek için gereken önlemleri almadığı da kanıtlanmalıdır.

3- İSTİSNALAR

Kişinin yaşamına son verilmesi, bazı istisnai hallerde sözleşmeye aykırılık teşkil etmez. Kişilerin kanun dışı cebir şiddete karşı korunmaları, bir kişinin tutuklanması ve tutuklunun kaçmasının önlenmesi için ya da bir ayaklanmanın

kanuna uygun olarak bastırılması durumlarında, kuvvete başvurmak kesin zorunluluk hali oluşturuyorsa, kişinin yaşamına son verilmesi sözleşmeye aykırı olmaz.

Komisyon, İngiltere ile ilgili Stewart olayında bu hükmü şu şekilde yorumlamıştır; bu hükümde ölümle sonuçlanan kuvvet kullanma hallerinin caiz olduğu durumlar belirlenmektedir. Bu bağlamda kuvvet kullanmak ancak, tadadi olarak maddede sayılan durumlara ve mutlak zorunluluk olduğunun açık olduğu durumlara münhasır olarak söz konusu olmalıdır. Kullanılan kuvvet, ölçülü, tehlike ile orantılı ve ancak tehlikeyi savuşturacak düzeyde olmalıdır. Örneğin Kuzey İrlanda'daki bir olayda 13 yaşında bir erkek çocuk, bir İngiliz askerinin attığı plastik mermiyle başından vurulmuştur. Terör olayları dolayısıyla Kuzey İrlanda'da devriye gezen askerler 150 kişilik gösterici grubuyla karşılaşmıştır. Topluluktan devriyelere taş ve şişe atılmıştır. Plastik mermiler ile havaya ikaz atışları yapıldıktan sonra, görevli subay, elebaşlarından birisinin bacağına bir atış yapılmasını emretmiştir. Atılan plastik mermi bir çocuğun başına isabet ederek onun ölümüne neden olur. Komisyon, somut olayda kullanılan kuvvetin zorunlu, mevcut tehlikeyle orantılı ve ölçülü olduğunu tespitle, sözleşmeye herhangi bir aykırılık görmemiştir.

Diza Ruano başvurusunda, İspanya'da bir kişinin gözaltında iken ölü bulunması, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nde, silahlı bir kişi tarafından rehin alınan bir gencin kurtarma operasyonu sırasında öldürülmesi olaylarında Komisyon, bu kriterlere aykırılık tespit ederek, konuyu mahkemeye havale edilmiştir.

4- ÖLÜM CEZASININ KALDIRILMASI (6. EK PROTOKOL)

Ölüm cezasının kaldırılması konusu, bugün, ülkemizdeki en önemli gündem maddelerinden birini oluşturmaktadır. AİHS'nin 2. maddesinin ilk fıkrasında yaşam hakkının mutlak olduğu belirtilmiş, ikinci fıkrasında ise, istisnai bazı hallerde yaşam hakkının sınırlandırılabilmesi mümkün kılınmıştır.

01.03.1985 tarihinde yürürlüğe giren 6 nolu Ek Protokol ile, yaşam hakkının sınırlandırılabilmesi istisnai haller daha da daraltılmıştır. Buna göre, ölüm cezası kaldırılmıştır. Hiç kimse bu cezaya çarptırılamaz ve idam edilemez. Bir devlet

Yaşam hakkının amacı, kişinin yaşamının devletçe korunması ve yaşamının devlet tarafından keyfi bir şekilde sona erdirilmesinin önlemesidir.

Şüpheli kişinin devlet memuru olması ve suçun görevin ifa edilmesi sırasında işlenmesi durumunda, hazırlık soruşturması bu aşamada savcının yetkilerini kişi açısından sınırlayan 1914 sayılı Memurun Muhakematı Kanunu'na göre veya 4483 sayılı kanununa göre yürütür.

mevzuatında, savaş veya yakın savaş tehlikesi zamanında işlenmiş fiiller için ölüm cezası öngörebilir; bu ceza, ancak bu mevzuatın belirttiği hallerde ve bunların hükümlerine uygun olarak uygulanabilir.

Görüldüğü üzere, 6 nolu Ek Protokol ile ölüm cezasının sadece ve sadece savaş veya yakın savaş tehlikesi zamanında işlenmiş fiiller için öngörülebileceğini belirtilmiştir. Ayrıca, sözleşmenin 15. maddesine dayanılarak bu Protokol hükümlerine aykırı hiçbir tedbir alınamaz ve sözleşmenin 64. maddesine dayanılarak bu Protokolün hükümlerine hiçbir çekince konulamaz.

5- TÜRKİYE'DEKİ DURUM

Yaşam hakkı, Anayasanın 17. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Görüldüğü üzere, yaşam hakkı öncelikle Anayasa tarafından koruma altına alınmıştır. Ayrıca Anayasa'ya göre usulüne uygun olarak yürürlüğe konulmuş uluslararası anlaşmaların ve bu arada Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin anayasaya aykırılığı ile sürülemez.

Türk Ceza Kanununa göre adam öldürmenin her türü, - kasten veya taksirle olsun - ve adam öldürmeye teşebbüs ile ilgili suçlar (m.61,62) cezayı gerektiren suç teşkil ederler.

Bu tür suçları teşkil eden ve yetkililerin dikkatine sunulan fiiller veya ihmaller hakkında hazırlık soruşturması yapılması sorumluluğu CMUK.nun 151-153 maddeleri kapsamına girmektedir. Bu tür suçlar, yetkililere ve güvenlik güçlerine olduğu kadar savcılıklara da bildirilebilir. Şikayet yazılı veya sözlü yapılabilir.

Ölümün doğal yollardan gerçekleşmediği konusunda delil mevcutsa, olayla ilgili olarak bilgilendirilen güvenlik güçleri, savcıya veya ceza mahkemesi yargıcına bunu bildirmek zorundadırlar (CMUK. m.152). TCK.nun 235. maddesi gereğince, görevini ifa ederken işlenen suç bir polise veya savcılığa bildirmeyen devlet memuru cezalandırılır.

Cumhuriyet savcısı, herhangi bir suretle bir suçun işlendiği şüphesine haiz olduğu zaman kamu davası açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin hakikatini araştırmaya mecburdur (CMUK. m.153).

Söz konusu olan terör suçu ise, Devlet Güvenlik Mahkemeleri ve savcıları yetkilidir.

Şüpheli kişinin devlet memuru olması ve suçun görevin ifa edilmesi sırasında işlenmesi durumunda, hazırlık soruşturması bu aşamada savcının yetkilerini kişi açısından sınırlayan 1914 sayılı Memurun Muhakematı Kanunu'na göre veya 4483 sayılı kanununa göre yürütür. Böyle durumlarda hazırlık soruşturması yapmak ve Lüzum-u mahkeme kararı vermek, ilgili idare kurulunun sorumluluğundadır. Lüzum-u mahkeme kararı vermek, ilgili idare kurulunun sorumluluğundadır. Lüzum-u mahkeme kararı verildikten sonra soruşturma yapmak savcının görevidir. Kurulun kararına karşı Yüksek İdare mahkemesine itiraz edilebilir. Men-i mahkeme kararı verildiği takdirde dava otomatik olarak bu mahkemeye gönderilir.

Şüphelinin silahlı kuvvetler üyesi olması durumunda uygulanacak olan kanun, suçun niteliğine göre belirlenir. İşlenen suç, 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu bağlamında "askeri suç" niteliği taşıyorsa, cezai işlemler kural olarak 353 sayılı Askeri Mahkemelerin Kuruluşu ve İşleyişi Hakkında Kanuna göre yürütülür. Silahlı kuvvetlerin bir üyesi, adi bir suç işlediği zaman hakkında CMUK. uygulanır. Askeri Ceza Kanunu, silahlı Kuvvetlerin bir üyesinin verilen emre uymamak suretiyle bir kimsenin hayatını tehlikeye sokmayı askeri suç sayar (m.89). Böyle durumlarda sivil şikayetçiler, CMUK.nunda belirtilen yetkililere veya suçu işleyen kimsenin amirine şikayetlerini sunabilirler.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununa göre, yetkililerin bir fiili nedeniyle zarara uğrayan kimseler ilgili suç işlendikten bir yıl içinde ilgili kimselerden tazminat talep etme hakkına sahiptir. Talebin tamamen veya kısmen reddedilmesi ya da altmış gün içinde cevap alınamaması halinde, mağdur kimse idari işlemleri başlatabilir. Anayasa'nın 125. maddesine göre, İdarenin her türlü eylem

ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır. İdare kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür. Bu hüküm yetkilerin kusurunun ispatlanmasına gerek olmaksızın, devletin kamu düzenini ve güvenliğini sağlayamadığı, insanların hayatlarını veya mallarını koruyamadığı kanıtlandığında ortaya çıkan sorumluluğu belirler. Bu kurallar gereğince devlet, kimliği belirlenemeyen kimselerin eylemleri sonucunda zarar gören kişilere tazminat vermekle yükümlüdür.

Borçlar Kanunu gereğince, hukuka aykırı veya haksız bir fiilden dolayı zarara uğrayan bir kimse maddi (m.41-46) ve manevi zararlar için (m.47) dava açma hakkına sahiptir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 13. maddesine göre, kamu hukuku kapsamına giren görevlerin ifa edilmesi sırasında devlet memurunun sorumlu olduğu bir eylemden zarar gören kimse, devlet memuruna karşı değil, amire karşı dava açabilir (Anayasa m.125/5 ve BK. 55, 100). Ancak, bu durum kati bir nitelik taşımamaktadır. Bir fiilin hukuka aykırı ve haksız fiil olduğu ve idari bir eylem niteliği taşımadığı tespit edildiğinde, hukuk mahkemeleri işverenle ortak sorumluluk temelinde, mağdurun yetkiliye karşı dava açma hakkı saklı kalmak kaydıyla ilgili devlet memuruna karşı tazminat talebinde bulunabilir (BK. m.50).

Bir ölüm olayı vuku bulduğunda ölümün hangi şartlar altında meydana geldiği konusunda etkili bir soruşturma yapılmalıdır. Etkili soruşturma yapmamak devletin sorumluluğuna neden olmaktadır.

Mahkeme, bir kimsenin sağlıklı olarak gözaltına alındığı ve serbest bırakıldığında vücudunda - bir takım darp izleri mevcutsa sorumlu devletin bu izlerin nasıl oluştuğunu açıklama yükümlülüğü olduğuna aksi taktirde sözleşmenin 3. maddesinin ihlalinin söz konusu olacağına karar vermektedir (Örneğin, bkz. 1992 tarihli Toması Fransa Kararı, 1995 tarihli Ribitsch Avusturya kararı). Yetkililerin gözaltındaki bir kimseye uygulanan muamele konusunda bilgi verme sorumluluğu, söz konusu kimse ölmüşse daha kuvvetlidir. Yetkililerin cesedin bulunamadığı durumlarda yeterli bir açıklamanın sunulmamasının, 2. madde bağlamında bazı problemleri ortaya çıkarıp çıkaramayacağı dava şartlarına ve özellikle de söz konusu kimsenin gözaltında görüldüğü sonucuna varmak için yeterli somut kanıtların varlığına bağlıdır (bkz. Çakıcı kararı, Ertak/Türkiye kararı, Timurtaş/Türkiye kararı.)

Bu bağlamda söz konusu kimse gözaltına alındıktan sonra geçen zaman, göz önüne alınması gereken önemli bir faktördür. Kabul edilmelidir ki, gözaltındaki kimseden haber alınamadan geçen süre ne kadar uzun olursa, bu kimsenin

ölmüş olma olasılığı da o kadar yüksektir. Bu yüzden, uzun süre geçmesi, ilgili kimsenin öldüğü sonucuna varmadan önce, ölüm ile ilgili kanıtlara verilmesi gereken önemi belli bir dereceye kadar etkiler. Sözleşmenin 5. maddesini ihlal edecek surette gözaltına alınmayı aşan konular ortaya çıkabilir. Böyle bir yorum sözleşmenin 2. maddesi aracılığıyla yaşama hakkının etkili bir şekilde güvence altına alınması ile uyum içindedir.

Eğer gözaltında kaybolma durumu söz konusu ise, ve bu konu hakkında yürütülen soruşturmanın etkili ve yeterli yapılmaması halinde, Mahkemece devletin yaşam hakkını koruma altına alma sorumluluğunu yerine getirmediği sonucuna varılmaktadır (bkz. Taş/Türkiye Kararı).

Gözaltına alınma durumlarında, nezarethaneye alınan kişilerin derhal "Nezarethane Alınanların Kaydına İlişkin Deftere"e kaydedilmesi zorunludur. Gözaltında kaybolma iddialarını önüne ancak bu şekilde geçilebilir. Aksine hareketin, devletimizin hukuk devleti olduğuna olan inancın zayıflamasına veya kaybolmasına neden olabileceği unutulmamalıdır. Yakalanan kişi hakkında yakalama tutanağı düzenlenmeli, nezarethaneye alınacaksa, doktora muayene ettirilerek darp cebir raporu aldırılmalı ve derhal nezarethane defterine kaydedilmelidir. Gözaltı sürelerine riayet edilmesi, gerekli durumlarda CMUK.nun 128. maddesi gereğince süre uzatım kararı alınması, gözaltından çıkarılırken, çıkış doktor raporu aldırılmalı ve tüm bu işlemler nezarethane defterine kaydedilmelidir.

6- MAHKEMENİN TÜRKİYE İLE İLGİLİ BAZI KARARLARI

Kaya kararında, şikayetçinin kardeşi, Lice'nin bir köyünde teröristlerle yapılan çatışma sırasında ölmüştür. AİHM'ne göre, sözleşmenin yaşam hakkını koruyan 2. maddesi, akit devletlere, kuvvet kullanılması sonucu bir birey öldüğü zaman, bunun etkin bir şekilde soruşturulması yükümlülüğünü öngörmüştür. Mahkemeye göre, 2. madde çerçevesinde yaşam hakkının korunması, ölüme neden olan kuvvet kullanılmasının haklı olup olmadığının tespiti bakımından, kuvvet kullanan görevlinin etkin bir soruşturma yoluyla hesap vermeye davet edilmesini gerektirir. Olayla ilgili olarak yürütülen soruşturmada, C. Savcısının olaya dahil olan askerlerin ifadesine başvurmadan ve olay yerinde yoğun bir çatışmanın yaşandığını kanıtlayan boş kovanları incelemeyen, mağdurun güvenlik kuvvetleri ile çıkan çatışmada ölen bir terörist olduğu kanısına vardığına dikkat çeken mahkeme, Savcının askerler tarafından verilen bilgileri kabul etme yönündeki istekliliğini, cesedin parmaklarında barut izi bulunup bulunmadığının neden araştırılmadığını vurgulamıştır. Cesedin, vücuttaki kurşunlar da dahil olmak üzere daha kapsamlı bir inceleme yapılmasını engelleyecek

şekilde köylülere teslim edilmesinin, soruşturma açısından ciddi bir eksiklik olarak değerlendirildiği kararda, olay yerinden sadece silah ve cephanenin delil olarak alındığına ve savcının, balistik incelemeyi beklemeden görevsizlik kararı verildiğine dikkat çekilmiştir.

Oğur kararında, başvuran, Şırnak ili Dağkonak Köyü civarında bir madende bekçilik yapan oğlu Musa Oğur'un 1990 yılında güvenlik güçleri tarafından öldürüldüğünü idda etmiştir. AİHM, maktulün, PKK terör örgütü militanlarını yakalamak için düzenlenen bir operasyon sırasında güvenlik güçleri tarafından açılan uyarı ateşi sonucu kazaen öldüğü varsayılsa bile bu tür operasyonları düzenlerken gösterilmesi gereken dikkat ve özen gösterilmediği için sözleşmenin 2. maddesinin ihlal edildiğine karar verilmiştir.

Kaya kararında, Elazığ'da doktor olan Hasan Kaya, 21.02.1993 tarihinde yaptığı bir telefon görüşmesi sonucu, arkadaşı Metin Can ile birlikte evini terk etmiş ve 27.02.1993 tarihinde, Tunceli yakınlarında her ikisinin cesedi bulunmuştur. Başvuran, kardeşinin yargısız infaza uğradığı ve bundan devletin sorumlu olduğunu iddia etmiştir. AİHM, bölgeden yapılan başvurulara ilişkin olarak, o zamana kadar aldığı tüm kararları hatırlatarak, bu tür olayların hiçbir şekilde soruşturulmadığını, örneğin, olaylara güvenlik güçlerinin karıştığı şeklindeki ciddi iddiaların, itham edilenlerin ifadelerine başvurularak incelenmesi yerine, güvenlik gücü mensuplarının bu eylemlerin PKK tarafından yapıldığına ilişkin ifadelerini yeterli kabul ederek dosyaların kapatıldığını, güvenlik güçlerinin eylemlerinden hesap sorulmamasının demokratik bir toplumda hukukun üstünlüğü ilkesiyle bağdaşmadığını ifade ederek, sözleşmenin 2. 3. ve 13. maddelerinin ihlal edildiğini tespit etmiştir.

Kılıç kararında, başvuran, kardeşi Kemal Kılıç'ın İstanbul'da yayınlanan Özgür Gündem gazetesinin Urfa muhabiridir. Kılıç, 30 Aralık 1992'de Urfa valiliğine başvurarak, gazetenin dağıtımının engellendiği ve kendi hayatının da tehlikede olduğunu belirtmiş ve koruma istemişse de, bu talebi reddedilmiştir. AİHM'ne göre, olayların akışından adı geçen belirlenen tarihte göz altına alındığı anlaşılmaktadır. Ayrıca, Türkiye'de Komisyon huzurunda yapılan duruşmalara hiçbir resmi tanık katılmadığı gibi, hükümet, gözaltı kayıtlarının tutulduğu resmi belgeleri sunmaktan kaçınmıştır. Mahkeme, adı geçen yakalanmasından bu yana 6 yıldan fazla bir süre geçtiğine, bu şartlar altında kendisinin ölmüş sayılabileceğine işaretleyerek bu konuda hiçbir açıklama yapılmadığı için ölümünden

Kılıç, 30 Aralık 1992'de Urfa valiliğine başvurarak, gazetenin dağıtımının engellendiği ve kendi hayatının da tehlikede olduğunu belirtmiş ve koruma istemişse de, bu talebi reddedilmiştir.

hükümetin sorumlu olduğu sonucuna varmış ve sözleşmenin 2,3 ve 13. maddelerinin ihlal edildiğini tespit etmiştir.

Gül kararında; M. Gül, özel hareket timi mensubu 3 polis memurunun düzenlediği bir operasyonda, evinin kapısının arkasındayken, açılan ateş sonucunda ölmüştür. AİHM, polislerin kasten mi? yoksa kapı arkasındaki kişinin hayatını hiçe sayarak, ağır kusurlama hareket ettiklerini belirlemeye gerek görmemiştir. Mahkemeye göre, polis memurlarının, durumun gerektirdiğinden fazla, aşırı kuvvet kullanmaları yeterlidir. Somut olayda, evinde eşi ve çocukları ile birlikte yaşayan M. Gül, saat 01.00 sularında cevap vermek üzere kapıya geldiğinde, kapıyı açarken, 3 polis memurunun açtığı sürekli ateşle karşılaşmıştır. Polis memurlarının, M. Gül'ün tabanca ile ateş ettiği iddiası mesnetsiz olup hiçbir inandırıcı yan delille desteklenmemiştir. Bu şartlar altında kapıya 50-55 el ateş edilmesi makul kabul edilemez ve polislerin hayatının tehlikede olduğu iddiasıyla haklı gösterilemez. AİHM, bu bulgularla ve operasyonun planlanması ve uygulanmasının yetersiz olduğu, maktulün tedavisinin yapılmadığı ve olayın gereği gibi soruşturulmadığı gibi gerekçelerle, sözleşmenin 2. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

Kaymaz kararında ise, 31 Ağustos 1994 tarihinde Mardin'in Köprülü köyünde kimliği belli olmayan kişiler tarafından öldürülen iki oğlu ile yaralanan kızı adına şikayette bulunan Çeçani Kaymaz'ın öldürme ve yaralama fiillerinin köy korucuları tarafından işlendiği iddiasıyla yaptığı başvuru, Türkiye'de etkin bir soruşturma yapıldığı gerekçesi ile AİHM'nce reddedilmiştir. Kabul edilmezlik kararının incelenmesinden, olayla ilgili olarak yetkili yargı organımızın çok ayrıntılı ve kapsamlı bir soruşturmada bulundukları, Mardin Ağır Ceza Mahkemesinde sanık köy korucuları hakkında açılan ve şikayetçinin de müdahil olarak katıldığı dava sonunda sanıkların oy birliği ile delil yetersizliğinden beraat ettikleri, Yargıtayın da bu kararı onayladığı anlaşılmaktadır.

AİHM'nin kabul edilmezlik kararında, cezai kovuşturmanın olay günü başladığına, otopsilerin ve balistik

tetkiklerin kısa sürede tamamlandığına, şüphelenilen köy korucularının yakalanarak tutuklandığına, olaydan üç ay sonra savcının adam öldürme ve müessir fiilden korucular aleyhine dava açtığına, davaya şikayetçinin müdahale edebildiğine, tarafların tüm tanıklarının dinlenmiş olduğuna dikkat çekilmekte, gerek hazırlık soruşturmasının, gerek yargısal prosedürün yürütülmesinde bir eksikliğe rastlanılmadığı vurgulanmakta ve şikayetçinin iddialarının temelden açıkça yoksun olduğu sonucuna varılmaktadır. AİHM'nin Kaymaz kararı, yetkili yargı organlarının eksiksiz ve hızlı bir soruşturma yaptığı olaylarda, yaşama hakkının ihlal edildiği yolundaki iddiaların kabul edilemeyeceğini açıkça ortaya koymaktadır.

II. İŞKENCE VE İNSANLIK DIŞI MUAMELE

1- İŞKENCE

İşkence, kısaca, kişinin maddi ve/veya manevi bütünlüğü ihlal edilerek ondan bilgi alınmaya çalışılması olarak tanımlanabilir.

Türk hukuk lügatında, “herhangi bir maksatla birine cismen eza verici harekette bulunmak veya sanıkların suçlarının itiraf ettirmek için canlarını yakıcı maumeleler yapmak, onlara eza ve cefa vermek” olarak ifade edilmiştir.

1984 tarihli BM İşkenceye Karşı Sözleşmede işkencenin tanımı ayrıntılı olarak yapılmıştır. Sözleşmenin 1. maddesine göre; “bir kimseye karşı, kendisinden itiraf almak veya üçüncü kişi hakkında bilgi edinmek, kendisini veya üçüncü kişinin yaptığı veya yaptığından kuşulanılan bir eylem nedeniyle cezalandırmak; kendisini veya üçüncü kişiyi korkutmat veya zorlamak amacıyla veya ayrımcılığa dayanan herhangi bir sebeple, bir kamu görevlisi veya resmi sıfatla hareket eden bir başka kişi tarafından veya bu görevlinin veya kişinin teşviki veya rızası veya muvafakatiyle kasıtlı olarak uygulanan ve uygulandığı kimseye fiziksel veya ruhsal olarak ağır acı veya ıstırap veren herhangi bir fiildir. Kanuni yaptırımlardan kaynaklanan, yaptırımın doğasında bulunan veya bu yaptırımlara bağlı acı veya ıstırap, işkence sayılmaz”. Burada kapsamlı olarak işkence tanımlanmakta ve işkence sayılamayacak haller de belirtilmektedir. Buradaki tanımdan işkenceyi oluşturan üç temel unsur çıkartmak mümkündür.

- a) Fiziksel veya ruhsal olarak ağır acı veya ıstırap vermek,
- b) Kamu görevlilerinin rızası veya muvafakatiyle yapılmak,
- c) Bilgi almak, cezalandırmak ya da korkutmak gibi spesifik bir amaçlara yapılmak.

AİHS'nin 3. maddesinde de, “Hiç kimseye işkence yapılamaz, insanlık dışı ya da küçültücü ceza veya muamele uygulanamaz” denmektedir.

Bu hükümle konulan yasaklar, doğrudan doğruya kişinin, vücut bütünlüğü ve insanlık haysiyetini korumaya yönelik, en temel haklarını ilgilendirmektedir.

İşkence bir insanlık ayıbıdır ve daha öncede belirtildiği gibi, kişilerin bedensel olarak veya ruhsal olarak bir takım acılara maruz bırakılarak bir suçun veya failin ortaya çıkartılmaya çalışılmasıdır. Uygulamada da bu amaçlara ulaşmak amacıyla işkence yöntemlerine başvurulmaktadır. İşkence, ilk çağlarda bu yana suç ve suçluların tespitinde başvurulan bir yöntem olmuştur. İlk çağlarda Roma'da, olayın faileri yüksek bir yerden atılmakta ve sağ olarak kurtulanların bu suçu işlemedikleri, ölenlerin ise suçun gerçek faili olduğu sonucuna varılmaktaydı. Bu ilkel yöntemlerden, her türlü teknik alet ve imkanın kullanıldığı sistematik işkencelere kadar işkencenin pek çok türü uygulamada karşımıza çıkmıştır ve çıkmaya da devam etmektedir. Bu nedenle, İşkence değişik şekillerde görülebilir. Dayak atma, elektirik verme, soğukta bırakma, aç bırakma, uykusuz bırakma, Filistin askısı, tırnakların sökülmesi, tecavüz veya diğer bir bedenlen ya da ruhsal yönden acı veren bir yöntem uygulanmış olabilir. Tüm bu durumlarda, yaşanan cismani acı ve ıstırapların yanında, akıbeti belirsiz bir eylemin içinde olmanın tarifsiz korkusu ve endişesi vardır.

2- İNSANLIK DIŞI MUAMELE

İnsanlık dışı maumele de, işkence gibi AİHS tarafından yasaklanmış olan yasak yöntemlerdendir. Fakat, insanlık dışı muamele, ağırlık bakımından işkenceden daha hafif nitelikteki fiilleri kapsamaktadır.

İşkenceyi karakterize eden ve fena muamelelerin diğer biçimlerinden ayırt eden, fiziksel veya ruhsal olarak duyulan ıstırapın ağırlık derecesidir. Zalimane davranış ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ya da cezada, değişik düzeylerde ama işkenceden daha az ıstırapa neden olan fena muameleye işaret eden hukuki terimlerdir. İşkence ve insanlık dışı veya küçük düşürücü muameleleri birbirinden ayırmak çok güçtür. Kişinin insanlık haysiyetini yaralayan, aşağılayan, ruhsal ve fiziki acı çekmesine neden olan bu tür bilinçli ve kasti uygulamaların en hafifi küçük düşürü muamele, en ağırı ise işkencedir. Bu olaylar herşeyden önce bu tür muamelelere maruz kalanların subjektif algılamalarına göre değerlendirilmelidir. Sözleşmenin 3. maddesinin ihlal edilip edilmediğinin belirlenmesinde, kurbanların kişiliği öne çıkarılarak, kültürü, sosyal durumu, cinsi, yaşı ve sağlık durumu gibi subjektif unsurları göz önüne alınmalı ve kişinin

kendisine yapılan muamelenin asgari bir ağırlık düzeyine ulaşmış olmadığı araştırılmaktadır.

Örneğin, Fransa ile ilgili M. N. Olayında, Komisyon ve mahkeme, Cezayir asıllı sağır ve dilsiz bir kişi, Fransa'da işlediği bir suçtan dolayı cezasını çektikten sonra, Fransız makamlarınca Cezayir'e sınır dışı edilmek istenmiştir. Fransa'da kalacak olan ailesinin bakımına muhtaç olduğuna işaret edilerek, yapılmak istenen sınır dışı işlemi, sözleşmenin 3. maddesi anlamında insanlık dışı ve alçaltıcı muamele olarak nitelendirilmiş ve sözleşmeye aykırı bulunmuştur.

İşkence dışındaki diğer fena muamele türlerinin spesifik bir amacı taşıması gerekmez; fakat, bireyi fena muamele oluşturan ya da buna giden yolu oluşturan koşullara maruz bırakmak kastı olmalıdır. İşkence mertebesine ulaşmayan fena muamelenin temel unsurları, şu hususlarla sınırlandırılabilir.

a) Kasti olarak önemli ölçüde zihinsel veya fiziksel acı ya da ıstıraba maruz bırakmak,

b) Bunun kamu görevlilerinin rızası veya muvafakatiyle yapılması.

Bir davranış biçimi, işkence boyutlarında ağır olması bile, devletin fena muamele yasağını ihlal etmesi, uluslararası hukuk tarafından yasaklanmıştır.

Demek oluyor ki,

Bir eylemin işkence veya fena muamele olarak kabul edilmesi için bakılması gereken hususlar şunlardır;

a) Kasıtlı olarak ağır fiziksel ya da zihinsel acı, ıstırap verilmesi (yani işkence yapılması), ya da kasıtlı olarak önemli ölçüde zihinsel ya da fiziksel acı veya ıstırap oluşturulması,

b) Tarifleri yapılan işkence veya fena muamelenin, devletin yetkilileri tarafından yapılması veya bu durumdan haberdar ya da bilmek zorunda olmalarına rağmen, önüne geçmeye çalışmamaları,

c) İşkencenin, bir kimsenin cürümlerini söyletmek, mağdurun, şahsi davacının, katılanın veya bir tanığın olayları bildirmesini engellemek, bu kişilerin şikayet veya ihbarda bulunmasını veya tanıklık etmesini önlemek, bilgi almak, cezalandırmak ya da korkutmak gibi belli bir amaçla yapılması gerekir.

Sözleşmenin 3. maddesi uygulama alanını özellikle polis karakolları, ifade alma yerleri ve ceza infaz

kurumlarında bulmaktadır. İdari makamlar, özgürlükleri kısıtlanmış bu kişilere iyi davranmak ve asgari ihtiyaçlarını karşılamakla yükümlüdürler.

İsviçre ile ilgili Hurtado olayında, şikayetçinin yakalandıktan sonra kirlenen elbiselerini değiştirmesine izin verilmemesi ve kendisinin tedaviden yoksun bırakılması, fena muamele olarak kabul edilmiş ve sözleşmenin 3. maddesine aykırı bulunmuştur.

Göz altına alınmış bir kimseye zabıta tarafından şiddet uygulanması, örneğin, darp edilmesi, yumruk vurulması durumunda fena muamele yapılmış sayılır ve bu fiiller sözleşmeye aykırılık teşkil eder. Komisyona göre bu tür iddialar bakımından ispat yükü ters çevrilmiş olduğundan bu kişilere fena muamelede bulunulmadığını kanıtlama yükümlülüğü devlettedir.

3- İŞKENCE ve İNSANLIK DIŞI MUAMELE YASAĞI (AİHS. m.3)

İnsan hakları, kişilerin salt insan olmaları nedeniyle sahip oldukları ve tüm insalara tanınması gereken mutlak haklardandır. İnsan hakları, binlerce yıllık süreçte evrenselleşmiştir. Bu nedenle, uluslararası düzeyde etkin bir güvence sistemi oluşturma çabaları geçen yüzyılın ortalarından itibaren yoğunlaşmaya başlamıştır. 1945 yılında Birleşmiş Milletler Antlaşması, 1948 yılında da, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi imzalanmıştır. Bu bildirge, bireyi uluslararası alanda suje olarak tanıyan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine (AİHS) de kaynak olmuştur.

AİHS, 3. maddesinde işkence ve diğer insanlık dışı muameleleri yasaklamaktadır. Buna göre, "Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı cezaya veya muameleye tabi tutulamaz". Bu hüküm ile, kişinin vücut bütünlüğü ve insanlık onuru uluslararası güvenceye kavuşturulmuş bulunmaktadır.

Sözleşmeye taraf devletlerin, olağanüstü durumlarda, sözleşmeden kaynaklanan mükellefiyetlerini kısıtlamalarına imkan veren 15. madde, 3. madde ile korunan hakların önemini vurgulamakta ve devletlerin hiçbir surette 3. maddeden kaynaklanan yükümlülüklerini ihlal edemeyeceklerini hüküm altına almaktadır.

Türkiye, 1950 tarihli AİHS'ni, İşkencenin ve Gayriinsani ya da Küçültücü Ceza veya Muamelelerin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesini, İşkence ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı BM Sözleşmesini imzalamış ve ayrıca, 28 Ocak 1987'de bireysel başvuru hakkını tanıyarak, 22 Ocak 1990 da divanın zorunlu yargı yetkisini tanımıştır.

Ülkemizin tüm bu uluslararası güvenceleri kabul etmesi dolayısıyla yükümlülükleri artmıştır. Bu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi durumunda, ilgili kişilere tazminat ödendiği gerçeği hiçbir zaman akıldan çıkarılmamalı ve taraf olduğumuz sözleşmelere uygun hareket edilmelidir.

Terörizm ve örgütlü suçlarla mücadele de dahil, en ağır şartlarda bile, sözleşme, kesin bir ifadeyle işkence, acı çektirme, insanlık dışı aşağılayıcı muameleleri yasaklamaktadır. Selmouni/Fransa davasında, AIHM, somut davada olayların akışı, kendisinden atılı suçla ilgili itiraflar almak amacıyla başvurana kasten acı ve ıstırap verildiğini doğrulamaktadır. Ekli doktor raporlarından, bir çok şiddet eyleminin doğrudan polis memurları tarafından, tarafından görevlerinin ifası sırasında uygulandığı, açıkça ortaya çıkmaktadır. Söz konusu uygulamalar kesin bir şekilde başvuranın fiziki ve ruhsal direncini kırmak ve küçültmek amacıyla, aşağılatılmasına yönelik korku ve sıkıntı yaratmak şeklindedir. Dolayısıyla mahkeme, bu muamelelerden, insanlık dışı ve aşağılayıcı uygulamaların yeterli unsurlarını belirlemiştir. Sonuç olarak, özgürlüğünden yoksun bırakılan bir kişiye yönelik fiziki kuvvet kullanımının, insan onurunu kırıcı bir uygulama olarak sözleşmenin 3. maddesine aykırı olduğu sonucuna varmıştır.

Tutuklu ve hükümlülerin, diğerlerinden tecrit edilerek ayrı hücrelere konulması durumunda, bunların tecrit edilmesi ilke olarak sözleşmenin 3. maddesine aykırı değildir. Ancak komisyon, bazı somut olaylarda, alınan önlemlerin ağırlığı, süresi, amacı ve şikayetçi üzerindeki tesiri gibi etkenleri göz önüne alarak, özellikle tutukluların ilk soruşturma sırasında uzun süre tecrit edilmesini, gazete, kitap ve ziyaretin yasaklanarak dış dünya ile irtibatlarının kesilmesini kişiliğin tahribi olarak değerlendirmekte ve tutuklular açısından bu gibi önlemlerin alınmasını arzu etmemektedir. Bununla beraber her olay kendi şartları altında değerlendirilmektedir. Komisyon, hükümlüler hakkında alınan önlemleri ise, 3. madde çerçevesinde daha anlayışla karşılamaktadır.

Küçük düşürücü muamele, Komisyon ve mahkeme, bazı uygulamaların kurumlaştırılarak sürdürülmesini 3. madde anlamında küçük düşürücü muamele olarak kabul etmektedir. Örneğin, ırk ayrımı yapılması ve bu durumun devlet tarafından kurumlaştırılmış olması sözleşmenin 3. maddesine aykırılık teşkil eder.

Sınır dışı etme ve suçluların iadesi hallerinde de işkence veya insanlık dışı ya da küçük düşürücü muamele bulunup bulunmadığı, bazı olaylarda Komisyon ve mahkeme tarafından tartışılmıştır. Komisyon, suçlunun iade edileceği ülkenin siyasi rejimi ve ülkedeki mevcut şartlar dolayısıyla, sözleşmede güvence altına alınmış olan temel insan haklarının ihlal edilmesi veya tamamen yok edilmesi tehlikesi varsa, bunun iade taleplerinde sorun yaratabileceğini kabul etmektedir. Ancak, bu konuda yapılan başvuruların çoğu ciddi bulunmamıştır. Mahkeme, ölüm cezası tehdidi ile yargılanmak üzere, İngiltere'den ABD'ne iade edilmesi istenen genç bir alman vatandaşıyla ilgili olayda, İngiltere'nin iadeye karar vermekle 3. maddeyi ihlal ettiğine karar vermiştir. Bu kararda, ABD'nde ölüm cezasının yasallığı kabul edilerek, çok genç olan sanığın, ölüm cezası infaz edilinceye kadar, ölüm hücresinde geçireceği uzun ve korkulu günlerin yaşatacağı korku ve endişe göz önüne alınmıştır.

Türkiye ile ilgili bir başvuruda, şikayetçi, 1987 yılında ölüm cezasına mahkum edilmesine rağmen, 1991 yılında çıkarılan af kanununa kadar cezanın infaz edileceği korkusu altında yaşadığını ve bu durumun sözleşmenin 3. maddesine aykırı olduğunu iddia etmiştir. Komisyon, Türkiye'de 1984 yılından beri ölüm cezasının fiilen uygulanmadığını tespitle, şikayetçinin bu korkusunun yersiz olduğunu belirterek, bu başvuruyu geri çevirmiştir.

Küçük düşürücü muamele, Komisyon ve mahkeme, bazı uygulamaların kurumlaştırılarak sürdürülmesini 3. madde anlamında küçük düşürücü muamele olarak kabul etmektedir.

Özbekistan Cumhurbaşkanı başkanına başarısız bir suikast girişiminde bulunarak, 16 kişinin ölümüne ve yüzden fazla kişinin yaralanmasına sebebiyet veren iki Özbek'in, Türkiye'den ülkelerine iadesi olayında, Özbekistan hükümetinin talebi üzerine iade amacıyla tutuklanan sanıklar, iade işlemleri sürdürülürken AIHM'ne başvurmuşlardır. Mahkeme, İttüzüğünün 39. maddesi çerçevesinde tedbir kararı alarak, Türk hükümetinden, konu hakkında kesin karar verilinceye kadar sanıkların iadelerinin durdurulmasını talep etmiştir. Mahkeme, kararlarını, kendilerinin iade edilmeleri halinde, işkenceye maruz kalabilecekleri ve haklarında ölüm cezası verilebileceği ihtimaline dayandırılmıştır (AIHS m.2,3). Türk hükümeti talep doğrultusunda iade işlemlerini durdurarak durumu Özbekistan hükümetine bildirmiştir. Özbekistan hükümetinin, sanıklara, iade edildikleri taktirde, işkence yapılmayacağı ve haklarında ölüm cezası verilmeyeceği konularında taahhüttü bulunması üzerine, sanıklar Özbekistan'a iade edilmişlerdir.

Suçluların iadesinde, kesin karar verme yetkisi Bakanlar Kuruluna aittir (TCK. m.9). Bakanlar Kurulu, mahkemenin bulgularına dayanarak, iadesi önündeki engeller ortadan kalkmış olan kişilerin iadesine karar verebilir. Maddede “verebilir” sözcüğü kullanıldığı için Bakanlar Kurulu mutlaka iadeye karar vermek zorunda değildir. Komisyon ve mahkeme, iade edilmesi halinde işkence veya fena muameleye maruz kalması tehlikesi bulunan ya da ölüm cezası tehlikesi bulunan ya da ölüm cezası tehdidi altında yargılanması söz konusu olan suçluların iade edilmesini sözleşmenin 3. maddesine aykırı bulmaktadır. Türkiye ile ilgili bu kararda, İran’dan kaçan şikayetçiler, iltica talepleri kabul edilmeyerek ülkelerine sınır dışı edildikleri taktirde, işkence ve fena muameleye tabi tutulacaklarını iddia etmişlerdir. AIHM, Türkiye’nin Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 tarihli BM Sözleşmesini onayladığını tespitle, egemen devletlerin, yabancıların ülkeye giriş, ikamet ve sınır dışı etme konularını serbestçe düzenleyebileceklerini, ancak, somut olayda olduğu gibi, sınırdışı işleminin bazı durumlarda sözleşmenin 3. maddesi bağlamında sorun yaratabileceğini, nitekim Uluslararası Af Örgütü’nün 1999 yılı raporuna göre, İran’da yaygın olarak işkence ve dayak cezası uygulandığını ve zina yapanların taşlanarak öldürüldüklerini, bu şartlar altında başvuranların sınırdışı edilmelerinin sözleşmenin 3. maddesine aykırı olacağını belirtmiştir.

4- İŞKENCE NASIL MEYDANA GELİR

a. Failleri Kimlerdir?

İşkencenin başlıca failleri, ceza soruşturması sürecinde yer alan görevliler ve devletin güvenliğinden sorumlu memurlardır. Bunlar, polis, jandarma, ordu, hapishane görevlileri, sağlık mesleği mensupları yani herhangi bir devlet yetkilisi, ya da kamu görevlisi talimatı veya muvafakatiyle hareket eden tutuklu ya da hükümlüler olabilir.

b. İşkencenin Mağdurları Kimlerdir?

Kadın-erkek, çocuk-yaşlı, değişik cinsiyet ve kişilikteki kişiler yani herkes olabilir. Hiç kimse işkenceden muaf değildir. Bilgi ya da itiraf elde edilmek veya gözdağı verilmek istenen herkes işkencenin mağduru olabilir.

c. İşkence Nereelerde Yapılır?

İşkence, özellikle şiddet kullanma kültürünün yaygın olduğu ülkelerde her yerde meydana gelebilir. Polis ve jandarma karakolları gibi sorgulamanın yapıldığı yerler ve kişilerin yargılanma öncesi tutuldukları yerler başta olmak üzere, tüm gözetim merkezleri işkence bakımından yüksek riskli yerlerdir. Gayriresmi gözetim yerlerinde, kişinin kendi

evinde veya resmi gözetim merkezine nakil sırasında da işkence yapılabilir.

d. İşkence Ne Zaman Yapılır?

Yakalanan ya da tutuklanan kişiler bakımından avukatla görüşmeden veya mahkemeye çıkarılmadan önceki aşamalarda işkence yapılması riski büyüktür. Soruşturma tamamlanıncaya kadar bu risk devam eder. Kişiler, ayrıca, keyfi yönetilen ve iyi denetlenmeyen cezaevlerinde de işkenceye maruz kalabilirler.

e. İşkence Ne Suretle Açığa Çıkarılabilir?

Genel olarak, işkencenin meydana geldiği yerde değil de, mağdurun, özgürce konuşma imkanına sahip olduğu ilk yerde ihbar etmesi üzerine ortaya çıkar.

Evrakla birlikte savcının ya da hakimin huzuruna getirilen sanığın, gözaltında verdiği ifadenin baskı altında verildiğini söylemesi halinde, bu beyanı zapta geçirilmeli, gözaltında yaşadıkları sorulmalı ve tutanağa geçirilmelidir. Sanık hırpalanmış ya da yorgun görülüyorsa bu halinin nedeni sorulmalı, sanığın savcı ya da hakime birşeyler anlatmak istediği hissedildiğinde, kendisini getiren polis veya jandarma oradan çıkarılarak ayrıntılı olarak beyanı alınmalıdır.

5- İŞKENCE NASIL ÖNLENİR?

İşkence, Anayasamızın 17. maddesinde, “kimseye işkence ve eziyet yapılamaz, kimse, insan haysiyeti ile bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz” denilmek suretiyle yasaklanmış olup, 90. madde ile de, “... usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir...” denilerek hukukumuz açısından uluslararası sözleşmelerin bağlayıcılığı vurgulanmıştır. İşkence yaptığı tespit edilenler, TCK.nun 243. maddesine göre, kötü muamelede bulunanlar ise, TCK.nun 245. maddesine göre, adli takibata tabi tutulur. Ayrıca bu suçları işleyenler hakkında Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü’nün ilgili maddeleri gereğince idari tahkikat başlatılır. Doktorların hatıra binaen yasadışı rapor düzenlemeleri halinde de, TCK.nun 354. maddesi uygulama alanı bulur.

İşkence ve Diğer Zalimce, İnsanlık Dışı veya Küçültücü Davranış veya Suçlara Karşı BM Sözleşmesince sevk edilen 13. madde ile, taraf devletlerin, kendi yetkisi altındaki ülkelerde işkenceye uğradığını ileri süren herhangi bir kişinin yetkili makamlara şikayet hakkının ve davasının bu mercilerce gecikmeksizin ve yansız biçimde incelemesini saptamaları, şikayetçinin ve tanıkların şikayet ya da tanıklığının bir sonucu olarak, tüm kötü işlem ya da tehdide karşı korunmalarını sağlamak için önlemler almaları şart

koşulmuştur. Ayrıca aynı sözleşmenin 12. maddesine göre de, taraf devletler, yetkisi altındaki ülkelerde bir işkence eyleminin işlendiğine dair anlamlı deliller bulunuyorsa, yetkili makamların gecikmeksizin ve yansız bir soruşturma yürütmelerini sağlamalıdır.

İşkencenin bir sorgu yöntemi ve muhakemeye yardımcı bir unsur olarak kullanılmaması için, İşkenceye Karşı Sözleşmenin 15. maddesinde şu hükümler yer almıştır; “İşkence sonucu alındığı ortaya çıkan bir ifade, hiç bir zaman yargılamada delil olarak kullanılmaz. Bu ifadeler ancak, işkence yapmaktan sanık bir kimsenin aleyhine olarak delil niteliğinde değerlendirilebilir.

Öte yandan, CMUK.nun 135/a maddesi, yasak sorgu yöntemlerini belirtmiş ve bunları yaptırım altına almıştır. Bu maddeye göre, ifade verenin ve sanığın beyanı özgür iradesine dayanmalıdır. Bunu engelleyici nitelikteki kötü davranma, işkence, zorlu ilaç verme, yorma, aldatma, bedensel cebir ve şiddette bulunma, bazı araçlar uygulama gibi iradeyi bozan bedeni ve ruhi müdahaleler yapılamaz. Kanuna aykırı bir menfaat vaat edilemez. Bu yasak yöntemlerle elde edilen ifadeler rıza olsa dahi delil olarak değerlendirilemez. Yani işkence altında alındığı iddia edilen ifadeler hiçbir şekilde delil olarak kabul edilmemektedir. Yargıtay da, hiçbir yan delille desteklenip doğrulanmayan ve baskıya dayalı olduğu iddia edilerek sonradan geri alınan, poliste göz altı aşamasındaki ifadeden başka kesin ve inandırıcı delil bulunmadığı hallerde, sanık hakkında mahkumiyet kararı verilmesini usul ve yasaya aykırı bulmaktadır.

6- SORUŞTURMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Devlet, işkence iddialarını etkin bir şekilde soruşturmakla yükümlüdür.

İşkenceye karşı sözleşmenin 12. maddesine göre de, “Devlet, kendi egemenliği altında bir ülkede, işkence fiilinin işlendiğine inanmak için, makul sebepler bulunması halinde, yetkili makamlar tarafından derhal ve tarafsız bir soruşturma yapılmasını sağlar.”

Mevzuatımızda, CMUK.nun 153. maddesine göre, “C. Savcısı, ihbar veya herhangi bir suretle bir suçun işlendiği zehabını verecek bir hale muttali olur olmaz, kamu davası açmaya mahal olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin hakikatini araştırmaya mecburdur”. Gözaltı süresinin sonunda işkence mağduru olan sanığın, önüne çıktığı ilk adli makam Savcıdır. Savcı, doğrudan veya polis aracılığıyla sanık aleyhindeki soruşturmaları yürütmekle birlikte, sanığın işkence veya kötü muamele iddialarını da, soruşturmakla yükümlüdür.

Cumhuriyet Savcılarının, Usul Yasası ile kendilerine verilen yetkileri tam olarak kullanmaları ve özellikle hazırlık soruşturması gibi, çok önemli ve kritik olan süreçte, insan hakları ihlallerinin önlenmesi için zabıtaya karşı ağırlıklarını hissettirmeleri ve polisin gerisinde değil, daima önünde olup, hazırlık soruşturmasında insiyatifi daima kendi ellerinde tutmaları gerektiği asla unutulmamalıdır. Bu taktirde büyük bir özveri ile görevlerini yapmaya çalışan kolluk güçlerinin de çoğu zaman olduğu gibi maruz kaldıkları yersiz ve haksız suçlamalardan korunmaları sağlanmış olacaktır.

02.11.2000 tarih ve 24218 sayılı Resmi gazetede yayınlanan ve “İnsan Hakları Kurulları Görev, Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkındaki Yönetmelik” ve çıkarılan “İnfaz Hakimliği Yasası” ile “Cezaevleri İnceleme Kurulları Yasası”nın ülkemizde insan haklarının geliştirilmesi bakımından yararlı olacağı aşikardır.

İşkencenin bir insanlık suçu olduğu, hangi gerekçeyle olursa olsun bir araç olarak görülemeyeceği ve makul karşılanamayacağı açıktır. Yani, işkence bir soruşturma yöntemi olmamalıdır. Esasen, ülkedeki tüm pozitif hukuk kuralları da işkenceyi yasaklamaktadır. Ancak bazı kesimlerde işkence, gizli ya da açık olarak tasvip görebilmektedir. İşkence iddialarının büyük bir bölümü gözaltı döneminde polisçe yapılan sorgulamalarla ilgilidir. Gözaltı döneminde faili meçhul olayları aydınlatmak amacıyla sorgulama aşamasında bu yola başvurulduğu hakkında yoğun yakınmalar bulunmaktadır. Bu alanda özellikle polisimizin soruşturma, bilgi toplama yöntemleriyle ilgili teknik eksiklikleri giderici, içinde yaşadığımız çağın gereklerini yerine getirici çalışmalar yapmamızın önemi büyüktür. Suçludan delile ulaşma yöntemi bir kenara bırakılarak, olaylardan ve maddi bulgulardan suçluya ulaşma yöntemi bir kenara bırakılarak, olaylardan ve maddi bulgulardan suçluya ulaşma yöntemi uygulanmalıdır. Bu bağlamda, zabitanın elindeki teknik imkanlar arttırılmalı, zabıta mensuplarının eğitimine önem verilmelidir. Türkiye çapında sayıları oldukça sınırlı olan Polis ve Jandarma kriminal laboratuvarlarının sayıları arttırılmalı ve ülke genelinde yaygınlaştırılarak her ilde teşkilatlandırılmalıdır.

Ayrıca, insan haklarına uygun olarak soruşturmaların yürütülmesi ve bunun yargının gözetiminde etkin bir şekilde sağlanabilmesi için adli kolluk teşkilatı bir an önce kurulmalıdır. Adli kolluk teşkilatı kuruluncaya kadar zabıta üzerindeki denetime önem verilmelidir. Periyodik olarak ayda bir kez yapılması gereken karakol denetimlerinde; nezarethaneler, gözlem odaları ve ifade alma odalarının aranan nitelikler uygun, temiz ve bakımlı olup olmadığına dikkat edilmelidir. Bu konularda eksikliklerin görülmesi durumunda, karakolda bulunan görevliler sözlü ve yazılı

durumunda, karakolda bulunan görevliler sözlü ve yazılı olarak tenkit edilmeli, soruşturmaların insan haklarına uygun olarak yürütülmesi konularında gerekli açıklamalar yapılmalıdır.

Herhangi bir işkence veya kötü muamele iddiası ile karşılaşıldığında, duruma derhal el konulmalı ilgili kişi adli tıp doktoruna kapsamlı bir şekilde muayene ettirilmeli, gerekli maddi deliller toplanmalı, tanıklar ve faillerin ifadeleri alınmalı bu şekilde etkin bir soruşturma yürütülerek zanlıların kısa sürede yargı önüne çıkarılmasına özen gösterilmelidir.

Uluslararası Af Örgütü'nün, 1998 tarihli raporuna göre, yargı önüne getirilebilen güvenlik mensuplarının beraat oranı oldukça yüksektir. İstatistiklere göre bu oran %87.5 ile %96.75 arasındadır. Bu oranlar gerekli soruşturmanın etkin bir şekilde yapılmadığını ortaya koymaktadır. Anayasamızda ve yasalarımızda işkence ve kötü muamele suç olarak kabul edilmekte ve kesinlikle yasaklanmaktadır. Yasama bu konudaki gerekli düzenlemeleri yaparak üzerine düşeni yerine getirmiştir. Yasalarda işkence veya kötü muamelelerin yasaklanmış olması devletimizin bu yöndeki fiillerden sorumluluğunu kaldırmamaktadır. Bu konuda bir iddia varsa, böyle bir durumun mevcut olup olmadığı etkin bir şekilde araştırılmalıdır. Yani asıl iş biz yargıya düşmektedir. Unutulmamalıdır ki, bu konularda gösterilecek ihmal ve umursamazlıklar, ülkemizin ilgili kişilere önemli miktarlarda tazminat ödemesi gibi maddi sonuçlara yol açsa da, bundan da önemlisi, ülkemizin uluslararası alanda itibarı zedelenmekte ve hukuk devleti olduğumuza ilişkin inancın zedelenmesine de neden olunabilmektedir.

Göz altı süresinden önce ve sonra sanığın düzenli olarak adli tabipler tarafından muayenesini öngören mevcut sistem, prensipte işkence ve kötü muameleye karşı önemli bir tedbirdir. Bu nedenle, bir kimse göz altına alındığında, derhal doktor muayenesinden geçirilmeli ve darp cebir izi olup olmadığına dair rapor alınmalıdır. Aynı şekilde, gözaltından çıkarılırken yine darp cebir izi olup olmadığına dair çıkış doktor raporlarının alınması, gözaltı sırasında o kişinin işkence veya herhangi bir fena muameleye maruz kalmadığını ispat bakımından zorunludur. Gözaltına alınırken yara beresi olmayan kişiler hakkında, devlet makamları özel bir özen göstermek zorunda olduklarından, şikayete konu yara varsa bu yaraların nasıl oluştuğunun ispatı devlet makamlarına düşmektedir.

Uygulamada bazen, zabıta memurlarınca, darp cebir izi olmadığına yönelik giriş doktor raporları bulunan fakat, çıkış doktor raporunda betimlenen darp veya cebir izinin, gözaltına alınan kişinin kendi kendini yaralaması sonucunda

meydana geldiği iddiaları ile karşılaşılmaktadır. İşkence iddiaları ile ilgili olarak, sanığın yakalandığı andan itibaren devletin sorumluluğunun başladığı gözetilerek, sanığın, zabıtaya yakalama sırasında direnmesi ya da kendisini bilemeyecek derecede sarhoş olması gibi nedenlerle, zabıtaca sanığa karşı bizzarur kuvvet kullanılması veya sanığın bu esnada düşüp yaralanması ve benzeri durumlar söz konusu olduğunda, bu durumun doktor tarafından derhal tespiti ile sanığın konu ile ilgili ifadesinin de zapta geçirilmesi, durumun ciddi bir şekilde araştırılması, yaraların iddia edildiği şekilde oluşabilip oluşamayacağına bakılması gerekir. Zira, sanığın kendi davranışı ile sebep olduğu durumlar hariç, yakalanmasından itibaren maruz kaldığı yaralanma veya benzeri muameleler, devletin sorumlu tutulmasına sebep olmaktadır.

Bu sebeple, nezarethanelerin, gözaltına alınan kişilerin kendilerine zarar verecekleri her türlü araç ve imkandan soyutlanmış olması zorunludur. Ayrıca, nezarethaneye konulan kişilerin üzerinde bulunan ve kendileri veya birbirlerine zarar verebilecek eşyalar tutanakla alınmalı ve nezarethane defterine kaydedilmelidir.

İşkenceyi önlemek için, uluslararası düzeyde oluşturulan ve Türkiye'nin de taraf olduğu "İşkencenin ya da Küçük Düşürücü Ceza veya Muamelenin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi" çerçevesinde kurulmuş olan "Avrupa Komitesi" şimdiye kadar birçok kez Türkiye'yi ziyaret etmiş ve raporlar düzenlemiştir. Komite genellikle raporlarında işkence olaylarının Türkiye'de hala mevcut bir olgu olarak var olduğunu ortaya koymaktadır. Türkiye hakkındaki 3. madde ihlallerinde, ilgili başvuruların incelenmesinde, AİHM, Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesinin (AİÖK) raporlarına atıf yaparak, rapordaki bulguları kararlarına gerekçe yapmaktadır. AİÖK, diğer hükümet dışı kuruluşlardan farklı olarak, uluslararası camiada bulgularının güvenilirliğine inanılan bir kuruluştur. Ayrıca, Komite ile

**Göz altı
süresinden önce
ve sonra sanığın
düzenli olarak adli
tabipler tarafından
muayenesini
öngören mevcut
sistem, prensipte
işkence ve kötü
muameleye karşı
önemli bir
tedbirdir.**

işbirliğimizin sürdürülmesi, taraf olduğumuz sözleşme çerçevesinde bir yükümlülük teşkil etmektedir. Bu nedenle, AİÖK'nin raporları dikkate alınmalı, gerekli önlemler, bu raporlarda dikkate alınmak suretiyle hayata geçirilmeli, raporlarda yer alan iddiaların doğru olup olmadığı tespit edilerek doğruluklarının saptanması halinde sorumlular hakkında gerekli işlemler yapılmalıdır.

İşkence, başta AİHS olmak üzere, bir çok uluslararası sözleşmede yasaklanmıştır. Türkiye, bunlardan başlıcaları olan "İşkence ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele ve Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi" ile "İşkencenin ve Gayriinsani ya da Küçültücü Ceza veya Muamelenin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi"ni onaylamıştır. Her iki sözleşmede de, AİHS'nde olduğu gibi, işkence olaylarını soruşturma ve izlemekle görevli birer denetim mekanizması kurulmuştur.

İşkence veya fena muameleleri sadece yapılacak bazı yasal düzenlemelerle önlemek mümkün değildir. Bu olayların kökenlerine ancak, yasaların değil, anlayış, tutum ve davranışların değiştirilmesi ile ulaşılabilir. Bu nedenle, Yalnız zabıta teşkilatı değil, bütün ceza yargısı sistemi bu anlayış ve yaklaşımla yeniden gözden geçirilmelidir.

Yetkililerin insan haklarına aykırı hareketleri sonucunda ülkemiz önemli miktarlarda tazminat ödemeye mahkum edilmekte olduğu herkes tarafından bilinmektedir. Bu nedenle, devletimiz tarafından tazminat ödenmesi durumunda, buna sebep olan görevlileri rücu imkanını sağlayacak yasal düzenlemelerin hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bu suretle görevliler, ilerde kendilerine rücu edilebileceğini düşünerek, görevlerini ifa ederken daha dikkatli davranmaya sevk edileceklerdir.

7- MAHKEMENİN TÜRKİYE İLE İLGİLİ KARARLARI VE İSPAT KÜLFETİ

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine Dayalı Olarak kurulan Komisyon ve Mahkeme (AİHM), insan hakları ihlallerini araştırmak, tespit etmek ve gerekirse bu konuda karar vermek üzere kurulmuş organlardır.

Komisyon ve mahkemenin kararları incelendiğinde, resmi görevlilerin yerleşmiş yönetsel uygulama oluşturmayan, istisnai nitelikteki kötü muamelelerinden devletin sorumlu tutulamayacağını, ancak, bu tür davranışların bir bütün ya da bir sistem oluşturur şekilde birbiri ile bağlantılı olarak tekrarlanan, bir çeşit geleneksel ve alışılmış duruma gelmiş bulunması ve üst resmi makamların da, bunları önlemek için hiçbir girişimde bulunmayıp, uygulamaya bile göz yumulmakta olması halinde, 3. maddeye göre devletin sorumluluğunun varlığı

kabul edilmektedir. Divan, 3. madde uygulamasında ispat yükümlülüğünün taraflarından herhangi birinin üstünde bulunmadığını, dava dosyasında mevcut bilgi ve unsurların Divan tarafından değerlendirilerek, bir sonuca varılacağını belirtmektedir.

Aksoy kararında; 24 Kasım 1992'de Mardin'in Kızıltepe ilçesinde polis tarafından gözaltına alınan Aksoy, kendisinin Kızıltepe emniyet müdürlüğünde dört gün süreyle işkenceye uğradığını iddia etmiştir. Aksoy, 8 Aralık 1992'de Adli tıpta doktor tarafından muayene edilmiş ve hakkında darp cebir izine rastlanmadığına dair tek cümlelik bir rapor düzenlenmiştir. 10 Aralık 1992'de serbest bırakılan Aksoy hakkında, Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesinde çift taraflı kol felci teşhisi konmuştur. Aksoy'un bir çok başvurusuna rağmen, işkence veya kötü muamele gördüğü iddiası hakkında, Türk mahkemelerinde hukuki veya cezai, herhangi bir soruşturma açılmamıştır. Şikayetçi, kendisine çeşitli şekillerde kötü muamelede bulunulduğunu iddia etmiştir. Sorgulama boyunca gözlerinin bağlandığını ve bu durumun yönünü kaybetmesi sonucunu doğurduğunu, kollarının arkadan bağlanarak asıldığını (Filistin Askısı), elektirik şoku verildiğini ve bu muamelenin üzerine su sıkılarak şiddetlendirildiğini, tokat, dayak ve sözle tacize maruz kaldığını iddia etmiştir. Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesinin verdiği raporda iki taraflı kol felci teşhisi konmuştur ve bu tür bir sakatlık Filistin askısı ile özdeşleşebilir. Mahkeme, Komisyonun olay hakkındaki tespitlerini kabul ederek, bir kişinin polis tarafından göz altına alındığı zaman sağlıklı, fakat salıverildiğinde yaralı olduğunun tespiti durumunda, devletin bu sakatlığın nedeni konusunda makul bir açıklama yapma ve sözleşmenin 3. maddesi anlamında bir açıklık getirme görevinin bulunduğunu açıklar. Sözleşmenin 3. maddesi, mahkemenin, bir çok fırsatta gözlemlendiği gibi, demokratik toplumun temel değerlerindendir. Sözleşme, terör ve organize suçluluk gibi savaşılmaları son derece zor olan durumlarda bile, işkenceyi, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya cezayı kesin bir dille yasaklar. Filistin askısı uygulaması, mahkemeye göre, ancak kasıtlı olarak yapılabilir. Gerçekten bu işi yapabilmek için büyük bir hazırlık ve çaba gereklidir. Bu fiil, başvurandan itiraf veya bilgi almak amacıyla uygulanmış gibi görünmektedir. Filistin askısının, o zaman sebep olmuş olabileceği büyük acıya ilaveten, tıbbi deliller göstermektedir ki, bir süre kollarda felce sebep olmuştur. Mahkeme, bu davranışın sadece işkence olarak tanımlanabilecek ciddi ve acımasız bir davranış olduğunu düşünmektedir. Sonuç olarak, sözleşmenin 3. maddesinin ihlali söz konusudur.

Sur kararı; Başvurucu Sur, İstanbul'da bir kuyumcu dükkanında çalışmakta iken, bir müşterinin şikayeti üzerine, 11 Mayıs 1992'de polis tarafından göz altına alınmıştır. Sorgusu yapıldıktan sonra mahkemeye sevk edilen Sur

hakkındaki tutuklama talebi, mahkemece reddedilmiştir. Şikayetçi, 14 Mayıs 1992'de İstanbul C. Başsavcılığına başvurarak, kendisini sorgulayan polis memurları hakkında şikayette bulunmuştur. Bu bağlamda, suçu itiraf ettirmek için kendisine sopa ve yumruklarla vurulduğunu ayrıca, el ve ayaklarına elektrik şoku verildiğini iddia etmiştir. Sevk edildiği adli tabip, "testislerin her iki tarafına yapılan darbeler sonucu geniş çürükler ve ayrıca elin arka bölümünde şişme ve kan birikintileri" olduğunu tespitle 5 gün iş gücünden mahrumiyeti raporu vermiştir. Şikayetçinin başvurusu hakkında İstanbul C. Başsavcılığı 29 Temmuz 1992'de takipsizlik kararı vermiş ve bu karar Beyoğlu Ağır Ceza Mahkemesi tarafından onaylanmıştır. Şikayetçinin başvurusu üzerine Adalet Bakanlığı söz konusu takipsizlik kararının kaldırılması için yazılı emir yoluna gitmiş ve bu talebin Yargıtay'ca kabul edilmesi üzerine sanık polis görevlileri hakkında İstanbul Asliye Ceza Mahkemesinde TCK.nun 243. maddesine dayanarak dava açılmışsa da, sanıklardan hangisinin suç işlediğinin kanıtlanamadığı gerekçesi ile, haklarında beraat kararı verilmiştir. Şikayetçinin başvurusu üzerine konuyu inceleyen Komisyon 03.09.1996 tarihli raporunda, şikayetçiye işkence yapıldığını tespitle sözleşmenin 3. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Konu daha sonra, AİHM'ne intikal ettirilmiş ve oradaki aşamada dostane çözümle olay sonuçlandırılmıştır.

AİHM, köy yakma olayları ile ilgili olarak Selçuk ve Asker Kararlarında, Olay tarihinde Selçuk'un 54, Asker'in ise 60 yaşında olduğunu ve hayatları boyunca köydeki evlerinde yaşadıklarını hatırlatan mahkeme, evlerin ve köyün planlı bir şekilde yakılarak boşaltılması eyleminin, güvenlik kuvvetleri tarafından aşağılayıcı bir tarzda ve başvuranların duygularına saygı göstermeksizin yerine getirildiği kanaatine varmıştır. Evlerinden hazırlıksız olarak alınan, evlerinin yakılmasını seyretmeye zorlanan, itirazları dikkate alınmayan ve olay sonrasında hiçbir yardım alamayan başvuranların, içinde bulundukları durum göz önüne alındığında 3. madde (kötü muamele) bağlamında yeterli ağırlıkta bir kötü muameleyle maruz kaldıklarının açık olduğu AİHM tarafından ifade edilmiştir.

AİHM, **Tekin kararında**, 15.02.1993 tarihinde göz altına alındığı Derik jandarma karakolunda, 4 gün süreyle yatak bulunmayan ışıksız bir hücrede, sıfırın altında soğukta, sadece ekmek ve su verilerek tutulduğunu, bu arada, jandarmalar tarafından kendisine işkence yapıldığını iddia eden Tekin hakkında, iddiayı kuvvetlendirmek için bağımsız bir delil (doktor raporu) gösterilmese de, başvuranın kötü muameleyle uğrayıp uğramadığını soruşturmakla görevli C. Savcısına şikayet etmesine rağmen, devlet makamlarının, başvuranın gözaltında iken veya salıverilmesinden sonra, doktora gönderilmesini teminen hiçbir adım atmadıklarını ifade eden mahkeme, kötü muamelenin sözleşmenin 3.

maddesine girebilmesi için, söz konusu muamelenin asgari bir vahamet düzeyinde olması gerektiğini hatırlatmıştır. Bu vahametın tespiti izafidir; kötü muamelenin süresine, fiziki ve/veya zihinsel etkilerine ve bazı durumlarda, mağdurun cinsiyetine, yaşına ve sağlık durumuna bağlıdır. Mahkeme, başvuranın gözaltında tutulduğu koşulları ve vücudunda yara ve ekimoz bırakacak şekilde muameleyle tabi tutulmasını, 3. madde anlamında küçültücü ve insanlık dışı davranışlar olarak değerlendirilmiştir.

Mahkeme, bazı olaylarda Türk hükümeti tarafından iç hukuk yollarının tüketilmediği ve bu nedenle davaların reddedilmesi gerektiği yönündeki itirazlarını kabul etmemiştir. Mahkemeye göre, şikayetçi ancak uğradığı haksızlığın telafi ve tazminine imkan veren etkin ve yeterli başvuru yollarını tüketmek zorundadır. Söz konusu kanun yolları sadece teoride değil, uygulamada da kesin sonuç vermelidir. Mahkeme, somut olaylarda davacıların şikayetlerine bir çözüm tarzı bulmak için her yolu denediklerine işaretle, iç hukuk yollarının etkin ve sonuç alınabilir nitelikte olmadığı gerekçesiyle Türk hükümetinin itirazlarını reddetmiştir.

Veznedaroğlu kararında, Diyarbakır Üniversitesinde araştırma görevlisi olan başvuran, 08.07.1994 tarihinde PKK üyesi olduğu şüphesi ile polisçe göz altına alındığını, 4 gün süre ile kendisine ağır işkence yapıldığını ve ifade tutanağının kendisine zorla imzalatıldığını iddia etmiştir. Kendisi daha sonra Diyarbakır DGM tarafından yargılanmış ve delil yetersizliğinden beraat etmiştir. AİHM, sözleşmenin 3. maddesinin demokratik bir toplumun temel değerlerini yansıttığını, sözleşmenin, en vahim olaylarda ve hatta terörle mücadelede bile işkence veya küçük düşürücü muamele yapılmasını yasakladığını, şikayetçinin Diyarbakır Tıp Fakültesi hastanesinden aldığı, 20 gün iş ve gücünden mahrum kaldığına ilişkin raporunu savcılık ve mahkemeye sunmasına rağmen olay hakkında hiçbir soruşturma yapılmadığına işaretle sözleşmenin 3. ve 13. maddelerinin ihlal edildiğini tespit etmiştir.

Salman kararında, başvuranın iddiasına göre, eşi Agit Salman Adana Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesinde 28.04.1992 tarihinde gözaltına alınmış ve kendisine yapılan ağır işkence sonucu kaldırıldığı devlet hastanesinde kalp krizi geçirerek ölmüştür. Olayı soruşturan Adana C. Savcılığının takipsizlik kararı vermesi üzerine, Adalet bakanlığının yazılı emir yoluna başvurusu sonucu görülen davada itham edilen sanıklar beraat etmişlerdir. AİHM'ne göre, gözaltına alınan kişiler zayıf konumda olduklarından görevliler kendilerini korumakla yükümlüdür. Dolayısıyla, sağlıklı olarak gözaltına alınan bir kişinin salıverildiğinde yaralı bulunması halinde, devlet bu yaraların nasıl oluştuğunu makul bir şekilde açıklamak zorundadır.

Ayrıca, sözleşmenin 1. maddesi uyarınca, akit devletler yargı yetkisindeki kişilerin 2. madde çerçevesindeki yaşama hakkını güvence altına almak ve kuvvet kullanması sonucu ölmeleri halinde de olayı ciddi bir şekilde soruşturmakla yükümlüdür. Somut davada bunların hiçbirisi yapılmadığından, sözleşmenin 3. ve 13. maddeleri ihlal edilmiştir.

AIHM, **Dikme kararında** da, başvuranın, 16 günlük gözaltı süresinin sonunda yaralı olması ve bunu üç kez doktor raporu alarak kanıtlaması karşısında, gözaltına alınan kişinin, gözaltında tutulduğu 16 günün sonunda yaralı bulunması halinde, bunların nasıl oluştuğunun makul bir şekilde açıklanması gerektiğini, somut davada Türk hükümetinin bu kanıtı getiremediğinden, sözleşmenin 3. ve 5. maddelerinin ihlal edildiği tespit edilmiştir.

Saltık ve diğerleri kararında, dava konusu olayında, 12 tutuklu İzmir Buca cezaevinde mahkemede duruşmaya götürülmelerini beklerken, üst baş aramasına karşı çıkarmaları üzerine, jandarma ve infaz koruma memurları tarafından coplarla dövüldüklerini iddia etmişlerdir. Olayı soruşturan C. Savcısı, cezaevi müdürü ve personeli hakkında takipsizlik kararı vermiş ve bu karar itiraz üzerine Karşıyaka Ağır Ceza Mahkemesince onaylanmıştır. Sorumlu jandarmalar hakkındaki dosya ise, İzmir valiliğine gönderilmiş, fakat dosya valiliğe intikal etmemiş, kaybolmuştur. İl disiplin kurulu ise, olayın vukuundan ancak 5 yıl sonra dosyanın kaybolmasından sorumlular hakkında soruşturma izni verilmesine karar vermiştir. AIHM'ne göre, demokratik bir toplumun temel değeri olan işkence yasağı, terör ve örgütlü suçlarla mücadele gibi en ağır durumlarda bile geçerlidir. Bu bağlamda, mağdurun tutum ve davranışı önemli değildir. Özgürlüğünden yoksun bırakılarak cezaevi yönetiminin denetim ve sorumluluğu altında bulunduran tutuklulara, tutum ve davranışlarının gerektirmediği ölçüde fiziki güç kullanmak, 3. madde çerçevesinde insanlık haysiyetine aykırıdır. Ayrıca, böylesine önemli bir olayın soruşturmasının 5 yıl sürüncemede bırakılmasının ciddi bir eksiklik olduğuna işarette, sorumlu devletin sözleşmenin 3. maddesindeki görevini ihlal ettiğini tespit etmiş ve

tazminata hükmetmiştir.

Bilgin kararında, Somut davada iddiaya göre, Diyarbakır, Güzderesi Köyü, Yukarıgören Mezrasında yerleşik başvuran ve komşuları, Jandarmanın bir operasyonu sırasında, tütün hasatlarını evlerinin önünde yığmaya zorlanmışlar ve bu şekilde toplanan tütün, jandarma tarafından ateşe verilmiştir. Başvuran olay dolayısıyla Türk makamlarına herhangi bir şikayette bulunmamıştır. Türk hükümeti savunmasında, olay tarihinde jandarmanın herhangi bir operasyon yapmadığını bildirmişse de, AIHK Ankara'da yaptığı tanık dinleme duruşmasında, başvuran ve 12 arkadaşının anılan tarihlerde gözaltına alındığını tespit etmiştir. AIHM, Komisyonun bulgularını kabulle, söz konusu eylemin sözleşmenin 3. ve Ek Protokolün 1. maddelerini ihlal ettiğini kararlaştırarak, tazminata hükmetmiştir.

AIHM, bu kararlarının çoğunu, işkence olaylarının hiç veya etkin bir şekilde soruşturulmadığı için, iç hukuk yolları tüketilmeden almıştır. Bu tür olaylar hakkında ciddi soruşturmalar yapılarak sorumlular hakkında dava açıldığı veya izlendiği taktirde, başvuruların geri çevrileceğinde kuşku yoktur. Yargılama sonunda sanıkların mutlaka cezalandırılmaları da şart değildir. Sorumlular hakkında kanunda öngörülen işlemlerin yapılması yeterlidir.

Beni dikkatle ve sabırla dinlediğiniz için hepinize ayrı ayrı teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Uygulaması, Feyyaz GÖLCÜKLÜ, Şeref GÖZÜBÜYÜK; Ankara 1996
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Yorumu, Şeref ÜNAL; 1995
- İşkencenin Rapor Edilmesi, Camille GIFFARD; İzmir 2001
- Adalet Bakanlığı Yargı Mevzuatı Bültenleri
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Şeref ÜNAL; TBMM Kültür Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları

TARİH : 02.05.2003

BARO YÖNETİM KURULU BAŞKANLIĞINA BURSA

ÖZÜ: Meslek dayanışması hakkında.

Avukatlık mesleğinin uygulamasında, çok çeşitli sorunlar ile karşılaştığımız tartışmasızdır.

Belediyelerin “Kamuya Tahsis Kararları” ile ilgili araştırma yaparken, bu vesile ile Sayın Meslektaşımız Avukat Yusuf YILMAZ ile tanıştım. Telefon görüşmemizde konu ile ilgili birikimlerini bana aktardı ve yararlı belgeleri, örnek kararları da hemen bana faksladı.

Bu örnek davranıştan duyduğum mutluluğu sizler ile paylaşmayı görev bildim.

33 yıllık meslek yaşamımda, son zamanlarda duyum aldığım çok olumsuz meslektaş davranışlarının yanında, bu denli güzel ve farklı olanından övgü ile bahsetmek ise ayrı bir zevk.

Saygılarımla,
Avukat Gülsen ÖZDEMİR

BURSA BAROSU YÖNETİŞİMİNDE OPTİMAL VERİMLİLİK, MOTİVASYON VE BAŞARI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER..

Av. Sedat KARTAL

Bilindiği üzere, **1136 Sayılı Avukatlık Kanunu'nun 76. maddesi** Baroyu; "Avukatlık mesleğini geliştirmek, meslek mensuplarının birbirleri ve iş sahipleri ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni sağlamak; meslek düzenini, ahlakını, saygınlığını, hukukun üstünlüğünü, insan haklarını savunmak ve korumak, avukatların ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla çalışmalarını yürüten **TÜZEL KİŞİLİĞİ** bulunan, çalışmalarını demokratik ilkelere göre sürdüren **KAMU KURUMU** niteliğinde **MESLEK** kuruluşlarıdır." şeklinde tanımlar. Tanımlamayı dikkatle okuduğumuzda göze çarpan bazı kavramların varlığını fark etmemek mümkün değildir. Bu kavramlar arasında avukatlık mesleğinin zorunlu ve gerekli olan koşulları verildiği gibi avukatların ortak ihtiyaçlarını karşılamak, insan haklarını savunmak ve korumak gibi ilkelerin açıklanmaya ihtiyaç dahi duyulmayacak ilkeler olduğu hususu tartışmasızdır. Bizim bu tanımlama da üzerinde durmak istediğimiz konu ise, baroların "**demokratik ilkelere**" bağlı olarak niteliği itibariyle "**Kamu Kurumu**" olmasının yanında aynı zamanda bir meslek kuruluşu olmasından kaynaklanan özelliklerde dikkat çekmek istemekteyiz. Ancak, bunu yaparken baro yönetiminde nasıl bir yapı olduğu üzerine de düşüncelerimizi açıklamak istemekteyiz.

Barolar, kuruluşları itibariyle "**Avukatlık**" mesleğini yapacak olanların oluşturduğu bir örgütlenme biçiminde, avukatların katılımı ile oluşturulan, seçimlerle teşekkül eden Başkan ve Yönetim Kurulları ile diğer kurullar ve temsilcilerden oluşan "**Baro Yönetimi**" mekanizmasının, salt baronun idaresi anlamında işlemler yapılması yanında, özellikle kurumun zorunlu ve asli unsurları olan avukatların

söz konusu yönetimde ne kadar rol oynayabileceklerini tartışabilmeliyiz. Baro, salt, "**Yönetim Kurulu**" ile idare edilen bir yapı görünümünde örgütlenmiş gibi gözükse de aslında üye avukatların tamamının yönetimde nasıl ve ne yönde etkin olabileceğinin asgari olarak belirlenebilmesi mümkün olan bir "**KOLLEKTİF YÖNETİŞİM**" tarzı ile idare edilebilir bir yapı oluşturulabileceği bir meslek örgütünün nasıl yaratılabileceğini tartışmalıyız.

Ancak, bu yazının konusu; avukatların yönetim tarzında baronun idari yapısı içinde nasıl bir ortak yapı sağlaması açısından değil, "**Yönetim Kurulu**" dışındaki personel, servisler ve servis personelinin ayrı birer birim yapılanması içinde oluşan ancak parçalanmamış, ortak bir işbirliği ile profesyonel branşlaşma anlamında bütünleşik fakat bağımsız ve koordineli olarak çalışmasının nasıl sağlanabileceğidir. Bursa Barosu idari yapılanması içinde uzmanlaşmış **CMUK Uygulama Servisi, Adli Yardım Bürosu, Staj Eğitim Merkezi ve Kütüphane Hizmetleri ile Başkan sekreteryası ile Baro İdari Birimleri**'nin çalışmalarından ortak yönetim anlayışının nasıl oluşturulduğu konusu üzerine şahsi değerlendirmelerimi sizlerle paylaşmak istemekteyim.

"**Bursa Barosu Yönetimi**" üzerinde yürütülen tüm hizmetler, Avukatlık Kanunundaki baro tanımlamasından yola çıkarak, Yönetim İdaresi her ne kadar "**Kamu Kurumu**" niteliği olarak belirlenmiş olsa da, bu idari yönetimin denetime tabi, ancak özelde yönetimde bağımsız ve özerk bir yapıyı da işaret eder. Baro hizmetlerinin görünen iki yüzü üzerinde, bir yüzünde Avukatlara yönelik hizmetlerin yerine getirilmesi, diğer yüzünde ise bizzat genelde toplama ve fakat özelde

*Baro, salt, "Yönetim Kurulu"
ile idare edilen bir yapı
görünümünde örgütlenmiş gibi
gözükse de aslında üye
avukatların tamamının
yönetimde nasıl ve ne yönde
etkin olabileceğinin asgari
olarak belirlenebilmesi
mümkün olan bir "KOLLEKTİF
YÖNETİŞİM" tarzı ile idare
edilebilir bir yapı
oluşturulabileceği bir meslek
örgütünün nasıl
yaratılabileceğini tartışmalıyız.*

vatandaşlara yönelik uygulamaları bünyesinde barındıran bir yüzü vardır. Baro yönetişiminde hiyerarşi olmalıdır; ancak hiyerarşi bu yönetimde zorunlu bir unsur olsa dahi bu yürütülen hizmetlerin kalitesi ve

Baroların, kanunda sayılan unsurların yerine getirilmesindeki başarıları elbette ki tüm üyelerin ortak yönetime katılmaları ile paylaşımın sağlanması yolundaki olumlu katkılarla kazanılan başarılı bir yönetimde bu katkıyı yapan hepimiz payı olduğunu bilmek önemlidir.

verilen hizmetin kalitesinde optimal verimlilik açısından başarıyı getirmesi kaçınılmaz olacaktır. Bu başarı genelde kollektif ve fakat özelde çalışanların kendi bireysel özellikleri ile sağlanabilecek bir başarıdır. Bu başarı baro

sorumlulukların belirlenmesi amacıyla vardır. Baro yönetiminde teknik donanım ve imkanların, maddi mekanların yeterliliği, ferah çalışma imkanları açısından optimal verimin alınabilmesine imkan veren tüm donanımların var olmasının yanında, bilgili, etkin ve konusunda yeterli personelin istihdamının sağlanmış olması ile birlikte, uzmanlaşmış birimlerde optimal verimin sağlanmasında, bilgi, sürat ve etkinlik yanında paylaşım, sorumluluk alma, karar verebilme mekanizmaları ile çözüm üretmede üretici ve yapıcı bir yapı kurabilme, yeterli ve faydalı motivasyonu sağlayabilme, kurumsallaşmada nitelik itibarıyla hep ileri düzeye ulaşmada yeterli motivasyona sahip olmasının ve bu konuda devamlılığın sağlanmasının zorunlu ve önemli olduğunun farkına varılmasıdır.

Baro idaresinde şeffaflık, bilgiye açıkça ve kolayca ulaşabilme, etkin ve hızlı bir düzen kurabilme, yaptığımız hizmetin aradığı asgari sisteme vakıf olma, strateji ve planlama konusunda uzmanlaşma ve düzen açısından statükoyu korumak yerine dinamizm kazanma yolunda çözümler üretme tekniklerini kullanmak, başarıya giden yolda atılan en güvenli adımları oluşturacak temel ilkeler olarak belirlenmelidir. Çalışan tüm personelin bilgili, güler yüzlü ve eğitilmiş olmaları yanında; empati yeteneği, pratik ve hızlı düşünme ve karar verebilme, çözüm üretmede yapıcı olma, sosyal ilişkilerde optimal yeteneklere sahip olmanın yanında; diksiyon, vücut dilini kullanmada yetkinlik ve yeterlilik ile birlikte teknolojik gelişimleri takip edebilme ve gerekli adaptasyonu hızla sağlayabilme ile mesleki gelişim ve formasyonlara açık bir yapı ile idare edilen barolarda

yönetişiminde seçimlerle değişen meslektaşlardan oluşan “Yönetim Yapısı”nda ayrı bir unsur olarak değerlendirilmesi de, yerine oturmuş bir kurum yönetiminde etkinliğin, değişen yönetimlerle birlikte hep ileriye doğru atılan adımların iç idari yapısı ve bunun personel tarafından sağlandığı gerçeğini değiştirmeyeceği gibi bu hususun etkinliğini de yadsıyamaz.

Yukarıda açıklanmaya çalışılan unsurlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde; baro gibi bir kurumun idari yapısındaki başarıların sağlanmasındaki temel kural, her “Başkan” ve “Yönetim Kurulu” seçim dönemlerinde tüm avukatlar tarafından “Genel Seçim” zamanlarında elbette değerlendirilecek ve meslek üyesi avukatlar tarafından denetlenecektir. Baroların, kanunda sayılan unsurların yerine getirilmesindeki başarıları elbette ki tüm üyelerin ortak yönetime katılmaları ile paylaşımın sağlanması yolundaki olumlu katkılarla kazanılan başarılı bir yönetimde bu katkıyı yapan hepimiz payı olduğunu bilmek önemlidir. Baroların hizmetlerini yerine getirmesindeki kalite ve bunun sonucunda elde edilen başarıda hepimizin katkısı olabilir ve olmalıdır. Bursa Barosu, bu gerçeğe hareket ederken kazanmış olduğu geçmiş ve günümüzdeki tecrübelerini sizlerle paylaşmak yolunda daima tüm meslektaşlarımıza açıktır. Barolar, avukatlarıdır ve meslektaşlarımızın tamamının bu kurumu sahiplenmesi ve koruyup kollaması ile daha da büyüyüp gelişebilecektir.

Bu anlamda, Bursa Barosu’nun güçlenmesinde katkısı olan herkesin minnetle anılması kadar güzel olan başka ne tür bir başarı olabilir ki dersiniz?

SANIKLIK, HİÇBİR İNSANA VE HİÇBİR MAKAMA UZAK BİR SIFAT DEĞİLDİR.

Balıkesir Barosu Av. Turgut İNAL

Hergün yüzlerce ve binlerce kişi emniyet kuvvetlerince yakalanır, gözaltına alınır, sorgulanır, nezarete atılır tutuklanır. Bunun yıllık rakamlarını görmediğimden kaç kişi sanık olup, kaç kişi beraat etmiştir, bilemem. Bunu da hep merak ederim. Bildiğim bir şey varsa o da, Ülke yurttaşımızı bol keseden göz altına alırız, bol keseden nezarete tutarız ve çok sayıda kişiyi sanık yaparız. Sonra da beraat ettiniz deriz, “güle güle” demeden göndeririz ve hiç de “kusura bakmayın, hata yaptık” demeyiz. Tutuklanan, yatan kişiler aylar, yıllar sonra beraat edip, tahliye edildiğinde bir de sevinç göz yaşları döküp mahkemeyi alkışlar. Bu acayıplığe şaşırılmışımdır hep. Boşu boşuna yatan adam, o damdan kurtulduğuna sevinir. Haksızlığa uğramışsa eğer, hak aramayı “Aman ya, bırak Allahını seversen, bir daha başım derde girsin de oralara mı düşeyim.” sözüyle red eder ve tek bir şikayet dilekçesini vermekten bile korkar. Oysa adalet korkulacak değil, güvenilecek bir makamdır, öyle olmalıdır. O zaman değerlidir ve değer ifade eder.

Ülkemizde son yıllarda yapılan değişikliklerle ve çıkarılan yönetmeliklerle kişilerin yakalanmasında izlenecek yollar çok ince teferruata kadar düşünülmüş, kişi hak ve özgürlükleri titizlikle korunmuştur. Yasa, yakalanan kişilere “derhal, yakalanma sebebi her halde yazılı ve bunun mümkün olmaması halinde sözlü olarak hemen bildirilmesi” zorunluluğunu getirmiştir. Yurttaş bunu istemelidir, görevlide bunu açıklamalıdır. Görevlinin bunu saklamaya hakkı yoktur.

Yine, yakalanan kişiye “Susma hakkın var.” denilecektir. Ayrıca kendisine müdafiden yararlanma hakkı her halde yazılı ve bunun mümkün olmaması halinde sözlü olarak hemen bildirilecek, yurttaşda bunu isteyecektir ve bekleyecektir. Görevli kişinin de bunu yerine getirmesi görevidir. Yakalanan kişinin yakalanma süresinin uzatılması kararı yakınlarına gecikmeksizin bildirilecektir.

Yakalanan kişiye yakalanmaya itiraz etme hakkının olduğu bildirilecek ve bunu nasıl kullanacağı anlatılacaktır. Yukarıda saydığımız, yakalananların kendilerine tanınan haklardan şimdiye dek kaçınız yararlanmıştır, söyler misiniz? Yahut hangi görevli “Ben bunları hep yaptım, yapıyorum da” diyebilecektir. Bunu duyarsak bütün Türkiye içinde ve dışında böyle bir yurttaş veya görevliyi duyurur ve kutlarız.

Yakalanan kişi doktora sevk edildiği zaman, doktorun kapısının kapanmadığını veya bazı kereler güvenlik görevlilerinin kapı aralarından dinlediğini veya içeriği seyrettiğini hep görüyoruz. Hekim kapıyı örtmelidir. Muayene edilen sanık veya şüpheli ile teke tek konuşmalıdır. On iki tane şüpheliyi odaya sokup kendilerini soyup, sormadan, “Neyiniz var?” sorusunun yanıtını beklemeden “Birşeyiniz yok.” diyerek iki dakikada verilen rapor olaylarını çok yaşadık. Sözde Söylevde İnsan Hakları kitabımıza bunun birçok örneğini koyduk.

Karakollarda görüşmeler için uygun şartlara haiz görüşme yerleri yapılmış mıdır? Müdafilere hazırlık evrakında bulunan dosyanın tamamını incelemek, birer suretini harçsız verme olayını yaratmakta mıyız? Bunun için herhangi bir problem çıkarıyor muyuz? Gözaltına alınmış kişiye “Avukat tutma hakkın vardır. Avukat tutacak durumunuz yoksa baronun hukuki yardımından yararlanabilirsiniz. Avukatınızla görüşme ve konuşma hakkınız var.” diyerek kendisine ne kadar yardımcı oluyoruz?

Yukarıda saydığımız olaylar yurttaşlarımızın temel haklarıdır. Haklar sayıldığı zaman değil, yararlanıldığı zaman var olur. Bu hakları yurttaşlarımıza kullandırdığımız zaman emniyet, jandarma, savcılık ve yargı makamları olarak sizlerin ne makamınızda, ne rütbenizde, ne de itibarınızda hiçbir zaiyat olmaz, olamaz.

Unutmamalı ki, bizim Ülkemizde sanıklık hiçbir insana ve hiçbir makama çok uzak bir sıfat değildir. O zaman, etme bulma dünyası demek, derdinize deva olmaz.

“Mapushane
çeşmesi yandan
akmaz
Orada
Varsıl yatmaz
Biz yatarız”

Doğan ÖZ*

* Ankara C. Savcısı 24.03.1978 'de katledildi

AHLAKIN ÖLÜMÜ, HUKUKUN YÜKSELİŞİ

Anadolu Üniv. Hukuk Fak., Hukuk Felsefesi ve Sosyoloji A.B.D. - Ertuğrul UZUN

Günlük dilde ahlak, sadece olumsuz şekliyle, sevmediğimiz insanlara hakaret etmek için ya da cinsellikle ilgili olarak kullanılıyor. Halbuki ahlak, bireyin her eyleminde karşı karşıya olduğu seçişin yönelimiyle ilgilidir ve olumlu anlamıyla bu seçişin iyiye yönelmesini ifade eder.

Ahlak, her geçen gün hayatımızdan daha da uzaklaşan bir kavram. Ahlakın insanı sınırladığı, bireyin özgürleşmesinin önünde bir engel olduğu sıkça dile getiriliyor. Bunlara bir de, artık insanların ahlaki kaygılardan uzak bir hayat sürdüğü verisi eklenince, ahlakın eskimişliği iddiası, daha güçlü bir şekilde savunuluyor. Bu bağlamda ahlakın tek rakibi olarak karşımıza hukuk çıkmaktadır. Z. Bauman'ın Postmodern Etik'te gösterdiği gibi, ahlakın belirsizliğinden korkan iktidar sahipleri, felsefecilerle el ele vererek, yüzyıllar süren bir uğraş sonucunda, ahlaklı olmanın tanımını hukuka uygun davranmak şeklinde yapmışlar ve insanın her an içinde bulunduğu ahlaki seçim eyleminin ölçütü olarak hukuku - ama devletin (iktidarın) hukukunu-, en kusursuz dayatma aygıtı olan eğitimi kullanarak bireylerin beyinlerine kazımışlardır. Hukukun kapsamadığı alanlarda ise, ahlaki düşünme yeteneğini kaybetmiş insanların elinde sadece doğal seçilimin vahşi kuralları kalmıştır.

Öncelikle bilinmesi gereken, bir şeyin, sadece varolduğu için doğru olmayacağıdır. Ahlakın artık insanlar tarafından önemsenmemesi, bireyin hareketlerine yön verme özelliğini yitirmiş olması, hatta terk edilmesi inancının yerleşmiş olması, ahlaki bir kenara atmamız için yeterli bir sebep değildir. Günümüz bireyi, varlığının farklı cepheleri olduğunu ya tamamen unutmuştur ya da sadece bir kısmının farkındadır. Ülkemizde özellikle büyük şehir insanının düştüğü girdap, onun tüm düşünsel ve vicdani yeteneklerini köreltmış, biyolojik bir makine olarak, hayatını en yüksek standartta devam ettirme

güdüsünü ön plana çıkarmış, makinenin kullanma klavuzu olarak da, hukuk ve doğa kanunları belirlenmiştir. İçine düştüğümüzün, benliğimizi yok eden bir girdap olduğu, insan olarak bu girdabı aşmamsızın, bir hayvan türü olarak yaşayıp gideceğimizi keşfetmemiz ve kendimizi savunmak için ahlak ve vicdan silahlarını gömülü oldukları yerden çıkarmamız gerekiyor.

Bir başka hata, ahlakın, insanın özgürlüğünü kısıtladığı iddiası. Düşünmeyi unuttuğumuzdan beri, kelimelerin anlamlarını da birbirine karıştırıyoruz. Delilerin attığı taşları, dipsiz kuyulardan çıkarmaya çalışıyoruz ama, afazi kurbanı akılsızlarız esasında. Kuyudan o taşları çıkarsa bile, bizim elimizde hiçbir değer taşımayacaktır. Günlük dilde ahlak, sadece olumsuz şekliyle, sevmediğimiz insanlara hakaret etmek için ya da cinsellikle ilgili olarak kullanılıyor. Halbuki ahlak, bireyin her eyleminde karşı karşıya olduğu seçişin yönelimiyle ilgilidir ve olumlu anlamıyla bu seçişin iyiye yönelmesini ifade eder. Bu yönelimi belirleyen bireyin bizzat kendisidir ve eğer birey seçimini herhangi bir baskı altında yaparsa, seçilenin niteliği ne olursa olsun, eylemin ahlakiliği ortadan kalkar. Dolayısıyla ahlak, esasında bireyin eylemi seçme özgürlüğünü ister, hatta zorunlu sayar. Afazi kurbanları ise, geniş kesimlerce kabul edildiği için toplumsal hale gelmiş değer yargılarını, bireysel ahlak ile eş tutarak, toplumun baskısından ahlaki sorumlu tutmaktadırlar.

Ne yapmam gerektiğine ilişkin bilgi, bir ahlak sorunudur. Oysa ne yapmam gerektiğini ahlaka

başvurmadan biliyor ya da öğreniyorsam, artık ahlakilik niteliğimi de kaybetmiş olurum. Burada ahlaka başvurmamaktan kastım, bireysel tercih olanağının başka kişi ve kurumlara bırakılmış olmasıdır. Hukuk, ideolojiler, hayatın her alanına hitap eden uzmanlar vs., geleneği (ve dini), toplumun temellendirilemeyen başıboş buyruklarını yıkıp akli esas alarak, insan üzerine bir davranış bekçisi olarak dayatılmıştır. (Ne var ki, gelenek ne kadar kör ise, aklın kendisinde bir o kadar kör ve duygusuzdur.) Bu kurumların en acımasızısı ise hukuk olmuştur. Hukuk, her geçen gün insan yaşamının en mahrem alanlarını denetlemeye başlamış, tümüyle ahlaki bir varlık olan insanın her türlü duygu, düşünce ve davranışını teslim almıştır. Bu durumda insan, ahlaki yaşama alanını algılayamaz olmuştur. Zaten en kolay yaşama biçimi de ahlaki oluşun unutulması ile gerçekleşebilir. O kolaylığı, geleneği, dine itaatle bir kez tadan insan, ahlaki sorumluluğunu hukuka devrederik eşsiz bir rahata ermiştir. Gelenek ve hukuk arasındaki fark, ikincisinde insanın kendi ürününe tabi olması ve onu her an değiştirebileceğine duyduğu inancın gözlerini kamaştırmasıdır. Gelenek, bilmediği 'eski' toplum tarafından yaratılmıştır. Onu yaratan toplum hem göçüp gitmiştir, hem de ele avuca sığmaz bir

*Gelenek ve
hukuk arasındaki
fark, ikincisinde
insanın kendi
ürününe tabi
olması ve onu
her an
değiştirebileceğine
duyduğu inancın
gözlerini
kamaştırmasıdır.*

niteliğe sahiptir. Oysa hukuku yaratan işte oradadır; oradaki, en azından hukuku değiştirme gücüne sahiptir.

İnsan ne yapması gerektiğine ilişkin bilgiyi artık hukuktan, yasalardan öğrenmektedir; hem de en saf ilişkilerinde, ebeveynine, çocuklarına ve hayat arkadaşına karşı bile. Bu insan artık, bütün ilişkilerinde, hukukun belirlediği kalıba uymakta, bunun ötesinde ahlaki bir sorumluluk taşımamaktadır. Tek bir ahlaki sorumluluk varsa, o da hukuka itaattir.

Hukukun, ahlaki sorumluluğun yerini alması veya onun ölçütü olması, iktidar sahipleri için önemlidir, zira böylece iktidar, ahlaki insanın belirsizliğinden kurtulmuştur. Hukukun düzenlemediği alanlar içinse, uzmanlar işbaşındadır. Kurumsal kimliğe sahip ve hukukun belirlediği çerçevede iş gören

uzmanlar, beslenmeden aile içi ilişkilere kadar her alanda bireyin ahlaki tercih olanağına ortadan kaldırarak kendilerini tek söz sahibi olarak sunarlar. Böylece bireyin hayatı, hukukla birlikte pek çok uzmanın eline bırakılmış olur. Tek tek bireylerin amacı ise, başka insanların hayatlarının belli bir bölümü için söz sahibi olma uğraşısına dönüşür. Varlığını başkalarına teslim eden bireyler için tek çıkış yolu, ahlaki tercih olanağına yeniden kendi inisiyatifine alabilmektedir.

ben giderken en çok seni götürdüm
aklının nakliyesiydi asıl yoran taşıyıcıları
yardan düşmüştüm yaralarım yardan armağandı
kutsal kitabımdı ziyan edilmiş sevgililer atlası
ben sevmeyi beceremedim belki de sevmeyi.
benim sevmeye engel evcil acılarım vardı...

ben yağmur ağladım
bir şehre yağdı

ben şehre ağladım
bir yağmur yağdı

ben bir ağladım
şehre yağmur yağdı

ben...

yağmur...

ağladım...

ekim '97. cihangir
Yılmaz ERDOĞAN

CİNAYET OLGULARINDA OLAY YERİ İNCELEMESİNİN ÖNEMİ

Ankara Üniv. Tıp Fak. Adli Tıp AbD - Adli Biyoloji Uzmanı - Dr. Ayşim TUĞ
Ankara Üniv. Tıp Fak. Adli Tıp AbD - Adli Tıp Uzmanı - Prof. Dr. Hamit HANCI

Üzeyir Garip cinayeti ile olay yeri incelemesinin önemi bir kez daha gündeme geldi. Bilindiği gibi kriminal olaylarda olay yeri incelemesi jandarma ve polisin Olay Yeri inceleme Şube Müdürlüklerine bağlı ekipler tarafından yapılır. Olay yeri inceleme ekibinin görevi rutin polis hizmetlerinden daha farklı ve biraz daha önemlidir, çünkü suçla ilgili araştırmaların başlangıç noktası olay yeridir. Buradan elde edilecek deliller, suçun işleniş biçiminin ve suçlunun kimliğinin belirlenmesini sağlar. Olay yeri inceleme ekibi geldiğinde yapacakları ilk iş olay yerini ve olay yerinden kaçış yollarını da içine alacak şekilde geniş bir çevreyi güvenlik şeridi ile çevirmektir. Suçlunun kaçarken bir süre sonra yakalanma korkusu, telaş nedeniyle ilk andaki kadar dikkatli davranmadığı ve delil bıraktığı belirlenmiştir. Bu nedenle güvenlik şeridini geniş tutmak yararlıdır. Güvenlik şeridiyle çevrilen alana ilgisiz ve bilgisiz kimselerin girmesi engellenerek, yanlışlıkla dahi olsa delillerin yok edilmesi engellenir. Olay yerinde rasgele dolaşanlar bütün iz ve belirtileri bozabilirler, ve suç delillerinin dağılmasına sebep olurlar. Çevrilen bölgeye ekip dışındaki görevlilerin, basın mensuplarının ve aile üyelerinin girmesinin engellenmesi Türkiye’de zor olmaktadır. Özellikle cinayet vakalarında öldürülen kişi toplumun gibi tanınmış biriye üst düzey yöneticiler, siyasiler olay yerinin içinde kameraların karşısında bilgi alırlar. Oysa emniyetten bir yetkilinin bu kişilere bandın içine girmeyeceklerini söyleyip, bilgi vermesi gerekir. Aslında tüm polis birimlerinin bu konuda eğitilmesi gerekir. Olay yerine ilk ulaşan güvenlik birimleri ya en yakın karakoldan gelirler ya da devriye ekipleridir. Bu ekibin yapacakları olayın çözüme kavuşturulmasıyla yakından ilgilidir. Suçlunun olay yerinde mutlaka delil bıraktığı düşüncesinden hareket ederek bu delillerin kaybolmaması, zarar görmemesi için önlem alınmalıdır.

*Olay yerinde
rasgele
dolaşanlar
bütün iz ve
belirtileri
bozabilirler,
ve suç
delillerinin
dağılmasına
sebep olurlar.*

Diğer taraftan çevredeki meraklıların, basın mensuplarının hatta güvenlik ekibindekilerin olay yerine daha sonraki çalışmaları olumsuz etkileyecek materyalleri eklemesi engellenmelidir. Olay yerindeki tuvalet kullanılmamalı, sigara içip izmariti bırakılmamalı, havlu, bardak vs. kullanılmamalı, hiç birşeye dokunulmamalıdır. Bir taraftan olay yerinin güvenliği sağlanırken diğer taraftan çevrediki olaya tanık olmuş insanların konuşmaları müdahale edilmeksizin önce dinlenip not alınmalı, yardımcı olabilecek tanıkların isimleri alınmalıdır. Ancak tanıkların birlikte tutulmaları da sakıncalıdır, çünkü olayı tartışırken birbirlerinin ifadelerini etkilerler. Şüpheli görülen kişiler de yine birbirlerinden ayrı tutulmalıdır.

Basın mensupları polis telsizinin frekanslarına girerek olayları önceden haber almakta ve bazen güvenlik güçlerinden önce olay yerine varıp çekim yapmaktadır. Daha yakın, daha ayrıntılı çekim yapma telaşıyla da olay yerindeki delilleri ortadan kaldıracak kadar dikkatsiz davranmaktadırlar. Bu nedenle basına hemen haber vermemek, mümkünse haberleşmeyi telefonla yapmak gereklidir. Olay gece olmuş olsa da gün ışığında bölgeyi bir kez daha incelemek gerekir. Bölge incelemesi yapmak için Çeşitli yöntemler vardır. (Spiral, tekerlek, mazgal yöntemleri gibi) Tüm yöntemlerin ortak amacı bölgede incelenmemiş yer bırakmamaktır.

Olay yerindeki tüm deliller numaralandırılmalı, ayrıntılı notlar alınmalı, krokiler çizilmeli, fotoğraf ve video çekimleri yapılmalıdır. Ayrıntılı bilgi toplamak ve bunları saklamak önemlidir. Çünkü yıllar sonra olayı tekrar canlandırmak gerekebilir. Ayrıca polis kamerasıyla yapılan çekimler bazen

Ölüm söz konusu ise ceset mutlaka Adli Tıp uzmanı tarafından incelenmelidir. Yaraların özelliği, cesedin pozisyonu, kanın sıçrama yönü gibi özellikler Adli Tıp uzmanı tarafından değerlendirilmelidir.

aynı anda gelmesidir. Ancak ülkemizde sadece 200 Adli Tıp uzmanı vardır ve bunların büyük kısmı İstanbul'dadır. Bu nedenle bu işlemler Adli Tıp eğitimi almış hakimlerce yürütülmeye çalışılmaktadır.

suçlunun belirlenip yakalanmasında yararlı olabilmektedir. Cinayet, hırsızlık, bombalama ve diğer tüm kriminal olayların kendi içinde bir mantığı, bütünlüğü vardır. Olay yeri inceleme ekibi bunu bilerek olaya uygun yöntemlerle çalışır. Hangi olayda nerede, ne tür delil arayacağını bilmek kadar önemli bir diğer nokta bu delilleri uygun yöntemlerle toplamak ve taşımaktır. Örneğin olay yerinde bulunan bir ateşli silahın namlusuna kalem sokarak taşınması namlunun içinde delil olabilecek kan, bitki, toprak gibi materyallere zarar verebilir. Özellikle biyolojik delillerin toplanması, uygun taşıyıcı araçların (kağıt zarf, cam şişe gibi) içine alınması, uygun koşullarda saklanması ve incelenmise çok önemlidir. Bu tür delillerin toplanması ile ilgili hatalar delillerin bozulmasına yol açtığından bazen olayın çözümsüz kalmasına neden olmaktadır. Delil toplarken eldiven ve özel giysi kullanmak kontaminasyonu önleyeceği gibi güvenlik elemanının kendi sağlığını da koruyacaktır.

Ayak izleri ülkemizde iyi değerlendirilemeyen önemli delillerdir. Bu izlerin incelenmesiyle failin boyu, ağırlığı yaklaşık olarak hesaplanabileceği gibi, sosya-ekonomik durumu tahmin edilebilir. Bu izlerdeki düzensizlikler failin bacaklarındaki bir sakatlığı gösterebilir. Bu da tanınmasında önemli bir işaret olabilir. Kapalı veya açık alanlarda işlenen suçlarda olay yeri incelemesi farklılıklar gösterebilir. Açık alanda izlerin, delillerin yok olabileceği düşünülerek olay yeri incelemesini ceset incelemesinden önce yapmak gerekebilir. Olay yerinde yaralı varsa öncelik hayat kurtarmak olmalıdır ancak ilk yardım ekibinin de delillere zarar verecek şekilde çalışması engellenmelidir. Bir polisin yaralının yakınında olması yararlı olabilir. Yaralının söyleyeceği bir isim, bir ayrıntı daha sonra olayın çözümünde önem taşıyabilir.

Ölüm söz konusu ise ceset mutlaka Adli Tıp uzmanı tarafından incelenmelidir. Yaraların özelliği, cesedin pozisyonu, kanın sıçrama yönü gibi özellikler Adli Tıp uzmanı tarafından değerlendirilmelidir. Ceset otopsi için Adli Tıp Kurumuna bu muayeneden sonra gönderilmelidir. İdeal olan olay yeri inceleme ekibi ile adli tıp uzmanının

Üzeyir Garip cinayeti, Türkiye'de DNA bankasının kurulmasının ne kadar gerekli olduğunu bir kez daha göstermiştir. Belirli suçları işleyenlerin DNA profillerinin kayda geçirilmesi durumunda bu kişilerin daha sonra karışabileceği suçlarda kimlik belirlenmesi daha hızlı ve kolay olacaktır. Ayrıca olayla ilgisi olmayan kişilerin suçlu ilan edilerek mağdur edilmeleri de engellenmiş olacaktır.

Herhangi bir adli olayın nasıl yapıldığını, olayın oluş şeklini, olaydan meydana gelen zarar ve ziyanın tesbiti, suçlu ve mağdura ait suç delillerinin tespiti için hakim yönetiminde olay yerinde yapılan incelemeye keşif denir. Keşif hakim yönetiminde, gecikmesinde zarar doğacak durumlarda Cumhuriyet Savcısı tarafından yapılır (C.M.U.K. 78/1). Ölüm, yaralanma ve ırza geçme olaylarında bilirkişi olarak muhakkak bir doktorun bulunması, olay yerinde bulunabilecek suç delillerinin doktor tarafından incelenmesi gerekir. Keşif sonunda bir tutanak düzenlenir. Buraya keşif esnasında görülenler, bulunanlar ile olayın özelliğine göre bulunması umulupta bulunmayanlar kaydedilir. (C.M.U.K. 78/2).

Bir ölüm söz konusu ise keşif sırasında ölenlerin adli muayeneleri yapılır. Bir ölünün adli muayenesi tabip huzuru ile yapılır. Adli muayenede ölünün tıbbi kimliği, ölüm zamanı ve ölüm sebebini belirlemek için dış bulgular tesbit edilir (C.M.U.K. 79/1). Olay, olay yeri ve ölene ilişkin bilgiler, dış muayene bulguları Cumhuriyet savcısı tarafından saptanır. Daha sonra ölüm nedeninin ortaya konması için ölü, hekimin muayene ve incelemesini bırakılır. Ceset elbiseli iken ve elbiseleri çıkarıldıktan sonra muayene edilir. Ölüm olgularında keşif sonunda düzenlenen tutanağa, ölü muayenesi tutanağı denir. Tutanak hakim veya savcı, tutanağı yazan katip, hekim ve otopsi yardımcısı tarafından imzalanır. Cinayet olaylarında, ölenin otopsisinin mutlaka ve hemen yapılması gerekir. Keşifte bulunanlara kesin görünen bir ölüm sebebi, davaya bakacak olan hakime aynı kesimlik ve kanıyı vermeyebilirim. Ayrıca geçen zaman içinde ceset çürüyeceğinden, sonradan lüzum görüldüğünde yapılacak otopside, ölüm sebebi kesinlikle saptanmayabilir.

HİTİT YASALARI

Çorum Barosu Av. Erdal ERA

*Farklı kültür,
inanç ve yaşam
biçimleri,
Anadoluda
etkileşip daha
üstün
uygarlıkları
yaratmıştır. Bu
yüzden
Anadolu,
jeografik
konumu ve
doğal şartları ile
her dönemde
uygarlıkları
yaratandır,
büyütendir.*

Bin yıla yaklaşan, Selçuk ve Osmanlı dönemlerinden bu yana yurt edindiğimiz Anadolu, çok eski çağlardan beri, her yönden gelen grupların da yurdu olmuştur. Farklı kültür, inanç ve yaşam biçimleri, Anadoluda etkileşip daha üstün uygarlıkları yaratmıştır. Bu yüzden Anadolu, jeografik konumu ve doğal şartları ile her dönemde uygarlıkları yaratandır, büyütedir.

Anadoluya İ.Ö. 2000 li yılların başında, Asyadan, büyük olasılıkla kafkaslar yolu ile Hititler geliyorlar ve Kızılırmak dolanımı içlerine yerleşiyorlar. Anadoluda üstün uygarlık düzeyi ile karşılaşılıyorlar, etkileniyorlar, onların içlerinde yaşayarak üst düzeylere ulaşıyorlar ve sonunda İ.Ö. 1800 den başlayarak önce kırıllık

sonra İ.Ö. 1300 lere gelirken Büyük İmparatorluk olarak, ilk Anadolu bütünlüğünü sağlıyorlar ve dev bir uygarlığın yaratıcısı oluyorlar. O çağların uygarlık dünyasının, en büyük iki devleti Mısır ve Hititlerdir.

Orta çağın karanlığını yırtıp, bilimsel araştırmalara yönelen Avrupalı bilgin ve gezginler 1800 lü yılların ilk yarısından itibaren, Anadoluya gelip araştırmaya başlıyorlar, birçok arkeolojik bulgular bilim dünyasında değerlendiriliyor.

Boğazköyde 1906-1907 ve 1911-1912 yıllarında Hugo Winckler ve 1931-1938 yıllarında K. Bittel tarafından yapılan

kazılarda, Hititlere ait yasa metinleri bulunmuştur.

Yasa metinlerini oluşturan kil tablet veya levhalar, hititologlarca incelenmiş ve iki dizide toplanarak değerlendirilmiştir.

Yaklaşık 100 fıkra (madde) içeren ve “Eğer bir adam” diye başlayan birinci dizi, büyük harflerle kodlanmış ve 21 grupta toplanmıştır.

Yine yaklaşık 100 fıkra (madde) içeren ve “Eğer bir bağ” diye başlayan ikinci dizi, yine elde edilen çeşitli yazmalar ve konularına göre kodlanarak 17 grupta toplanmıştır.

İki asıl metin aslında birbirinin devamı niteliğindedir, Sonradan yazılan ve Paralel metinler olarak adlandırılan metinler hemen aynı konuları içeriyorlar ve zaman içinde yapılan değişiklikler metinlerde açıkça belirtiliyor.

Yasa metinleri ve yorumları incelendiğinde, genel olarak; Hititlerde yasa ve adalet kavramının, diğer çağdaş ön asya kavimlerinde olduğu gibi, Tanrısal kökenli olması gerekir. Fakat hitit yasa metinlerinin hiç birisinde, bir ön söz, bir sunuş yazısı bulunmamaktadır. Hamurabi yasalarının, Tanrı tarafından, Tanrı sözü olarak kırala verildiği yazılıdır. Hitit yasalarının çok kez değiştiği ve değişikliğin Kral tarafından yapıldığı, paralel metinlerde açıkça yazılıdır. Bu yüzden yasaların kral tarafından yapıldığı tezi şimdilik doğrudur.

Hitit yasalarının, Hititlerin bütün sosyal, siyasal ve kültürel yaşamlarını kapsamadığı ve bu bakımdan bir yasalar bütünü, bir kodeks niteliğini taşımadığı açıkça anlaşılıyor. Fazla hasara uğrayan asıl metinlerin okunamayan yerleri, aynı konuyu içeren paralel metinlerden tamamlanabilmiştir. Metinlerin, değişik tarihlerde yazılmış olduğu, yazı karakteri, malzemenin cinsi gibi özelliklerden anlaşılıyor.

Hititologlar, yasa metinlerini incelerken, maddeler ayırımı yerine, Paragraf ve fıkra sözcüklerini kullanıyorlar, aslında birbirinden ayrı olayları hükme bağlayan maddeler olarak ayırım yapılabilir. Metinlerde Paragraf ve fıkra olarak adlandırılan bölümler, tabletlerde yatay çizgilerle ayrılmıştır. Bu çizgilere rağmen bazen metnin çizgi dışında da devam

*Hamile kadının
çocuğunun
düşmesine
sebep olmak
suçunda, Cenin
10 aylıksa 10
şekel gümüş,
beş aylıksa 5
şekel gümüş
tazminat
ödenmesi yazılı,
cezayı artıran
veya azaltan
sebepler belirgin
olarak
görülüyor.*

ettiği görülmektedir. Yasa metinlerinden örnekler verirken, madde terimini kullanmakta sakınca görmedim.

Hitit yasalarında, Evlad edinme, Miras, Evlilik, tasarlayarak adam öldürmeye dair hukuk kuralları noksan.

Bütün bunlardan anlaşıldığına göre, Hititlerde sözlü hukuk geleneği, teamül, örf ve adet kuralları geçerli idi. Bize ulaşan metinlerin, s ö z l ü h u k u k t a bulunmayan, siyasal ve toplumsal nedenlerle, belirgin ve kesin olarak düzenlenmesi gereken, ÖZEL ve ÖNEMLİ anlaşmazlıkları ve mahkemelerin verdikleri kararları da göz önüne alarak yapılan derleme olduğu anlaşıyor.

Eski çağların, yazılı kurallar derlemeleri, hemen, hep aynı nedenlerle yapılmıştır. Örf ve adete göre yürütülen sözlü hukuk sistemi, bazı olayların getirdiği karmaşa hali, yazılı kurallar gereğini zorunlu kılıyor. Hitit siyasal yaşamında İ.Ö. 1600 lerde Kral Hantili ile başlayan, 1500 ve Kral Telipinu ya kadar süren bir karmaşa dönemi, yazılı kurallar derlenmesini, zorunlu kılmıştır kanısı doğrudur.

Hititlerde hukukun kaynağı sadece yasalar değildir., örf ve adetlerin yanında, arşivlerde elde edilmiş olan ve Garnizon komutanlarına, Askeri görevlilere, Din görevlilerine, yüksek memurlara gönderilen yönergeler kaynak belgelerdir.

Yasa metinleri, birçok çağdaş yasalarda olduğu gibi EĞER (TAKKU) sözcüğü ile başlıyor. Sümer, Babil, Asur bir bölümü ile Yunan, Roma ve İbrani yasaları da çoğu kez aynı şartlı sözcüklerle başlamaktadır. Maddelerin sonu da “BÖYLECE SUÇU EVDEN UZAKLAŞTIRIR” formülü ile bitiyor.

Hitit hukuk sisteminde, çevre ülkelerin, kültür yakınlığına

dayalı bazı benzerlikler var isede, çok önemli ve çok daha uygarca daha uygarca farklılıklar hemen göze çarpmaktadır.

Hitit yasalarında, sami hukukunun tipik özelliği olan Göze Göz, Dişe-Diş kuralına yer verilmiyor. Ölüm cezaları çok sınırlı, Asur yasalarında görülen, sakatlama cezaları, sadece kölelere evden hırsızlık halinde veriliyor.

Açıkça söyleyebiliyoruz ki, Hitit yasalarında, suçluya zarar vererek öc alma kuralı yoktur. Mağdurun uğradığı zararın giderilmesi esası en üstün (norm) hukuk kuralı olarak geçerlidir.

Yasa metinleri, Ceza hukuku bakımından incelendiğinde, Yaralama ve öldürmeye varan kasıt ile dikkatsizlik, tedbirsizlik, meslek ve sanatta acemilik yüzünden işlenen suçlardaki taksir çok ilgi çeken üslupla ayrılıyor, Taksir hali ONUN ELİ GÜNAH İŞLER sözcükleriyle nitelendiriliyor. Kral 4. Tuthaliyanın bir fermanında da kasıtlı haller için ONUN BAŞI GÜNAH İŞLER anlatımı yazılı. Eli günah işler olarak nitelenen hallerde verilen ceza, kasıt halinin yarısı kadar. Cezalar ise, ölüm cezaları dışında, zarar görenlerin işlerinin görülmesi için köleler, insanlar vermek ve şekel ve mina olarak belirlenen gümüş, yani para cezaları ödemek şeklinde.

Hamile kadının çocuğunun düşmesine sebep olmak suçunda, Cenin 10 aylıksa 10 şekel gümüş, beş aylıksa 5 şekel gümüş tazminat ödenmesi yazılı, cezayı artıran veya azaltan sebepler belirgin olarak görülüyor.

Yasa metinlerinin 197 nci maddesinde, kanuni karineler mevcut, “Eğer bir adam, kadını dağda alırsa suç adamındır. O Ölsün. Eğer onu evde alırsa suç, kadınındır. O ölsün...

Suçlarda kalkışma (teşebbüs) hali düzenlenerek cezalar azaltılmıştır. Hırsızlık suçunda, Henüz eşikten içeri girmemiştir... denierek cezanın azaltıldığı görülüyor.

Bu genel değerlendirmelerden sonra, yasa metinlerinden örnekler alarak, bu güne kadar yapılan yorum ve değerlendirmeleri de göz önüne alarak bazı ayrıntıları dikkatinize sunmak istiyorum.

Birinci dizi

Madde (Parağraf) 1- Eğer bir adamı ya da bir kadını, bir kavga sonucu, biri öldürürse, onu teslim etsin ve erkek ya da kadın DÖRT KİŞİ versin (verir de olabilir).

Böylece suçu evinden uzaklaştırır. (par-na-aş-şe-e-a Şu-wa-a-iz-zi)

Madde 2- Eğer bir erkek köleyi ya da bir kadın köleyi, bir kavga sonucu biri öldürürse, onu teslim etsin ve erkek ya da kadın iki kişi versin.

Böylece suçu evinden uzaklaştırır.

Madde 3- Eğer özgür bir erkeği ya da özgür bir kadını (kadına) biri vurursa ve öyleki o ölürse ELİ GÜNAH İŞLER, onu teslim etsin, ve iki kişi versin.

Böylece suçu evinden uzaklaştırır.

Madde 4- Eğer bir erkek köleyi ya da bir kadın köleyi (köleye) biri vurursa ve öyleki o ölürse ELİ GÜNAH İŞLER.

Onu teslim etsin ve bir kişi versin.

Böylece suçu evinden uzaklaştırır.

Bu ilk dört maddede adam öldürmek suçları cezalandırıyor.

Birinci maddede kavga sırasında öldürmeye varan kasıt ele alınmıştır. Cezası 4 kişi (4 baş) vermek ve cesedi teslim etmektir. 2 nci maddede ise bu suçu kölelerin işlemesi halinde verilecek ceza, özgür insanlara verilecek cezanın yarısı kadar olduğunu gösteriyor.

3 ncü ve 4ncü maddelerde ise, ONUN ELİ GÜNAH İŞLER şeklindeki anlatım çok ilgi çekicidir. Bu anlatımın karşısı, ONUN BAŞI GÜNAH İŞLER şeklindedir. Zira bu karşıt anlatım, yasalarda bulunmamakta ise de 4. Tuthaliya'nın bir fermanında ONUN BAŞI GÜNAH İŞLER şeklinde, kasten öldürmeye verilen cezanın yarısı kadardır.

Tasarlayarak adam öldürme suçu yasada düzenlenmemiştir. Ancak sözlü gelenekte ve kıralın fermanında, bu suçun cezası KAN KEFARETİ olarak kabul ediliyor. Kan sahipleri, yeni ölenin mirasçısı, O ÖLSÜN derlerse ölüm cezası veriliyor.

Yukarıdaki maddelerde ONUN TESLİM ETSİN şeklindeki anlatım yorumlara neden olmaktadır. Maddenin okunmasından, öldürenin öncelikle, ölenin cesedini aile fertlerine teslim etmesi gerektiği anlaşılıyor. Ancak, Hitit yasaları araştırmacıları aynı yorumu paylaşmıyorlar.

Bu sorun yasa metinlerinin bir çok maddelerinde rastladığımız ARNU'dan türeyen ARNUZİ fiil türevinin yorumundan kaynaklanmaktadır. Ancak bu sözcüğün kökeni araştırıldığında, Hititçe Ar kökünün, Hint-Avrupa kökeni Or olarak görülüyor, hititçede AR oluyor. Hititçedeki anlamı

ULAŞMAK, NU eki ise hititçede ettirgen eki olarak kabul ediliyor ve böylece ARNU, ULAŞTIRMAK anlamına geliyor, özellikle, birinci dizinin 5 maddesinde bu sözcük ŞARNİNK fiili ile birlikte kullanılıyor, o zaman anlam GERİ VERMEK, ONARMAK, TELAFİ ETMEK ZARARI ÖDEMEK, TAZMİN ETMEK şeklinde dönüşüyor. Nitekim, Friedrich ve Kocshaker CEZA ÖDEME eyleminin ifade edildiğini çevirinin böyle yapılması gerektiğini önermiştir.

Yukarıda 1nci maddeden 4 ncü maddeye kadar incelediğimiz yasa metinlerin hep "BÖYLECE SUÇU EVİNDEN UZAKLAŞTIRIR" cümlesi ile bitmektedir. Bir çok maddede aynı anlatım yinelenmiştir.

Bu formülün anlamı konusunda da çok değişik yorumlar yapılmıştır. En yaygın görüş, zarar gören tarafa, güvence olarak suçlanan mal varlığına sahip olma hakkını getirdiği, maddeki yaptırımlar yerine getirilip, ödemeler yapıldıktan sonra suçtan kurtulabileceği anlamı olarak kabul ediliyor.

Madde 7- Eğer özgür bir kişiyi, bir kimse kör ederse ya da onun bir dişine aşağı atarsa,

Eskiden BİR MİNA GÜMÜŞ veriliyordu, şimdi suçlu YİRMİ ŞEKEL GÜMÜŞ versin ve böylece suçu evinden uzaklaştırır.

Bu maddeyi takibeden 8. nci maddede, bu suçun kölelere karşı işlenmesi halinde cezanın ON ŞEKEL GÜMÜŞ olduğu yazılı.

Madde 10- Eğer bir kişiyi, birkimse yaralarsa e onu kötürüm ederse, o zaman onun bakımını üslensin, onun yerine bir kişi versin, ve evnde bu çalışmaya devam etsin, o iyileşinceye kadar. Ama iyileştiği zaman onu ALTI ŞEKEL GÜMÜŞ versin ve hekime yine o ücret ödesin.

Madde 17- Eğer özgür bir kadının karnın meyvesini, bir kimse attırırsa,

Eğer bu ONUNCU AYDA olursa ON ŞEKEL GÜMÜŞ versin

Eğer bu BEŞİNCİ AYDA olursa BEŞ ŞEKEL gümüş versin.

Böylece suçu evinden uzaklaştırır.

Madde 18 de ise her eylemi cezalandıran yasa maddesinden sonra yinlendiği gibi, Eğer bir köle kadının karnının meyvesini bir kimse attırırsa, cezalar aynı aylık dönemler için yarı-yarıya gümüş olarak düzenlenmiştir.

Madde 28- Eğer bir kız, bir adama nişanlanmışsa, bir başkası onu kaçırırsa, onu kaçırdığı anda, birinci adam ona ne vermişse o zaman diğeri onu tazmin etsin. Baba-Ana tazmin etmezler.

Eğer, Baba ve Anne onu başka adama verirse, o zaman Baba ve Anne tazmin etsinler.

Madde 29- Eğer genç bir kadın, bir adama bağlanmışsa (nişan) ve onun için o başlık ödedyse, ve ondan sonra Baba ve Ana buna karşı çıkarlarsa, o zaman onu adamdan ayırırlar, ama başlığın iki katı tazminat verirler.

Madde 30- Eğer erkek, kızı hala almadıysa, o zaman kendisi için onu reddedebilir, ama o zaman kendi ödediği başlıktan vaz geçer.

Bu örnek olarak sunduğum maddelerde, para cezaları ölçüleri olarak ŞEKEL ve MİNA sözcükleri hemen dikkat çekiyor.

Eski çağlarda henüz para yok iken, ekonomik yaşamda değişim aracı olarak, o zamana göre kıymetli sayılan, belirli ağırlıklardaki maden çubuklar kullanılmıştır. Babil de ŞEKEL ve MİNA gümüş çubuklar kullanılmıştır. BİR BABİL Mİ NASI 500 GRAM GÜMÜŞTÜR, ŞEKEL İSE BUNUN ALTMİŞTA BİRİ YANİ YAKLAŞIK 8.33 GRAMdır. BİR HİTİT ŞEKELİ 9 GRAM GÜMÜŞ tür. BİR HİTİT MİNASI İSE ŞEKELİN KIRK KATI, YANİ 360 GRAM GÜMÜŞTÜR.

Babilde Mina, şekelin 60 katı, Hitit te ise Mina Şekelin 40 katıdır.

Evlenmeden önce, bu gün de olduğu gibi, bir nişanlılık dönemi görülüyor. Evlenebilmek için erkeğin, kız tarafına BAŞLIK PARASI VERMESİ GEREKİYOR, HİTİTTE (yasada) BUNU KARŞILAYAN SÖZCÜK KUŞATA. Evlenmede kadın da erkeğin evine gelirken ÇEYİZ getirmektedir. Hititçede buna İVARU DENİYOR. Bu durum bir Anadolu geleneği olarak halen yaşanmaktadır.

Nişanın geçerli bir neden olmadan bozulması halinde, ödenecek tazminatlar, bugünkü hukukta da aynen düzenlenmiştir.

Madde 39- Eğer bir kimse, bir başkasının ekin alanlarını alırsa, ŞAHHAN ı yerine getirmeye devam etsin.

Hititlerde toprak önce tanrıların, sonra kralındı. Kral bağış belgeleriyle, toprakları seçtiklerine, karşılığında feodal yükümlülükleri ifa koşulu ile verebiliyordu.

Ama eğer ekin alanlarını ihmal ederse, o zaman ekin alanlarını bir başkası alsın, onu satmasın,

Maddede, ŞAHHAN yükümlülüğü altında, bir kişiye tahsis edilen ekin alanı

(tarla) anlatılmaktadır. Burada belirtilen ekin alanı, boş alan iken ekip biçmek ve bunun karşılığında tıpkı TİMAR saipleri gibi feodal yükümlülükleri yerine getirmek koşulu ile şahsa tahsis edilen alandır. Yükümlülük yerine getirilmez ise, şahıs onu satamaz, yükümlülüğü yerine getirecek olan başkasına verilir. Bu alanların, kullanım hakkı, sahibinin ölümü halinde, mirasçılara geçmediği, Saraya iadesi gerektiği yorumu yapılmaktadır.

Md. 46- Eğer bir kentte biri, bazı ekin alanlarını ŞAHHAN yükümlülüğü altında elinde tutarsa, eğer ona BİR BÜTÜN ekin alanı verilmiş ise, LUZZİ yi ifa etsin, eğer ona az ekin alanı verilmiş ise LUZZİ yi ifa etmesin, ama babasının evinden yerine getirilsin. (Burada küçük bir toprak alan oğul söz konusu).

Bu maddelerde ŞAHHAN ve LUZZİ terimleriyle ifade edilen yükümlülükler konusu, kesin olmamakla birlikte şöyle yorumlanabiliyor. ŞAHHAN, kendilerine toprak (ekin alanı) verilen kimselerin FEODAL HİZMET YÜKÜMLÜLÜĞÜ olarak çevriliyor. LUZZİ ise, daha küçük toprak alanların yükümlülükleridir. Luzzi teriminde BEDENEN ÇALIŞMA, KÖLE ÇALIŞMASI ve BELKİ DE İMECE anlamı kabul edilebilir. 40 ve 41 nci maddelerde de GİŞKU / TUKUL terimi geçiyor, bunun anlamı ZANAATÇI HAKKI olarak kabul ediliyor. Toplumsal katmanların en yükseği olan sınıf LU İLKİ den biri ile, daha aşağı sınıftan olan zanaatçı ortak olarak bir ekin alanına sahip olursa ve zanaatçı kaybolursa ve İL.Kİ adamı derse (TUKUL) zanaat hakkımdır. o zaman zanaatçının ekin alanlarını mühür altına elde eder ve ŞAHHAN ı ifaya devam eder. EĞER TUKUL REDDEDİLİRSE O ZAMAN EKİN ALANLARI BOŞ İLAN EDİLİR VE ONU KENTİN ADAMLARI İŞLERLER.

Eğer böyle bir ortaklıkta İL.Kİ adamı kaybolursa, zanaatçı, bu benim zanaatçı hakkımdır derse İL.Kİ adamının ekin alanlarını mühür altına alır ve şahhanı ifaya devam eder.

Hititlerde toprak önce tanrıların, sonra kralındı. Kral bağış belgeleriyle, toprakları seçtiklerine, karşılığında feodal yükümlülükleri ifa koşulu ile verebiliyordu.

Hititte özel mülkiyet de vardı. Ancak bağımsız çiftçilerin sayısı çok azdı. Yasaların dışında bazı yazılı belgelerde zorunlu çalıştırmalar görülüyor. BAĞIMSIZ ÇİFTÇİLERİN DÖRT GÜN KENDİLERİ İÇİN VE ONU TAKİBEDEN DÖRT GÜN, KENDİ TARLALARI YAKININDAKİ TİMAR ARAZİSİ İÇİN ÇALIŞACAKLARI anlatıyor.

Şimdi çok değişik yorumlara neden olan bir maddeye geliyoruz. Bu madde “Eğer” ile başlamıyor.

Madde 48- Bir “mahpus” luzziyi ifa etsin ve bir mahpus ile, ticaret, hiç kimse yapmasın, oğlunu, ekin alanını, bağını hiç kimse satın almasın kim (kendisi için “mahpus”la ticaret yaparsa, o zaman o ticaretten vazgeçsin, “mahpus” ticaret koyduğunu o zaman geri alsın.)

Madde 49- Eğer bir “mahpus” hırsızlık yaparsa, tazminat yoktur. Eğer korporasyon varsa, o zaman, işte onun korporasyonu tazmin etsin. Eğer hırsızlık atfedilirse, ya hepsi yine hilece olurlar, ya da hırsız olurlar. İster birini yakalasın ister o başkasını yakalasın.....atabilir.

Bu iki maddede Hippara sözcüğü “mahpus” olarak çevrilmiştir. Hitit yasalarında HAPİS CEZASINA hiç raslanmıyor. Bu yüzden HAPİS ve HAPİSHANE olarak çevrilen sözcüklerin anlamlarının, yasa metinlerine uygun olarak yorumlanması gerekiyor.

Hitit yasaları araştırmacılarının değişik yorumları göz önüne alınarak LU HİPPARA sözcüğünün, aşağı sınıftan, özel bir katagoriye ait ve ailesi ve malları olmayan kişilerden birisine işaret edildiği yorumu doğru değildir, zira 48 nci maddede LU HİPPARANIN OĞLUNUN OLDUĞU, EKİN ALANININ ve BAĞININ OLDUĞU yazılıdır.

Paralel metinde LU HİPPARA sözcüğü yerine ASİ RUM sözcüğü kullanılmıştır. Bu sözcük TUTSAK anlamına geliyor. MAHPUS anlamı doğru değil kanısındayım.

49 uncu maddede Lu Hippara hırsızlık yaparsa, tazminat yoktur deniyor ve devamla Corporasyona bağlı ise tazmin görevi Corporasyona düşer şeklinde anlatım var. Bu sözcüğün anlamı HÜKMİ ŞAHSİYETİ OLAN BİR KURULUŞ, BİR CEMİYET ve LONCA olarak görülüyor. Corporal sözcüğü

de BEDENİ, CİSMANİ anlamına geliyor. Yani beden çalışanların örgütü, böyle çeviri hem yasa metnindeki bütünlüğe, hemde 48 nci maddedeki yoruma daha uygundur. Zaten Hrozny de TUIKKANT sözcüğü için BEDEN+TOPLULUK anlamını bu yüzden korporasyon olarak çevirmiştir.

Yine 49.ncu maddede, hırsızlık yaparken, yakalanan, Hippara kategorisinden, gerek biri, gerek bir başkası yakalanmış olsun..... atılabilir. Şeklinde çeviri görülüyor. Burada, yasa metninin sadece A kopyasında bir ideogram karşımıza çıkıyor. Bu ideogram hapishane olarak yorumlayanlar var.

Eğer onu kırdan bulursa, yaşlılar onu, ona verirse, o zaman kendisi için boyunduruğu koşabilir. Şayet, sahibi onu bulursa, kendisi için onu eksiksiz alsın. O hırsız gibi yakalanmasın.

Hrozny ve Neufeld, Bois CELLULE olarak yorumluyorlar. Fransızca da CELULE nin tam anlamı, Türkçe HÜCRE olarak çevriliyor. Hem canlıların en küçük parçası, hem hapishane hücresi hem bir küçük oda anlamı var. Ancak BOİS sözcüğü, AHŞAP, TAHTA, ORMAN EMVALİ anlamında ve ikisi birlikte AHŞAP HÜCRE olarak çevrilebiliyor. Bu durumda, bu ideogramla anlatılan, Hapishane değil, suçüstü yakalananın, devletin yargısına, gözaltına alınabilen bir küçük ve ahşap oda anlamı yasa metinlerine uygun bir yorum olabilir. Zaten Otten de RED okunuşunu öneriyor, ki burada da kralın yargısı, devletin yargısına teslim anlamı var.

Bundan sonra gelen maddelerde, 71nci maddeye kadar, öküz, inek, katır, at ve koyun çalmanın cezaları sıralanıyor.

Madde 71- Eğer bir öküzü, bir atı, bir katırı biri bulursa (kentte bulursa anlamı var) kralın kapısına götürsün.

Eğer onu kırdan bulursa, yaşlılar onu, ona verirse, o zaman kendisi için boyunduruğu koşabilir. Şayet, sahibi onu bulursa, kendisi için onu eksiksiz alsın. O hırsız gibi yakalanmasın.

Eğer, yaşlılar onu, ona vermezlerse, o zaman o hırsız olur.

Diğer hırsızlık suçlarında ise, cins bir atı çalan, yaşlarında belirtilen OTUZ AT VERMEKLE CEZALANDIRILYOR. Sonra yapılan değişiklikle 15 at verir şeklinde cezalandırılıyor.

Madde 93- Eğer bir adamı, biri eşikte yakalarsa, evin

içine henüz girmemiştir. ON İKİ ŞEKEL GÜMÜŞ VERSİN.

Köleyi eşikte yakalarsa, ALTI ŞEKEL GÜMÜŞ versin.

94ncü maddede, evde hırsızlık yapan, çaldığının tüm değerini vermesi ve ayrıca ceza olarak BİR MİNA GÜMÜŞ vermesi gerekiyor.

Madde 98- Eğer özgür bir adam bir evi yakarsa, EVİ YENİDEN YAPSIN, EVİN İÇİNDE NE VARSA, İSTER İNSAN, İSTER ÖKÜZ, İSTER KOYUN OLSUN, ONLARI TÜM DEĞERLERİYLE TAZMİN ETSİN.

Madde 99- Eğer bir kulübeyi (hayvanların yemleri bulunan bir yapıyı), biri yakarsa, ZARAR GÖRENİN ÖKÜZLERİNİ BESLEMeye DEVAM ETSİN, ONLARI BAHARA KADAR ULAŞTIRSIN. EĞER İÇİNDE SAMAN YOKSA, O ZAMAN SADECE KULÜBEYİ YENİDEN YAPSIN, AYNI ZAMANDA KULÜBENİN İÇİNDE NE VARSA ONLARIDA GERİ VERMELİDİR. İKİNCİ DİZİDEN ÖRNEKLER:

178 nci maddeden itibaren, yasada ARAZİ, BAĞ, HAYVANLAR, YİYECEKLER ve BAZI GİYSİLERİN FİATLARI BELİRTİLİYOR. Bir giysinin bedeli, ON İKİ ŞEKEL GÜMÜŞ, DEĞERLİ BİR GİYSİNİN BEDELİ OTUZ ŞEKEL GÜMÜŞ, MAVİ YÜN BİR GİYSİNİN BEDELİ YİRMİ ŞEKEL GÜMÜŞ, İNCE BİR GÖMLEĞİN BEDELİ ÜÇ ŞEKEL GÜMÜŞTÜR.

197 ve 198 maddelerde çok ilgi çeken hükümler var.

Madde 197- Eğer bir adam, bir kadın dağda alırsa, SUÇ ADAMIN (DIR) ve O ÖLSÜN.

Eğer onu evde alırsa SUÇ KADININDIR ve KADIN ÖLSÜN.

Eğer adam (koca) onları bulursa ve onları ÖLDÜRÜRSE, onun eylemi CEZAYA DEĞER DEĞİL(DİR).

Madde 198- Eğer sarayın kapısına onları götürürse ve derse; BENİM KARIM ÖLMESİN, O ZAMAN KARISINI HAYATTA BIRAKIR.

Ve ZİNA YAPAN ERKEĞİ DE BIRAKIR VE ONUN (YANI ZİNA YAPAN ERKEĞİN) BAŞINI ÖRTER.

Eğer derse; İŞTE TAM İKİSİDE ÖLSÜN, o zaman TEKERLEĞE DİZ ÇÖKSÜNLER. KRAL ONLARI ÖLDÜRÜR, KRAL ONLARI YAŞATIR.

Burada, koca, zina yapan karısının öldürülmemesi isteğinde, ZİNA YAPAN AŞIĞIN DA SAĞ KALACAĞI, FAKAT TOPLUM İÇİNDE, ZİNA YAPTIĞINI BELİRTEN BİR ÖRTÜ - BİR BAĞ İLE DOLAŞACAKTIR. UTANÇ SİMGESİ OLAN BİR BAĞI BAŞINDA TAŞIYACAKTIR ANLAMI ÇIKIYOR.

Hitit yasalarına dair böyle bir özet sunarken, bu yasaları uygulayanlar, yargı görevi yapanlar kimlerdi sorusuna kısaca değinmeyi gerekli görüyorum.

Hititte yargı görevi yapanlar;

1- Kırsal kesimde yaşlılar (bir bakıma ihtiyar kuralları),

2- Kentlerde, yüksek dereceli memur ve subayların yargıçlık yaptıkları

Mahkemeler

3- Yüksek dereceli Mahkemeler, Panku(ş) ve Tulijaş,

4- Kral

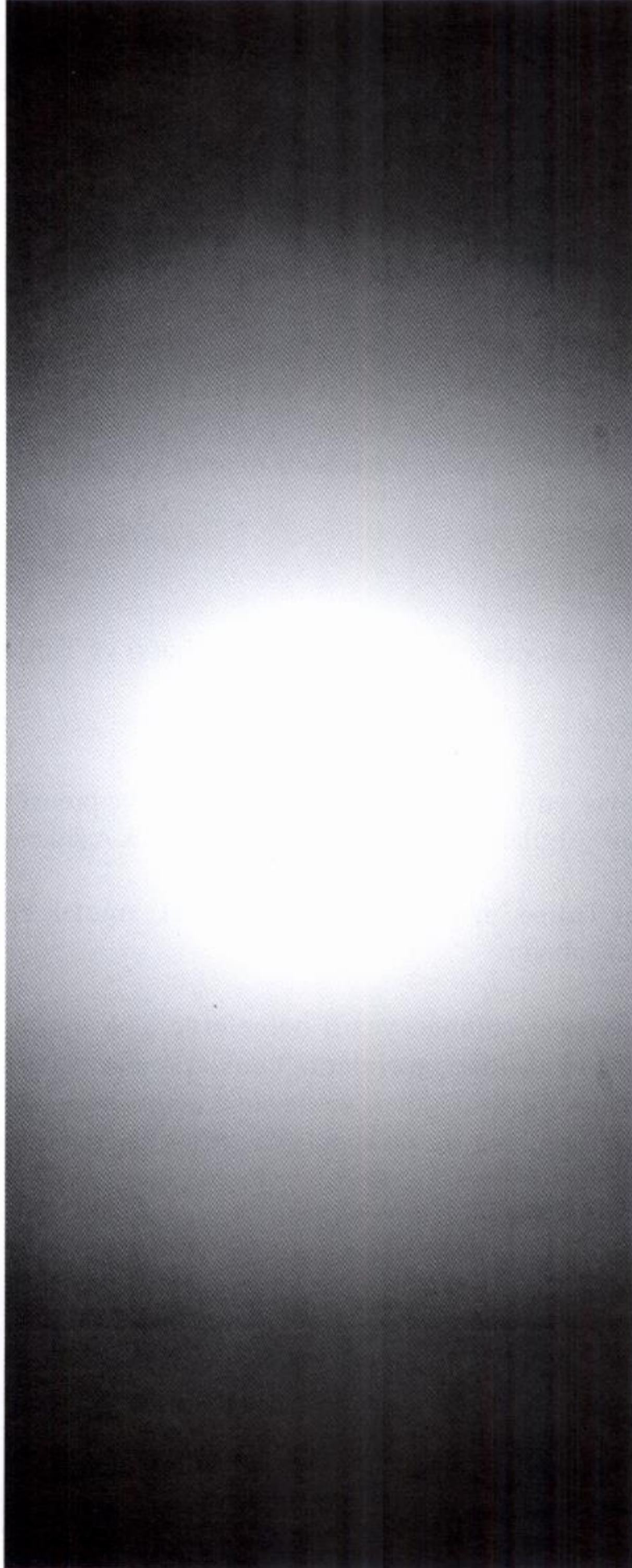
Tulijaş, en yüksek sosyal sınıftan kişileri ve prensi ve kralı dahi yargılama yetkisine sahip olan yüksek mahkeme,

Kral Tulijaş'ın yargısına boyun eğerek, mutlak erki sınırlamış oluyor.

Arşivlerde bulunan yazılı belgelerde, çok ayrıntılı mahkeme tutanakları, suçluların, tanıkların, davaya taraf olarak katılanların ifadeleri ve davanın açılmasına sebep olan iddialar bulunuyor. Bu konularda verilen kararlar henüz elde edilememiştir.

YAŞANANLAR BOŞUNA MI?

Av. Bahir ESİNOĞLU

Yaşlı zayıf kadın anlatıyordu. Oda sessizdi. Kiracısından şikayet eden, izale-i şüyu davasını anlatan bir kadın değildi. Gözleri yaşlıda değildi. Bursa Emniyet Müdürlüğünde oğluna yapılan haksız muameleden bahsediyordu. Her şey gözlerinin önünde yapılmıştı. Önümde yazmam gereken yazıya ara verdim.

Yaşlı kadın Av. Ertuğrul Yalçınbayır'a anlatıyordu. Ertuğrul yüzünü masaya eğdi, hüzünlü gözlerle masaya, sonra bana baktı. Anlatımlardan "üzüntü ve kaygı" duyduğu anlaşıyordu.

Yaşlı kadın sustu. Sessizliği bozan Ertuğrul idi. "Hadi Bahir cezaevine gidiyoruz."

Şimdi Bursa Adliye Sarayının bulunduğu yerdeki tarihi Bursa Cezaevine gittik. Sanıkla aynı masada görüşme yapıyordu. Sanık kendisine yapılan "işkenceleri" anlatıyordu. Bileklerini gösterdi. Asılmaktan yara olmuşlardı. Sanığın asıl yakınması yaşlı annesinin kendi önünde çırılçıplak soyulmasıydı.

Yaşlı kadın "anarşi döneminde" bir oğlunu kaybetmiş, sorumluları hakkında çok uğraştıysa da sonuca erememişti. Bursa 2. Ağır Ceza Mahkemesinde "yaşlı kadını oğlunun gözü önünde soyan" işkenceciler hakkında ceza davası açılmıştı. Davaya Bursa Barosuna kayıtlı 83 Avukat müdahil vekili olarak katıldı.

Dava, yerel ve ulusal basında yer bulamadı. Davaya Hollanda, İsveç ve Alman televizyonları ilgi gösteriyordu, çekim yapmak üzere Bursa'daydılar. Davadaki üç sanıktan ikisi duruşmaya gelmiş, diğeri ise Ağrı'ya Vali yapılmıştı. Aradan yıllar geçti, Ağrı Vilayetine Vali yapılan sanık, en büyük ilimizin Emniyet Müdürü oldu, Ertuğrul Yalçınbayır ise Başbakan Yardımcısı.

Yaşlı kadın şimdi aramızda değil. Hani diyorum, Yaşanılanlar Unutulacak mı? Bursa Barosu yine "YAŞANANLAR BOŞUNA DEĞİL" etkinliklerini düzenleyecek mi? Bilmiyorum...

İMAR KANUNU 18. MADDE UYGULAMASI İLE İLGİLİ ÖNEMLİ HUSUSLAR

Av. Nezih SÜTÇÜ

İmar kanunu 18. madde şöyledir;

“İmar hududu içinde bulunan binalı veya binasız arsa ve arazileri malikleri veya diğer hak sahiplerinin muvafakatı aranmaksızın, birbirleri ile, yol fazlaları ile, kamu kurumlarına veya belediyelere ait bulunan yerlerle birleştirmeye, bunları yeniden imar planına uygun ada veya parsellere ayırmaya, müstakil, hisseli veya kat mülkiyeti esaslarına göre hak sahiplerine dağıtmaya ve re’sen tescil işlemlerini yaptırmaya belediyeler yetkilidir. Sözü edilen yerler belediye ve mücavir alan dışında ise yukarıda belirtilen yetkiler valilikce kullanılır.

Belediyeler veya valiliklerce düzenlemeye tabi tutulan arazi ve arsaların dağıtımı sırasında bunların yüzölçümlelerinden yeteri kadar saha, düzenleme dolayısıyla meydana gelen değer artışları karşılığında “düzenleme ortaklık payı” olarak düşülebilir. Ancak, bu maddeye göre alınacak düzenleme ortaklık payları, düzenlemeye tabi tutulan arazi ve arsaların düzenlemeden önceki yüzölçümlerinin yüzde otuzbeşini geçemez.

Düzenleme ortaklık payları, düzenlemeye tabi tutulan yerlerin ihtiyacı olan yol, meydan, park, otopark, çocuk bahçesi, yeşil saha, cami ve karakol gibi umumi hizmetlerden ve bu hizmetlerle ilgili tesislerden başka maksatlarda kullanılamaz.

Düzenleme ortaklık paylarının toplamı, yukarıdaki fıkrada sözü geçen umumi hizmetler için, yeniden ayrılması gereken yerlerin alanları toplamından az olduğu takdirde eksik kalan miktar belediye veya valilikçe kamulaştırma yolu ile tamamlanır.

Herhangi bir parselden bir miktar sahanın kamulaştırılmasının gerekmesi halinde düzenleme ortaklık payı, kamulaştırmadan arta kalan saha üzerinden ayrılır.

Bu fıkra hükümlerine göre, herhangi bir parselden bir defadan fazla düzenleme ortaklık payı alınmaz. Ancak, bu hüküm o parselde imar planı ile yeniden bir düzenleme yapılmasına mani teşkil etmez.

Bu düzenlemeye tabi tutulan arazi ve arsaların düzenleme ortaklık payı alınanlarından, bu düzenleme sebebiyle ayrıca değerlendirme resmi alınmaz.

Üzerinde bina bulunan hisseli parsellerde, şuyulanma sadece zemine ait olup, şuyunun giderilmesinde bina bedeli ayrıca dikkate alınır.

Düzenleme sırasında, plan ve mevzuata göre muhafazasında mahzur bulunmayan bir yapı, ancak bir imar parseli içinde bırakılabilir. Tamamının veya bir kısmının plan ve mevzuat hükümlerine göre muhafazası mümkün görülemeyen yapılar ise, birden fazla imar parseline de rastlayabilir. Hisseli bir veya birkaç parsel üzerinde kalan yapıların bedelleri ilgili parsel sahiplerince yapı sahibine ödenmedikçe ve aralarında başka bir anlaşma temin edilmedikçe veya şuyunun giderilmedikçe, bu yapıların eski sahipleri tarafından kullanılmasına devam olunur.

*Üzerinde bina
bulunan hisseli
parsellerde,
şuyulanma
sadece zemine
ait olup,
şuyunun
giderilmesinde
bina bedeli
ayrıca dikkate
alınır.*

Bu maddede belirtilen kamu hizmetlerine ayrılan yerlere rastlayan yapılar belediye veya valilikçe kamulaştırılmadıkça yıktırılamaz.

Düzenlenmiş arsalarda bulunan yapılara, ilgili parsel sahiplerinin muvafakatlari olmadığı veya plan ve mevzuat hükümlerine göre mahzur bulunduğu takdirde, küçük ölçüdeki zaruri tamirler dışında ilave, değişiklik ve esaslı tamir izni verilemez. Düzenlemeye tabi tutulması gerektiği halde, bu madde hükümlerinin tatbiki mümkün olmayan hallerde imar planı ve yönetmelik hükümlerine göre müstakil inşaat elverişli olan kadastral parsellere plana göre inşaat ruhsatı verilebilirler.

Bu maddenin tatbikinde belediye veya valilik, ödeyecekleri kamulaştırma bedeli yerine ilgililerin muvafakatı halinde kamulaştırılması gereken yerlerine karşılık, plan ve mevzuat hükümlerine göre yapı yapılması mümkün olan belediye veya valiliğe ait sahalardan yer verebilir.

Veraset yolu ile intikal eden, bu Kanun hükümlerine göre şuyulandırılan, Kat Mülkiyeti Kanunu uygulaması, tarım ve hayvancılık, turizm, sanayi ve depolama amacı için yapılan hisselendirmeler ile cebri icra yolu ile satılanlar hariç imar planı olmayan yerlerde her türlü yapılaşma amacıyla arsa ve parselleri hisselerine ayıracak özel parselasyon planları, satış vaadi sözleşmeleri yapılamaz.”

Görüldüğü gibi madde çok kapsamlıdır. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin İmar Kanunu m 44/c uyarınca bir yönetmelik çıkarılmıştır.

18. madde ilgili uygulamayı tanımlamalar yaparak bir örnekle açıklamak istiyorum.

TANIMLAR

DOP (Düzenleme Ortaklık Payı) = (Kanun m 18/2-3)

Yön m 4/c “Düzenleme Ortaklık Payı : Düzenlemeye tabi tutulan yerlerin ihtiyacı olan yol, meydan, park, yeşil saha, genel otopark gibi umumi hizmetlere ayrılan ve tescile tabi olmayan alanlar ile cami, karakol yerleri ile ilgili tesisler için kullanılmak üzere, düzenleme dolayısıyla meydana gelen değer artışları karşılığında düzenlemeye tabi tutulan arazi ve arsaların, düzenlemeden önceki yüzölçümlerinden %35’e kadar düşebilen miktar ve/veya zorunlu hallerde malikin muvafakatı ile tesbit edilen karşılığı bedeldir.”

DOPO (Düzenleme Ortaklık Payı Oranı) = (Kanun m 18/2)

Yön m 4/d, m 11 d “Düzenleme Ortaklık Payı Oranı : Bir düzenleme sahasında tesbit edilen düzenleme ortaklık payı miktarının bu saha içindeki kadastro veya imar parsellerinin toplam yüzölçüm miktarına oranıdır.”

Düzenleme Ortaklık Payı Oranının Hesabı (Yön. m 30)

Madde 30- “Düzenleme alanına giren kadastro parselleri ile varsa imar parsellerinin yüzölçümleri toplamından, imar adalarının imar parsellerine ayrılan kısımlarının yüzölçümleri toplamı çıkarılarak “umumi hizmetlere ayrılan miktar” bulunarak bir hesap cetveli düzenlenir.

Bağışlanan arazi parçalarının bulunması veya kamulaştırılması gereken miktar yerine belediye mülkiyetindeki parsellerin tahsisi halinde, kadastro parselleri ile varsa imar parsellerinin ilgili olanlarından bu miktarlar düşüldükten sonra bulunan toplam alan, umumi hizmetlere ayrılan miktarın hesaplanmasına esas olur.”

Düzenleme Ortaklık Payının Hesabı (Yön. m.31)

Madde 31- “Düzenleme ortaklık payı oranı ve kamulaştırılacak alan tutarı şu şekilde hesaplanır.

Düzenleme ortaklık payı oranı, umumi hizmetlere ayrılan miktarın, düzenleme ortaklık payı alınacak parsellerin düzenlemeye giren miktarları toplamına bölünmek suretiyle bulunur. Düzenlemeye giren miktar, bu parsellerin tapu senedi alanından düzenlemeye girmeyen ve bağışlanan alanların çıkarılması ile bulunur.

Bu oran %35’ten fazla çıktığı takdirde; kamulaştırılması gereken alan, umumi hizmetlere ayrılan alandan, düzenlemeye giren parsel alanları toplamının %35’inin çıkarılması ile bulunan farkın 100 ile çarpılıp 65’e bölünmesiyle bulunur.”

Konuyu simgeleştirerek anlatırsak:

DOP : Düzenleme Ortaklık Payı (Yön. m 30)
 DOPO : Düzenleme Ortaklık Payı Oranı (Yön. m 31)
 DGKP : Düzenlemeye Giren Kadastro Parselleri Alanları Toplamı
 DGİP : Düzenlemeye Giren İmar Parselleri Alanları Toplamı
 DSOİP : Düzenleme Sonucu Oluşan İmar Parselleri Alanları Toplamı
 BP : Bağışlanan Parseller Alanları Toplamı (Yön. m 30/2)
 DGM : Düzenlemeye Giren Miktar (DOP Alınacak Alan) (Yön. m 31/2)

$DOP = DGKP + DGİP - DSOİP - BP = DGM - DSOİP$
 $DGM = DGKP + DGİP - BP$

$DOPO = DOP / DGM$

DOPO %35’den fazla çıktığı takdirde; Kamulaştırılacak alan (KA) şöyle bulunur.

$DOPO = \%35 = DOP - KA / DGM - KA$ olmalıdır. Çünkü KA düzenlemeye girmeyecektir. Yani KA çıktıktan sonra düzenlemeye giren parsellerden %35 DOP alınacaktır.

$\%35 DGM - \%35 KA = DOP - KA$
 $KA - \%35 KA = DOP - \%35 DGM$
 $\%65 KA = DOP - \%35 DGM$
 $KA = (DOP - \%35 DGM) \times 100 / 65$ bulunur.
 Yön. m 31/son da da bu hüküm yer almıştır.

İmar Planlarında Umumi Hizmetlere Ayrılan Yerleri İlgili Hükümler

Anayasa Mahkemesinin 29.12.1999 T. 1999/33 E., 1999/51 K. sayılı kararı ile iptal edilen İmar Kanunu madde 13/1’de “Resmi yapılara, tesislere ve okul, cami, yol, meydan, otopark, yeşil saha, çocuk bahçesi, Pazar yeri, hal, mezbaha ve benzeri umumi hizmetlere ayrılan alanlarda inşaat ve mevcut bina varsa esaslı değişiklik ve ilaveler yapılmasına izin verilmez. Ancak imar programına alınıncaya kadar mevcut kullanma şekli devam eder” denilmektedir.

Pazar yeri ve toplu taşıma yolu 3194 sayılı Yasanın 18. maddesinde düzenlenen umumi hizmetler kapsamındaki yerlerden olduğundan, bu yer de düzenleme ortaklık payı ile karşılanabilir. (D. 6. D. 16.11.1995 T., 1995/1737 E., 1995/4591 K.) (D.6.D. 22.10.1992 T., 1991/1550 E., 1992/3867 K.)

İmar yönetmeliği madde 4/h “Umumi Hizmetlere Ayrılan Miktar : Bir düzenleme sahasında yol, meydan, park, genel otopark, yeşil saha gibi umumi hizmetlere ayrılan ve tescile tabi olmayan alanlar ile cami, karakol yerleri ve ilgili tesisler için ayrılan alanların tümüdür.”

Yukarıdaki hususları somut bir örnekle açıklamak gerekirse;

Bu düzenleme sahasında;

Düzenlemeye Giren Kadastro Parselleri Alanı Toplamı; (DGKP) = 27.000 m²

Düzenlemeye Giren İmar Parselleri Alanları Toplamı ; (DGİP) = 1.200 m²

Düzenleme Sonucu Oluşan İmar Parselleri Alanları Toplamı; (DSOİP) = 13.500 m²

Bağışlanan Parsel Alanları Toplamı ; (BP) = 4.500 m²

$$DOP = DGKP + DGİP - DSOİP - BP$$

$$DOP = 27.000 + 1.200 - 13.500 - 4.500 = 10.200$$

$$DGM = DGKP + DGİP - BP = DGM \text{ (DOP alınacak alanlar)}$$

$$DGM = 27.000 + 1.200 - 4.500 = 23.700$$

$$DOPO = DOP/DGM = 10.200/23.700 = \%43 \text{ olur.}$$

Bu bölgede yapılacak 18 uygulamasında DOPO %35 den fazla çıktığı için, bu oranın %35'e düşürülmesi için belli bir miktar kamulaştırma yapılması gerekecektir. Ancak Yön. m 32 gereği bu oranın %35'e düşürülmesi için düzenleme sahasında Belediyeye ait arsalar varsa, bu arsalar DOP'a tahsis edilecektir.

Belediyenin tahsis ettiği arsaların alanlar toplamına BT dersek.

$$DOP = DGKP + DGİP - DSOİP - BP - BT$$

Olacaktır. Örneğimizde Belediyenin düzenleme sahasında 1.000 m²'lik bir arsası varsa,

$$DOP = DGKP + DGİP - DSOİP - BP - BT$$

$$DOP = 27.000 + 1.200 - 13.500 - 4.500 - 1.000 = 9.200$$

$$DGM = 23.700 - 1.000 = 22.700$$

$$DOPO = 9.200/22.700 = \%40.52 \text{ olur.}$$

DOPO %35 veya daha az çıkmadığı için yönetmelik m 32/1 uyarınca Belediyeye devri mümkün hazine veya özel idare mülkiyetindeki parsellerden; meydan, yol, park, yeşil saha, otopark, toplu taşıma istasyonu ve terminal gibi umumi hizmetlere rastlayan kısımların Belediyeye devri sağlanıp, bu kısımlar DOP'a tahsis edilmelidir.

Yine örneğimizde imar planında yeşil sahada kalan hazineye ait 200 m² lik bir taşınmaz varsa;

$$DOP = 9.200 - 200 = 9.000 \quad DGM = 22.700 - 200 = 22.500$$

$$DOPO = DOP / DGM = 9.000 / 22.500 = \%40 \text{ bulunur.}$$

DOPO yine %35'e düşürülemediğinden aşağıda açıklayacağım yöntemle kamulaştırma yoluna gidilecektir.

Düzenlemeye giren imar parselinden daha önce hiç DOP alınmamış ise bu parsellerin tamamı DOPO hesabında dikkate alınmalıdır.

Düzenlemeye giren imar parsellerinden (daha önce bir şekilde) DOP alınmışsa bu parsel DOPO hesabında dikkate alınmamalıdır. Dolayısıyla kendisinden yeniden DOP alınamaz. (Yön.m 11/2)

- “1984 yılında meri imar planına göre parselasyon işlemine tabi tutulan ve %21 oranında DOP alınan taşınmazın daha sonra yeniden parselasyona tabi tutulması halinde bu taşınmazın hesaba katılmaması ve DOP alınmaması gerekir”. (D.6.D. 08.12.1993 T., 1993/714 E., 1993/5180 K.)

Eğer düzenlemeye giren imar parsellerinden DOP oranından daha az bir oranda, DOP dışında Ör. İfraz ve kamulaştırma nedeniyle bir pay alınmışsa bu parselden ilk ifraz işlemi sırasında alınan terk oranını DOP oranına tamamlayacak kadar DOP alınabilir.

- “İlk parselasyon nedeniyle yapılan %21.78 oranındaki terkin dikkate alınarak düzenlemeye tabi tutulan taşınmazdan terk oranını %35’e tamamlayan fark kadar DOP alınabilir”. (D.6.D. 24.02.1997 T., 1996/1628 E., 1997/960 K.)

Örneğin daha önce 1.000 m²’lik bir kadastro parselinden yola 100 m² terk yapılmış ve 900 m²’lik bir parsel oluşturulmuştur. (Yani %10 zaiyat vardır.) Daha sonra yapılan bir 18 uygulamasında zaiyat %30 çıkmıştır. Yani 900 M²’lik parselden 900 x %30 = 270 m² alınması gerekmektedir. Bu durumda 900 m²’lik bu parselden ancak 270 - 100 = 170 m² alınabilir. Daha önce bu parselin yola tek ettiği 100 m² ise düzenlemeye giren diğer parsellere yüz ölçümlerine göre dağıtılacaktır.

- “Parselasyon işlemi sırasında, taşınmazlardan ilk ifraz işlemi sırasında alınan terk oranını DOP oranına tamamlayacak kadar fark alınabilir”. (D.6.D. 13.03.1997 T., 1996/1478 E., 1997/1367) (Aynı doğrultuda D.6.D. 28.08.1990 T., 1989/801 E., 1990/477 K.)

KAMULAŞTIRMA YAPILMASI YÖNTEMİ

Örneğimizde Belediyenin düzenleme için tahsis edeceği parseli ve hazine veya özel idare mülkiyetinde umumi hizmetlere rastlayan kısımlar yoksa kamulaştırma yapılacak demektir.

$$DOPO = DOP / DGM = 10.200 / 23.700 = \%43 \text{ idi.}$$

Bu oran %35 den fazla çıktığı için düzenleme sahasında kamulaştırma yapılması gerekmektedir. Kamulaştırılacak alan = KA ise;

$$KA = (DOP - \%35 DGM) \times 100/65$$

$$KA = 10.200 - \%35 \times 23.700 \times 100/65 = 2.930,77 \text{ m}^2 \text{ olarak bulunur.}$$

Burada dikkat edilmesi gereken husus kamulaştırılacak alanın %35’den fazla çıkan DOP oranına isabet eden kısım olmadığıdır. Somut olay üzerinde açıklarsak, olayda;

$$DOP = \%43$$

Bedelsiz Oran = %35 %43 - %35 = %8’lik arsa orana tekabül eden alan (23.700 x %8 = 1.896 m²) kamulaştırılacak diye düşünebilir.

Ancak DOP oranı hesaplanırken düzenleme ortaklık payından kamulaştırılacak alan düşülürken aynı zamanda düzenlemeye giren parsellerden, kamulaştırmaya ayrılan kısımda düşüleceğinden düzenlemeye giren parsel alanları toplamından kamulaştırmaya tekabül edecek oran daha yüksek olmaktadır. Örnekte bu; 2.930,77/23.700 = %12,36 dır. Yani %8 değildir.

18. Madde Yönetmeliği madde 32 de “Düzenleme sahasında umumi hizmetlere ayrılan miktarın, düzenlemeye giren alan toplamının %35’inden daha fazla çıkması halinde, bu miktarın %35’e düşürülmesi için önce, varsa bu düzenleme sahasındaki belediyeye ait arsalar, bu işe tahsis edilir. Bunlar yetmediği takdirde, bu sahada, belediyeye devri mümkün hazine veya özel idare mülkiyetindeki parsellerden; meydan, yol, park, yeşil saha, otopark, toplu taşıma istasyonu ve terminal gibi umumi hizmetlere rastlayan kısımların belediyeye devirleri sağlandıktan sonra aynı maksada tahsis edilir.

Bunlar da yetmediği takdirde, aşağıdaki sıraya göre kamulaştırma yapılır.

a- Kadastro parsellerinin yüzölçümü en büyük olanından başlamak üzere, müstakil imar parselleri verildikten sonra arta kalan miktarları,

b- Alanları en küçük bir imar parseli alanının dörtte birinden daha küçük olan kadastro ve varsa imar parsellerinin en küçüğünden başlanarak yeteri kadarı,

c- Tamamı yol, meydan, park, yeşil saha, genel otopark, cami, karakol gibi umumi tesislere isabet eden kadastro ve varsa imar parsellerinin yeteri kadarı, kamulaştırılır” şeklinde bir hüküm vardır.

Umumi Tesis Alanı (Yön. m12) - Umumi Hizmet alanı ayrımı ve Kamulaştırma Arasındaki İlişki

Yön. m 12de “Düzenleme sahasında bulunan okul, hastane, kreş, belediye hizmet veya diğer resmi tesis alanı gibi umumi tesislere ayrılan alanların parselleri, düzenlemeye giren parsellerin alanları oranında pay verilmek suretiyle hisselendirilir” denilmektedir.

Kanun ve yönetmelik hükümleri bir bütün olarak incelendiğinde tüm düzenlemeye giren parsellerin büyüklükleri oranında umumi tesis alanlarında, hisselendirilmesi gerekmektedir. Bunun için öncelikle kamulaştırılacak alanla düzenleme sahasındaki umumi tesislerin alanları arasındaki fark bulunmalıdır.

UTA = Umumi Tesis Alanları Toplamı

KA = Kamulaştırılacak Alan

Eğer $KA < UTA$ ise, umumi tesis alanlarında düzenlemeye giren parsel alanları oranında ileride kamulaştırma yapılmak üzere, parsel sahiplerine hisse verilecektir. Yani kamulaştırılacak alanın tamamı Umumi Tesis Alanlarından verilecektir.

Somut örneğimizde Umumi Tesis alanları toplamı (UTA) = 4.000 m² ise $2.930,77 < 4000$ olduğundan Umumi Tesislere Katılım Oranı;

$UTKO = KA / DGM = 2.930,77 / 23.700 = \%12,36$ oranına isabet eden miktarda her parselden umumi tesislere tahsis yapılacaktır.

Örneğin düzenleye giren 6.000m² lik bir parselden umumi tesislerde;

$2.930,77 / 23.700 \times 6.000 \text{ m}^2 = 741,96 \text{ m}^2$ ye denk gelen hisse verilecektir.

Eğer $KA > UTA$ ise Umumi Tesis Alanı kadar miktar için

$UTKO = UTA / DGM$ oranında her parselden alınmalı,

$KA - UTA = UHA$ (Umumi Hizmet Alanları) için de Yön. m 32/a-b-c’deki sıraya göre işlem yapılmalıdır.

Yine olayı somut örnekle açıklarsak yukarıdaki örnekte $UTA = 2.000 \text{ m}^2$ olsaydı; 6.000 m² lik bir parselden

$(UTKO = 2.000 / 23.700) \times 6.000 = 506,33 \text{ m}^2$ Umumi tesislere ayrılan alanlardan hisse verilecektir.

$2.930,77 - 2.000 \text{ m}^2 = 930,77 \text{ m}^2$ için ise Yön. m 32/a-b - ve c deki usule göre işlem yapılacaktır.

Umumi Tesis Alanı ile Umumi Hizmet Alanı arasındaki fark nedir?

Adından da anlaşılacağı üzere umumi tesis kamunun yararlanmasına sunulan tesislerdir. Bu alanlar, Okul, kreş, belediye hizmet, sağlık, hal, mezbaha, yolcu terminali, mezarlık gibi tesislerin bulunduğu alanlardır.

Umumi hizmet alanları ise kamunun kullanıma açık alanlardır. Bunlar yol, meydan, park, otopark, çocuk bahçesi, yeşil saha, pazar yeri, miting alanı, toplu taşıma yeri gibi alanlardır.

DOP oranı ve kamulaştırılacak alan hesabında Umumi hizmet alanlarından hisse verilmesi söz konusu olmazken, umumi tesis alanlarından ileride kamulaştırılmak üzere hisse verilmesi mümkün olmaktadır. Örneğin okul alanındaki hisse ileride Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık alanındaki hisse, sağlık Bakanlığı vs. tarafından kamulaştırılmak üzere verilmektedir.

- “Düzenleme ortaklık payı ile oluşturulması gereken park alanında parsel oluşturularak düzenlemeye giren parsellerden bu parselde tahsis yapılamaz.” (D.6.D. 23.05.2000 T., 1999/1868 E., 2000/3241 K. sayılı ilamı)

Cami ve karakol alanı, Umumi Hizmet mi yoksa Umumi Tesis Alanı mıdır?

Kanımca bu alanlar Umumi Tesis alanıdır ve Cami alanları Başkanlığa bağlı Diyanet İşleri Bakanlığı, karakol alanları da İçişleri Bakanlığı tarafından kamulaştırılmak üzere oluşturulmaktadır. Bu nedenle bu alanlardan hisse verilebilir.

Fakat kanunla cami ve karakolların bulunduğu alanların umumi hizmet alanı olduğu açıkça öngörüldüğünden, bu doğrultuda işlem yapılmaktadır.

Esasen umumi hizmet ve tesis alanı ayırımı kanunda yoktur. Bu ayırım yönetmelikle getirilmiştir. Ancak yönetmelikte de hangi alanların umumi hizmet, hangilerinin umumi tesis alanı olarak dikkate alınacağı tek tek belirtilmemiştir. Kanımca bu ayırım yapılırken üzerinde tesis yapılacak alanlar umumi tesis alanı yapılmayacak alanlarda umumi hizmet alanı olarak dikkate alınmalıdır.

18 UYGULAMASI İLE İLGİLİ SORULAR VE SORUNLAR

1- 18. madde uygulaması parsel bazında yapılabilir mi?

“Parselasyonun bir adanın bütününde değil de yalnızca iki parseline münhasır olarak yapılması yasaya aykırıdır.” (D.6.D. 26.06.1975 T. 1973/1936 E., 1975/3591 K.)

Buna göre imar uygulaması (şuyulama) (parselasyon) en az ada bazında yapılabilir. Parsel bazında yapılamaz.

Yönetmelik m 5/3 de “Belirlenen düzenleme sahası bir müstakil imar adasından daha küçük olamaz” denilirken devamında “Ancak imar adasının büyük bir kısmının imar mevzuatına uygun bir şekilde teşekkül etmiş olması nedeniyle, yeniden düzenlenmesine ihtiyaç bulunmaması ve diğer kısmında birkaç taşınmaz malın tevhit ve ifraz yoluyla imar planı ve imar mevzuatına uygun imar parsellerinin elde edilmesinin mümkün olduğu hallerde, adanın geri kalan kadaströ parselleri müstakil bir imar düzenlemesine konu teşkil edebilir” şeklinde hüküm vardır.

2- Düzenleme ile oluşan imar parseli, düzenlemeden önceki aynı yerde veya yakınında mı oluşturulmalıdır?

Yön. m 10/a da düzenlemeyle oluşacak imar parsellerinin mümkün mertebe aynı yerdeki veya yakınındaki eski parsellere tahsisinin sağlanacağı öngörülmüştür.

Buna göre meydan ve caddeye cephesi bulunan bir parsel yerine sokak arasında kalan bir parselin oluşturulması gibi

parselasyon işlemi sırasında tahsis edilen yeni parsellerin eski parsel uzaklığı ile ekonomik değeri arasında açık bir oransızlık bulunması halinde yapılan işlem sakat olacaktır.

3- Müşterek mülkiyet halindeki bir taşınmaz şuyulandırmadan (18. madde uygulanmasından) sonra müstakil parsellere dönüştürülebilir mi?

Bunun ilgili idarece resen yapılması mümkün değildir. Ancak düzenlemeden sonra hissedar sayısı kadar müstakil imar parseli oluşturulması mümkün ve tüm hissedarlarında bu konuda talebi varsa her hissedara müstakil imar parseli tahsis yapılabilir düşüncesindeyim. Çünkü MK 698 ve 699. maddelerine göre müşterek mülkiyetin sona ermesi ya rıza ile ya da mahkeme kararı ile olabilir.

4- Düzenleme yapılırken kapanan kadastral yollar ne şekilde hesaba katılmalıdır?

Bu konuda yani kapanan kadastral yolların DOP hesabında nasıl değerlendirileceğine dair kanunda ve yönetmelikte bir hüküm yoktur.

Belediyeler kapanan kadastral yolları kendi mülkleri gibi değerlendirip bunlardan kendisine imar parseli ihdas etmektedirler. Böyle bir uygulama kanunun ruhuna aykırıdır. Çünkü yol olarak kullanılan ve kamuya açık olan bir alan düzenleme sonucu yine kamuya tahsis edilmelidir.

Buna göre kapanan kadastral yolların tamamının umumi hizmetlere ayrılması nedeniyle umumi hizmetlere ayrılan miktardan düşülmesi gerekir. Bunu şöyle formüle edebiliriz. KKY = Kapanan Kadastral Yollar

$$DOP = DGKP + DGİP - DSİP - BP - KKY$$

$$DGM = GKP + DGİP - BP$$

$$DOPO = DOP / DGM = DGKP + DGİP - DSİP - BP - KKY / DGKP + DGİP - BP \text{ olur.}$$

- "Uyuşmazlık konusu davacı parselenin de yer aldığı düzenleme alanında uygulanacak düzenleme ortaklık payı hesabında; kamu alanlarına ayrılan yerler toplamından kapanan kadastral yolların miktarı düşüldükten sonra kalan miktarın kadastral parsellere bölünmesi sonucu bulunan oranın uygulanması gerekir." (D.6.D. 10.11.1994 T., 1994/1686 E., 1994/4142 K.)

- "Düzenleme ortaklık payı oranının kamu alanlarına ayrılan yerler toplamından kapanan kadastral yolların düşülmesi suretiyle hesaplanması gerekir. Kapanan kadastral yolların belediyeye ait kadastral parsel olarak düzenleme alanına dahil edilmesi ve belediye adına müstakil ya da hisseli parseller oluşturulması suretiyle şahıs arazilerinden daha fazla oranda DOP alınması hukuka aykırıdır". (D.6.D. 12.02.1997 T., 1996/959 E., 1997/874 K.)

- "Yoldan ihdas edilen alanların belediye adına kadastro parseli olarak düzenleme alanına dahil edilmesi hukuka aykırıdır". (D. 6. D. 26.02.1997 T.1996/1442 E., 1997/1109 K.)

Bunun dışında düzenleme sınırı içinde, düzenlemeden önce bulunan, park, meydan gibi alanların da kapanan kadastral yollar gibi işleme tabi tutulması gerektiği muhakkaktır.

5- Düzenleme sahasında belediyenin özel mülkleri varsa bunlar nasıl bir işleme tabi tutulurlar ?

Belediyenin özel mülklerinden de aynı oranda DOP alınmalıdır. Eğer DOPO %35'den fazla çıkarsa Yön. m 32/1 uyarınca belediyenin arsaları, zaiyat %35'i geçmeyecek şekilde umumi hizmetlere tahsis edilmelidir.

- "3194 sayılı İmar Kanunun 18. maddesi ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin Yönetmelik hükümleri uyarınca, düzenlemeye tabi tutulan yerlerin ihtiyacı olan yol, meydan, park, yeşil alan gibi umumi hizmetlere ayrılan alanların düzenlemeye giren arazi ve arsalardan alınacak olan düzenleme ortaklık payı oranı ile bu hizmetlere ayrılan alanların karşılanması için düzenleme ortaklık payı oranının %35'ten fazla çıkması durumunda ise %35'in üzerinde kalan oranın,

yasada belirlenen idarelere ait arsalardan da karşılanamaması halinde Yönetmelikte belirlenen sıraya göre kamulaştırılma yoluna gitmek suretiyle sağlanması gerekir". (D.6.D. 21.05.1997 T., 1996/2964 E., 1997/2407 K.)

- "Düzenleme yapılan alanda Belediyenin özel mülkü varsa, bu taşınmazlardan da DOP alınması gerekir." (D.6.D. 20.11 1990 T., 1989/614 E., 1990/2207 K.)

6- Düzenleme için belediyeye bağışlanan parsellerden Belediyenin kendisine imar parseli ihdas etmesi mümkün müdür?

Bağışlanan parsellerin tamamı DOP'a tahsis edilmelidir. Belediyelerin bağışlanan parselleri kendi mülkleri gibi düzenlemeye katması mümkün değildir.

Bazı belediyeler düzenleme yapılmadan önce veya düzenleme sırasında parsel maliklerinden bedelsiz terk için muvafakat istemekte, ya da hisselerin belediyeye bağışını sağlanmakta sonra bedelsiz terk edilen veya bağışlanan bu miktarları kendi özel mülkü gibi düzenlemeye tabi tutulmaktadır. Böyle bir uygulama usul ve yasaya aykırı olup işlemin düzeltilmesi ya da iptali gerekir.

7- Uygulama masrafları parsel sahiplerinden istenebilir mi? (Yön. m 13)

Yön. m 13'de "İmar planına ve beş yıllık imar uygulama programına dahil olmak şartıyla düzenleme sahaları, mal sahiplerinin arsa payı oranı itibarıyla çoğunluğun talebi üzerine de tespit edilebilir. Bu taktirde, parselasyon masrafları, talepte bulunan mal sahipleri tarafından karşılanır" şeklinde hüküm vardır.

Bazı belediyeler ödenek, mali ve teknik imkanlarının olmaması nedeniyle 18. madde uygulaması için çok düşük bedelle ihale yapmakta ve bu düşük bedelle ihaleyi alan Harita Mühendislik Şirketleri de yapacakları uygulamanın masraflarını parsel sahiplerinden çıkarma yoluna gitmektedirler. Ancak böyle bir uygulama Yön m 13 kapsamında düşünülemez. çünkü madde de açıkça parselasyon masraflarının talepte bulunan mal sahiplerince karşılanacağı ön görülmüştür.

İdareler imar uygulaması konusundaki yetkilerini ya kendileri (emaneten), ya ihale yoluyla, ya da İller Bankası vasıtasıyla kullanırlar.

Şehir ve kasabaların Harita ve İmar Planı Uygulamalarına İlişkin Yönetmeliğin 9. maddesinde bu husus belirtilmiştir.

Aynı yönetmeliğin 11. maddesinde de harita alımı ve imar planı uygulaması için gerekli ödeneklerin;

- 1- İlgili Belediyelerin bütçesinden,
- 2- Belediyeler birliği olan alanlarda birlik bütçesinden,
- 3- Belediyeler fonundan,
- 4- İller Bankasından (ikraz),
- 5- Belediyelerin İller Bankasındaki paylarından,
- 6- Devlet bütçesinden, sağlanacağı belirtilmiştir.

Buna göre kamuyu ve kamu yararını ilgilendiren bir konuda ücret karşılığında, parselasyon yapılması, ücret ödeyen ya da daha çok ödeyen bakımından eşitsizlik ve kayırmalara neden olacağından böyle bir uygulama huhuken sakattır.

Hele hele bu ücretin özel harita bürolarınca tahsili yoluna gidilmesi kamuyu ilgilendiren bir konuda ücret ödeyenlerle özel şirketlerin kendi menfaatleri doğrultusunda pazarlık yapması sonucunu doğuracaktır ki bununda yanlışlığı ortadadır.

Yönetmeliğin 13. maddesinde bahsedilen parselasyon masrafı küçük ölçekteki örneğin ada bazındaki düzenleme sahaları için geçerli olmalıdır. Ancak bu halde dahi uygulama masrafları özel kişilerce değil ilgili idarece tahsil edilmelidir.

- “Düzenleme masraflarına iştirak adı altında bedel istenmesi konusunda mevzuatta herhangi bir hüküm yer almadığından kanuna açıkça aykırı karar iptal edilmiştir.” (D.6.D. 08.10.1991 T., 1991/1934 E. 1991/187 K.)

8- 18. madde uygulaması sonunda DOP’dan fazla çıkan kısım için ileride kamulaştırılmak üzere umumi hizmet veya tesis alanlarından verilen hisse, uzun süre kamulaştırılmaz ise ne yapılabilir?

İmar Kanununun Anayasa Mahkemesi’nin 29.12.1999 T., 1999/23 E., 1999/51 K. sayılı kararı ile iptal edilen 13/1 ve 13/3. maddesinden aynen

M13/1 “Resmi yapılara, tesislere ve okul, cami, yol, meydan, otopark, yeşil saha, çocuk bahçesi, Pazar yeri, hal, mezbaha ve benzeri umumi hizmetlere ayrılan alanlarda inşaat ve mevcut bina varsa esaslı değişiklik ve ilaveler yapılmasına izin verilmez. Ancak imar programına alınıncaya kadar mevcut kullanma şekli devam eder.”

m13/3 “Ancak, parsel sahibi imar planlarının tasdik tarihinden itibaren beş yıl sonra müracaat ettiğinde imar planlarında meydana gelen değişikliklerden ve civarın özelliklerinden dolayı, okul, camii ve otopark sahası ve benzeri umumi hizmetlere ayrılan alanlardan ilgili kamu kuruluşunca yapımından vazgeçildiğine dair görüş alındığı takdirde, tüm belirli çevredeki nüfus, yoğunluk ve donatım dengesini yeniden irdeleyerek hazırlanacak yeni imar planına göre inşaat yapılır. Bu kanunun yayımı tarihinden önce yapılan imar planlarında, bahsedilen beş yıllık süre bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren geçerlidir” denilmektedir.

Anayasa Mahkemesi bu hükmü iptal gerekçesinde; imar planlarında umumi hizmetlere ayrılan yerlerin mevcut kullanma şekillerinin ne kadar devam edeceği konusundaki belirsizliğin, kişilerin mülkiyet hakları üzerinde süresi belli olmayan bir sınırlamaya neden olduğunu belirtmiştir.

Anayasa Mahkemesinin bu kararı dikkate alınarak, açılan bir davada Danıştay 6. Dairesi şöyle karar vermiştir.

- “Dosyada yer alan bilgi ve dengelerin incelenmesinden, dava konusu taşınmazın planda park olarak ayrıldığı; ancak bugüne kadar parsel üzerinde herhangi bir uygulama yapılmadığı ve taşınmaza ilişkin kamulaştırma işleminin de tesis edilmediği, davacının taşınmazının kamulaştırılması istemiyle idareye başvurduğu, isteminin reddi üzerine bu işlemin iptaliyle birlikte taşınmaz üzerinde bulunan sınırlamanın kaldırılmasına karar verilmesi istemiyle bakılmakta olan davayı açtığı; idare mahkemesinin ise davanın konusu olarak taşınmazın kamulaştırılması veya kamulaştırılmadığı takdirde üzerindeki sınırlamanın kaldırılması isteminin reddine ilişkin işlem ve bu işlemin dayanağı olan taşınmazın yeşil alana tahsisine ilişkin kararın iptali istemi olduğu kabul edilerek iptal kararı verildiği anlaşılmaktadır.

İdarenin kamu hizmetlerini yerine getirebilmesi için hizmetin ihtiyacı olan özel kişilere ait taşınmazları 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu hükümlerine göre kamulaştırabilecekleri; ancak bu kamulaştırma işlemlerini de program ve ödeneklerinin yeterliliği çerçevesinde yapabilecekleri açık olduğundan, idareleri kamulaştırmaya zorlayıcı nitelikte yargı kararı verilmesi mümkün değildir.

Diğer taraftan, davacı taşınmazı üzerinde bulunan kısıtlılığın kaldırılmasını idare mahkemesinden istemiş olduğundan, mahkemenin idarenin yerine geçerek idari işlem niteliğinde karar verebilmesi de olanaksızdır.

Bu durumda, idare mahkemesince yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurulmaksızın karar verilemesinde isabet bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle İstanbul 1. İdare Mahkemesinin 05.06.2002 günlü, 2001/1726 E., 2002/784 K. sayılı kararının BOZULMASINA,, dosyanın adı geçen mahkemeye gönderilmesine 10.12.2002 gününde oybirliğiyle karar verildi” denilmiştir. (D.6.D. 10.12.2002 T., 2002/4906 E., 2002/5794 K.)

Yukarıdaki karara katılmıyorum. Danıştay’ın yorumu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi kararlarını hiçe sayar niteliktedir. Arsası umumi tesis veya hizmet alanında kalmış olup ta yıllarca kamulaştırılması yapılmadan bekleyen bir çok mülkiyet hakkı gasp edilmiş mağdur vatandaşlarımız mevcuttur. Bu vatandaşlarımızın idare aleyhine açacakları tazminat veya iptal davalarından sonuç alamamaları halinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurabileceklerini belirtmek isterim.

9- 2981 sayılı İmar Affı Kanununa göre yapılan arsa ve arazi düzenlemesi ile imar kanunu m 18’e göre yapılan düzenleme arasında ne gibi farklar vardır.

2981 sayılı İmar Affı Kanunu m 10/c ‘ye yapılan düzenleme ile 3194 sayılı İmar Kanunu m 18’e göre yapılan düzenleme arasında şu farklar vardır.

1- İmar Kanunu m 18’e göre yapılan, uygulamalarda düzenlemeye giren hisselerin resen bedele dönüştürülmesi hiç bir şekilde mümkün değildir. İmar affı kanununa göre yapılan uygulamalarda ise müstakil imar parseli tahsis edilemeyecek büyüklükteki hisselerin bedele dönüştürülmesi mümkündür.

- “ 3194 sayılı kanunun 18. maddesine göre düzenlemeye giren hisselerin bedele dönüştürülmesi mümkün değildir. Aynı şekilde 2981 sayılı kanunun 10/c maddesine göre de, müstakil imar parseli olabilecek büyüklükteki hisselerin bedele dönüştürülmesi mümkün değildir”. (D.6.D. 15.11.1994 T., 1994/2378 E., 1994/2484 K.)

(Bedele dönüştürme ve ipotek tesisi konusundaki ilginç gelişme ve görüşlerimi sonraki bir yazımda sizlerle paylaşacağım.)

2- İmar Affı kanununa göre düzenlemeler; imar mevzuatına aykırı binaları kapsadığı için ancak ıslah imar planı yapılmış ve üzerinde imar mevzuatına aykırı yapılar bulunan alanlarda yapılabilir. İmar kanununa göre uygulama ise binalı binasız her türlü alanda yapılabilir.

- “İslah imar planı yapılmayan ve üzerinde imar mevzuatına aykırı yapı bulunmayan yerde ancak 3194 sayılı yasanın 18. maddesine göre parselasyon yapılması mümkündür. Bu halde 2981 sayılı yasa uygulanmaz. Öte yandan hisseli parsellerde 2981 sayılı yasaya göre ferdileştirme yapılabilmesi ancak temelde ıslah imar planının bulunmasına bağlıdır”. (D.6.D. 20.10.1993 T., 1992/5065 E., 1993/4399 K.)

3- İmar kanununa göre yapılan uygulamalarda oluşturulan yeni parsellerin tüm hissedarlara hisseleri oranında dağıtılması esastır. İmar affı kanununa göre yapılan uygulamalarda ise mümkün olduğunca üzerinde imar mevzuatına aykırı yapı bulunan parsel sahiplerine müstakilen dağıtım yapılması esastır.

- “3194 sayılı İmar Kanunun 18. maddesine dayanılarak yapılan parselasyon planlarında, payların ferdileştirilmesine olanak bulunmamasına karşın, 2981 sayılı yasa uyarınca yapılan düzenlemede payların mümkün olduğunca azaltılması ve müstakil parsellerin oluşturulması amaç edinilmiştir.” (D.6.D. 23.06.1992 T., 1980/1252 E., 1992/2986 K.)

4- İmar Affı Kanununa göre yapılan uygulamalarda yetkilerin belediye ve valiliklerin talebi üzerine kadastro müdürlerince kullanılması mümkünken, imar kanununa göre yapılan uygulamalarda böyle bir yetki devri söz konusu değildir.

5- İmar affı kanununa göre yapılan uygulamada parsel bazında resen ifraz yapılması mümkünken, imar kanununa göre yapılan uygulamada, yönetmelik m 5’deki istisna dışında bu mümkün değildir.

6- Zeminde fiil bölünme imkanı olduğu takdirde imar affı kanununa göre resen taksim (hisse çözümü) mümkünken imar kanununa göre bu mümkün değildir. (Bkz. Soru 3)

10- İdareler daha evvelki tarihlerde yapmış oldukları ve tapuya tescil ettikleri imar uygulamalarında yanlışlık yapıldığını belirterek daha sonra aldıkları encümen kararı ile ilk tescilleri düzeltilebilir mi?

İdarelerin yapmış olduğu imar uygulamaları bir idari işlemdir. İdari işlemler idarece her zaman geri alınabilir ve değiştirilebilirse de imar uygulaması tapu siciline tescille birlikte idare işlem niteliğini kaybeder ve adli işlem halini alır. Bu nedenle yapılacak değişiklikler ancak ilgililerin muvafakatı veya mahkeme kararı ile olur.

- “İmar uygulaması kesinleşip tapu kayıtları oluştuktan sonra Belediye Encümenin o imar tapularına esas alınan idari kararı iptal etme yetkisi ortadan kalkar” (Y.1. HD. 13.01.1997 T.i, 1996/15526 E., 1997/184 K.) (YHGK 19.04.1995 109/397)

11- Kamulaştırma düzenleme ortaklık payı düşülerek, kalan miktar üzerinden yapılabilir mi?

Kamulaştırmada DOP alınması mümkün değildir. Yani düzenleme dolayısıyla yapılacak bir kamulaştırma işleminde taşınmaz yüz ölçümünden %35 çıktıktan sonra kalan yüz ölçümüne kıymet taktiri yaptırıp, bedel ödemek mümkün değildir.

Kamulaştırmada Düzenleme Ortaklık Payından emsal karşılaştırmasında yararlanılmaktadır. Kamulaştırılacak ve emsal alınacak taşınmazlardan birinin imar parseli diğerinin de kadastro parseli olması halinde düzenleme ortaklık payı dikkate alınmaktadır.

Örneğin kamulaştırma bedeli tespit edilecek taşınmaz imar parseli, emsal taşınmaz da kadastro parseli ise kamulaştırılacak taşınmazın imar uygulaması sırasındaki zaiyatı dikkate alınmalı ve bunun için imar parselinin kadastro parseli halindeki (DOP alınmadan önceki) yüz ölçümü ile emsal kadastro parselinin karşılaştırması yapılmalı ve bulunan değer imar parseline teşmil edilmelidir.

Tersi durumda, yani kamulaştırma bedeli tespit edilecek taşınmazın kadastro parseli, emsalin ise imar parseli olması durumunda kamulaştırılacak parselin emsale göre bulunacak değerinden düzenleme ortaklık payına tekabül edecek oranda indirim yapılması gerekir.

SONUÇ

Mülkiyet hakkını doğrudan ilgilendiren 3194 sayılı İmar Kanunu 18. maddesi uygulaması bazı yerel idareler tarafından doğru ve hukuka uygun olarak yapılmamaktadır.

Böyle bir sorunla karşılaşıldığında öncelikle idareden aşağıdaki bilgiler alınmalıdır. Buna göre düzenleme sahasındaki;

1- Düzenleme sonucu oluşan imar parselleri alanı toplamı (DSOİP),

2- Kadastro parselleri alanı toplamı (DGKP),

3- Kapanan kadastral yolların toplam alanı (KKY),

4- Umumi tesis alanları (Okul, hastane, vs.) toplamı (UTA),

5- Umumi hizmetlere (Yol, meydan, otopark, park, çocuk bahçeleri, yeşil alan, cami, karakol, pazar yeri vs.) ayrılan alanların toplamı (UHA),

6- Parsel sahiplerinin düzenleme kullanılmak üzere yaptıkları bağışların ve bedelsiz terklerin toplam alanı (BP),

7- Belediyenin kendisine ihdas ettiği alanların toplamı,

- 8- Varsa düzenleme yapılmadan önce Belediyenin düzenlemeye tahsis ettiği parsellerin alanının toplamı (BT),
- 9- Düzenlemeye giren eski imar parsellerinin alanlarının toplamının (DGİP) ve bunlardan alınan DOP oranının,
- 10- Parsellerden alınan DOP oranının ve Umumi Tesislere Katım Oranının (UTKO),
- 11- Hazine veya özel idare mülkiyetindeki parsellerden umumi hizmet alanlarına rastlayanların alanlarının toplamı,
- 12- Düzenleme sahasındaki belediyeye ait arsaların alanları toplamı

İlgili idareden sorulmalıdır.

Bu soruların cevaplarına göre yapılan işlemin doğruluğu hakkında fikir sahibi olunabilir. Eğer sorulara cevap verilmez ya da verilen cevaplar sizi tatmin etmezse, idari işlemlerin iptali için açılan davada bu sorulara tek tek yanıt aranmalı ve bu yazıdaki açıklamalara göre gerekli kontroller yapılmalıdır.

KAVUN ÇEKİRDEĞİM

Gözlüğünün camını kırayım
Gözünü görmek istiyorum

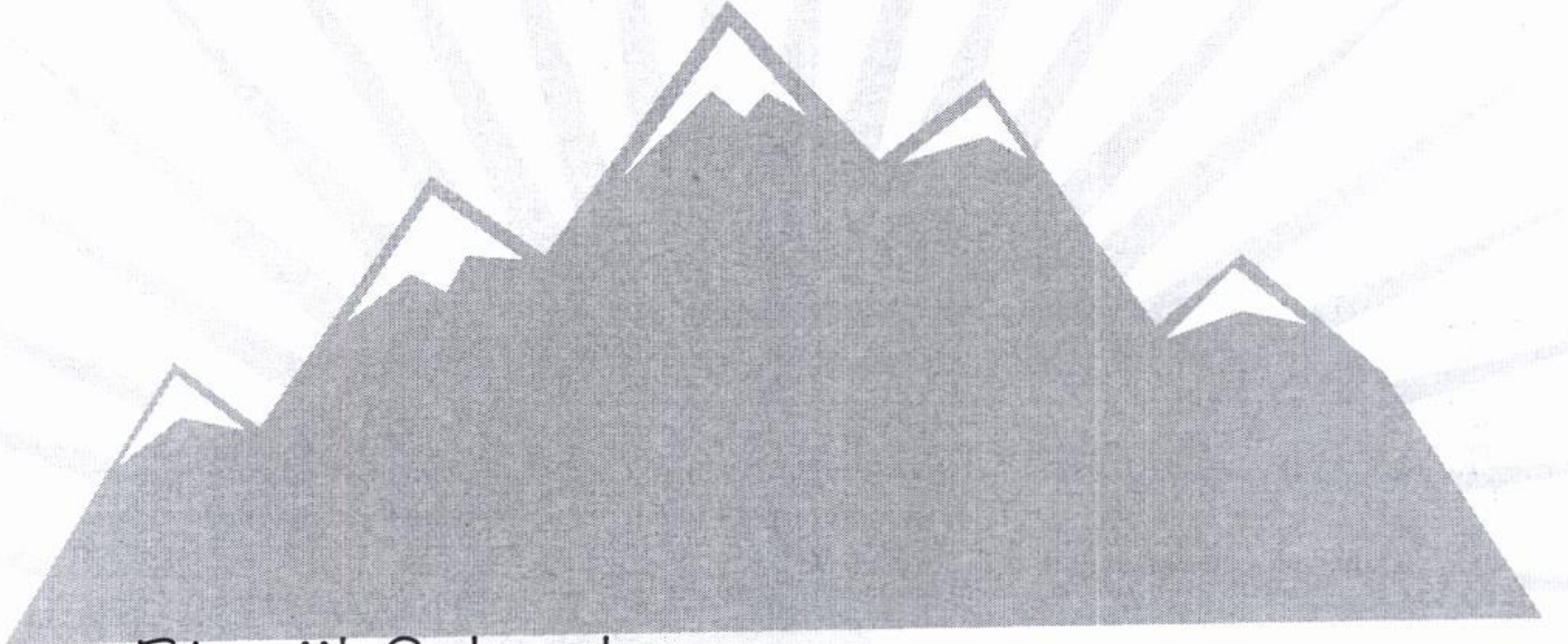
Giydiğin esvabı yırtayım
Seni görmek istiyorum

İçtiğin sular kurusun
Susuzluğunu görmek istiyorum

Ellerini
Ayaklarını keseyim
Yanımda kalmanı istiyorum

Geleceksen çabuk gel
Kavun çekirdeğim
SENİ SEVMEK İSTİYORUM

Orhon Murat ARIBURNU (1920-1989)

Bingöl Çobanları

Bingöl Çobanları

Daha deniz görmemiş bir çoban çocuğuyum.
Bu dağların eskiden beri aşinasıdır soyum.
Bekçileri gibiyiz ebencâsâ buraiarın.
Bu تنها derelerin, bu vahşi kayaların
Görmediği gün yoktur sürü peşinde bizi,
Her gün aynı pınardan doldurup testimizi
Kırlara açılırız çingiraklarımızla.
Okuma yok, yazma yok, bilmeyiz eski, yeni,
Kuzular söyler bize yılların geçtiğini,
Arzu, başlarımızdan yıldızlar gibi yüksek;
Önümüzde bir sürü, yanımızda bir köpek,
Dolaştırıp dururuz aynı daüssılayı,
Her adım uyandırır acı bir hatırayı.
Anam bir yaz gecesi doğurmuş beni burada,
Bu çamlıkta söylemiş son sözlerini babam;
Şu karşiki bayırda verdim kuzuyu kurda,
“Suna”nın başka köye gelin gittiği akşam.
Gün biter, sürü yatar ve sararan bir ayla,

Çoban hicranlarını basar bağrına yayla.
- Kuru bir yaprak gibi kalbini eline al,
Diye hıçkırır kaval:
Bir çoban parçasısın, olmasan bile koyun,
Daima eğeceksin başkalarına boyun;
Hülyana karışmasın ne şehir, ne de çarşı.
Yamaçlarda her akşam batan güne karşı
Uçan kuşları düşün, geçen kervanları an.
Mademki kara bahtın adını koydu çoban!
Nasıl yaşadığından, ne içip yediğinden,
Çingirak seslerinin dağlara dediğinden
Anlattı uzun uzun.
Şehrin uğultusundan usanmış ruhumuzun
Nadir duyabildiği taze bir heyecanla,
Karıştım o gün bu gün bu zavallı çobanla
Bingöl yaylalarının mavi dumanlarına
Gönülümü yayla yaptım Bingöl çobanlarına.

Kemalettin Kamu

YARGIDA YOLSUZLUK FİLAN YOK

Kadir ŞİNAS

Epey bir süredir yurtdışındaydım.

Okuyucular arasında, daha önce yurt dışına çıkmış olanlar varsa bilirler, gazetelere ulaşmak zor oluyor...

Türkiye’de olup, bitenleri telefon görüşmelerinden veya döndükten sonra öğrenebiliyorsun ancak...

Mesela, baronun hazırlattığı şu “Yargıda Yolsuzluk Raporu” meselesini yeni öğrendim.

Benden özellikle saklanmış.

Duyunca epeyce şaşırdım. Arı kovanına çomak sokmak gibi bir şey bu...

Ve doğal olarak da, başta *Hakim ve Savcılar Yüksek Kurulu* olmak üzere, *Yargıtay 1.* Başkanlığı ve de bir grup hakim ve savcı bir bildiri yayınlarak,

“*İstanbul Barosu*’na teessüf ederiz,” demişler.

Ben de ederim...

Hemen, bazı ilgili yerlere “Efendim, İstanbul Barosu tarafından hazırlanan ve içinde üzücü sonuçların bulunduğu söz konusu raporun hazırlanması sırasında anket yapılan 666 kişi arasında bulunmamaktayım. “Durumumu bilgilerinize sunar, arz-ı hürmetler ederim” şeklinde bir mektup yazdım.

Hemen şunu belirtmeliyim ki, ben bu rapora karşıyım.

İçine, dışına, cilt kapağına, yazı karakterine, puntosuna...

En çok da, zamanlamasına...

Tam işlerin yoğun olduğu bir zamanda, böyle bir raporun yayınlanması...

Karar aşamasına gelmiş davalarımız var, istenecek tedbirlerimiz, çıkaracak ihtiyar-i tedbir kararlarımız var...

Şimdi ben adliyeye nasıl gideceğim, milletin yüzüne nasıl bakacağım. Benim adım çıkmış bilmem kaç, asla inmez bilmem neye; böyle bir atasözü vardı, benim de durumum öyle işte...

Şu an biliyorum ki, bir çok hakim ve savcı, bu raporun oluşmasında yer alan 666 avukat arasında benim de olduğumu zannediyordur.

Hatta benim başımın altından çıktığını filan zanneden bile vardır.

Ah sevgili barom ah, ne işler açtın başıma... Geldiğim günden beri, hakim ve savcılar dolaşmaktan helak oldum...

Nasılsınız, iyi misinizler filan derken konuyu bu rapora getirmek, ondan sonra da, “Ne kadar gereksiz bir şey değil mi, efendim?”, arkasındanda “Tabi efendim ne gerek, böyle şeylere, şunun şurasında yuvarlanıp giderken” vs,vs.

Çekilecek dert değil vallahi, fenalık geldi yahu...

Ah barom ah...

Artık ağzımla kuş tutsam bana inanmazlar.

Baro, raporu açıklarken, görüşülen avukatların isimlerini de yayınlıyordu ya...

Şimdi yayınlasın demiyorum tabi, artık geç...

Bu kadar tepkiden sonra isim açıklamak da, onları gammazlamak olur ki, ben buna şiddetle karşı çıkarım.

Baro, böyle bir şey yapmaya kalkışırsa da, ilk olarak karşılarında beni bulurlar.

Ama yargıda öyle yolsuzluk filan yoktur, yani...

Yargı, her zaman yolunu bulmuştur.

Yargıda kimse yolsuz kalmamıştır. (Yolsuzluk dedim de aklıma geldi, bir ara adliye koridorlarına yolluk halı atılacaktı, ne oldu o proje acaba?...)

Bunca yıldır avukatım, adliyelerde bir kez dahi rüşvet vermiş bir insan değilim.

Vermedim, vereni de görmedim ve dahi duymadım...

Ankette, en büyük yolsuzlukların icra dairelerinde görüldüğü vurgulanıyor.

Gülerim ben böyle şeylere...

Bu dairelerde çalışan memur kardeşlerimin hepsi birer cihan parçasıdır.

Bir keresinde, icra dairesinde, çakmağımı çıkarmak için elimi cebime attığımda, karşımdaki memur, rüşvet vereceğimi zannetmiş olacak ki, kıpkırmızı kesilerek, "N'apıyosun abi, sakın ha!" diye sitem etmişti.

Ne kadar utanmıştım.

Böyle bir izlenim verdiğim için, kendime çok kızmıştım.

Ben de kendimi affettirmek için, çakmağımı hediye verdim... Çakmağı şöyle bir inceledikten sonra, "Çakmak taşı yenimi bare" dedi...

Canım benim...

Espiri yaparak, utangaçlığını gidermeye çalışıyor. Çok alıngan ve hassalar, çok...

Başka bir seferinde ise, icra tetkik hakimine, bir miktar şey vermişim.

Aynı gece, sabaha karşı evimin kapısı çalındı. Hane halkı, teyakkuz halde, ayağa kalktı.

Daha önceki sabaha karşı kapımın çalınması hallerinde, iki memur arasında götürülüp ve birkaç yıl sonra geri dönebildiğim döndüğüm için, doğal olarak panik oluyor tabi...

Karım hemen, valizimi hazırlamaya koyuldu.

Ona "Ne yapıyorsun yahu... Tehlikeli günler geride kaldı. Unuttun mu ben artık, demokrat oldum. *Proleterya diktatörlüğü* filan yok artık"

Neyse, zar zor, yemin, billah edebildim karımı. Ve kapıyı açtım. Karşımda, elinde silahlı bir adam. Hemen ellirimi yukarı kaldırdım. Aaa, bu bizim tetkik hakimi yahu... Bir elindeki silahı şakağına dayamış, diğer elindeki parayı bana uzatarak, "Ya bana verdiğin bu parayı al, ya da kendimi intihar edeceğim. Vicdanen çok rahatsızım!" diyor.

Baro, bunları özellikle benim yokluğumda yapıyor.

Yani ne zaman arkamı dönsem, arkamdan birşeyler yapılıyor.

Geçenlerde Kars'ta duruşmam vardır.

Gitmişken Kars'ın tarihi yerlerini gezeyim diyerek, birkaç gün kaldım.

Geldiğimde, avukatların cezaevlerinde, "elle" aranmaması konusunda, bir açıklama yapılmıştı. Niye ortalık gerginleştiriliyor ki, ne gerek var açıklama yapmaya...

Ben gider, Ferzan'la (Çitici) konuşurdum. Kırk kere dedim ki, bir sorununuz olduğunda bana gelin...

Ön plan çıkarım diye olsa gerek, bir gün olsun gelip birşey danışmadılar...

Daha önceki, uzak doğu seyahatinden döndüğümde ise, ülkeyi yoğun bir şekilde tahkim konusunda tartışır buldum.

O zaman, bir şey yapamazdım; çünkü uluslararası birkaç şirketin avukatlığını yapıyordum.

Neyse, onlar geride kaldı...

Şimdi, bu yolsuzluk raporu çok mühim.

Ama aradan nasıl sıyrılacağım bilemiyorum.

Yaktı beni bu, 666 meslektaşım...

*Geldiğimde,
avukatların
cezaevlerinde,
"elle"
aranmaması
konusunda, bir
açıklama
yapılmıştı.*

DANIŞMA YÖNTEMİ

Ankara Barosu Av. Fahrettin KAYHAN

1. GİRİŞ:

Avukatın, müvekkillerini, yargı merciileri önünde savunma görevinin yanı sıra, hukuki sorunların çözümü konusunda müvekkillere görüş bildirme, başka bir deyimle, “danışmanlık” görevi vardır. Danışma: İş sahibinin, hukuksal sorunu konusunda, ücret karşılığında, baroda kayıtlı avukatın yazılı veya sözlü düşüncesini almasıdır. Uygulamada yazılı danışmaya mütalaa, yazılı danışmaya ise iştişare denmektedir.

Avukat; Danışma ile, müvekkiline doğru karar vermesi için hukuki problemin alternatif çözüm yollarını her bir alternatifin yarar ve sakıncalarını gösterir. Uyuşmazlığın, zorunluluk olmadıkça davaya dönüşmesini ve gereksiz çekişmeleri önler (1). Bu yönden, avukatın danışmanlık görevi, en az savunma görevi kadar önemlidir.

Türkiye’de yakın zamana kadar sözleşmeler, sigara paketinin arkasına yazılıyordu. Para piyasalarının geliştiği, yeni hukuksal enstrüman ve kavramların yaratıldığı, para-kredi ilişkilerinin kompleks hale geldiği günümüzde, artık iş sahipleri, hukuksal sorunları, uyuşmazlık çıkmadan çözüme arayışına girmiştir; şirketler tarafından, contract analist, contract manager, hukuk müşaviri vs. ünvanı ile, danışman hukukçu istihdamı yaygınlaşmış, iş dünyasında; hukukçunun görevinin uyuşmazlıkta olduğu anlayışı terk edilmeye başlamıştır.

Nitekim, konunun önemine binaen, avukatlık yasasının, avukatlık tekeli düzenleyen 35. ci maddesinin 1.ci fıkrasında; *Kanun işlerinde ve hukuki meselelerde mütalaa*

vermek..., yalnız barolarda yazılı avukatlara aittir denilerek, hukuksal danışma yetkisi avukatlara hasredilmiştir (2).

Danışmadan verim alınabilmesi için, avukat-müvekkil görüşmesinin profesyonel bir disiplin içinde yapılması gerekir, aksine davranış, müvekkilin hukukunu olumsuz etkileyecek yanlış mütalaalar vermesine yol açabileceği gibi, avukatlık mesleğine olan güveni sarsacak sonuçlar da doğurabilecektir. Hal böyle olmakla birlikte, meslekdaşlarımız tarafından, danışmanın ciddiye alınmadığı, biçim ve içerik olarak meslek kurallarına aykırı görüşmeler yapıldığı olaylara tanık olmaktadır.

Danışmadan verim alınabilmesi için, avukat-müvekkil görüşmesinin profesyonel bir disiplin içinde yapılması gerekir, aksine davranış, müvekkilin hukukunu olumsuz etkileyecek yanlış mütalaalar vermesine yol açabileceği gibi, avukatlık mesleğine olan güveni sarsacak sonuçlar da doğurabilecektir.

II. DANIŞMA MESLEK KURALLARI:

Avukatın, diğer mesleki faaliyetlerde olduğu gibi danışma görevinin icrasında da, meslek kuralları çerçevesinde hareket etme yükümlülüğü vardır. Genel meslek kuralları kuşkusuz, müvekkille görüşmede de geçerlidir. Ancak, bazı meslek kuralları, doğrudan doğruya danışmanın biçimine ilişkindir. Danışma ile doğrudan ilgili meslek kuralları şunlardır:

1. Danışma Yapılacak Yer:

Bazı meslek kurallarının, kaynak bakımından diğerlerine göre hiyerarşik üstünlüğü vardır. Gerçekten de bazı meslek kuralları kanundan kaynaklanırken, bazıları ise; Türkiye Barolar Birliğinin idari düzenlenmesinden kaynaklanmaktadır. Avukatın danışma yapacağı yerle ilgili meslek kuralı, Yasa ile düzenlenmiştir. Avukatlık Yasanın; “danışma yapılması uygun olmayan yerler” başlığını taşıyan 51.ci maddesi şu şekildedir; *“Avukatlar, baroda yazılı olan bürolarından başka yerlerde, mahkeme salonunda veya adalet binasının başka bir yerinde, iş sahipleri ile hukuki danışmada bulunmaktan ve iş kulübünden yasaklıdırlar.*

Yukarıda fıkra hükmü, avukatın özel olarak çağrılı olduğu hallerde uygulanmaz.”

Madde metninden açıkca anlaşılacağı üzere, kural olarak, danışma yapılacak yer, avukatın baroda kayıtlı bürosudur. Danışmanın gerektirdiği gizlilik, disiplin ve konsantrasyon, danışmanın yapılacağı yerin Kanunla belirlenmesini gerektirmiştir. Avukatlık bürosu da, yasayla düzenlenmiş, resmi nitelikli bir yerdir. Gerçekten de, Avukatlık Yasasının 43.cü maddesinde; *“her avukat, levhaya yazıldığı tarihten itibaren üç ay içinde, baro bölgesinde bir büro kurmak zorundadır. Büronun niteliklerini barolar belirler”* denilmektedir. Demek ki, danışma; yasa gereği baroya kayıtlı ve baronun ön gördüğü nitelikleri taşıyan avukata ait büroda yapılacaktır.

Maddenin ikinci fıkrasında; avukatın özel olarak çağrılı olduğu hallerde, avukatın baroda kayıtlı bürosu dışında, danışma yapabileceği ön görülmüş ise de, maddenin yazımından da anlaşılacağı üzere, bu bir istisnadır. Bilindiği gibi yasaların yorumunda istisnalar dar yorumlanır. Bizce, Avukatın özel olarak çağrılı olduğu danışmaya katılması için, iş sahibinin kabul edilebilir bir özrü (tutukluluk vs.) olması gerekmektedir.

Avukatın bu meslek kurallarını ihlal ederek, herçağrıldığı yere iş alma umudu ile koşup gitmesi, tesadüfen sokakta, adliyede, kahvede, otobüste muhatap olduğu hukuksal sorunlara yanıt vermeye çalışması, hem bizzat avukatın saygınlığını zedeler, hem de avukatlık mesleğine duyulan güveni sarsar (3). Bu şekilde yapılan danışma sonucu verilen mütalaaya güvenilemez.

2. Sır Saklama Ödevi:

Avukatlık Yasası'nın 36.cı maddesinde ve Meslek Kurallarının 37. maddesinde düzenlenmiştir. Avukat, danışma esnasında müvekkilinin, açıklanmamasında yarar gördüğü ve başkaları tarafından önceden bilinmeyen bazı sırlara vakıf olacaktır (4). Avukatın danışma dolayısıyla vakıf olduğu bu sırları süresiz saklama yükümlülüğü vardır. Avukatlık Yasası'nın 36.cı maddesi aynen şöyledir; *“Avukatların kendilerine tevdi edilen veya gerek avukatlık görevi gerekse Türkiye Barolar Birliği ve barolar organlarındaki görevleri dolayısıyla öğrendikleri hususları açığa vurmaları yasaktır.”*

Avukatların, birinci fıkra yazılı hususlar hakkında tanıklık edebilmeleri, iş sahibinin muvafakatını almış olmalarına bağlıdır. Ancak bu halde dahi, avukat tanıklık etmekten çekinebilir.”

Meslek kurallarının 37.ci maddesinde de; Avukatın,

meslek sırrı ile bağlı olduğu belirtilmiştir. Avukatın, sır saklama yükümlülüğünü ihlal etmesinin, disiplin, cezai, hukuki yaptırımları söz konusudur.

3. Karşı Tarafa Hukuksal Yardımda Bulunma Yasağı:

Karşı tarafa hukuksal yardımda bulunma yasağı, Avukatın genel sadakat yükümlülüğünün özel bir görünümüdür. Bu meslek kuralı, hem yasa, hem de meslek kuralları ile vaz edilmiştir. Avukatlık Yasasının 38.ci maddesinin (b) bendine göre; *“avukat;aynı işte menfaati zıt olan bir tarafa avukatlık etmiş veya mütalaa vermiş olursa teklifi reddetmek zorundadır.”* Meslek

Kurallarının 35.ci maddesine göre; *avukat, aynı davada, birinin savunmasına zarar verebilecek durumda olan iki kişinin birden vekaletini kabul edemez.* 36.cı maddede ise; *bir anlaşmazlıkta taraflardan birine hukuki yardımda bulunan avukatın çıkarı çatışan kimseleri temsil etmesi yasaklanmıştır.*

Burada vurgulanması gereken husus, meslek kurallarında avukatın karşı tarafa hukuksal yardımda bulunma yasağına tabi olması için, iş sahibine “mütalaa vermesi”, “hukuki yardımda bulunması” yeterlidir. Davaya üstlenmesi gerekmez. Başka bir ifade ile avukatın, iş sahibi ile danışma yapmasıyla, artık o hususta çıkarı çatışan bir kişiye hukuki yardımda bulunması yasaktır.

4. Görüşme Tutanağı Düzenleme ve Dosya Tutma Ödevi:

Avukatın, yaptığı sözlü danışmalardan gerekli saydıklarını bir tutanak ile tespit etmesi, yazılı mütalaasına başvurulmuş her husus hakkında da, düzenli dosya tutması gerekir. Avukatlık Yasası'nın; *“Görüşmelere ait tutanak”* başlığını taşıyan 53.cü maddesinde; *“Avukat, iş için yaptığı görüşmelerden gerekli saydıklarını bir tutanak ile tesbit eder. Tutanağın altı, görüşmede bulunanlar tarafından imzalanır”* hükmü getirilmiştir. Aynı Yasanın 52.ci maddesinde de; *“Avukat, üzerine aldığı her iş, yahut yazılı*

“Avukatların kendilerine tevdi edilen veya gerek avukatlık görevi gerekse Türkiye Barolar Birliği ve barolar organlarındaki görevleri dolayısıyla öğrendikleri hususları açığa vurmaları yasaktır.”

mütalaasına başvurulmuş her husus hakkında düzenli dosya tutmak zorundadır" denilmektedir.

Her ne kadar Yasa, sözlü danışmada tutanak düzenlemeyi avukatın insiyatifine bırakmış ise de, avukatın yaptığı her danışmada tutanak tutması ve dosya düzenlemesi, diğer mesleki yükümlülüklerinin ifası bakımından zorunluluktur.

5. Güvence Verme Yasağı:

Avukatlık meslek kuralların 34.cü maddesinde; "Avukat, müvekkiline davanın sonucu ile ilgili görüşünü açıklayabilir. Fakat bunun bir teminat olmadığını özellikle belirtir" denilerek, avukatın, işin sonucuyla ilgili olarak, iş müvekkile güvence vermesi yasaklanmıştır. Avukatın iş sahibine karşı bağımsızlığını koruyabilmesi, hukuksal soruna, taraf psikolojisinden uzak ve objektif olarak yaklaşabilmesi için, bu kurala riayet etmek yaşamsal önemdedir.

6. Danışmada Ücret Alma Mecburiyeti:

Danışma yapılmasıyla, iş sahibi ile avukat arasında avukatlık sözleşmesi kurulur. Bu sözleşme gereğince, **avukatın, yaptığı danışmadan, ücret alma mecburiyeti vardır.** Avukatlık Yasası'nın 163.cü maddesinin 5.ci fıkrasında; "**Dava, takip ve her türlü danışma ücretleri hakkındaki anlaşmaların yazılı şekilde olması şarttır**" denilmektedir. Eğer taraflar, danışma için önceden yazılı bir sözleşme yapmamışlar ise, aynı maddenin son fıkrası gereğince, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre danışma ücreti uygulanır.

Avukatın, ücretsiz danışma yapmak hak ve yetkisi yoktur. Asgari ücret tarifesinin altında danışma yapan veya danışmada hiç ücret almayan avukatın bu eylemi; Avukatlık Yasası'nın 163.cü maddesinin 3.cü fıkrası gereğince disiplin cezası gerektiren bir suçtur.

Hukuksal durum bu olmakla birlikte, uygulamada, yaptığı bir iş karşılığında, bir ücreti bilhassa danışma ücretini hak ettiğini düşünen avukat sayısı oldukça azdır. Diğer ülkelerde, ekonomik olarak üst sınıfı oluşturan avukatlar ülkemizde nerede ise orta sınıfın altına düşmek tehlikesi ile karşı karşıyadır. Meslektaşlarımızın maalesef yılların emeği ile oluşan birikimlerini amatörce, sohbet malzemesi olarak kullandıklarına tanık oluyoruz.

İş sahiplerinin haklarına, emeklerine sahip çıkan avukatlarımızın, kendi hak ve emeklerini maalesef saygıları yoktur. Oysa, kendi hakkını arama medeni cesaretine sahip olmayan biri başkalarının haklarını savunma mesleğini icra etmemelidir. Ekonomik bağımsızlığı olmayan bir avukatın mesleki bağımsızlığından söz edilemez. Ücretsiz dava

danışma yapan bir avukat, yalnız kendi mesleki hakkı üzerinde değil, tüm meslektaşlarının hakkı üzerinde haksız tasarrufta bulunmaktadır.

III. DANIŞMANIN AŞAMALARI :

Danışmanın somut hukuksal sorunu açısından, bir davadan farkı yoktur. Danışma minyatür bir davadır. Avukatı, büyük mesleki yükümlülükler altına sokan danışmadan verim alabilmesi ve mütalaalarda isabet sağlanabilmesi için danışmanın belli bir yöntem izlenerek ve özenle yapılması şarttır. Bu nedenle müvekkile yapılacak danışma toplantısının öncelikle planlanması gerekmektedir.

1. Danışma Hazırlığı Aşaması:

Bu aşamada, müvekkile yapılacak görüşmenin konusu, yeri, zamanı ve gündemi belirlenir. Danışma, bir sohbet toplantısı olmadığına göre, belli bir gündemi olmalıdır. Bu gündem, iş sahibinin belli, somut bir hukuksal sorunudur. Danışmanın ve danışma sonucunda verilecek sözlü veya yazılı mütalaanın sınırlarını, bu hukuksal sorun oluşturacaktır. Birbiriyle bağlantısı olmayan, birden fazla hukuksal sorunun bir danışmada ele alınması doğru değildir. Aynı şekilde, müvekkilin sohbet kabilinden soracağı, fiktif hukuksal sorunların, danışma toplantısında yeri yoktur. Bu nedenle randevu için yapılan görüşmede, avukat, danışmanın konusunu kabaca öğrenmeli ve danışma esnasında konu dışına çıkılmasına izin vermemelidir.

Danışmanın, yeri, konusu, meslek kuralları bölümünde ele alınmıştır. Danışma avukatın bürosunda yapılacaktır. Danışma için belli bir zaman ayrılmalıdır. Avukatın ve müvekkil, belirlenen zamanda danışma toplantısına başlamalı ve belirlenen zamanda bitirmelidir. Danışma için ayrılan zamana, başka bir iş sıkıştırılmamalı, hatta telefon görüşmesi bile yapılmamalıdır. Danışma toplantısı tek bir celsede bitmiyebilir. Hukuksal sorunun zorluğu, olayın aydınlatılması için bazı belgelerin incelenmesi lüzumu gibi nedenlerle, danışma, birden fazla toplantıyı gerektirebilir.

Danışmanın, bizzat yapılması gerekir. Avukat, danışma işini, bir başkasına (yardımcısına veya başka bir hukukçuya) bırakamaz. Avukat, danışmanın tüm aşamalarında iş sahibi ile bizzat temas kurmalıdır. İş sahibi de, danışmaya yalnız (eğer hukuksal sorun birden fazla kişiye ait değilse) iştirak etmelidir.

Genellikle, iş sahipleri, danışma toplantısında, ailelerinden veya arkadaşlarından birine ihtiyaç duyarlar. Ancak bunun pek çok sakıncası vardır. Herşeyden önce, iş sahibi, olayı anlatır iken oto sansür uygulayabilir, refakatçısından gizli tutmak istediği bazı olguları, avukattan

da gizleyebilir. Diğer yandan; toplantıda, iş sahibinden başka birinin varlığı, danışma için gerekli konsantrasyonu bozar.

Daha sonra tartışmalara neden olmamak için, **danışma toplantısına başlamadan yazılı olarak ücret kararlaştırılmalı ve tahsil edilmelidir.**

2. Danışma Aşaması:

Danışma hazırlığı aşamasında, belirlenen gün ve saatte danışma toplantısına başlanmalıdır. Danışma aşaması, bir kaç alt aşamadan oluşur;

Olguların Saptanması hukuksal sorunun çözümündeki ilk basamak; somut hukuksal sorunun dayandığı olguların; tam, doğru ve bütün olarak saptanmasıdır. Avukat, bu aşamada, iş sahibinden, hukuki sorun ile ilgili vakıa ve delilleri toplar. Hukuksal sorunun doğru ve kalıcı çözümü olgular hakkındaki eksiksiz bilgi ile mümkündür. Olgular, iş sahibi tarafından eksik ve yanlış sunulmuş ise, avukat, meslekte ne kadar tecrubeli ve bilgili olursa olsun doğru mütalaa veremez. Ünlü bir vecizede belirtildiği gibi “fetva, anlatışa göre verilir”.

Avukat, olguları, danışma toplantısı esnasında müvekkilden öğrenir. Avukatın müvekkile karşı dürüst olması nasıl zorunluluksa, müvekkilin de avukata dürüst davranma mecburiyeti vardır. Müvekkil, hukuksal yardım istediği her konuda, olgu ve delilleri eksiksiz bildirmelidir. Müvekkil, avukatın olguları aydınlatıcı her sorusuna doğru ve eksiksiz cevap vermelidir. Hal böyle iken, avukat ve müvekkilin olaya bakış açılarının farklılığı, müvekkilin olayın psikolojik etkisi altında oluşu, hukuksal bilgi eksikliği nedeni ile önemliyi önemsizden ayırt edebilmesi gibi nedenlerle, bilmeyerek veya çıkarlarını o yönde gördükleri için, kasten, olguları eksik veya yanlış bildirebilirler. Hukuksal sorunun çözülmesini isteyen müvekkil, bazı hususlarda bilgi ve belge vermeyi gerekli görmeyebilir. Müvekkil açısından önemli sayılan hususlar, çoğu kez hukuksal açıdan üzerinde durdurulmasına gerek olmayan sadece hissi, ailevi veya mesleki anlam taşıyan ayrıntılar olabilir (5).

Hatta olguların eksik veya yanlış sunulması rizikosunu, hukukçu tarafından sunulan problemlerde bile söz konusu olabilir. Bunun nedeni, danışman avukatın vakıaya bakış açısı ile, problemi sunan hukukçunun bakış açısının farklı olmasıdır. Problemi avukata sunan hukukçuda, diğer müvekkiller gibi, olguların duygusal etkisi altındadır.

Bu nedenlerle, avukat, danışmanın bu aşamasında, mesleğe özgü bazı yöntemleri kullanarak müvekkilden, olguları tam, doğru ve bütün olarak öğrenmeye çalışmalıdır.

A. Müvekkilden Sözlü Bilgi Alma :

Avukat olguları iş müvekkilden öğrenirken nasıl bir yöntem izlenmelidir? Amerikalı Avukat Roy Cohn, bu konuda uyguladığı yönetimi şöyle anlatmaktadır (6) : “*Belli davalarda izlediğim paket stratejim vardır. Bunlar, çok basit temel stratejilerdir. Ben boşa zaman harcayamam. Örneğin; Bir boşanma davasında kadın gelir ve hikayesini 1935 ten başlayıp anlatmak isterse, ben, ‘bütün bunları bırakın, sadece dinleyin, soruları ben soracağım. Bana hayatınızı anlatmayın, ben soracaklarımı bitirdikten sonra, bilmemi istediğiniz birşey varsa onları anlatırsınız’ derim. Beş veya on dakika süre ile tekrar birleşmeniz mümkün olmaz mı? Ne düşünüyorsunuz boşanmak mı yoksa bir süre ayrı kalmak mı? Çocuklarınız var mı?, Geliriniz ne kadar?, Onun ki ne kadar? gibi sorularla hayatları hakkında birtakım şeyler öğrenebilir ve genellikle de meselenin temeline ulaşarak nereye gidebileceğini görebilirim.*”

Olguları öğrenme hususunda, Roy Cohn’un metodundan yararlanabiliriz. Avukatın mümkün mertebe müvekkilinin dürüst davranışını temin etmesi; bu konuda müvekkiline telkinde bulunması gerekir. Müvekkilden sözlü bilgi alır iken, bilgi ve tecrübesi ne olursa olsun, onun olguyu anlatış tarzına, nitelendirme ve değerlendirilmesine güvenilmemeli; Olguları tesbit işlemine, her defasında yeniden başlanarak; çeşitli sorularla tatmin oluncaya kadar, bilgi toplama aşaması sürdürülmelidir.

Olguların öğrenilmesinde avukat konuşan değil; sorucu ve dinleyici konumundadır. Bu nedenle avukatın soru sorma tekniğini özümsemiş olması gerekir.

B. Soru Sorma Tekniği :

Yaşamımızın büyük bir bölümü soru sormakla geçer. Ancak, pratik hukukta soru sormanın özel ve önemli bir yeri vardır. Bu nedenle, profesyonel bir hukukçunun, farklı soru tiplerini, bu soruların ne tür yanıtlar getireceğini bilmesi ve soruları etkin kullanma becerisini kazanması gerekir.

a. Açık Uçlu Sorular :

Müvekkilin düşüncelerini öğrenmek, gönüllü olarak daha çok bilgi vermesini temin etmek veya olayı anlatmasını istemek için, açık uçlu sorulardan yararlanır. Açık uçlu sorular, **yanıtı tek heceden ibaret olmayan sorulardır.** Daha fazla bilgi toplamak için kullanılan bu tür sorularda, etkiyi arttırmak için vücut dilinden de yararlanılmalı, iş sahibinin düşüncesi ile ilgilendiğimiz anlaşılmalıdır. Neden, niçin, nasıl gibi soru sözcükleri ile başlayan bu soruların cevabı açıktır. Müvekkilin, Bu soruları nasıl yanıtlayacağı önceden belli değildir. Avukatın, açık uçlu soruyu sorduktan sonra

susması ve müvekkilin cevap vermesine fırsat tanınması gerekir. Açık uçlu sorular, iş sahibini konuşmaya zorlar, hukuksal sorun hakkında geniş bilgi sağlar, karşınızdaki kişinin düşünceleriyle ilgilendiğinizi gösterir. Müvekkil, kendisinin önemsendiğini hisseder, tartışmanın gelişmesi üzerinde avukata inisiyatif sağlar ve anlayışlı bir kişi olduğunuz intibasını verir.

Açık uçlu sorular sormanın en büyük sakıncası, yanıtlayanı özgürce konuşmaya yüreklendirmek isterken gerektiğinden fazla ve konu dışı konuşmasına yol açmasıdır. Bu durumda, avukatın konuşmayı ustaca yönlendirerek, asıl mecrasına sokması gerekir.

b. Kapalı Uçlu Sorular :

Müvekkili, cevap verir iken kısıtlayan, genellikle bir kelimedenden veya bir cümleden ibaret cevap vermesini sağlayan sorulardır. Bu tür soruların sorulmasında amaç, görüşmeyi esas amacına yönlendirmek, önemli bir noktanın açığa çıkmasını sağlamak, özel olgu ve bilgileri sağlamak olabilir.

c. Yönlendirici Sorular :

Karşınızdakinden belli bir cevap vermesini istediğimiz zaman veya böyle bir cevap beklediğimizde, yönlendirme sorularından yararlanılır. Bu sorular, daha çok müvekkilin bizimle aynı düşüncede olmasını sağlayacak nitelikteki sorulardır. Yönlendirme soruları, kapalı uçlu soruların değişik bir uygulamasından ibarettir.

C. Belgelerin Sağlanması :

Müvekkilden alınan sözlü bilgiler doğrultusunda, hukuksal sorunla ilgili tüm resmi ve özel belgelerin sağlanması ve incelenmesi gerekir. Belgelerin tümünü sağlamadan, hukuksal değerlendirmeye girmek, yanlış mütalaalara yol açabilir. Eğer müvekkil, danışma toplantısına, ilgili belgelerin tamamını getirmemiş ise toplantı ertelenmeli ve müvekkilden belgeleri (asılları) gelecek toplantıya hazır etmesi istenmelidir.

3. Hukuksal Değerlendirme :

Avukat, hukuksal sorunun dayandığı olguları iyice kavradıktan sonra, çözümü gereken hukuksal soruları saptayacak, kalıcı ve doğru çözümleri bulmaya uğraşacaktır. Bazı hukuksal sorunların teşhisi ve çözümü hemen yapılabilir. Ancak,

olayların çoğunda, ciddi ve uzun çalışmalar yapılması gerekir. Hukuksal değerlendirme, günler, hatta haftalar alabilir. Bu durumda, büro çalışması için, toplantıya ara verilmesi gerekir. Avukat olarak hukuksal problemin çözümü, özel bir yöntem gerektirir. Bu husus, başka bir yazının konusu olabilecek kadar geniş olduğundan, bu kadar değinmekle yetiniyoruz (7).

4. Yol Gösterme ve Tavsiyede Bulunma :

Hukuksal sorunun çözüm yolları saptandıktan sonra, müvekkile yazılı ve sözlü olarak hukuki çözüm yollarının gösterilmesi ve tavsiyelerde bulunulması gerekmektedir. Avukat bu aşamada müvekkiline, isabetli karar verebilmesi için hukuki sorunun muhtelif çözüm yollarını, alternatif çözümleri, bunların yarar ve sakıncalarını anlatmak zorundadır. Avukatın, zorunluluk olmadıkça, hukuki sorunun dava haline dönüşmesini engellemesi gerekir. Dava açmadan, iş sahibinin hakkını korumak olanaksız gözüküyorsa, avukat, davayı üstlenebileceğini söylemelidir.

Avukat, tavsiyede bulunur iken, kısa, öz ve yeterince açık konuşmalıdır. Avukat, davanın teknik ayrıntılarına kesinlikle girmemelidir. Ne yapılması gerektiği anlatılmalı, fakat nasıl yapılacağı anlatılmamalıdır. Yol göstermede ve tavsiyede bulunma aşamasında yapılacak hatalar, davadan önce müvekkil kaybetmemize yol açabilir. Değerli Meslek Ustası Av. Ali Haydar Özkent, "Avukatın Kitabı" adlı çok değerli eserinde, "Son fasıl" adı altında kaleme aldığı; "Genç Avukatlarla Gizli Konuşmalar" bölümünde, bu hususta çok değerli öğütler vermektedir:

"902-Çabuk Açılıp Dökülmeyiniz. Bu meslekte saçlarını ağartmış, her kıssadan bir hisse çıkarmış, her telden bir ses işitmiş olan eskilerin bu alanda söyledikleri ikinci bir söz de, size bir dava vermek isteyenlere çabuk açılıp dökülmemenizdir. Yazıhanemizin kapısı açıldı. Tanıdığımız veya tanımadığımız bir iş sahibi içeriye girdi. Yer verdiniz, oturarak işini anlatmaya başladı. Ara sıra sizden fikir soruyor. Haklı değilmiyim? Şu delile ne dersiniz? Elimde bu ibra varken davayı kazanamaz mıyım? İşin ruhu buradadır. Bülbül gibi ağzını açar ve ona yerden göğes kadar haklı olduğunu, bu davasını şu kadar zamanda kazanmanın işten bile olmadığını söylerseniz herşeyi kaybettiniz. Bir kere bütün vesikaları, ilgili kanun maddelerini tetkik etmeden, adamcağıza büyük ümitler vermekle, bir

meslek hatasına. en yumuşak tabir ile; yemek yemeden yemiş yiyecek çocuğun hareketlerine benzer bir hafiflikte bulundunuz.

Avukat bu aşamada müvekkiline, isabetli karar verebilmesi için hukuki sorunun muhtelif çözüm yollarını, alternatif çözümleri, bunların yarar ve sakıncalarını anlatmak zorundadır.

İş sahibi zeki bir adam ise, sizin bu hafifliğinizi görerek itimadı sarsılmıştır. Mühim bir işi mümkün değil size tevdi etmez. Sonra, iş sahiplerinin çoğu zannettiğimizden kurnazdırlar. Sizden alacağını aldıktan sonra, çok defa gider ve bir daha semtinize uğramazlar. Yahutta o işin hakkı olan ücretten pek azını teklif ederler. Çünkü ellerine silahı siz verdiniz. Bu davayı kazanmanın pek kolay olduğunu uzun sürmeyeceğini, paraları çatır çatır tahsil edeceğinizi daha beş dakika evvel siz söylediniz. Kanunun filan maddesinin kendisine hak verdiğini, mahkeme veya icra huzurunda şöyle derse, işinin lehine gideceğini, öğrenmiştir. Zaten avukat hakkında 'yel alıp rüzgar satan adam' diye bulanık bir fikir taşıyor. İki satır yazı yazacak, iki de laf söyleyeceksiniz. O lafları da ona öğretmiş bulunuyorsunuz. Artık size ne diye itimat edecek ve istediğiniz parayı verecektir?

Onun için boşboğazlıktan sakının. Kim olursa olsun, iş sahibine çabuk açılıp saçılmayınız. Layihada yazacağınız ve mahkemede söyleyeceğiniz sözleri daha davasını almadan ve kitap karıştırmadan o adama söylemeyiniz... İş dinledikten sonra mümkünse delillerini isteyiniz, hadiseyi biraz derinleştiriniz. Davasını kazanacağınıza dair sizde bir kanaat oluşmazsa, işi üzerinize alabileceğinizi söyleyiniz. Pek sıkıştırırsa, yahut aranızda şöyle böyle bir dostluk varsa, bazı prensiplerden müphem ve umumi suretle bahsediniz. Fakat, zinhar açılıp dökülmeyiniz. Bu suretle kendisine daha ziyade itimad vermiş, fakat herşeyi öğretmemiş olursunuz. İş aldıktan ve ücret sözleşmesini yaptıktan sonra, fırsat düştükçe, daha fazla konuşabilirsiniz". (8)

Hemen belirtelim ki Avukat, iş sahibine, muvazaa ve kanuna karşı hile niteliğinde tavsiyelerde bulunmaz. Avukat, ancak temiz ve dürüst hukuksal çözümler önerebilir (9). Aksine bir davranış, avukatlık ünvanının gerektirdiği saygı ve güvenin ihlali niteliğindedir. (Av.Y.md.34)

A. En güvenilir Çözümün Önerilmesi :

Avukat, iş sahibine; problemin çözümü ile ilgili tavsiyelerde bulunurken en güvenli ve amaca en uygun yolu önermekle yükümlüdür (10). Örneğin, danışma konusu yapılacak bir sözleşmenin geçerliliği için, yazılı şeklin yeterli olup olmadığı konusunda uygulamada tereddüt varsa, avukat en güvenli yol olarak resmi şekli önemlidir.

B- Dava Riskine Dikkat Çekme :

Avukat, danışma sonucunda, çözümün dava yolu ile sağlanacağı kanısına varabilir. Bu durumda iş müvekkile, davadaki başarı şansı konusunda tahminde bulunması gerekecektir. Yukarıda belirttiğimiz gibi, avukat, üstleneceği davada, sonucu garanti edemez. Ancak, davada

başarı olasılığını tahmin etmek ve bu konuda müvekkili bilgilendirmek zorundadır. Avukat, davada başarı şansını düşük görmekte ise, bunu iş müvekkili muhakkak açıklamalıdır.

Avukatlık Yasasının 38.ci maddesine göre; avukatın, haksız ve yolsuz bulduğu işleri reddetmesi gerekir. İş haksız ve yolsuz olmamakla beraber, avukatın, yaptığı hukuksal irdeleme sonucunda, dava da hiç başarı şansının olmadığını saptaması halinde, müvekkilin muvafakatı ile dahi, o davayı üstlenmemesi gerekir (11).

C. Masraf Riskine Dikkat Çekme :

Avukatın, açılacak davanın yürütülmesi sırasında yapılacak masraflar konusunda, bilhassa müvekkil; yapılacak masrafa göre dava açıp açmamaya karar verecek ise, müvekkili aydınlatması gerekir. Ayrıca davanın kaybedilmesi halinde, dava masraflarını ve karşı taraf avukatlık ücretini ödemek zorunda kalacağı konusunda müvekkili uyarmalıdır.

Açılan dava kazanılsa bile davadan elde edilmesi umulan menfaati fiilen sağlamak mümkün değilse (örneğin, alacak davasında, davalıdan tahsile karar verilen meblayı davalının karşılamaya yetecek mal varlığının olmaması), ya da bu konuda bir riziko varsa, bu durumda iş müvekkile bildirilmesi gerekir.

5. Danışma Tutanağının Düzenlenmesi ve Kapanış :

Yazılı danışmalarda hazırlanan mütalaanın müvekkile tevdi ile danışma sona erer. Sözlü danışmada ise, son aşama, danışma tutanağının düzenlenmesidir. Daha önceden belirttiğimiz gibi avukatın, yaptığı danışmalardan gerekli gördüklerini tutanakla saptaması, Kanunla öngörülmüş bir meslek kuralıdır. Avukatın sır saklama ve menfaati zıt tarafa hukuki yardımda bulunmama yükümlülükleri ancak yapılan danışmalarda tutanak ve dosya tutulması ve bunların muhafazası ile mümkündür.

Avukatla müvekkil arasında, ileride çıkması muhtemel uyuşmazlıkları önlemek bakımından tutanak tutulması

**Avukat,
davada başarı
şansını düşük
görmekte ise,
bunu iş
müvekkili
muhakkak
açıklamalıdır.**

zorunludur. Tutanak düzenleme aşamasında bittikten sonra, danışma toplantısı kapatılmalıdır. Bu aşamadan sonra, işle ilgili veya iş konusu dışında, sohbet, hem yersiz hem de avukat müvekkil ilişkileri bakımından tehlikelidir. Danışma tamamlandıktan sonra avukat toplantıyı uygun bir biçimde bitirmelidir.

Dipnotlar:

1- Yaşar Karayalçın, "Hukukta Öğretim-Kaynaklar-Metod Problem Çözme" Genişletilmiş 14.cü baskı, Ankara-1994, s.133-134

2- Avukatlık Yasası'nın 35.ci maddesinin birinci fıkrasının lafzı yorumuyla, hukuksal konularda görüş bildirme yetkisinin avukatlık tekelinden sayılması, öğretilerde tartışılmıştır. Tartışmalar için bkz. Nejat Aday, "Avukatlık Hukukunun Genel Esasları Avukatlık kanunu, Avukatlık Asgari Ücret Tarifeleri İstanbul-1994, s.66 vd.; Dr. Meral Sungurtekin, "Avukatlık Mesleği, Avukatın Hak ve Yükümlülükleri, İzmir-1995, s.28 vd.

3- Fahrettin Kayhan, "Hukuk Davalarında Avukatlık sanatı, Karşı Yayınlar, Ankara-1994, s.8 vd.

4- Sungurtekin, age,s.290 vd.

5- Kayhan, age, s.9 vd.

6- Edvard De Bono (Çev. Nesrin Yalçın) "Başarı Taktikleri, İlgı Yayıncılık, İstanbul-1989, s.58-59."

7- Somut hukuksal sorunun çözüm yöntemleri için, bkz. Ernest Hırş (genişletip değiştirerek, işleyen, Av. Volf Çernis), "Pratik Hukukta Metod", 3. Baskı, ankara 1978; Karayalçın; Kayhan.

8- Ali Haydar Özkent, "Avukatın Kitabı", Arkadaş Basımevi, İstanbul-1940, s. 769-797

9- Sungurtekin, age, s.264

10- Aday, age s.76; Sungurtekin, age, s.264

11- Sungurtekin, age, s.271.

Birden
Ak bir taşın ardından
Kara bir yılan
Çıkardı kafasını
Derisi ıslıl ıslıl
Dili çatal çatal
Gözleri ateşten al'dı.
Birden bir kuşun gelip kafasını aldı
Hayvan devrilip kaldı
Karayılan, Karayılan olmadan önce
Karayılan'ın encamını görünce
Haykırdı avaz avaz
Ömrünün ilk düşüncesini:
"İbret al deli gönlüm
Demir sandıkta saklansan bulur seni
Ak taş ardında karayılanı bulan ölüm"

Nazım HİKMET

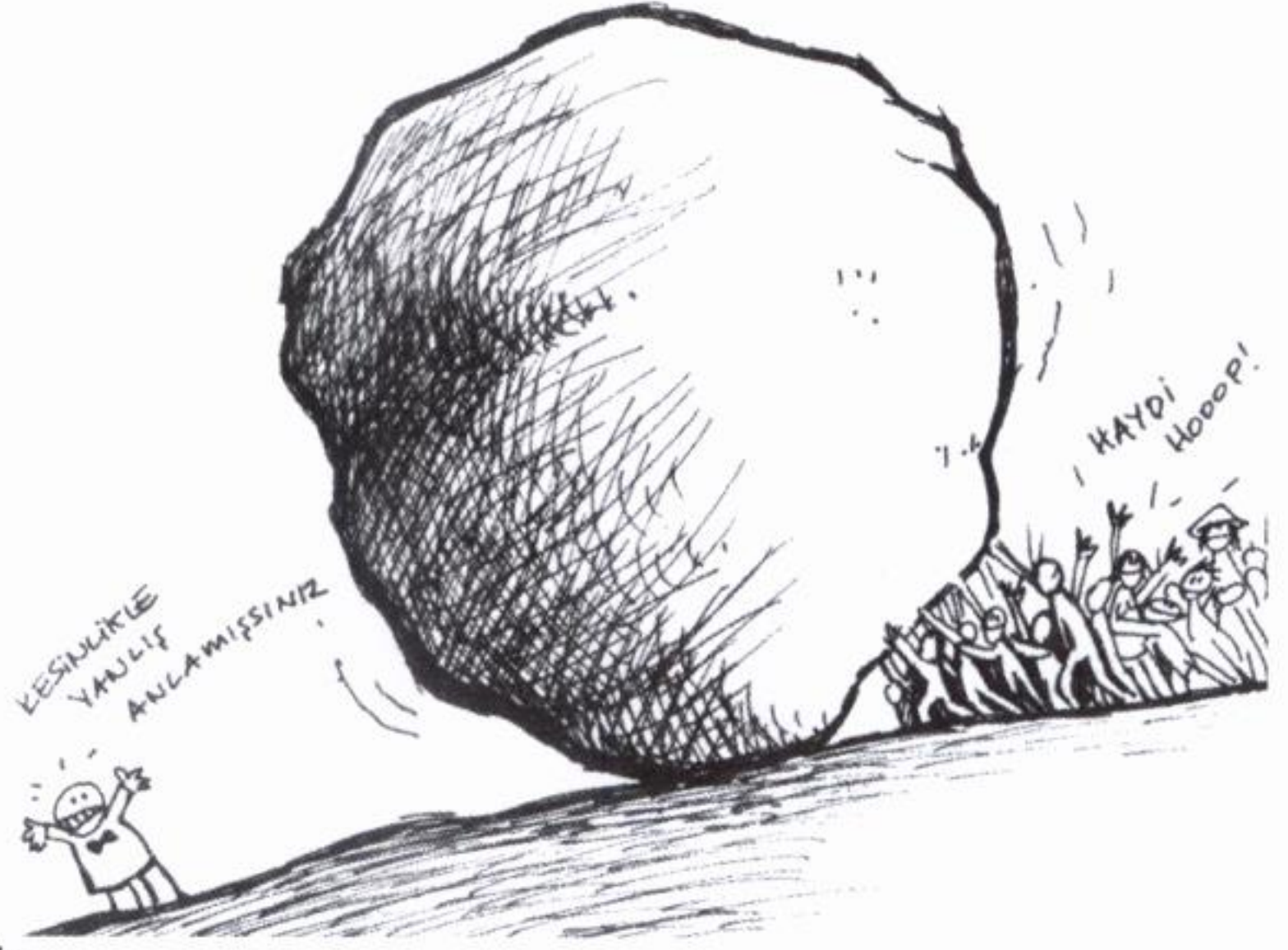
KÜRESELLEŞME

Ragıp BAYRAKTAR

KÜRESELLEŞME NEDİR?

Bu soruya türlü cevaplar veriliyor:

- McDonalds'ın Mekke'ye şube açmasıdır.
- IMF'dir., Dünya Bankası'dır.
- Borsalardır, gümrüksüz ticarettir
- Çok Uluslu Şirketler'dir
- Tek kutuplu dünyadır
- Amerikan imparatorluğudur
- İnternettir, bilişimdir
- Prag'dır, Seattle'dir Cenova, Porto Allegre'dir...

Bu cevaplar aslında küreselleşmenin değişik birer yönünü anlatıyor.

Tek tek küreselleşmenin bir parçasını anlatan bu tanımlar arasından gerçek anlamını çıkarmak gerekiyor... O da yaşanan, sözkonusu küreselleşmenin **sermayenin sınır tanımayan hakimiyeti** olduğu bilgisi...

Kapitalizmin doğasında olan bu eğilim, yani kapitalizmin "cihan hakimiyeti ülküsü"; tek ve sınırsız bir pazar düşüncesi, son 20 yılda onu hazırlayan, hızlandıran ve destekleyen gelişmelerle birlikte (ulaşım, bilgi teknolojilerindeki sıçramalar) güncel, "yeni" bir olgu haline geldi.

Çok uluslu sermaye, malı en ucuz malolan yerde üretip, en pahalıya satabileceği yerde satmak, bu konuda da hiçbir engelle karşılaşmamak ister. Bugün bu, önceki zamanlara göre çok daha mümkün. Bu yüzden bir süredir emperyalizm, önündeki engellerin yıkıldığını ve onu hiç bir şeyin durduramayacağını zannedip zafer çılgınlıkları atıyordu.

Ama hazretin unuttuğu bir şey vardı...

Aynı kapitalizmin işçi sınıfını yaratması gibi küresel kapitalizm de küresel bir emekçi direnişinin önkoşullarını hazırlıyor, giderek kendi mezar kazıcılarını yaratıyor... Seattle, Prag, Cenova, Porto Allegre'de yaşananlar bunun birer habercisi sayılabilir...

Öte yandan, küreselleşme olgusuna başka bir açıdan bakmak da mümkün... Dünya esasen kapitalist uygarlığın eseri sayılabilecek bir çok yaşamsal sorunla boğuşuyor. İşsizlik, yolsuzluk, ülkeler arası gelir uçurumu, göçler, mültecilik, küresel ısınma, çevre felaketleri, su sorunu, savaşlar, etnik sorunlar vs. vs... Dünya çapında yaşanan bu sorunlara artık ulusal sınırlar içerisinde çözüm bulmak, onlarla başetmek imkansız... Yani yine, insanlığın kaderi küresel düşünmekten geçiyor.

Oysa küresel kapitalizm (ya da sermayenin küreselleşmesi) bu sorunların hiçbirisini çözemeyeceği gibi, bizzat bu sorunların kaynağı durumunda... O halde, her halükarda insanlığın en temel problemlerini çözmek için başka türlü bir küreselleşmeyi örmek, onun imkanlarını bulmak, kurmak gerekiyor...

KÜRESELLEŞME KARŞITLIĞI NE OLA Kİ?

Önce “kimler Küreselleşme Karşısı değildir” diyerek başlayalım isterseniz. Malum, bir avuç uluslararası sermayedarın dışında kalan **milyarlarca dünyalı küreselleşmenin mağdurudur**. New York’lu işçi ile Bombay’daki köylü farklı şekillerde ve farklı düzeylerde de olsa kapitalist küreselleşmenin sonuçlarını yaşıyor, acı çekiyor, yoksullaşıyor. İşini kaybeden Fransız işçi ile, içinde yaşadığı ormanı katledilen Brezilyalı yerli, başına bombalar yağan Afgan kadın ile Bergamalı Fatma teyze, özelleştirme yüzünden işten atılan G. Koreli ile açlıktan ölen Etiyopyalı, Taksim’de tiner çeken çocuk ile Filistin’de tankları taşıyan çocuk... hatta üzerinde yaşadıkları buzdağları parça parça eriyen penguenler ile Sarıyer’de belediye tarafından zehirlenen sokak köpekleri de **hep birlikte** sermayenin küreselleşmesinin mağduru...

Ama işte her küreselleşme mağduru Küreselleşme karşıtı olmuyor. İnsanlar çeşit çeşit tepkiler veriyorlar bu soruna. (Sakat arkadaşlarımızdan özür dileyerek) körün fili tuttuğu yerden tarif etmesi gibi, bazılarında milliyetçi, ırkçı, dinci çözümler üretebiliyorlar yaşadıkları sorunlara. Bilinç çarpılması böyle birşey işte...

Taliban’ın peşine düşenler küreselleşmenin panzehirinin milli ya da dini bütünleşmede olduğunu zannediyorlar. Farklı dil ya da üsluplarla da olsa hepsinin bulunduğu nokta küreselleşmeye karşı kabuğuna çekilme, kendini dünyadan yalıtma ve içe kapanma... “Zaten herkes bize düşman” diyen bir muhafazakârlıkla kapitalist küreselleşmeyi savuşturabileceklerini düşünebiliyorlar. Tam kafasını kuma gömerse canavarın onu görmeyeceğini zanneden aptal devekuşu misali...

YOKSULLARIN ÇİLESİ KÜRESELLEŞİYOR...

En büyük hayalimiz değil miydi: Sınırlar kalkmış, her halk, her kültür, herkes kardeşçe yaşıyor... Dayanışma içinde... Düşmanlıklar unutulmuş; savaş, tarih kitaplarının sayfalarında acı bir ders olarak okunuyor... Dünya, hepimizin dünyası olmuş...

Hem biz Somali’deki aç için, Meksika’daki yerli için, Afganistan’daki çocuk için de üzülmez miyiz? En az yurdumuza üzüldüğümüz kadar? Bizim diğerkâmlığımız sadece komşumuza değil ki... Ne demişti Tefvik Fikret: “Vatanım ruy-i zemin / milletim nev-i beşer” (Vatanım tüm yeryüzü / milletim tüm insanlık).

O başka, bu başka...

Öyleyse bu küreselleşme lafları neden sevindirmiyor bizi? Neden televizyonlarda ensesi kalınlar gerine gerine

“bugün, küreselleşen dünyamızdaa” diye cümleler kurdukça, bizim tüylerimiz diken diken oluyor.

Vaadedilen oysa böyle bir dünya değil miydi? Önce sınıf savaşlarının bittiğini, tarihin sona erdiğini ilan eden egemenler, küreselleşme ile de bir cennet tarif etmiyorlar mıydı?

Balon çabuk söndü...

Önceleri “kaçınılmaz” diye tarif edilen, “canım zaten olacak; ne direnirsiniz ki?” edasıyla savunulan süreç, döve döve” diye dayatılıyor.

Ulus devletlerin giderek çok uluslu tekellerin güvenlik aygıtına dönüştüğü, en zengin ile en yoksul arasındaki farkın korkunç derin bir uçurum halini aldığı, dilimizden, yediğimiz yemeğe kadar kültürel hayatımızın tektipleştiği, sıradanlaştığı, Amerikan’laştığı yoksul, zalim, renksiz, yavan bir dünya “küreselleşen dünya”... Bu dünyada iddia edildiği gibi bir zenginlik değil, zenginler küreselleşiyor. Halklar değil ama çokuluslu tekeller, piyasalar, ticaret küreselleşiyor. Çevre felaketleri, nükleer tehlike, terör, savaş küreselleşiyor. Yoksulluk ve sefalet, kültürsüzlük küreselleşiyor. Kara para ve mafya küreselleşiyor. Eskiden köyden kente göçlürdü. Şimdi göçler bile küresel çapta. Kısaca, yoksulların çilesi küreselleşiyor...

Aslında...

Küreselleşmeyi öve öve bitiremeyen köşe yazarları bu sözcükle çağdaşlığı, refahı, kültürlerin kaynaşmasını filan ima ediyorlar ama gerçek bu değil. Gerçekte kapitalizmden, çok uluslu tekkellerden, sömürden, paranın padişahlığından bahsetmeden küreselleşmeden bahsetmenin mümkünü yok. Bu yüzden küreselleşme derken bizim kastettiğimiz: Küreselleşen Kapitalizm..

Öyleyse...

İnsanca bir yaşam için verdiğimiz kavga ve başka bir yaşam için kurduğumuz düşler de küresel olacak! Hayırlıda olacak... Emegün, ezilenlerin, halkların aşağıdan küreselleşmesi... Yani insanlığın en eski rüyası!

Ne diyordu Server Tanilli Hoca: “Küreselleşmeye başlayan tepki, aslında “daha insanca bir dünya” özlemine tanıklık eden bir başka küreselleşmedir. Bu insanca soluk üstün geldiğinde insanlık huzur içinde bir dünyaya o zaman kavuşacaktır.”

“Küreselleşmeye başlayan tepki, aslında “daha insanca bir dünya” özlemine tanıklık eden bir başka küreselleşmedir. Bu insanca soluk üstün geldiğinde insanlık huzur içinde bir dünyaya o zaman kavuşacaktır.”

GOL ATAN GALİP

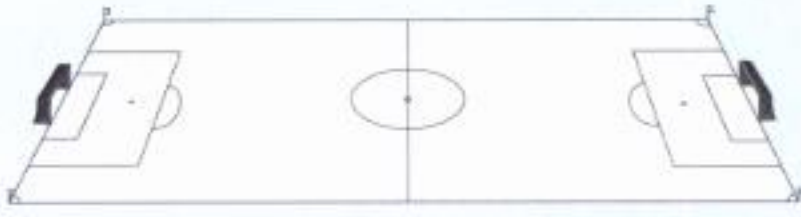
FUTBOLA EKONOMİK VE YÖNETSEL YAPI

PENCERELERİNDEN BİR BAKIŞ

Av. Yunus EGEMENOĞLU

Latin Amerika'da yoksullar futbolu hem zenginleştiriyor hem de topluma mal ediyorlardı. Futbol birkaç varlıklı gencin ayrıcalığı olmaktan çıktı. Varoluşlardaki dans meraklılarının ve Zenci kölelerin savaş danslarının hareketleri kullanılarak yaratılan, bacakların havalarda uçuştuğu, bedenin dalgalandığı, güzel bel hareketlerinin sıkça kullanıldığı dünyanın en güzel - savaşın yüceltilmiş şekli olan- futbolu böylece doğmuş oldu.

E. GALEANO

Gol atan galip sloganı galibiyetin liberal kapitalist toplumlarda aldığı rolü düşündüğümüzde, sadece galiplerin arta kaldığı ve mağlup olanların ise neredeyse Darwinci bir görüşle elenerek yavaş yavaş iktidarlarını kaybettikleri acımasız bir dünyanın tasviri bu.

Bu gerçeğin acımasızlığına, yerelliğin hiç değer yitirmemesi, hatta çatışmalara neden olmasına rağmen bu acımasızlığında, bir arayış içinde bulunduğunu dünyanın evrensel değerlerini paylaşma arayışını biliyor yaşıyoruz.

Teknoloji ve bilginin yayılma hızı bunu fiziki olarak sağlıyor. Ulusları birbirine bu düzeyde yakınlaştıran ve birbiriyle "fair competition" anlayışıyla rekabet etmelerini sağlayan en önemli unsurlardan biri spordur. Dünya üzerinde spor ve özellikle futbol kadar çok ilgi uyandıran ve bütünleştirici özelliği bulunan bir başka aktivite yok.

1994 yazında bir Haitili "Hangisi daha önemli, Brezilya'nın Dünya kupasını kazanması mı, yoksa ABD işgali mi" diye soran bir gazeteciye "Biz her gün açız. Bir yığın sorunumuz var. Amerikalılar her gün ülkemizi işgal edeceklerini söylüyorlar. Ama Dünya Kupası yalnızca dört yılda bir düzenleniyor." yanıtını vermiştir.

Kuralları son derece basit olan bu oyunda favori hiçbir zaman büyük konuşamaz. Sürprizler futbolun tuzu biberidir. Galibin önceden kestirilememesi, milyonların meşin yuvarlağın peşine takılmasında çok büyük rol oynamıştır. Diğer spor dallarında ya da yaşamın diğer alanlarında kaderi çoğunlukla önceden belirlenen küçükler futbol sahasında umut bulurlar.

Parası olan bir Napolili önce kendine yiyecek bir şeyler alır sonra futbol maçına gider ve bunlardan arta kalan parası olursa da kendine oturabileceği bir ev aramış. Brezilyada ise en küçük köyde bile mutlaka bir kilise ve bir futbol sahası bulunurmuş.

Çinliler bundan 2000 yıldan fazla bir zaman önce tsu-şu denen bir oyun oynarlarmış, "tsu" ayakla vurmak, tepmek anlamına, "şu" ise, içi doldurulmuş meşin top anlamına gelirmiş. Bu oyun imparatorun askerlerinin ayak becerisi ve güçlerinin gücünü geliştirmeye yönelikmiş.

Eski Yunanlılar, sınır çizgileriyle belirlenmiş bir alanda, ayakla vurdukları ve elle attıkları bir topla oynadıkları oyuna episkiros diyorlarmış.

Romalılar, Eski Yunandan aldıkları bu oyuna, kendilerince bir şiddet kattıktan sonra harpastum adını vermişler. Bu oyun Roma imparatorluğunun Batı dünyasının büyük bir bölümünü egemenlik altına aldığı bir çağda, doğal olarak birçok yöreye yayılmıştır.

Harpastum'un oynandığı ülkelerden biri de, Romalıların yaklaşık 400 yıl hüküm sürdükleri Britanya : O günlerin Britanya'sında yaşayan kaba saba, yasa tanımaz insanları, bu kaba saba oyuna büyük bir ilgi duymuşlardır. Oyunun kuralları çok basitti. Topu ilerleterek karşı takımın arka çizgisinden geçiren takım sayı kazanmış oluyordu. Oyuncuların tekme, yumruk ve dirsek atmaları, itmeleri, ısırılmaları serbestti.

19. yüzyılın başlarında ise harpastum'un, İngiltere'de iki yönde geliştiğini görüyoruz. Bedensel temasın, gittikçe uygarlaşan dünyanın tekdüzeliğini giderici bir panzehir olarak düşünenlerin oynadığı futbol günümüz rugby'sinin özelliklerine yakınlık gösteriyor. Başka bir kısım ise, çalışma hayatında gerçekleştirilmeye çalışılan işbirliği, beceri ve centilmenliğin oynanan oyuna yansımaları savunarak bugün futbol adını verdiğimiz oyuna dönüşümü sağlamışlardır.

Türkiye'de futbolun ilk olarak 1890 yılında İzmir'de yaşayan İngiliz gençleri arasında oynanmaya başladığını görürüz. İlk futbol kulübü de 1894 yılında İzmir'in Bornova semtinde İngilizler tarafından "Football and Rugby Clup" adıyla kuruldu. İstanbul'da ise 1899'da Boğaziçi sırtlarında Robert Kolejinde futbolu kuralı olmayan Türk asıllılar "Black Stocking" (Siyah Çoraplılar) adıyla ilk kulübü oluşturdular.

İlk İstanbul ligi, Kadıköy sahasında 1903 yılının Eylül ayında başladı ve sekiz ay sürdü. İstanbul ligi, yaşanan sorunlar ve lige katılmak isteyen takımların çokluğu nedeniyle 1920 li yıllarda ikiye ayrıldı. Müslüman takımlar Cuma günleri, gayri-müslim takımlar ise Pazar günleri oynuyordu.

Futbolcuyu bir sirk maymunu düzeyine düşürmeye çalışan bir toplumsal sistem vardır. Özellikle futbolcu alt tabakayı eğlendirsın ve sonra uslu uslu kafesine dönsün. Oyun alanı dışında onu her yerde toplumsal yükselmenin örneği olarak göstermek, yani sistemi haklı çıkarmak isterler.

C.L. MENOTTİ

çok, herkesin kollektif olarak çalışacağı bir kulüp olmak.

1994 Dünya Kupası Organizasyonu için kurulan World Cup USA şirketinin yayınladığı kitapçığa göre İtalya'daki Dünya Kupasını televizyonlardan izleyenlerin sayısı 25.6 milyar, yeni dünya nüfusunun yaklaşık 5 katı, Amerikadaki izleyenlerin sayısı ise 31 milyar kişi imiş.

Spor evrensel bir tutku, 21. yüzyılda bu tutku azalmadığı gibi artıyor. Özellikle uluslararası müsabakalar ülkelerin birbirleriyle yarıştıkları ulusal güçlerini, renk ve

Michael Platine'nin Leguipe verdiği bir demeçte "BİR FUTBOL TAKIMI BİR VAROLUŞ ŞEKLİNİ, BİR KÜLTÜRÜ TEMSİL EDER." demişti.

Aradan otuzsekiz yıl geçtikten sonra ancak 1958 yılında profesyonel lig kurulabilmiştir. İstanbul'da kısa sürede sayısı elliye geçen bu kulüplerden bir kısmı maddi imkansızlıklar yüzünden, kurucuları yabancı uyruklu olanlar ise ülkeyi terk etmeleri nedeniyle kapandı. Bu İstanbul kulüplerinden sekizi, 1960 lı yıllardan 1980 lerin sonuna kadar, profesyonel ligde başarı elde edip, bu günün üç büyükleri denilen takımlara kafa tuttular. Günümüzde ise Türkiye üçüncü liginde ve amatör ligde yok olmamak için uğraşan bu takımlar yeniden varolma savaşı veriyorlar.

1908 yılında kurulup, 1973-1974 yılları arasında ikinci lige düşen ve bugün amatör ligde oynayan Vefa İdman Yurdu, 1981 yılında eski başarılı günlerine geri dönmek, bu nedenle maddi olanaksızlıklardan kurtulmak için "Simtel" ile birleşip kulübün adını Vefa Simtel olarak değiştirmiş, yine de başarılı olamamıştır. Bugün yönetim kurulu aldığı kururlur doğrultusunda, maddi olanaksızlık ve diğer sorunlarını şirketleşme ve sponsorluk yoluyla çözmeyi hedefliyor. Amaç: Tek bir kişinin finanse ettiği kulüp olmaktan

performanslarını sergiledikleri arenalara dönüştü. Dünya çapında büyük organizasyonlar, Dünya Kupası, Olimpiyatlar, Şampiyonlar Ligi gibi ülkelere kendilerini tüm dünyaya göstermeleri için eşsiz bir imkan sunuyor. 1996 Atlanta Olimpiyatlarına katılan 197 ülkeden 118'i tek bir madalya alamadan ülkelerine dönmüştü. Ancak ülke isimlerini tüm dünyaya duyurmuş oldular.

Anlaşılacağı üzere günümüzde spor sadece spor değildir, sporun spor ötesi etkisi vardır. Dünyanın en sevilen sporu olan futbol, diğer spor dalları arasından sıyrıldı ve sosyal bir olgu olarak kendini kanıtladı. Nijerya-Biafra savaşına, o sırada ülkeyi ziyaret eden Pele'nin bir maçta sahaya çıkmasına olanak tanımak için bir gün ara verilmesi futbolun sadece futbol olarak kalmamasının bir kanıtı. Futbol ırkçılığa karşıda büyük adımlar atılmasını sağladı. 70'li yıllarda

İngiltere, İsviçre hatta İtalya gibi ülkelerde siyahi futbolcular takımlara girmeye başladığında, rakip taraftarlar siyahi futbolculara muz gösterip, maymun diye bağırıyorlardı. Siyahi futbolcular başarılı olmaya başladılar ve hemen her takımda boy göstermeye başladılar. Irkçı yaklaşımlarda giderek azalmaya başladı.

Futbolun sınıflar, kastlar üstü bir gücü de var. Fransa 1988'de Dünya Kupasını kazandığında, futbolcuları Paris'te dolaştıran üstü açık otobüste Chirac'da vardı ve bir Cumhurbaşkanı'dan beklenmeyecek bir şekilde sevinç gösterilerine katılıyorlardı. Çünkü, siyasi bir başarı kazanmıştı. Dünya

Kupası'nda önce ırkçı Le Pen Fransa takımında oynayan siyasi bir kavgayı da kazanmış oldu.

Futbolun başına çektiği birçok spor dalı insanları peşinden koşturuyor ve ortak bir amaç için birleştiriyor. Böylesine büyük bir etkinin ticarileşmesi hiç de şaşırtıcı değil. Özellikle son 10 yılda spora yatırılan para miktarında inanılmaz bir artış söz konusu. Örneğin 1988 Seul Olimpiyatları'nda yapılan toplam sponsorluk yatırımı 95 milyon dolar iken, 2000 Sydney'de bu rakamın yarım milyar dolara ulaştığını görüyoruz.

Benzer bir şekilde 1992-1998 yılları arasında dünya genelinde satılan spor ürünlerinde %56'lık bir artış söz konusu. Son Avrupa Uluslararası Futbol Şampiyonası gelirleri 1 milyar İsviçre Frangı olup bunun 750 milyon İsviçre Frangı sadece sponsorluk gelirinden sağlanmıştır.

Bu noktadan bakıldığında spordaki başdöndürücü değişim görülebilir. 1980'lerin başlarında özellikle futbol kulüpleri zarar eden sosyal kuruluşlardı. Başkanlar ya da patronlar kulüpleri kişisel prestijlerini arttırmak için kullanırlardı. Günümüzde futbol bir endüstri haline dönüştü. Büyük kulüpler dev şirketlere dönüştü. Örneğin Manchester United'ın yıllık cirosu 129 milyon pound'a, piyasa değeri 1 milyar pound'a ulaştı. Real Madrid'in değeri 293 milyon Euro, Barcelona'nınki ise 170 milyon Euro. Artık kulüplerin değerleri gelirlerine, karlılıklarına, büyüme hızlarına ve rekabet içerisindeki risk değerlerine göre hesaplanıyor. Görüldüğü üzere futbol artık sadece futbol amacı ile yapılmamaktadır. Futbolda markalaşmanın da hızla yol aldığı gözlemlenmektedir.

Future Brand danışma şirketinin yaptığı çalışmaya göre bir futbol markasının değerini belirleyen faktörler: gelir, karlılık, takımın popüleritesi ve taraftar kitlesi ile takımın kendi pazarında rakiplerine oranla sahip olduğu risk katsayısıdır.

Bir futbol markasının değerini arttıran en temel unsur sadık bir taraftar kitlesidir. Sadık taraftar kitlesine sahip bir takımın gelirlerinin artması çok daha kolaydır. Dünyanın en değerli spor markası olan New York Yankees en fazla taraftarı olan Beyzbol takımındır.

Futbol markası diğer endüstrilere oranla tüketici ile daha fazla düzeyde duygusal bağ kurar. Ortada ölmeye ölmeye geldik diyen bir tüketici kitlesi vardır. Bu duygusal bağdan alınan güçle, merchandising malzemeleri pazarlanması ve medya anlaşmaları ile gelir kaynakları artırılabilir.

Bir takımın sportif başarısı markalaşma sürecinde çok önemlidir. Ancak marka güçlenip yerleştikten sonra sportif başarısızlıklar bile markanın değerini düşürmez. Çünkü güçlü markalar marka sadakati yaratmış olanlardır, süreklilik gösterir. Avrupa'nın en değerli 4. spor markası olan Ferrari 1979 yılında 2000 yılına kadar

F1'de markalar şampiyonu olamamasına rağmen değerinden birşey kaybetmemiştir.

Avrupanın en büyük spor markası olan Manchester United aynı zamanda dünyanın en büyük futbol markası ve dünyanın en büyük 3 spor markasından biridir. Kulüp dünya'nın en popüler sporu olan futboldaki hayret verici başarısını kullanarak 100'ü aşkın ülkede 50 milyonluk bir taraftar kitlesi yarattı ve kazaktan cep telefonu hatta ev kredisine kadar herşeyi pazarlayan bir imparatorluk kurdu. Manchester United finans direktörü David Gill 2000 yılında bir röportajda kulübünün değerinin 1 milyar sterlin'i aştığını bildirdi. Böylece Manchester United dünyanın ilk "milyar Sterlinlik" futbol kulübü olma özelliğine kavuştu. Manchester United'ın 30.000 hissedarı var. Sevilen ismiyle Man U'nun yıllık geliri 200 milyon dolara yakın. Dünyadaki spor takımları arasında sadece Washington Redskins ve New York Yankees bu derece başarılı. Man U'nun uluslararası maçlarında 85.000 kişilik stadlar dolmakta. Takımın Güneydoğu Asya'daki hediyelik eşya dükkanları ciddi yıllık satışlar elde etmekte, dünya'nın her yerindeki publar, uydudan verilen maçları seyretmek için dolmaktadır. Her 140

Yankess Nets LLC grubu ile bir pazarlama anlaşması imzalamıştır.

Böylece YES network'ünde Man U'nun maçları yayınlanacak ayrıca 2003 yılında Amerikan Futbol Ligi takımları ile Man U'nun karşılaşacağı bir gösteri turu planlanmıştır. Ayrıca kulüp Nike firması ile 13 yıl sürecek ve 430 milyon dolar tutarında olacak bir pazarlama ve lisans anlaşması imzalamıştır. David Gill'e göre takımın 1999 yılında televizyon haklarından kazandığı gelir 22.5 milyon sterlin, 1999 yılı Şampiyonlar Ligi geliri 13 milyon sterlin olup, İngiliz mobil telefon şirketi Vodafone takımın formasına ismini yazdırabilmek için 4 sene boyunca 30 milyon sterlin ödemeyi göze almıştır.

Manchester United, patentli ürünlerini satmak için Old Trafford Stadı'na 1.350m2 lik bir megastore inşa etmiştir.

Kalan milliyetçiliğinin simgesi durumundaki Barcelona Avrupa'nın en büyük 10 spor markasından biri durumundadır. İki sezonluk bileti peşin alarak satma ve Papanın bile 108.000 seri numaralı sezonluk biletinin sahibi

Futbolun, mülksüz ve hakları elinden alınmış insanlar arasında doğmasının nedeni ucuz, neredeyse bedava oluşudur. Yoksullar onlara reva görülen sömürüyü yaldızlamak için futbolda yeteneklerinin farkına vardılar, yeteneklerini geliştirdiler, zekalarını kanıtlama olanağına kavuştular ve böylece bir "kimlik" edindiler, "birisi" oldular. Ama futbol endüstri çağıyla birlikte alınıp satılabilen kapitalist bir ürüne dönüştürülüp alçaltılalı beri sahip olduğu asıl değerler zorla değiştirilmektedir.

Cesar Luis MENOTTİ

Norveçli'den biri kayıtlı Manchester United taraftarıdır. Manchester United kulübünün genel müdürü Peter Kenyon, İngilterede birçok başarı tattıklarını ve İngiltere'nin onlar için hala önemli olduğunu ancak büyümek için İngiltere sınırlarının ötesine çıkmaları gerektiğini belirtiyor ve ekliyor "Bu yüzden bir çok stratejimiz Old, Trafford (Man U'nun stadı) deyimini dünyanın geri kalanını götürmek için kullanabilecek yolları bulmak üzere kurulu Gelirimizin %98'i Britanya kaynaklı. Bu yüzden daha sadece buz dağının ucunda olduğunuzu düşünüyoruz" demektedir.

Merill Lynch'e göre takımın 1999 yazında Çin'de Şangay takımına karşı oynadığı maçın biletleri sadece 1 saatte tükenmiştir. Manchester United'ın bir sonraki hedefi A.B.D. dir. New York Yankess ve New Jersey Nets'in ait olduğu

olduğunu söyleyerek övündüğü, Barça müzesine gidenlerin sayısının, Picasso müzesine gidenlerden fazla olduğu, her yerde hatta Çin'in Tianjin kentinde bile bir Barcelona fan kulübünün olduğu, taraftarı olan ama bu taraftarların hepsi Barcelona'ya, Katalanya'ya ve Barcelona'nın başkenti olduğu bölgeye aittir.

Barça (Barcelona), Katalanya'nın yüzlerce misli daha meşhur ve Katalanya gururunun en önemli kaynağıdır. İspanya'yı Franco yönetirken tek gurur kaynağıymış Barça Katalanların. Bir İspanyol kadını, Barça'nın Real Madrid'i yenmesine neden önem verdiği sorulduğunda yanıtı şöyleydi: "Franco özerkliğimizi yok etti, dilimizi yasakladı ve Real Madrid taraftarıydı. katalanya varlığını sadece Nov Camp'da, Barcelona'nın stadında sürdürüyordu ve Franco'nun el

sürmeye cesaret edemediği tek katalan sembolüde Barça'ydı. Susturulan bir ulusun futbola yönelmesi son derece doğal bir olgu. Franco öleli çok oldu ama Barça hala Katalanya'nın sembolü. Ve markalaşma, kurumsallaşma, profesyonel yönetim konusunda attığı planlı adımlarla geniş bir taraftar kitlesine sahip.

Dünyadan seçtiğim bu örneklerden sonra ülkemize dönersek istatistikler halkımızın %79.6 sının bir kulübün taraftarı olduğu ancak taraftarı olduğu kulübün forma veya şortunu kulüpten satın alanların oranının ise sadece %12.9 olduğunu göstermektedir. (strateji Mori 2000 araştırması)

Avrupa ve Dünyadan en çok bilinen Türk Takımı / markası olan Galatasaray'ın UEFA ve Süper kupayı aldığı sene satmış olduğu forma sayısının, aynı sene Fenerbahçe'nin satmış olduğu forma sayısı ile aynı oluşuda bir diğer enteresantlıktır.

Sportif başarıları kaynağı dönüştürmek için futbola böylesine gönül vermiş bir kitleyi doğru yönlendirmek, uygun pazarlama ve iletişim stratejilerini etkin bir biçimde kullanmak gerekmektedir. Bu yaklaşımı hayata geçirmek içinde herkesin sürekli söz ettiği "Futbol artık bir show business oldu" cümlesini iyi kavramak gerekiyor. Eğer futbol ve business kelimeleri yan yana geliyorsa sadece kulüplerin değil, taraftarında kimlik değiştirmesi gerekiyor. Kısaca artık, taraftara hedef kitle ve müşteri gözüyle de bakılabilmesi. Yani taraftarı, markalar için ticari iletişim yaparken hedeflenen tüketici gibi görmek zorundayız.

Taraftarın tutum ve davranışlarını birer müşteri ya da tüketici gibi davranacak biçimde değiştirmek için, onları kalabalıklar veya stat da yükselen ses olmaktan çıkarıp, başarının bir parçası haline getirmek gerekiyor. Yani hayatlarının her alanında başarının sahipleri olarak görünmelerini sağlayacak fırsatları, ürünleri sunmanız gerekiyor. Tıpkı, ticari markaların insanların yaşamlarına, kimliklerine yaptığı katkılar gibi.

İşte bu hedef kitleyi bir kaynağa dönüştürmek için futbol ortamlarını (statları) çağdaş, uygar, eğlenceli ve sürekli yaşayan mekanlar haline getirmekten tutun, sporu, futbolu ve futboldaki başarıyı futbolun dışındaki toplumsal alanlarla bütünleştirecek etkinliklere, medya ile ilişkilerin bu doğrultuda düzenlenmesine, ticari iletişim disiplinlerinin etkin bir biçimde kullanılmasına kadar yapılacak çok şey var.

Sportif Başarı: Kaynak, Kaynak: yeni sportif başarılar.

Ve sonuçta sadece kulüplerin değil, herkesin, ülkelerinde

kazandığı bir durum, bir ortam. Herkesin kazandığı "win win situation" durumu....

Buraya kadar sosyal anlamda önemini, endüstrileşen büyümesini ve dünyada vardığı örnekleri sıralayıp ekonomik büyüme zorunluluğunda yapılması gereken genel doğrulara nasıl ulaşılır?

Vefa İdmanyurdu ile başlayıp sonrasında Beyoğlu, Feriköy, Beykoz 1908 AŞ., Altınordu, Beylerbeyi, Kasımpaşa, Karagümrük, PTT, Yeşildirek, Balıkesirspor, Eskişehirspor, Zonguldakspor, Giresunspor, Aydınspor, Çanakkalespor ve daha bir çok kulüp şampiyonluk hedefleri ile yola çıkmış, zamanla bir kısmı Üçüncü lige, bir kısım da Amatör lige kadar gerilemiştir. Yaşadıkları sorunlar, inançlarından hiçbir şey eksiltmemiştir. Bugün hepsi de eski günlerine geri dönmek için aynı heyecanla mücadele ediyor. Ancak:

Amerika kıtasını tekrar keşfetmeye çalışmak yerine dünya gerçeklerini analiz edip böyle gelmiş böyle gitmez doğrusuyla futbol kulüplerinin dernek statüsünden yapılanma gerçeğine yasal değişikliklerle şirketleşmeye taşımak fahri amatör yönetimlerden profesyonel yönetim yapısına geçmek olmazsa olmazdır. Dernek statüsünde şirket statüsüne geçip profesyonellerce kurumsal bir yapı içinde profesyonelce yönetilmesine koşmak gerek.

Şirketleşmenin daha 1995 Manchester United start aldığı futbol arenasında dernek hantal yapısından kurtulup şirket ve şirketlere açılmak zorundayız.

AB'ne giriş için gerçekleştirmemiz istenen uyum yasalarını düzenlemek zorunda olduğumuz gibi, Avrupa ve dünya sahalarında futbol mücadelelerinde bulunmak için 2004 UEFA kriterlerini de gerçekleştirmek zorunluluğumuz start almıştır. Yapısal ve ekonomik değişim yapmak zorunda kalışımızı da yine Avrupa ülkelerinin oluşturduğu UEFA'nın talimatları ile yapmak zorunda oluşumuz da ülkemizin değişmez kaderini sergilemekte sanırım.

— İşitmek duymak değildir. Duymak anlamak değildir. Anlamak kabul etmek demek değildir. Kabul etmek hayata geçirmek demek değildir. Hayata geçirmek bağımlılık değildir. Çağdaş dünya futbolunda yer alabilmeli, Dünya üçüncülüğünü özümleme anılan çocukluk günleri gibi anlatmamak için futbolda da çağdaşlaşma gerçeğini işittiğimiz bu günlerden sonra yapacağımız çok şey var. Yapmamız gereken bir an önce yarın çalışmaya başlayıp, çağdaşlığı yakalamaya koşmamız, koşmamız ve koşmamızdır.

Av. Yunus EGEMENOĞLU

Kalbimizi Yakan Tarih

2 Temmuz

tek oteldir madımak

bir yobaz katliamında

Bir yobaz katliamında
Sivas'ı döküldü Türkiye'nin
hiç onarılmayacak

o zamandan beri
dünyanın
otuz yedi yıldızlı
tek otelidir
Madımak...

o zamandan beri

otuz yedi yıldızlı

TANIMA VE TENFİZ

Stj. Av. Ayfer GÜVEN

TANIMA

Yabancı bir mahkeme kararının tanınması, onun kesin hüküm kuvvetinin ülkeye de teşmili anlamına gelir. Yabancı kararın hukuki neticeleri, yabancı mahkeme devletinin hukukuna göre tayin edilir. Mahkeme devletinin hukuku ayrıca özellikle kesin hüküm kuvvetinin maddi ve şahsi sümülünü tespit eder (MÖHUK m.34 1). Bununla beraber yabancı mahkeme kararlarına. Türk mahkeme kararlarının sahip olduğu kesin hüküm kuvvetinden daha geniş bir kesin hüküm kuvveti tanınmaz.

Aynı şekilde, yabancı mahkeme kararının kendi hukukuna göre sahip olduğu, fakat Türk hukukunun tanımadığı hukuki sonuçları da Türk hukukuna teşmil edemez. Mesela kararı veren mahkemenin hukukuna göre kesin hüküm kuvveti çerçevesinde kararda yer alan unsurların veya karar gerçeklerinin bağlayıcılığı mevcut olsa da, tanımı yoluyla Türk hukukunda kabul edilebilme imkanı sahip olmaz. Zira Türk hukukunda maddi anlamda kesinlik, kararın sadece hüküm fıkrası için mevcuttur. Aynı şey, yabancı kararın maddi tespitlerinin bağlayıcılığı hakkında da geçerlidir.

Tanınmayan veya tanınmaya ehil olmayan yabancı bir mahkeme kararı, bir mahkeme ilamı olarak herhangi bir hukuki etkiye sahip olamaz. Bununla beraber hukuki manadan da tamamen mahrum sayılamaz; herhangi bir ihtilafta isbat vasıtası olarak hizmet edebilir.

TENFİZ

Yabancı bir hüküm, verildiği devlet hukukuna göre sahip olduğu icra (tenfiz) edilebilme gücü tanıma niteliğine sahip değildir. Yabancı hükmün tanınması, ona tanındığı ülkede icra kabiliyeti vermez, onu kendiliğinden ülkede icra edilir hale getirmez. Diğer bir söyleyişle, yabancı kararın icra edilebilme gücü ülkeye teşmil edilemez. Yabancı mahkeme hükmü hakkında verilen “tenfiz kararı”, yabancı kararın ülke içinde icra edilebilirliğini belirleyen bir tespit hükmü değildir, bir yerine getirme hükmüde değildir; “tenfiz kararı yalnızca yenilik doğurucu (usuli) bir hükümdür. Gerçi, Türk hukukuna göre, yabancı bir mahkeme hükmünün tenfiz edilebilmesi için, bu mahkeme hükmünün verildiği ülke hukukuna göre kesin ve icra edilebilir olması şarttır. Ancak, yabancı hüküm Türkiye’de icra edilebilirlik gücüne sadece ve münhasıran Türk hukukuna göre verilen bir tenfiz kararı ile sahip olabilir. Görülüyorki, bir devletin yabancı bir kararın kesin hüküm kuvvetini tanıması başka şey, bu kararın ülkesinde icrasını kendi organları eliyle kabul etmesi başka şeydir. Bu sebeple hemen hemen tekbil ülkelerde ve Türk hukukunda, yabancı mahkeme kararının tenfizi özel bir usule tabi olarak verilen bir yargı hükmü veya yargı kararı (exequatur) ile tespit edilir. Bu şekilde özel bir usule tabi olarak verilen karar, genellikle sadece bir cebri icranın gerektirdiği durumlarda aranır. Ve yabancı mahkeme kararının icra kabiliyeti de “exequatur” kararına dayanır.

TÜRK HUKUKUNDA TANIMA VE TENFİZ

1. Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku hakkındaki kanunun 34 ve müteakip maddelerinde yabancı ülke mahkemelerinden verilen kararların tenfizi ve tanınması düzenlenmiştir.

34’üncü maddeye göre, yabancı mahkemelerden hukuk davalarına ilişkin olarak verilmiş ve o devlet kanunlarınca kesinleşmiş bulunan ilamların Türkiye’de icra olunabilmesi bir tenfiz kararı (exequatur) verilmesine bağlıdır. Yabancı mahkemelerin ceza ilamlarında yer alan kişisel haklara ilişkin hükümler hakkında da tenfiz kararı istenebilir.

Milletlerarası mahkemelerin kararları, Türkiye'nin bunlara ilişkin milletlerarası sözleşmelere katılmış olup olmamasına bağlı olarak muamele görürler.

Ayrıca, yabancı hakem kararları da 34'üncü maddeye göre tenfizi gereken kararlardan değildir. Yabancı hakem kararları hakkında kanunun 43 ile 45'nci maddelerindeki özel düzenleme geçerlidir.

M i l l e t l e r a r a s ı mahkemelerin kararları, Türkiye'nin bunlara ilişkin milletlerarası sözleşmelere katılmış olup olmamasına bağlı olarak muamele görürler. Bu sözleşmelerde özel düzenlemeler var ise, bu nevi kararların akibeti de bu düzenlemelere tabi olur. Sözleşmesine iltihak

edilmemiş bir milletlerarası mahkemenin kararı, 34'üncü madde ve devamına tabi olur.

İhtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararlarında, "geçici" nitelikte bir tedbir niteliği bulunduğundan, bunların 34'üncü madde göre tanıma ve tenfizi söz konusu olamaz.

Yabancı mahkemede taraflar arasındaki sulh, sadece mahkemenin sulhutespiti ile sonuçlanmış ise, 34'üncü maddelerin kapsamı dışında kalır.

Tenfiz kararını verecek görevli mahkeme asliye mahkemesidir. (m.35 I)

Yabancı mahkeme ilamının tanınması bir tenfiz kararına ihtiyaç göstermemekle beraber, tanıma için yabancı ilamda aranan şartların yetkili mahkemece tespit edilmesi gerekir. (m. 42I)

Tanıma ve tenfiz şartlarının tetkikinde, yabancı mahkeme kararının, bu kararı veren mahkemenin hukukuna göre kesinleşmiş bulunduğu andaki hukuki durumu dikkate alınır.

2. Tanıma ile tenfiz arasındaki nitelik farkı, her ikisinin aynı hükümlere tabi tutulmasına imkan vermez. Tanıma özel bir talebi gerektirmez, belirli bir olayda eğer tanıma için aranan şartlar mevcut ise tanıma, bu şartların mevcuyetinin tesbit edilmesi ile, mahalli makamların hukuki ve özel tasarruflarına lüzum kalmaksızın kendiliğinden, ipso jure; gerçekleşir. Taraflardan biri hukuken himayeye layık bir menfaatini davada kabul ettirebilmek için yabancı mahkeme kararının tanınmasını, mesela bir boşanma

hükmünün kesin hüküm kuvvetinin nazara alınmasını o anda tespit ettirmiş olmaktadır. Kanunda hilafına bir hüküm bulunduğu takdirde özel bir tanıma tasarrufuna lüzum görülebilir. Hukukumuzda, tanıma şartlarının mevcut olduğunun yetkili makamlarca tespitinden sonra yabancı mahkeme ilamının tanınması mümkün olur (m 42 I). Tanımanın bu niteliğidir ki, böyle bir tanımadan ne rücu edilebilmekte ve ne de iptalini isteyebilmek mümkün olmaktadır.

3. Türk tanıma ve tenfiz hakimi prensip olarak yabancı mahkeme kararının doğruluğunu inceleyemez. Gerek yabancı kararda uygulanmış olan usul gerekse kararda yer alan maddi ve hukuki tespitler tanıma ve tenfiz hakiminin inceleme konusu dışındadır. Bu sistem, "revision au fond" yasağı olarak ifade edilir.

Vazgeçilemeyecek değerlerin ihlal edilmiş olması hali, yabancı kararın inceleme dışında tutulması prensibinin bir istisnasını meydana getirir. Bu durumda, tanıma ve tenfiz devletin kamu düzeninin müdehalesi kaçınılmaz olur. Türk tanıma ve tenfiz hukukunda da, yabancı mahkeme kararının kamu düzenine aykırılığı onun tanımı ve tenfizini engelleyici bir sebeptir. Ancak, yabancı mahkemenin vermiş olduğu "hükmün" kamu düzenine aykırılığından söz edilmesi, ayrıca bu aykırılığın "açıkça" olmasının aranılması, Türk tenfiz hukukunda, kamu düzeni kavramının izin verdiği ölçüde, yabancı kararın tanıma ve tenfiz leyine bir eğilimin bulunduğu göstermektedir. Bu bakımdan, özellikle yabancı mahkemenin Türk hukukunun emredici hükümlerini dikkate almaması veya yanlış uygulaması, tek başına yabancı mahkeme kararını tanıma ve tenfizini engelleyici bir sebep olarak görülemez. Türk kamu düzeni, Türk hukuk düzeninin temel teşkil eden ve kendisinden vazgeçilemeyecek değerlerinin korunması için ve sadece kamu düzenine aykırılığı aşıkâr olan olaylarda müdahale eder.

4. Yabancı mahkemelerden hukuk davalarına ilişkin olarak verilmiş ve o devlet kanunlarına göre kesinleşmiş bulunan ilamlar ile yabancı mahkemelerin ceza ilamlarında yer alan kişisel haklara ilgili hükümler hakkında yetkili mahkemenin tenfiz kararı verebilmesi için aranan (m .38) şartlar şunlardır:

(1) Türkiye Cumhuriyeti ile ilamın verildiği devlet arasında mütekabiliyet esasına dayanan bir anlaşma veya o devlette Türk mahkemelerinden verilmiş ilamların tenfizini mümkün kılan bir kanun hükmünün veya fiili uygulamanın bulunması (m. 38 a)

İlamların karşılıklı olarak tenfizine ilişkin bir anlaşma varsa tenfiz bu anlaşmanın mesaade ettiği ölçüler içerisinde

gerçekleştirebilmektedir. Anlaşma yoksa, tenfiz için kanuni veya fiili bir mütekabiliyetin mevcut olması gereklidir.

Sözleşme veya kanuni imkan olmasına rağmen, yabancı ülke Türk mahkeme kararlarını veya genel olarak yabancı mahkeme kararlarını fiilen tenfiz etmiyor ise mütekabiliyet yine gerçekleşmiş olmaz. Bununla beraber, sözleşme veya kanuni imkan olmasına rağmen, ilgili devlette, Türk mahkeme kararlarının tenfizine ilişkin bir talep olmadığı için, henüz bir uygulamaya rastlanmamış olması, tenfizin Türk mahkemelerinden başlanmasına engel değildir.

Yabancı bir mahkeme kararının tenfizi, mütekabiliyet gerçekleşmemiş ise reddedilecektir.

Mütekabiliyet şartının gerçekleşmesi her devlette tam ve aynı olmamaktadır. Mütekabiliyet, yabancı devlet Türk mahkeme kararlarına Türk hukukunda yer alan şartlardan daha ağır olmayan şartlara tabi tutarak tenfiz imkanı vermekte ise gerçekleşmiş kabul edilebilir. Eğer yabancı devletin aradığı şartlar arasında, Türk mahkeme kararlarının hukuka uygunluğunun da tetkiki ("revision au fond" prensibi) var ise, mütekabiliyetin gerçekleşmesi ihtimali tamamen ortadan kalkar.

(2) İlamın Türk mahkemelerinin münhasır yetkisine girmeyen bir konuda verilmiş olması (m. 38 b).

Yabancı ilamların tenfizini engelleyecek anlamda münhasır yetki kavramı, iç hukukta kullanılan münhasır (kesin) yetki kavramından farklıdır. Bir yetki kaidesinin yabancı ilamın tenfizini önleyebilmesi için, bu yetki kaidesinin ihtilaf konusunun sadece Türk mahkemelerinden görülmesini sağlamak gayesiyle konulmuş olması ve bunu da temin etmiş bulunması gereklidir. Bu bakımdan Türkiye'deki gayrimenkullerin aynına ilişkin davalarda bu anlamda Türk mahkemelerinin yetkisi münhasırdır (HUMK m. 13)

Yabancı mahkeme kararı, Türk mahkemelerinin münhasır yetkisine girmeyen bir konuda ise kendi hukuk nizamına göre kesin hüküm teşkil etmiş bulunuyorsa, bu kararı veren mahkemenin yetkisi tenfiz hukuku yönünden tetkik konusu yapılamaz.

Yabancı ilamın Türk mahkemelerinin münhasır yetkisine giren bir konuda verilmiş olması halinde, yabancı mahkemenin yetkisi tarafından anlaşılmasına dayanmış olsa (m. 31) bile, bu ilamın tenfizi talebi reddedilir.

(3) Hükmün kamu düzenine açıkça aykırı

bulunmaması (m. 38 c)

Yabancı mahkeme kararının tenfizi için, bu mahkeme kararının Türk kamu düzeninin müdahalesini gerektirebilecek bir hüküm taşınmaması da şarttır.

Yabancı mahkeme tarafından uygulanmış olan kanun hükümlerinin Türk hukukundakilerden farklı olması kamu düzenine aykırılık olarak görülemez. Tenfiz talebinin reddi için, yabancı mahkeme kararının kamu düzenine; Yargıtayın ifadesiyle, "toplumun huzurlu ve uyumlu bir yaşam sürebilmesi için uyulması zorunlu hukuki, ahlaki ve vicdani temel kurallarına açıkça aykırılık halini oluşturacak bir eda emrini taşıması" gerekir. Bu bakımdan, yargıtaya göre "kanunun icabı hale göre hakime verdiği takdir yetkisi karşısında velayeti babaya bırakılan çocuk ile anne arasında şahsi ilişki kurulmaması kamu düzenine açık aykırılık oluşturmaz. Buna mukabil yabancı mahkeme kararında varılan hükmün dayandığı kanun hükmü, Türk hukukunun temel prensipleriyle uyuşmamakta, mesela hile ve ikrah sebebiyle aktin feshine ilişkin bir düzenlemeyi kabul etmemekte ise Türk kamu düzeninin müdahalesi beklenebilir. Yabancı bir mahkeme kararının verilmesinde mahkemenin takip ettiği usulde, Türk usul hukukunun dayandığı temel prensipleri ihlal edici ise aynı şekilde Türk kamu düzeninin müdahalesi ile karşılaşabilir. Prensip olarak her mahkeme kendi usul hükümlerini uygular. Bu sabapla yabancı mahkemenin tatbik ettiği usulün Türk usul hukukundan farklı olması Türk kamu düzeninin müdahalesi için bir gerekçe değildir. Aynı ilke, yabancı mahkeme kararında uygulanan ispat hukukuna ait kurallar bakımından da geçerlidir. Eğer yabancı mahkeme kararı, Türk hukuk

anlayışına göre normal hukuk devletinde olabilecek bir usul düzeninden vi ispat hukuku kurallarından farklı bir usul içerisinde verilmiş ise Türk kamu düzeninin müdahalesiyle redde uğrayabilir.

Yabancı mahkeme kararında hükmün kamu düzenine aykırılığında, davada tesbit edilmiş ve hükmün gerekçesinde yer almış vakıalar da etki olabilir. Tenfizi istenen yabancı ilamın Türk mahkemelerinden verilmiş bir karar ile bağdaşmamasıda mümkündür. Böyle bir durumda, yabancı ilamın Türk mahkeme kararı ile bağdaşmayan hükümlerinin Türkiye'de tenfizine gidilemez. Aksine hareket Türk kamu düzeninin açıkça ihlaline sebep olur.

Bununla beraber, yabancı ilam hakkında tenfiz kararı verilmiş bulunuyor ise ve bu ilam Türk mahkemelerinden verilmiş ve

Yabancı ilamların tenfizini engelleyecek anlamda münhasır yetki kavramı, iç hukukta kullanılan münhasır (kesin) yetki kavramından farklıdır.

kesinleşmiş bir ilam ile vardıkları sonuçlar bakımından uyuşmamakta ise yargılamanın iadesine sebep teşkil eder (HUMK m.445/10). Zira tenfizine karar verilen yabancı ilamlar da Türk mahkemelerinden verilen kararlar gibi kesin hükmün bütün sonuçlarını meydana getirirler.

(4) Kendisine karşı tenfiz istenen tarafın savunma hakkında ilişkin usuli işlemlere uyulmuş olması (m. 38 d).

Kendisine karşı tenfiz istenen kişi, hükmü veren mahkemeye usulüne uygun bir şekilde çağırılmamış veya o mahkemede temsil edilmemiş veya usulüne aykırı şekilde giyapta hüküm verilmiş ise, savunma hakkının ihlal edilmiş olabileceği kabul edilmektedir. Sayılan bu usuli işlemlerin usulüne uygun yapılmaması, yabancı mahkeme kararının tenfizinin reddi için yeterlidir. Yapılan usulsüzlük sebebiyle, ayrıca davalının savunma hakkının ihlal edilmiş olması aranmaz. Savunma hakkına etkili bu gibi usuli işlemlerin, usulüne uygun şekilde yapılmış olup olmadığı, hükmü veren mahkemenin hukukuna göre tespit edilir.

Savunma hakkına etkili bu gibi usuli işlemler, usulüne uygun olarak yerine getirilmemiş olsa dahi, savunma hakkının ihlalinin ortaya çıkmaması ihtimali mevcuttur.

Savunma hakkına ilişkin bu gibi usuli işlemlerin usulüne uygun yapılmaması halinde dahi, savunma hakkının ihlalinin ortaya çıkmama ihtimali bulunduğundan, bu gibi usulsüzlüklerin incelenmesi, ancak aleyhine tenfiz talep edilen tarafın bu konuda "itiraz" etmesi şartına bağlanmıştır.

Bununla beraber, savunma hakkını etkileyen ve kanunda sayılan (m. 38 d) bu usuli işlemlerin veya yabancı mahkemece uygulanan diğer usuli işlemlerin, - ister usulüne uygun yapılsın isterse yapılmassın -, Türk usul hukuku anlayışına göre savunma hakkını ihlal ettiği tenfiz hakimince tesbit edilirse, bu sefer Türk kamu düzenine aykırılığın meydana gelebileceği (m. 38 c) ve bu sebeple, davalının itirazına bağlı olmaksızın, hakim tarafından re'sen dikkate alınarak tenfiz talebinin reddine gidilebileceği gözden uzak tutulmamalıdır.

(5) Türklerin kişi hallerine ilişkin davalarında Türk kanunlar ihtilafı kaidelerinin gösterdiği hukukun uygulanmış olması (m. 38 e).

Kişi hallerine ilişkin konularda Türk kanunlar ihtilafı sistemi prensip olarak milli hukuku esas alındığından, Türk vatandaşlarına da Türk maddi hukukunun tatbiki temin edilmiş olmaktadır. Ancak Türk kanunlar ihtilafı kaidelerinin göstermiş olduğu hukukun Türk vatandaşlarının kişi hallerine ilişkin ihtilaflarında uygulanmamış olması, davalı durumunda olan Türk vatandaşının tenfize bu noktada "itiraz" etmesi

halinde yabancı mahkeme kararının reddini gerektirir. Tenfiz kararı verecek olan mahkeme bu hususu re'sen dikkate alamaz. Türk Kanunlar ihtilafı kaidelerinin takibini emrettiği maddi hukukun gerçekten uygulanmış olup olmadığının belirlenmesi gerekir. Bu itibarla uygulanan hukukun Türk davalı aleyhine olmak üzere hatalı veya yanlış tatbik edilmiş olmasını da tenfiz hakimi tetkik etmelidir. Aksi halde kanunun maksadına teşkil eden davalı Türk vatandaşını himayeden tamamen kaçınılmış olur. Bu himayeden, davalı Türk vatandaşı "itiraz" hakkını kullanmamakla vazgeçebilir. Bununla beraber, itiraz hakkından Türk vatandaşının önceden feragat etmesi, yani(e) bendinde yer alan itiraz hakkını kullanmayacağına da taahhütte bulunması hükümsüzdür.

Mahkeme 38 inci maddede yer alan şartların gerçekleşmiş olup olmadığını prensip olarak re'sen tetkik mecburiyetindedir. Bunun istisnası 38 inci maddenin (d) ve (e) bendlerinde yer alan şartlardır. Savunma hakkı ihlale uğrayan kişi ile münhasıran Türk vatandaşı olan kişi lehine olarak tesis edilmiş bulunan bu iki şartın gerçekleşmiş olup olmadığı, ilgili tarafın itirazına bağlı olarak incelenebilir.

Yukarıda belirtilen şartların mevcudiyeti halinde yetkili asliye mahkemesi (m. 35), tenfiz kararı vermek mecburiyetindedir. Tenfiz hakimi yabancı kararın maddi hukuk bakımından doğruluğunu -m. 38 e dışında - tetkik edemez ("revision au fond" yasağı). Bu yasak, 38'inci maddenin (d) bendinde yer alan hüküm istisna edilmek şartıyla, yabancı mahkemenin kendi usul hükümlerini doğru tatbik edip etmediğini tetkik içinde geçerlidir. Yabancı mahkeme hükmünün kamu düzenine aykırı olmaması şartı da, yabancı mahkeme kararının maddi doğruluğunu tetkik için bir sebep teşkil etmez. Burada sadece yabancı hükmün tanıma ve tenfizinin Türk kamu düzenine aykırı sonuçlar meydana getirip getirmeyeceği meselesi tetkik edilir. 38'inci maddedeki şartlardan birinin veya bir kaçının bulunmaması halinde tenfiz talebinin reddine karar verilir. Ancak yabancı mahkeme kararı, bazı hükümleri bakımından reddi gerektiren bir sebeple karşılaşırsa, mesela kamu düzenine aykırı bir hüküm söz konusu ise, yabancı mahkeme kararının kısmen tenfizine karar verilebilir.

Ayrıca davalı taraf da, yabancı mahkeme ilamının kısmen veya tamamen yerine getirilmiş olduğunu veya yerine getirilmesine engel bir hukuki durumun ortaya çıktığını ileri sürerek tenfiz talebine itiraz edebilir. Şüphesiz tenfiz şartlarının gerçekleşmediği de davalı tarafından itiraz konusu yapılabilir. (m 39 II)

Şu halde yetkili asliye mahkemesince, yabancı mahkeme ilamının "kısmen" veya "tamamen" tenfizine ya da tenfiz talebinin bütünü ile "reddine" karar verilebilir. (m. 40)

Tenfizine karar verilen yabancı ilamlar Türk mahkemelerinden verilmiş ilamlar gibi icra olunur. Tenfiz talebinin kabulü veya reddine ilişkin kararların temyizi de genel hükümlere tabidir. Temyiz yabancı mahkeme ilamının tenfizini durdurur (m. 41)

5. Yabancı bir mahkeme ilamının tanınması, yani kesin hüküm veya kesin delil olarak ileri sürülmesi, ilamın şartlarını taşıdığının yetkili mahkemece tesbitine bağlı tutulmuştur (m. 42 I)

(a) Yabancı bir ilamın tanınmasında, onun tenfiz şartlarına sahip olması aranmakla beraber, tanımanın tenfizinden farklı niteliği, tenfizde aranan şartların tamamının burada da aranmasını imkansız kılar.

Öncelikle mütekabiliyet şartı (m. 38 a) yabancı ilamların tanınmasında aranmaz. (m. 42 I)

Kanunumuza göre, tenfizde savunma hakkının kullanılmasına ilişkin olarak kabul edilmiş ve ilgili tarafın itirazına bağlanmış olan şart (m. 38 d) da, tanınmada aranmayacaktır (m. 42 I)

Bununla beraber, savunma hakkının ihlal edilmiş olması, yabancı ilamın kamu düzenine aykırı görüleceği hallerin en önemlisi telakki edilebileceğinden yabancı ilamın tanınması bu yönden mümkün olmayacaktır. (m. 38 c). O kadar ki, tenfiz için diğer tarafın itirazına ihtiyaç varken, tanınmada kamu düzeninin ihlaline dayandığı için böyle bir itirazın yapılması da gerekmeyecektir.

Yabancı bir kararın tanınabilmesi, yani kesin delil veya kesin hüküm olarak kabul edilebilmesi için bir “mahkeme ilamı” niteliğinde olması gereklidir (m. 42 I). Mahkeme ilamı niteliğinde olmayan yabancı kararların “tanınma” usulüne tabi olarak tanınması mümkün değildir.

(b) Yabancı mahkemelere ait ihtilafsız kaza kararlarının tanınması da, yabancı mahkeme ilamlarının tanınmasına ilişkin hükme tabi tutulmuştur. (m. 42 II). Ancak, “kesinleşmiş” bulunan yabancı ilamların tanınması ve tenfizi mümkün olduğundan (m. 42 I ve 34 I), kesin hüküm teşkil etmeyen ihtilafsız kaza kararlarının tanınması söz konusu değildir. Buna mukabil kesinleşmiş olan yabancı ihtilafsız kaza kazaları tanınma şartlarına tabi olarak tanınma imkanına sahip olacaklardır.

(c) Tanınma usulü tenfizden farklılık gösterir. Esas itibarıyla tanıma da Türk mahkemelerinin verecekleri ve tanınma şartlarını tesbit eden bir karardan sonra olur. Ancak takip edilen usul özellikle taşır.

Türkiye’de görülmekte olan bir davada, yabancı ilama dayanılarak kesin hüküm itirazında bulunulması veya kesin delil kuvvetinin ileri sürülmesi halinde, esas davayı görmekte olan bu mahkeme yabancı ilamın tanınma şartlarını tespit etmek durumundadır. Yabancı ilamın tanınma şartlarını taşıdığı mahkemece tespit edildikten sonra, yabancı ilamın kesin hüküm veya kesin delil kuvveti dikkate alınacaktır.

Şu halde, yabancı bir ilamın kesin delil veya kesin hüküm olarak ileri sürülmesi, görülmekte olan bir davada meydana geldiğinde, aynı mahkemece tanıma şartları tespit edilecektir. Yabancı ilama dayanılarak Türkiye’de idari bir işlem yapılması istendiğinde ise bağımsız ve tesbit davası niteliğinde bir dava ile tanıma şartlarının varlığını tesbit yoluna gidilecektir. Her iki durumda da bir tesbit hükmü niteliğinde olmak üzere Türk mahkemesince verilen karar yabancı ilamın da Türkiye’de kesin hüküm kuvvetine sahip olmasını temin edecektir.

Kanunda açık bir hüküm olmamakla beraber, bir yabancı boşanma kararının tesbit davası niteliğinde olmak üzere tanınması talep edildiğinde, bu talebin “hasımlı olarak açılacak dava yolu ile” yapılması gerekir. Bu sebeple 39 uncu madde gereği, HUMK m. 183 ümü de dikkate alınmak suretiyle, tanıma talebine ilişkin dilekçe, duruşma günü ile birlikte karşı tarafa tebliğ edilmelidir. Zira böyle bir tanıma talebine karşı hasmın 38 inci maddenin (e) bendine göre bir “itiraz” hakkı söz konusu olabilir. Hasmın bu itirazını kullanabilmesi bakımından, kendisine davanın tebliğ edilmesi şarttır.

Bununla beraber, bu itiraz hakkı sadece Türk vatandaşlarına ve ancak davalı olmaları halinde tanınmıştır. Diğer bir söyleyişle, hasım (davalı) tarafın yabancı olması halinde böyle bir itiraz hakkı mevcut değildir. Tanınma şartlarından diğer ikisi ise, ilamın Türk mahkemelerinin münhasır yetkisine girmeyen bir konuda verilmiş olması (m. 38 c.) ve hükmün kamu düzenine açıkça aykırı bulunmamasıdır. Boşanma davalarında Türk mahkemelerinin münhasır bir yetkisi mevcut değildir. Bu bakımdan bu şartın

Kanunda açık bir hüküm olmamakla beraber, bir yabancı boşanma kararının tesbit davası niteliğinde olmak üzere tanınması talep edildiğinde, bu talebin “hasımlı olarak açılacak dava yolu ile” yapılması gerekir.

önemi kalmamaktadır. Boşanma kararının kamu düzenine aykırılığı ise hakimın re'sen dikkate alacağı bir husustur. Şu halde, davalı (hasım) tarafın yabancı olması halinde, yabancı boşanma kararının tanınması talebinde davalıya 39 uncu maddeye göre tebligat çıkarılması "lüzumsuz ve gereksiz" bir işlem olarak görülebilir.

Davanın taraflarından ve onların külli haleflerinden başka, tanıma ve tenfizde hukuki yararı olanlar veya yabancı mahkeme ilamından kesin delil veya kesin hüküm olarak yararlanma ya da idari bir işlemde kullanma hakkına sahip bulunanlar da tanıma ve tenfiz talebinde bulunabilmelidirler.

Açılacak bir tanıma ve tenfiz davasında, tanıma ve tenfiz dilekçesine, yabancı mahkeme ilamının o ülke makamlarınca usulen onanmış aslı ve onanmış tercümesi ile ilamın kesinleştiğini gösteren o ülke makamlarınca usulen onanmış yazı veya belge ile onanmış tercümesinin eklenmesi gerekir (m. 37). Dava dilekçesine eklenmesi zaruri olan bu belge veya belgelerin dilekçeye eklenmemiş olmaları halinde, aynı zamanda delil niteliğinde olmaları itibarıyla, eksik belge veya belgelerin davacı tarafından getirilerek, eksikliğin tamamlanmasını istemek tanıma ve tenfiz hakimine ait bir görev olmaktadır (HUMK m. 180 II).

Tanıma ve Tenfiz İle İlgili Yargıtay Kararları

YARGITAY 2. HD., 14.5.1996 (E.2955, K. 5085)

2675 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkındaki yasanın 38/a maddesi, tenfize karar verebilmesi için diğer şartların yanında, Türkiye Cumhuriyeti ile ilamın verildiği devlet arasında karşılıklılık esasına dayanan bir anlaşmanın yahut o devlette, Türk mahkemelerinden verilmiş ilamların tenfizini mümkün kılan bir kanun hükmünün veya fiili uygulamanın bulunmasını öngörmüştür.

Yabancı mahkeme kararının tenfizi yahut tanınması için, bu kararın hüküm veren devletin yasalarına uygun olarak kesinleşmiş olması zorunludur. (MÖHUK.m.34). Mahkemece bu hususun kendiliğinden dikkate alınması gerekmektedir. Ayrıca o ülke makamlarınca usulen onanmış aslı ve onanmış tercümesi yanında, ilamın

kesinleştiğini gösteren yazı yahut belgenin ibrazı icabetmektedir. (MÖHUK.m.37/a-b).

Bu yön dava dilekçesinin düzenlenmesinde eksiklik niteliğinde olup Hukuk Usulü Muhakemelri Kanununun 187/7. maddesi uyarınca ilk itiraz olarak ileri sürülmedikçe red sebebi olmaz. Bu eksikliğin tamamlanması için davacıya uygun önel verilmelidir. (Y.2.H.D.'nin 11.3.1994 tarih 1823-2662 sayılı kararı)

*Kural olarak,
yabancı mahkeme
kararı ancak aynı
taraflar arasında
aynı konuda ve aynı
dava sebebiyle ve
tanınması koşuluyla
kesin delil sayılır.
Tanınmamış bir
karara dayanarak
hüküm kurulamaz.
Söz konusu
davalardaki taraflar
aynı olmadığı gibi
davalar arasında
konu birliğide
yoktur.*

Mahkemece yapılacak iş, tenfizi istenen ilamın o ülke makamlarınca onaylanmış aslını ve yine onaylanmış tercümesini almak, kesinleştiğini gösteren belgeleri istemek tarafların delillerini sormak, gerektiğinde yabancı ülkenin Türkiye temsilciliğinden yardım istemek, lüzum görülmesi halinde bilirkişiden de yararlanmak ve hasıl olacak sonuca göre karar vermekten ibarettir.

**YARGITAY HUKUK
GENEL KURULU**

5.7.2000 tarih, E:2000/19-
K:2000/1126

Özet: Kural olarak, yabancı mahkeme kararı ancak aynı taraflar arasında aynı konuda ve aynı dava sebebiyle ve tanınması koşuluyla kesin delil sayılır. Tanınmamış bir karara dayanarak hüküm kurulamaz. Söz konusu davalardaki taraflar aynı olmadığı gibi davalar arasında konu birliğide yoktur. Kaldığı yabancı mahkemece henüz verilmiş bir karar da yoktur. Öte yandan yabancı mahkemede derdest bir dava, Türk

mahkemesince delil ve ön mesele olamaz. Açıklanan nedenlerle yerel mahkemenin bu yönden direnme kararı vermesi doğrudur. İlgili mevzuat madde 34 vd.

Bir yabancı mahkeme kararı ancak aynı taraflar arasında aynı konuda ve aynı dava sebebiyle ve tanınması koşulu ile kesin delil sayılır. Tanınmamış bir karar ancak ve sadece kendisinde tespit edilen hususları için bir delil olarak diğer delillerle birlikte değerlendirilmesi gerekir. Sadece ona dayanılarak hüküm kurulamaz. Yine tanınmayan bir mahkeme kararı içeriğinde yer alan hususların doğruluğu bakımından da bir ispat değeri taşımamakla beraber Usul

Kanununun 296. maddesi uyarınca muhtevasının belirli bir zamanda yabancı bir mahkemenin kararına konu teşkil ettiğini ispat eden resmi bir vesikadır.

Yabancı mahkemede derdest durumda olan bir davada, yabancı mahkemenin maddi ve hukuki nitelendirmeleri, kanun yollarından geçerek kesinleşmedikçe, tarafların Türk mahkemesinde delil olarak dayanılmaz ve bunun doğal sonucu da henüz yargılanması devam etmekte olan dava ön mesele oluşturmaz.

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

30.1.1997 gün E.409 K.1173

ÖZET: Tanıma talebinin incelenmesi ve karara bağlanması tenfiz davalarındaki usul ve esasa tabidir.

(MÖHUK m. 42/III). Bu itibarla 2675 sayılı kanunun 36. maddesi uyarınca, diğer eşe husumet yöneltilmesi, tanıma talebini içeren dilekçenin Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunun 39/1. maddesi hükümlerine uygun olarak duruşma günü ile birlikte karşı tarafa tebliğ edilmesi, duruşma gününde de basit yargılama usulü hükümlerine göre incelenerek karara bağlanması gerekmektedir.

Tanıma talebinin incelenmesi ve karara bağlanması tenfiz davalarındaki usul ve esasa tabidir. (MÖHUK m. 42/III). Bu itibarla 2675 sayılı kanunun 36. maddesi uyarınca, diğer eşe husumet yöneltilmesi, tanıma talebini içeren dilekçenin Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunun 39/1 maddesi hükümlerine uygun olarak duruşma günü ile birlikte karşı tarafa tebliğ edilmesi, duruşma gününde de basit yargılama usulü hükümlerine göre incelenerek karara bağlanması gerekmektedir.

GÖRÜŞ GÜNÜ

*Bu gün görüş günümüz
Dost kardeş bir arada
Telden tele
Mendil salla el salla
Merhaba!*

*İzin olsun mapushane içinde
Seni
Senden sormalara doyamam
Yarım döner cigaranın ateşi
Gitme dayanamam*

Enver Gökçe (1920 - 1981)

SAHİBİNDEN SEVREN SATILIK ÜLKE

Gül Çağalı GÜVEN

4 Haziran'da TBMM'den sessizce geçirilen BM İkiz Sözleşmesi, Türkiye Cumhuriyeti'nin birliğini ve egemenliğini tehdit edebilecek maddeler içeriyor.

'İkiz Sözleşmeler' diye anılan Siyasi ve Medeni Haklar Sözleşmesi ile Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler bünyesinde hazırlanarak 1966 yılında imzaya açıldı. Sömürgeciliğin can çektiği 1960'ların özgürlükçü ve antiemperyalist ruhuyla hazırlanan sözleşmelerin yürürlüğe girmesi 1976'yı buldu. 34 yıl boyunca İkiz Sözleşmeler'i imzalamaktan kaçınan Türkiye, bu sözleşmelere ilk olarak 15 Ağustos 2000'de, dönemin BM nezdindeki temsilcisi Volkan Vural eliyle imza koydu.

Ne ki, sözleşmelerin yürürlüğe girmesi için TBMM'den onaylanması gerekiyordu. AB'nin Kopenhag kriterlerini yerine getirmek için hazırlanan 6. uyum paketinin bir parçası olarak Türkiye'nin önüne getirilen İkiz Sözleşmeleri Meclis'e gönderen AKP hükümeti oldu. 3 Kasım seçimleriyle iktidara gelen Gül hükümeti, Siyasi ve Medeni Haklar Sözleşmesini geçen yılın Aralık ayında; Erdoğan hükümeti de diğer sözleşmeyi Nisan 2003'te Meclis'e gönderdi.

AB : 'Bölün de gel'

Siyasi ve Medeni Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin başlangıç bölümünde, taraf devletlerin BM Şartı ve İnsan hakları Evrensel Bildirisi doğrultusunda 'insanlık onuru ve eşit ve vazgeçilmez haklarını tanımayı, korkudan ve yoksulluktan kurtulma özgürlüğünü kullanabilen özgür insan idealinin ekonomik ve sosyal ve kültürel haklarıyla birlikte kişisel ve siyasi haklarını da kullanabildiği şartların yaratılması' yönünde çaba gösterme yükümlülüğünü üstlendiği belirtiliyor.

İlk maddenin birinci bendinde halkların kaderini

tayin hakkı ele alınarak, 'tüm halkların kendi kaderlerini tayin hakkına sahip oldukları; bu hak vasıtasıyla kendi siyasi statülerini serbestçe tayin edebilecekleri ve ekonomik, sosyal ve siyasi gelişmelerini serbestçe sürdürebilecekleri' (etkin parçalama) belirtiliyor.

İkinci bentte, 'uluslararası ekonomik işbirliği yükümlülüklerine zarar vermemek koşuluyla', tüm halkların kendi doğal kaynakları ve zenginlikleri üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabileceği belirtiliyor (bölgecilik). Üçüncü bent, sözleşmeye taraf tüm devletlerin kendi kaderini tayin hakkının gerçekleştirilmesi için çaba ve bu hakka saygı göstermekle yükümlü olduğu hatırlatılıyor (dış müdahale tehdidi).

Genel hükümler başlıklı ikinci bölümde yer alan 2. madde, bu sözleşmenin iç hukukta uygulanması ve ayrımcılık yasağı başlığı altında, 'taraf her devletin, bu sözleşmede tanınan hakları ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi veya diğer bir fikir, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğum veya diğer bir statü gibi herhangi bir nedenle ayrımcılık yapılmaksızın, kendi toprakları üzerinde bulunan ve egemenlik yetkisine tabi olan bütün bireyler için güvence altına alınmayı ve bu haklara saygı göstermeyi taahhüt ettiği' belirtiliyor. Bu madde tarikat, aşiret mensupluğu, şeyhlik ve benzeri alt kimlikleri meşrulaştırıyor. Sözleşmenin son maddesinde yer alan 'taraf devletlerin sözleşmede tanınan hakları uygulamaya geçirmek ve bu hakların kullanılmasında ilerleme sağlamak için aldıkları tedbirler hakkında raporlar vermeyi taahhüt ederler' ifadesi, dış vesayeti kabul anlamına geliyor.

Batı'yı seven Sevr'e katlanır.

188 ülkeden 137'sinin imzaladığı 'Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi'nde, 'kendi kaderini tayin hakkı' ifadesinin yenilendiği ilk maddede, 'bütün halklar kendi siyasal statülerini serbestçe tayin edebilir' diyor. Bu da, Türkiye'deki tüm etnik, dinsel, dinsel azınlıkların, söz gelimi, Kürtlerin, Çerkeslerin, hatta Aczmendiler gibi meczupların bile, siyasal konumlarını özgürce belirleyebilecekleri anlamına geliyor. Kendi etnik, dinsel, dinsel kimliklerine uygun eğitim, iletişim hakları vurgulanıyor.

Türkiye'nin bu sözleşmeleri ilk imzaladığı tarih olan 15 Ağustos 2000'in ertesi günü Dışişleri'nden yapılan açıklamada, 'Siyasi ve Medeni Haklar Sözleşmesi'nde, diğer hükümlerin yanında (halkların siyasal konumlarını serbestçe belirleme hakkından nedense hiç söz edilmiyor - GÇG), yaşama hakkı, işkenceye... karşı korunma, keyfi gözaltı ve tutuklamadan korunma, ... düşünce, vicdan ve din hürriyeti, ifade hürriyeti, ... hakkında hükümler bulunmaktadır... Türkiye, anılan sözleşmelere henüz taraf olmamış pek az sayıdaki ülke arasında bulunmaktaydı. Bu durumun, sadece Batı dünyasında değil, tüm uluslararası camiada yadırganmakta olduğu, ülkemizin insan hakları alanında gerçekleştirdiği önemli atılımların gölgelenmesine ve niyetlerinin sorgulanmasına neden olduğu müşahade edilmiştir. Ülkemizin Avrupa Konseyi ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı çerçevesinde, söz konusu BM sözleşmelerinde öngörülenlerden daha ileri yükümlülükler altına esasen girmiş olduğu'nun da göz önüne alınması gerektiğine dikkat çekiliyor. O zaman, neden yaklaşık 3 yıldır hiç adı anılmadan bir kenara bırakıldığı sorusu yanıtız kalıyor.

Bunu anlamak için, Küreselleşme ve Yeni Dünya Düzeni'nin gereksinimlerini bilmek gerekiyor. 'Kapitalizmin en üst aşaması' olan emperyalizmin 3. binyılda en son ihtiyacı olan şey, ulusal, üniter, bütünleşmiş ülkeler, ekonomisini halkının çıkarına yönlendiren yönetimler.

Latin Amerika'da bu tip yönetimlerin nasıl ABD müdahalesine maruz kaldıklarını görmüştük. AB uyum paketi çerçevesinde kabule zorlanmasına karşın, İkiz Sözleşmeleri Türkiye'ye dayatan asıl güç, Küreselleşme'nin

**Ülkemizin Avrupa
Konseyi ve Avrupa
Güvenlik ve İşbirliği
Teşkilatı
çerçevesinde, söz
konusu BM
sözleşmelerinde
öngörülenlerden
daha ileri
yükümlülükler altına
esasen girmiş
olduğu'nun da göz
önüne alınması
gerektiğine dikkat
çekiliyor.**

önderi olan ABD gibigörünüyor. Etnik, dinsel, dinsel azınlıklar meselesini gündeme getirerek ülkeleri Bakanlaştırmak, parçalandıktan sonra bu ülkelerden kendi çıkarlarına uygun şekilde yararlanmayı kolaylaştırıyor.

Türkiye'nin 'İkiz Böleni'

Bu sözleşmelerin Cumhurbaşkanı tarafından onaylanarak yasalaşması, Türkiye Cumhuriyeti ilkelerinin tamamen değişmesi anlamına geliyor. Etnik, dinsel ve dinsel gruplara verdiği haklarla, Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter devletten, en iyi ihtimalle federe bir oluşuma dönüşmesi veya parçalanarak sona ermesi beklenebilir. Uluslararası müdahaleye imkan tanınması, Cumhuriyet'in temel niteliği olan 'tam bağımsızlık' ilkesinin çiğnenmesi anlamına geliyor.

İkiz Sözleşmelerin masumane demokratik hak ve özgürlükleri savunduğunu düşünenler, bu

sözleşmelere karşı öne sürülen argümanları 'devletçi, seçkinci, tutucu ve ilerlemeye karşı' olarak değerlendirebilir ve 'Bir değişimin zamanı gelmişti' diyebilirler. Bütün bunlar tartışılabilir ve toplumsal bir uzlaşmaya varılabilir; gerekli çekinceler eklenebilir. Her ne olursa olsun, Cumhuriyet'in temel niteliklerini değiştirmek, halkın ancak bir kısmını temsil eden hükümet tarafından, yine halkın tamamını temsil edemeyen bir meclisten, 'gümrükten mal kaçıracasına' bir hız ve gizlilikle geçirilecek, 'hırsızlama' yapılacak bir iş olamaz.

LOZAN'DAN KALANLAR...

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş belgesi olan Lozan Antlaşması da, TBMM'den alelacele geçirilmeye çalışılan BM sözleşmelerine zıt hükümler içerir.

Lozan Barış Konferansı, Türkiye açısından yalnızca Yunanistan'la hesaplaşma ve savaşı sona erdiren barış antlaşması değildir. Lozan, bunların yanı sıra, Türk delegasyonunca I. Dünya Savaşı'ndan galip çıkan devletlerle bir hesaplaşma, onlarla yüzlerce yıldır süren siyasal ve hukuki uyuşmazlıkları çözüme kavuşturma platformu olarak kullanıldı.

20 Kasım 1922 salı günü saat 16:00'da, Lausanne

kentinin Mont Benon binasında toplandı; tarafsız İsviçre Konfederasyonu Başkanı Habab'ın açış konuşmasıyla başladı.

Hürriyet ve İstiklal

Lord Curzon'un ardından söz alan İsmet Paşa, daha en baştan itibaren bağımsızlık ve egemenliğin önemini vurgulayarak, 'Bütün medeni milletler gibi hürriyet ve istiklal istiyoruz' dedi.

Güncel tarih'in ilk yazısında da belirttiğimiz gibi, Musul meselesi yüzünden çıkmaza giren konferans 4 Şubat 1923'te kesintiye uğradı; 23 Nisan 1923'te ikinci kez toplandı ve 24 Temmuz 1923'te antlaşma imzalandı.

Lozan Barış Antlaşması'nın başlangıç bölümünde, devletlerin bağımsızlık ve egemenliğine saygı gösterilmesi ilkesi yer alır.

Bu ilke, genç Türkiye Cumhuriyeti'nin, I. Dünya Savaşı'nın galip devletleriyle eşit şartlar altında çıktığını gösterir. Bir başlangıç ve 5 bölümden oluşan Lozan Antlaşması toplam 143 madde içerir.

Cumhuriyetin temel belgesi

Lozan, azınlıklarla ilgili hükümlerin de bu gruplar için bir ayrıcalık getirmez. Türk uyruğundan sayılan gayrimüslimlerin yasa ve hukuk düzeni önünde eşitliği belirtilir.

42. maddede gayrimüslim azınlıklar yararına kabul edilen şahsi haklarla aile hakları, Medeni Kanun'un yürürlüğe girmesiyle anlamını yitirdi; böylece patrikhanelerin din dışı konularda ve azınlıkların kişisel işlemlerinde önceden sahip olduğu yetkiler ortadan kalkmış oldu. Adli, mali ve idar alanlarda yabancılara tanınan ayrıcalık ve bağışıklıklar anlamına gelen kapütilyasyonlar, Lozan Antlaşması'nın 28. maddesiyle kaldırıldı.

Özetlemek gerekirse, Lozan Barış Antlaşması, İstiklal Harbimizin sağladığı, Türk milletinin temel haklarını ve amaçlarını gerçekleştirdiği bir anıttır. Türkiye Lozan'da

genel anlamıyla Misak-ı Milli'yi gerçekleştirmiş oldu. İkiz Sözleşmelerle yitirilecek olan, işte bu kazanımdır.

TURKİYE'NİN 'TOPLUMSAL SÖZLEŞMESİ' : MİSAK-I MİLLİ

Misak-ı Milli, ulusal ant demektir. 'Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Türk halkının' yani, Türk milletinin iradesini simgeler. Bu bakımdan tam anlamıyla bir toplumsal sözleşme, contrate sociale'dir. Misak-ı Milli'de siyasal, toplumsal ve ekonomik bağlamda bağımsızlık, vatanın ve ekonomik bağlamda bağımsızlık, vatanın toprağıyla bölünmez bütünlüğü vurgulanır.

Meclis-i Meb'usan'da Milliciler : Felah-ı Vatan

Heyet-i Temsiliye üyeleri, 3 Ocak 1920'den itibaren Ankara'ya gruplar halinde gelmelerinden sonra, Mustafa Kemal Paşa'yla görüşmeler yaptılar. Mustafa Kemal, Erzurum ve Sivas kongrelerinde alınan kararların savunulması ve uygulanması için İstanbul'daki Meclis-i Meb'usan'da Milli Mücadele'ye sadık ve inanan kişilerden oluşacak bir gruba ihtiyaç olduğunu düşünüyordu.

Ankara'da görüştüğü vekillerle 'Grup' konusunda anlaşmış; bu fikir ve amaçların yerine getirilmesi için bir program hazırlanması üzerinde görüş birliği oluşmuştu. İşte Misak-ı Milli'nin taslakları bu görüşmelerde hazırlandı.

Son osmanlı Meclis-i Meb'usanı ilk toplantısını 12 Ocak 1920 saat 14:00'de Fındıklı sarayındaki binasında yaptı. Meclis'teki mebusların sayısı 172 olmasına karşın, açılış oturumuna sadece 72 mebus katıldı. Mustafa Kemal, Ankara'dan giden milletvekilleriyle Meclis-i Meb'usan'ın başkanı olmak ve Müdafaa-yı Hukuk grubu kurmak konusunda anlaşmasına karşın, bunlar olmadı. Yalnızca Rauf (Orbay) Bey'in başkanlığında Felah-ı Vatan grubu oluşturuldu.

Misak- Milli metni, Meclis-i Meb'usan'ın 28 Ocak 1920 günü gizli toplantısında kabul edildi. Bu metin 17 Şubat 1920'de Meclis-i Meb'usan tarafından yabancı parlamentolara, basına bildirildi. Zaten hemen ardından İstanbul işgal edilecek, 150 önde gelen siyaset ve devlet

*Lozan Barış Antlaşması'nın başlangıç bölümünde,
devletlerin bağımsızlık ve egemenliğine saygı
gösterilmesi ilkesi yer alır.*

adamı İngilizlerce tutuklanıp Malta'ya sürülecek, bunun üzerine Meclis-i Meb'usan kendini fesh edecekti (18 Mart).

Misak-ı Milli'nin ilk maddesinde '(Mondros Mütarekesi) imzalandığı tarihte, Türk ve İslam çoğunluğun yerleşmiş olduğu kesimlerin tamamı ister bir işgal ve ister bir hükümle olsun, birbirinden ayrılmaz bir bütündür. (Milli sınırlar içinde vatan bir bütündür. (Milli sınırlar içinde vatan bir bütündür, parçalanmaz)' hükmü yer alır. Azınlıkların durumuysa, 'İtilaf Devletleri ile düşmanları ve bazı ortakları arasında kararlaştırılmış olan anlaşma esasları çerçevesinde, azınlıkların hakları, komşu ülkelerdeki Müslüman halkın da aynı haklardan yararlanması kaydıyla, tarafımızdan kabul ve temin edilecektir' diye düzenlenir.

Kapitülasyonlar, 'milli ve iktisadi gelişmemize imkan bulunması, daha çağdaş ve düzenli bir yönetimle işlerin yürütülmesini başarmak için, her devlet gibi, bizim de gelişmemizin şartlarının sağlanmasında, tamamıyla bağımsızlığa ve özgürlüğe kavuşmamız ana ilkesi varlık ve geleceğimizin temelidir' denilerek reddedilir.

DEMOKRATİKLEŞME Mİ,

Bir açıdan bakıldığında demokrasiyi, eşitliği, düşünce ve ifade özgürlüğünü savunan, işkence ve kötü muameleye karşı olan, bütün bunları uluslararası hukuk çerçevesinde güvenceye alan İkiz Sözleşmeler'e karşı çıkmak 'akıl dışı' gibi görünebilir. ama bu sözleşmeler aynı zamanda etnik, dinsel, dilsel temele dayanarak siyasal statü belirleme haklarını teşvik etmesi bakımından üniter yapıya; ihlali halinde dış müdahale hakkını içermesi bakımından da devletin egemenliğine tehdit anlamına da geliyor.

Bu gelişmelerin ışığında, son günlerde ABD yetkililerince TSK'nın, AB parlamenterlerince Kemalizm'in eleştirilmesi; bu çevrelerin Türkiye'deki uzantılarının (mal bulmuş mağribi misali) fırsat bu fırsat diyerek orduyu ve Kemalizm'i hedef tahtasına dönüştürme Faaliyeti daha da anlam kazanıyor. İkiz Sözleşmeler'i Cumhuriyet'in kuruluş belgesi Lozan Antlaşması ile toplumsal sözleşmemiz olan Misak-ı Milli paralelinde incelemek, bu sözleşmelerin daha iyi anlaşılmasını sağlayabilir.

MİSAK-I MİLLİ (ULUSAL AND)

Efendiler, milletin emel ve gayelerinin, kısa bir prorama esas olacak şekilde toplu bir tarzda ifadesi de görüldü. Misak-ı Milli (Ulusal Ant) adı verilen bu programın ilk taslakları da, bir fikir vermek amacıyla kaleme alındı. İstanbul Meclisi'nde bu esaslar, gerçekten toplu bir şekilde yazılmış ve tesbit edilmiştir. Efendiler, her görüştüğümüz kimse veyahut kimseler, bizimle, aynı düşünce ve kanaat birliğine vararak ayrılmıştır. Fakat, İstanbul Meclisi'nde, "Müdafaa-i Hukuk Derneği Grubu" diye bir grup kurulduğunu işitmektir. Niçin? evet, niçin? Buna, bugün yanıt isterim.

Çünkü efendiler, bu grubu kurmayı vicdan borcu, millet borcu bilmek durumunda ve kabiliyetinde bulunan efendiler imansız idiler... korkak idiler... cahil idiler Fransız idiler, çünkü Milli davanın ciddiliğine ve kesinliğine ve bu davanın dayanağı olan Milli örgütün gücüne inanmıyorlardı.

Korkak idiler, çünkü Milli örgüte mensup olmayı tehlike görüyorlardı.

Cahil idiler; çünkü kurtuluşun tek dayanağının millet olduğunu ve olacağını takdir edemiyorlardı. Padişah'a dalkavukluk ederek, **yabancılara hoş görünerek, yumuşak ve nazik davranarak büyük gayelere varılabileceği gafletini gösteriyorlardı.**

Mustafa Kemal ATATÜRK

KAYNAK SULARI HARCİ

(Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğrencisi) - Harun BODUR

I-GİRİŞ:

Satın aldığım bir ürünün üzerindeki yazıları okuma gibi bir alışkanlığım var. Örneğin aldığım bir pet su şişesi... Bu pet su şişenin üzerindeki yazılardan biri olan “kaynak suları harcı ödenmiştir.” ibaresi (sözcesi) benim için aslında pek dikkate değer bir mertebede bulunmuyordu; ta ki hukuk öğrenimimin bir dersi olan vergi hukukunda “harç” konusundan bahsedilene kadar. Böylece; bu alışkanlığımın hafızamda gereksiz çöplükler yaratmadığının kanıtını oluşturması kendi adıma dikkat çekici ve sevindiricidir.

Yukarıdaki anlattıklarım bu çalışmanın nasıl, neden oluştuğunun öyküsüdür. Genel bir plan çizmek gerekirse öncelikle vergi, harç, resim, benzeri mali yükümlülük kavramlarına değinilecektir. Daha sonra üçüncü bölümde Belediye örgütüne ve onun mali kaynakları konuları üzerinde durulacak. Kaynak suyu kavramı ele alındıktan sonra nihayet Kaynak Suları Harcının mevzuattaki maddeleri ilgili açıklamalarla ve yargı kararlarıyla desteklenerek aktarılacaktır.

II- VERGİ, HARÇ, RESİM, BENZERİ MALİ YÜKÜMLÜLÜK KAVRAMI :

Vergilendirme ile ilgili kuralların hukuksal çerçevesi anayasa ile çizildiği için hukuksal biçimlerin verileri de anayasada yer almaktadır; (1) bu bağlamda anayasada “vergi ödevi” başlığını taşıyan 73. madde büyük önem taşımaktadır. Madde şöyledir:

“Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür.

Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır.

Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır.

Vergi resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muafık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunu belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Bakanlar Kuruluna verilebilir.”

Bu maddeyle vergilendirmenin mali ve sosyal amaçları ile genellik ve eşitlik ilkeleri vurgulanmaktadır. Bunun yanında vergilerin kanuniliği hükme bağlanmıştır.

Yukarıdaki yer alan vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülük terimlerinin kavram ve içerik tesbitini yapmamız ele alınan konunun sağlam temellere oturtulmasını da sağlayacaktır.

VERGİ :

Vergi kavramı anayasada ya da herhangi bir vergi kanununda kavramsal olarak açıkça tanımlanmamıştır. Öğretisel kaynaklara yöneldiğimizde aşağıdaki tanımlara rastlarız:

Vergi alacaklısı vergilendirme yetkisine sahip olandır.

Vergilendirme yetkisi, devletin ülkesi üzerindeki egemenliğe dayanarak vergi alma konusunda sahip olduğu hukuki ve fiili gücüdür.

“Vergi kamusal giderlerini karşılamak üzere herkesin mali gücüne göre vermekle yükümlü olduğu ekonomik değerlerdir.” (2)

Ya da;

“Vergi, kamusal gereksinimlerin karşılanması için özel kesimden kamu kesimine, hukuksal zor altında, karşılıksız ve kesin olarak yapılan parasal aktarımdır.” (3)

Burada iki tarafa da bazı yetki, görev ve sorumluluklar yüklenmekle birlikte, yani ilişki kamusal bir kökene sahip olmakla birlikte, aradaki ilişki esas itibariyle bir alacak - borç ilişkisidir. Bir tarafta vergi alacaklısı diğer tarafta da vergi

borçlusunu bulunmaktadır. (4)

Vergi alacaklısı vergilendirme yetkisine sahip olandır. Vergilendirme yetkisi, devletin ülkesi üzerindeki egemenliğe dayanarak vergi alma konusunda sahip olduğu hukuki ve fiili gücüdür. Devlet bu vergilendirme yetkisini, kural olarak, yasama organı vasıtasıyla, diğer bir deyişle, kanun çıkararak kullanır. (Anayasa md.73) Devlet vergilendirme yetkisini yerel yönetimlere de devredebilmektedir. Yerel yönetimler Anayasa tarafından yasama organına ve bakanlar Kuruluna tanınan yetkiler dışında vergilerin tarh, tahakkuk ve tahsil gibi yönetsel işlemleri kanunun çizdiği yetki sınırları içinde yapabilecektir. (5)

Anayasada ilgili maddede düzenlenen yerel yönetimler, il özel idareleri, belediyeler ve köylerden oluşmaktadır. (6) Bu yönetimlere, görevleri ile orantılı gelir kaynaklarının sağlanacağı Anayasada ayrıca hükme bağlanmıştır.

İl özel idarelerinin vergilendirme yetkisi 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunundan sonra oldukça daraltılmıştır. Halen düzensiz ve hasılat olarak önemsiz birkaç vergi, resim, harç üzerinde bu yetki sürmektedir. Belediyelerin vergilendirme yetkisi de 1930 tarihli ve 1580 sayılı Belediye Kanununda ve 1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda düzenlenmiştir. Köylerin vergilendirme yetkisi ise daha da sınırlıdır. 1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanununda köylere salma, imece, pazar ve çarşı işgal resmi, hayvan kesim ve hayvan alım-satım resimleri gibi hasılatları

ihmal edilecek ve Anayasaya uygunlukları tartışmalı bir takım vergilendirme yetkileri tanınmıştır.

Vergilendirme devletle kişiler arasında bir alacak-borç ilişkisi doğurmuştur, denmiştir. Bu ilişkide devlet alacaklı taraftır; borçlu ise vergiyi ödemekle yükümlü olan mükelleftir. Bunun yanında vergi sorumlusu da vergi borçlusunu olarak sayılabilir. Mükellef (yükümlü) Vergi Usul Kanunun tanımına göre “Vergi kanunlarına göre kendisine vergi borcu terettüb eden gerçek veya tüzel kişidir” (VUK.md. 8/1). Vergi sorumlusu, kendisi gerçek mükellef olmamakla beraber, gerçek mükelleflerle olan ilişkileri dolayısıyla vergi kanunlarının gösterdiği hallerde, verginin hesaplanarak kesilmesi ve vergi dairesine ödenmesi veya diğer bazı işlerin yapılması (defter tutma, beyanname verme vb.) mecburiyeti olan üçüncü kişiye denir. Yasadaki tanımla vergi sorumlusu, verginin ödenmesi bakımından, alacaklı vergi dairesine karşı muhatap olan kişidir.

RESİM :

Resim, kamusal güce dayalı olarak, kamusal harcamaların finansmanı için, belirli bir hizmetin veya işin görülmesi için yetkili makamlarca, (7) bu belirli hizmet veya mal karşılığı olarak verilen iznin karşılığında yalnız o işle ilgili olan gerçek ve tüzel kişilerin sağlanan gelirdir.

Karşılığının bulunması nedeniyle vergiden farklı, harçlara ise benzer niteliğe sahiptir. (8) Ayrıca resimlerin, zaman içerisinde bazen vergi bazen harç uygulamalarına adlandırmak için kullandıkları görülmektedir. Aralarındaki farklılıklar yanında, benzerliklerin de bulunması, gerek teoride ve gerekse uygulamada kavram kargaşasına neden olmuştur. (9)

HARÇ :

492 Sayılı Harçlar Kanunu’nun gerekçesinde harcın tanımı :

“Harç, kamusal güce dayalı olarak kamusal harcamaların finansmanı için; fertlerin özel menfaatlerine ilişkin olarak, kamu kurumları ve hizmetlerinden yararlanmaları karşılığında yaptıkları ödemelerdir.”

Öğretide ise harç tanımı şöyle yapılmıştır:

“Harç, kamusal güce dayalı olarak, kamusal harcamaların finansmanı için, kamu idaresinin belirli edimleri ya da belirli kamu hizmetlerinden yararlanma karşılığında alınan paradır.” (10)

Ayrıca, Harçlar Kanununun birinci maddesinde ve

Belediye Gelirleri Kanununda harç kalmırları sayılmıştır.

BENZERİ MALİ YÜKÜMLÜLÜKLER (PARAFİSKAL YÜKÜMLÜLÜKLER):

Parafiskal yükümlülükler, kamu kurumları ve genel yararlar ilgili kuruluşların finansmanlarını sağlamak amacıyla ya bizzat sözü geçen bu kuruluşlar ya da idare tarafından bu kuruluşlar lehine ya bunların mensupları ya da hizmetlerinden yararlananlardan tahsil edilen ancak, devlet bütçesine dahil edilmeyen gelirlerdir. (11) Bu kuruluşlara örnek olarak Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar Kurumu, Ordu Yardımlaşma Kurumu, Bağ-Kur, Ticaret ve Sanayi Odaları ve Barolar gösterilebilir. Bu kurumlar özel kanunlara göre mensuplarından prim, aidat, ödenek adları altında bir takım kesintiler yapma yetkisine sahiptirler.

III-BELEDİYE ÖRGÜTÜ VE MALİ KAYNAKLAR :

Yerel yönetimin arasında bulunan belediye - uygulanabilirliği tartışılan- 1580 sayılı Belediyeler Kanununun 1. maddesine göre, beldenin ve belde sakinlerinin mahalli özellik ve nitelikte ortak ve medeni gereksinimlerini organize etme, düzenleme ve düzeltmekle yükümlü kamu tüzel kişiliğidir. Bu madde de geniş anlamda belediyelerin tanımı yapılmaktadır. Yapılan tanımlamanın içerisinde aslında belediyelerin asli görevleri de verilmektedir.

Anayasamızın 123. Maddesi “Türkiye’de idarenin kuruluş ve görevleri merkezden yönetim ve yerel yönetim esaslarına dayanır.” demektedir. Bu nedenle merkezden yönetim ilkelerine göre örgütlenen kuruluşlara “Merkezi Yönetim”, yerinden yönetim ilkelerine göre örgütlenen kuruluşlara ise “Yerel Yönetimler” veya “Mahalli İdareler” bakımından, coğrafi durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; illerde diğer kademeli bölümlere ayrılır, dedikten sonra, Anayasamızın 127. Maddesinde devamla, Mahalli idareler; İl, belediye ve köy halkının mahalli ortak gereksinimlerini karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen, karar organları yine kanunla gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir, denmektedir. (12)

Yerel yönetimlerin özelliklerini şöyle sıralamak olanaklıdır: (13)

**Anayasamızın
123. Maddesi
“Türkiye’de
idarenin kuruluş
ve görevleri
merkezden
yönetim ve yerel
yönetim
esaslarına
dayanır.”
demektedir.**

a) Beldenin ve belde halkının gereksinimlerini karşılamak için kurulurlar ve kuruluş esasları, görevleri, yetkileri yasalarla belirlenirler.

b) Karar organları belde halkı tarafından ve belirli bir süre için seçilir.

c) Yerel yönetimlerin seçilmiş organlarının, organlık sıfatının kazanmalarına ilişkin ihtilafların çözümü, kaybetmeleri konusundaki denetim yargı yolu ile olur.

d) Merkezi idare, Mahalli idare üzerinde vesayet yetkisine sahiptir.

e) Yerel yönetimlerin kendilerine özgü gelir ve giderleri, ayrı mal varlıkları ve tüzel kişileri vardır.

f) Yerel yönetimlerin yönetimi, kanunla verilen görevleri ve mahalli hizmetlerin yerine getirilmesi, kanunla belirlenmiş yasal organların kararıyla olur.

Belediyenin mali yapısı konusuna gelirsek; belediye bütçesi, belediye başkanı tarafından hazırlanır. Encümeninde görüşü alındıktan sonra belediye meclisince kabul edilir. Belediye meclisinde kabul edilen bütçe, belediyenin bulunduğu yere göre, kaymakam, ya da vali tarafından onaylandıktan sonra uygulanır.(14)

Belediye gelirleri dört ana grupta toplanır.

1- Öz gelirler

2- Devlet gelirlerinden ayrılan paylar

3- Devlet yardımları

4- Borçlanmalar, cezalar ve diğer gelirler

2464 sayılı yasa belediye gelirleri kalenlerini 38’den 21’e indirmiştir.

1- Öz Gelirler :

Öz gelirler 2464 sayılı Belediye Gelirleri Yasası ve Emlak Vergisi Yasasına dayanır.

Bu gelir kalenleri şunlardır : Meslek Vergisi (kaldırıldı),

İlan ve Reklam Vergisi, Eğlence Vergisi, Akaryakıt Tüketim Vergisi, Haberleşme Vergisi, Elektirik ve Havagazi Tüketim Vergisi, Yangın Sigorta vergisi, Temizlik ve Aydınlatma Harcı (kaldırıldı), İşgal Harcı, Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcı, Sağlık Belgesi Harcı, Ölçü ve Tartı Aletleri Muayene Harcı, Bina İnşaat Harcı, Kayıt Suret Harcı, Muayene Ruhsat Rapor Harcı, İmar Harçları, İşyeri Açma İzni Harcı, Su Harcamalarına Katılma Payı, Yol Harcamalarına Katılma Payı.

Not: 1993 yılında, Belediye Gelirleri Kanununda değişiklik yapılarak, belediye sınırları ve mücevir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin katı atık ve sulu atık toplama hizmetlerinden yararlanan binalardan “çevre temizlik vergisi” alınması öngörülmüştür.

Hemen vurgulamak gerekir ki; bir çok belediye artan gelirlerini ussal bir biçimde kullunma yolunu bulamamışlardır. (15)

2. Devlet Gelirlerinden Ayrılan Paylar :

1981 yılında çıkarılan 2380 sayılı Yasa ile genel bütçe gelirleri tahsilatının %5'inin belediyelere verilmesi hükme bağlanmıştır.

1984 yılında 3004 sayılı Yasa ile bu oran %10.30'a çıkarılmıştır.

1986 yılında 3239 sayılı Yasa ile 1986 yılı için 8.55, diğer yıllar için 9.25 olarak belirlenmiştir.

4629 sayılı Kanunun 3.ncü maddesi ile bu pay %6 olarak değiştirilmiştir.

3. Devlet Yardımları :

Bu kaynak çeşitli fonlarla bazı bakanlık bütçelerine konulan ödeneklerden yapılan yardımları kapsar.

IV-KAYNAK SUYU :

18 Ekim 1952 tarih ve 8236 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan, Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzüğün “Sular ve Buzlar” ismini taşıyan on yedinci bölümünün Sular başlıklı kısmında bulunan 416. maddeye göre;

“İçilen sularla, gıda maddelerinin hazırlanmasında ve yapılmasında, kişisel veya genel temizlik işlerinde kullanılan

sular; kaynak (memba) suları, içme ve kullanma suları isimleri altında ikiye ayrılır:

A- Kaynak suları; jeolojik şartlara uygun toprak derinliklerinde toplanan, bir çıkış noktasından sürekli olarak kendiliğinden akan ve 417 nci maddedeki nitelikleri taşıyan sulardır.

B- İçme ve kullanma suları; toplumun içme ve kullanma (yemek yapma, temizlik ve benzeri) ihtiyaçları için kullandığı hijyenik sulandır.”

Ayrıca 418. maddede;

a) Kaynak suları işletmek isteyenler, yönetmelikte belirtilen esaslara uygun olarak önce Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığından tesis izni, sonra da sularını satabilmek için işletme ruhsatı almak zorundadırlar.

b) Kaynak sularının gerek beslenme bölgeleri, gerekse kaptaj yapıldıkları yerler, suyu her türlü kirlenmelerden koruyacak ve içine insan ve hayvan girmesini ve diğer suların karışmasını önleyecek şekilde ve Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 237 nci maddesinde tarif edildiği üzere, himaye bölgesi ile sınırlandırılmış olacaktır.

c) kaynak sularının, dışardan içerisine hiç bir şey sızmayacak tarzda sağlam ve suyun niteliklerini bozmayacak maddelerden yapılmış bir kaptaj tasisi alınması zorunludur. Kaptaj, isale ve depoların nitelikleri yönetmelikte gösterilen esaslara uygun olacaktır.”

hükmü getirilmiştir.

419, 420, 421. maddeler sırasıyla :

“Kaynak suları, ancak kaynaklardaki veya kaynaklarından doğrudan doğruya özel borularla sevk edildiği ve nitelikleri bu Tüzük'ün 420nci maddesinde belirtilen doldurma yerlerinde doldurularak satılabilir. doldurma yerlerinde doldurulmuş kaplar içindeki suların başka yerlere taşınarak oralarda tekrar başka kaplara doldurulmak suretiyle satışa çıkarılması ve satışı yasaktır.”

“Kaynak sularının doldurma yerlerinde, dışardan her türlü kirlenmeleri önleyecek şekilde doldurma, kapatma tesisleriyle su kaplarının yıkanması ve fenni temizliklerinin sağlanması için gerekli tertipler ve vasıtalar bulunacaktır.”

“Kaynak sularının doldurma yerine kadar akacağı veya doldurma yerinde konulacağı her türlü kap ve vasıtaların

ve kapaklarının sağlığına zararlı olabilen veya bu suların niteliklerini bozan maddelerden yapılmış olmaması ve suların her türlü kirlenmelere karşı tamamiyle korunması şarttır.”

hükümlerine yer vermiştir.

V- KAYNAK SULARI HARCININ MEVZUATTAKİ YERİ VE İÇTAHATLAR :

Belediyelerin gelir kaynaklarını sayan ve açıklayan kanun olan 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun “Belediye Harçları” başlığını taşıyan ikinci kısmının dördüncü bölümü “Kaynak Suları Harcını” düzenlemiştir. Maddelere tek tek yer verildikten sonra ilgili açıklamanın ardından (varsa) ilgili kararlara ve yargı kararlarına değinilecektir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM : KAYNAK SULARI HARCİ

Konu:

Madde 63 :

“Özel kaplara doldurulup satılacak olan kaynak sularının belediyelerce denetlenerek hangi kaynaklara ait olduklarını gösterecek şekilde bu kaplara özel işaret konulması, Kaynak suları Harcına tabidir.”

AÇIKLAMA :

Maddede, kaynak sularından hangi şartlar altında “harç” alınacağı açıklanmaktadır. Mülga 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nun 32’nci maddesindeki “Kaynak Sularından Alınacak Resim” yeni düzenlemede karşımıza “kaynak Suları Harcı” şeklinde çıkmaktadır.

*Belediyeler
denetleme
görevi
yapmadan ve
kaplara özel
işaretler
koymadan
herhangi bir
harç
alamazlar.*

Bu durum madde gerekçesinde, “5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nda Kaynak Sularından Alınacak Resim olarak düzenlenmiş bulunan bu mükellefiyet, Kaynak suları Harcı olarak yeniden tevdim edilmiştir. Harcın konusunu belli eden bu maddeye göre, özel kaplara doldurulacak satılacak olan kaynak sularının belediyelerce

denetlenmesi ve kaplara özel işaret konulması harca tabi tutulmuştur.” şeklinde açıklanmaktadır.

Maddeye göre, özel kaplara doldurulan satılacak kaynak sularının denetlenerek, üzerine hangi kaynağa ait olduğunu gösteren özel işaretler koyacaklardır.

Belediyeler bu işaretleme ve kontrol hizmetleri karşılığında harç alacaklardır.

Belediyeler denetleme görevi yapmadan ve kaplara özel işaretler koymadan herhangi bir harç alamazlar.

YARGI KARARLARI : DANIŞTAY

Kaynak Suyu resmi (harcı) alınabilmesi için belediyeye kanunda belirtilen hizmetlerin yapılması gerekir. Dosyanın incelenmesinde bu hizmetlerin belediyece yapılmadığı anlaşıldığından salınan resmi kaldırın temyiz Komisyonu kararının bozulması istemiyle belediyeye tarafınadn açılan davanın reddine karar verildi.

(D.9.D. 28.3.1967 gün E. 1965/2729 K.1967/796)

Özel kaplarda satılacak olan kaynak suları belediyelerce teftiş edilerek hangi kaynaklara ait olduklarını göstermek üzere özel işaretler konulacağı ve ancak bunlardan resim alınabileceği cihetle, E.K.İ. müessesesinin kaptaj tesislerinden aldığı, keson kuyularda üretilip kullandığı ve şehir dışında isale hattı ile şehre getirdiği sulardan kaynak suları resme alınması olanaksızdır. Bu nedenle belediye meclisinin tarife tutarının bu kısmının iptaline karar verildi.

(D.9.D. 25.10.1979 gün E.1978/1737 K.1979/3528)

(Not: Kaynak suları resmi yeni kanunda Kaynak suları Haline getirilmiştir)

1606 sayılı Türkiye Kızılay, Türk hava Kurumu ve Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu’nun bazı vergilerinden, bütün harç ve resimlerden muaf tutulmasına dair Kanun ile 2828 sayılı Kanunun 20’inci maddase muvacehesince Kaynak Suları Harcı’ndan muaftır.

(D.9.D. 23.6.1988 gün E.1987/2090 K. 1988/2562)

BAKANLIK GENELGELERİ

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Gelirler Genel Müdürlüğü
Sayı : BELG II.2630004-2/35911 29.04.1982
Konu: Kaynak Suları Harcı
..... VALİLİĞİNE

Bilindiği gibi, 2464 sayılı Belediye Gelirler Kanunu'nun Kaynak Suları Harcı'nın konusunu belirleyen 63'üncü maddesinde "Özel kaplara ait olduklarını gösterecek bu kaplara özel işaret konulması, Kaynak Suları Harcı'na tabidir." denilmekte olup, harcın mükellefini belirleyen 64'üncü maddesinde ise "Kaynak Suları Harcı'nı, kaynak sularını özel işaretli kaplara doldurup satanlar ödemekle mükelleftir." amir hükmü bulunmaktadır.

Tetkikinden de anlaşılacağı üzere anılan Kanunun 63'üncü maddesi özel kaplara doldurulup satılacak olan kaynak sularını Harcın konusuna dahil etmiş bulunmaktadır. Bu nedenle, belli bir kaynaktan kaplara doldurulup satılan tüm suların mahiyeti ne olursa olsun harcın konusunu teşkil etmektedir.

Bu durumda, mülkiyeti Alaşehir Belediyesi'ne ait olup, kiraya verilmiş bulunan Sarı kız Maden Suyu İşletmesi, 2464 sayılı Kanunun 623,64,65,66'ıncı maddeleri kapsamı içinde girmekte olup, Kaynak suları Harcı'na tabi tutulması gerekmektedir.

Mükellef :

Madde 64 :

"kaynak Suları harcını, kaynak sularını özel işaretli kaplara doldurup satanlar ödemekle mükelleftirler."

AÇIKLAMA :

Bu maddede kimlerin mükellef olduğu açıklanmıştır. Kaynak Suları Harcını ödemekle mükellef olanların kaynak sularını özel işaretli kaplara doldurup satanları kapsadığını hükme bağlamış bulunmaktadır.

Tarife :

Madde 65:

"Kaynak suları harcı, aşağıdaki hadler içinde düzenlenecek tarifeye göre alınır."

Tablo 1

1 litreye kadar olan şişe ve benzeri kaplardan

Harcın miktarı kap başına (Kırş.)

En az

En çok

1 litreye kadar olan şişe ve benzeri kaplardan

50 -(500)

150- (1.500)

Beher litrede (Kırş.)

En az

En çok

5 litreye kadar olan kaplarda
(5 litre dahil)

40 (400)

120 (1.200)

25 litreye kadar olan kaplarda
(25 litre dahil)

30 (300) 90 (900)

26 litreden büyük kaplarda

20 (200) 60 (600)

AÇIKLAMA :

65. madde harçla ilgili tarifeyi belirlemiştir. Meclis İçişleri Alt Komisyonu'nda hazırlanan Yerel Yönetimler Yasa Tasarısına göre kaynak suları harcı da yeniden belirlenmiştir. Buna göre bir litrelik pet şişeden 5 bin, 10 litrelikten 10 bin lira alınacak. Belirtmek gerekir ki bu tasarı yasalaşmamıştır ve yürürlükteki tarife 65. maddedeki rakamlardır.

Bu maddedeki en az ve en çok harç miktarları, 4.12.1985 tarih ve 3239 sayılı kanun ile (beş) katına çıkartılmış, daha sonra bu hadler 3.5.1992 tarih ve 92/3278 sayılı kararname ile (on) katına çıkarılmış olup yeni miktarlar yukarıda parantez içinde gösterilmiştir. Ayrıca aynı bakanlar kurulu kararı ile belediye grupları için tespit edilen harç tarifesinin aşağıda gösterilen şekilde yeniden tesbiti kararlaştırılmıştır.

Tablo 2

Belediye Grubu

Cinsi

Harç Miktarı Kap Başına (TL)

1	1 Litreye kadar olan şişe ve benzeri kaplarda	15
2	“ “ “	14
3	“ “ “	13
4	“ “ “	12
5	“ “ “	10

Beher litrede (TL)

1	5 Litreye kadar olan kaplarda (5 litre dahil)	12
2	“ “ “	11
3	“ “ “	9
4	“ “ “	8
5	“ “ “	7

Beher Litre Başına (TL)

1	25 Litreye kadar olan kaplarda (25 Litre dahil)	9
2	“ “ “	8
3	“ “ “	7
4	“ “ “	6
5	“ “ “	5
1	25 Litreden büyük kaplarda	6
2	“ “ “	6
3	“ “ “	5
4	“ “ “	5
5	“ “ “	4

Harcın ödenmesi :

Madde 66-

“Kaynak Suları Harcı, bu suların satışı arzı için kaplara doldurulması müteakip, kaplar üzerine özel işaret konulması sırasında bu işi yapan belediyeye makbuz karşılığı peşin olarak ödenir. Başka bir belediye sınırları ve mücavir alanları

içinde satışa arz edilen kaynak sularından ikinci bir kez harç alınmaz.”

AÇIKLAMA :

Maddede, Kaynak Suları Harcı'nın ödeme zamanı ve şekli açıklanmaktadır.

Maddele göre, Kaynak Suları Harcı, kaynak sularını kaplara doldurulmasını müteakip kaplar üzerine özel işaretler konulması sırasında, tahsil edilecektir. Kaynak suları Harcı özel işaret konulmayacaktır.

Başka bir belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde satışa arz edilen kaynak sularından ikinci bir kez alınmayacaktır. Bu hükümle belediye hudutları ve mücavir alanlar içinde satılan kaynak sularından ikinci defa harç alınmasının önüne geçilmek istenmiştir.

Tahsil edilen harç karşılığında mutlaka makbuz kesilmesi lazımdır.

Gerekli harçları almadan kaplar üzerine özel işaret konulması halinde görevliler harcın ödenmesinden mükellef ile birlikte müteselsilen sorumlu olurlar. (Mad.99) Ayrıca ilgililer hakkında görev suistimalinden dolayı soruşturma yapılır.

Yeni düzenlemeye göre, Kaynak harcı'na, Asker Aileleri yardım zammı ilave etmek mümkün değildir.

YARGI KARARLARI :

DANIŞTAY

Kaynak Suları Resmi (Harcı) tahakkuku tahsile bağlı olduğundan ihbarnağme tebliği gerekmez. 6183 sayılı Kanunun 58'nci maddesine göre ödeme emirleri hakkındaki itiraz komisyonu kararları kesin olduğundan Temyiz Komisyonu kararı bozularak işin esasının incelenmesinde, davacının çalıştırmakta olduğu memba suyu için salınan kaynak suları resmi dolayısı ile tebliğ edilen ödeme emrini, söz konusu resmin 213 sayılı Vergi Usul Kanunun 24'üncü maddesine göre tahakkuku tahsiline bağlı olduğu, ihtilaflı mambağ suyunun davalı belediye sınırları içinde bulunduğu, görevli olmadığı iddia edilen şahsın belediye encümeni kararı ile kaynak suları kontrol memuru olarak tayin edilmiş bulunduğu gerekçesiyle onayan itiraz komisyonu kararı mevzuata uygun olduğundan davanın reddine karar verilmiştir.

(D.9.D. 8.3.1969 gün E.968/1413 K. 969/591)

VI - SONUÇ

Kaynak suları harcını irdeleyen bu çalışma; anayasal boyuttan başlayıp özellikle harç, vergi, resim, benzeri mali yükümlülükler kavramlarına ve belediye gelirlerine yer vererek, konuya olabildiğince geniş eksenli bir bakış açısı sunmaya çalışmıştır. Yapılması gereken, yerel yönetimlerin yetkileri bağlamında alınan harç, resim, vergi, vb.lerin hukuksal, kavramsal ve içeriksel analizlerini anayasal hükümleri sürekli göz önünde tutarak yapmaktır. İşte o zaman; düzenlemelerin sadece yazıda kalması önlenmiş, hukuğun organik yapısı açığa çıkmış, adalet ve ratio legis kavramlarını erişme adına adımlar atmış olur.

NOTLAR :

- (1)- Saban, Vergi Hukuku, s.1
- (2)- Kırbaş, Vergi Hukuku, s.75
- (3)- Saban, Vergi Hukuku, s.2
- (4)- Kırbaş, Vergi Hukuku, s.75
- (5)- Kırbaş, Vergi Hukuku, s.75
- (6)- Aynı doğrultuda: Gözübüyük, Yönetim Hukuku, s.103 Tortop, Mahalli İdareler, s.65
- (7)- Saban, Vergi Hukuku, s.3
- (8)- Akdoğan, Kamu Maliyesi, s.91 aynı doğrultuda: Saban, Vergi Hukuku, s.5
- (9)- Akdoğan, Kamu Maliyesi, s.91 ve s.91 dipnot 5
- (10)- Saban, Vergi Hukuku, s.3 ayrıca bkz. Selim Kaneti, Vergi Hukuku, s.5
- (11)- Aynı doğrultuda: Saban, Vergi Hukuku, s.5 Akdoğan, Kamu Maliyesi, s.92-93
- (12)- Ayrıntılı bilgi için: Tortop, Mahalli İdareler Gözübüyük, Yönetim Hukuku, s.103-124
- (13)- Aynı doğrultuda Gözübüyük, Yönetim Hukuku, s.103
- (14)- Gözübüyük, Yönetim Hukuku, s.113
- (15)- Gözübüyük, Yönetim Hukuku, s.113

VII- YARARLANILAN KAYNAKLAR:

- 1- Sadık KIRBAŞ. Vergi Hukuku - Temel Kavramlar, İlkeler ve Kurumlar. ankara. Siyasal Kitabevi, 1996 9.baskı
- 2- A. Şeref GÖZÜBÜYÜK. Yönetim Hukuku. Ankara: Turhan Kitabevi, 1993 8. baskı
- 3- Nuri TORTOP. Mahalli İdareler. ankara: Yargi Yayınları, 1994 5. baskı
- 4- Nihal SABAN. Vergi Hukuku - Genel Kısım. İstanbul: Der Yayınları, 2002
- 5- Abdurrahman AKDOĞAN. Kamu Maliyesi. Ankara: Gazi Büro Kitabevi, 1993. 4. baskı

HÜKÜM VERMEDEN ÖNCE: BEKLE VE GÖR !

Öykü ünlü Çin düşünürü Lao Tzu'nun zamanında geçer.. Lao Tzu bu öyküyü çok sever, anlatırmış. Köyün birinde bir yaşlı adam varmış.. Çok fakir.. Ama kral bile onu kıskanırmış.. Öyle dillere destan bir beyaz atı varmış ki.. Kral at için ihtiyara nerdeyse hazinesinin tamamını teklif etmiş ama adam satmaya yanaşmamış..

"Bu at, bir at değil benim için.. Bir dost.. insan dostunu satar mı" dermiş hep.. Bir sabah kalkmışlar ki, at yok.. Köylü ihtiyarın başına toplanmış.. "Seni ihtiyar bunak.. Bu atı sana bırakmayacakları, çalacakları belliydi. Krala satsaydın, ömrünün sonuna kadar beyler gibi yaşardın. Şimdi ne paran var, ne de atın" demişler.. İhtiyar:

"Karar vermek için acele etmeyin" demiş.. Sadece 'At kayıp' deyin. Çünkü gerçek bu.. Ondan ötesi sizin yorumunuz ve verdiğiniz karar. Atımın kaybolması, bir talihsizlik mi, yoksa bir şans mı, bunu henüz bilmiyoruz. Çünkü bu olay henüz bir başlangıç. Arkasının nasıl geleceğini kimse bilemez.."

Köylüler ihtiyar bunağa kahkahalarla gülmüşler. Ama aradan 15 gün geçmeden, at bir gece ansızın dönmüş.. Meğer çalınmamış, dağlara gitmiş kendi kendine.. Dönerken de, vadideki 12 vahşi atı peşine takıp getirmiş. Bunu gören köylüler toplanıp ihtiyardan özür dilemişler. "Babalık" demişler.. "Sen haklı çıktın.. Atının kaybolması bir talihsizlik değil adeta bir devlet kuşu oldu senin için.. şimdi bir at sürün var.."

"Karar vermek için gene acele ediyorsunuz" demiş ihtiyar.. Sadece atın geri döndüğünü söyleyin. Bilinen gerçek sadece bu. Ondan ötesinin ne getireceğini henüz bilmiyoruz. Bu daha başlangıç.. Birinci cümlenin birinci kelimesini okur okumaz kitap hakkında nasıl fikir yürütebilirsiniz?.."

Köylüler bu sefer ihtiyarla dalga geçmemişler açıktan ama, içlerinden "Bu herif sahiden gerzek" diye geçirmişler.. Bir hafta geçmeden, vahşi atları terbiye etmeye çalışan ihtiyarın tek oğlu attan düşmüş ve ayağını kırmış. Evin geçimini temin eden oğul şimdi uzun zaman yatakta kalacakmış.

Köylüler gene gelmişler ihtiyara.. "Bir kez daha haklı çıktın" demişler. "Bu atlar yüzünden tek oğlun bacağına uzun süre kullanamayacak. Oysa sana bakacak başkasıda yok.. şimdi eskisinden daha fakir, daha zavallı olacaksın" demişler..

İhtiyar "Siz erken karar verme hastalığına tutulmuşsunuz" diye cevap vermiş. "O kadar acele etmeyin. Oğlum bacağına kırdı. Gerçek bu.. Ötesi sizin verdiğiniz karar.. Ama acaba ne kadar doğru.. Hayat böyle küçük parçalar halinde gelir ve ondan sonra neler olacağı size asla bildirilmez..

"Birkaç hafta sonra, düşmanlar kat kat büyük bir ordu ile saldırmış. Kral son bir ümitte eli silah tutan bütün gençleri askere çağırmış. Köye gelen görevliler, ihtiyarın kırık bacaklı oğlu dışında bütün gençleri askere almışlar. Köyü matem sarmış. Çünkü savaşın kazanılmasına imkan yokmuş, giden gençlerin ya öleceğini ya esir düşüp köle diye satılacağını herkes biliyormuş.

Köylüler, gene ihtiyara gelmişler.. "Gene haklı olduğun kanıtlandı" demişler. "Oğlunun bacağı kırık, ama hiç değilse yanında. Oysa bizimkiler belki asla köye dönemeyecekler. Oğlunun bacağının kırılması, talihsizlik değil, şanssız meğer.."

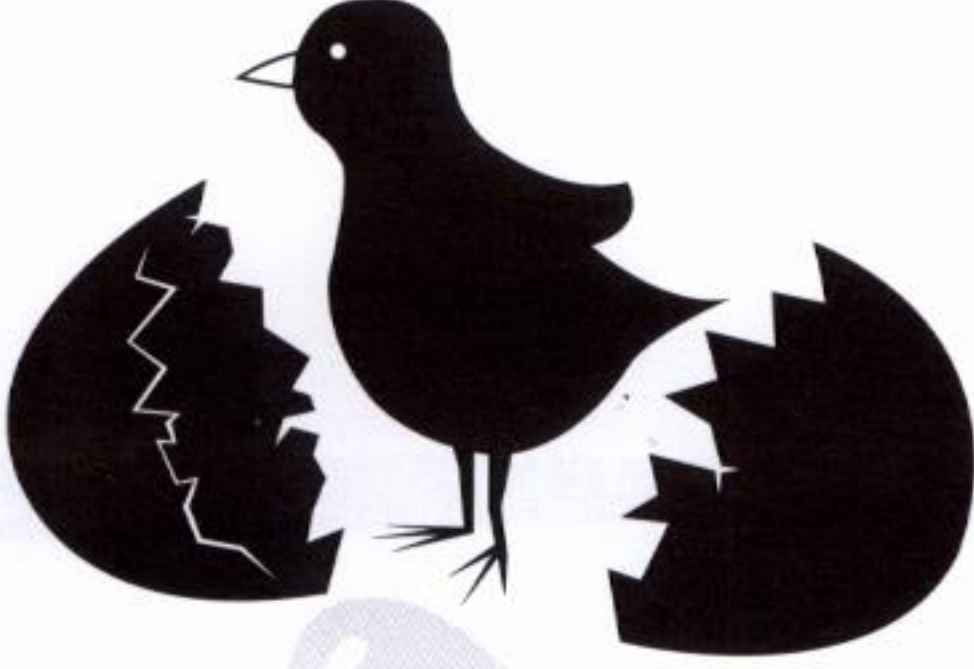
"Siz erken karar vermeye devam edin" demiş, ihtiyar.. Oysa ne olacağını kimseler bilemez. Bilinen bir tek gerçek var. Benim oğlum yanımda, sizinkiler askerde.. Ama bunların hangisinin talih, hangisinin şanssızlık olduğunu sadece Allah biliyor."

Lao Tzu, öyküsünü şu nasihatla tamamlarmış, etrafına anlattığında: "Acele karar vermeyin. O zaman sizin de herkesten farkınız kalmaz. Hayatın küçük bir parçasına bakıp tamamı hakkında karar vermekten kaçının.

Karar aklın durması halidir. Karar verdiniz mi, akıl düşünmeyi, dolayısı ile gelişmeyi durdurur. Buna rağmen akıl insanı daima karara zorlar. Çünkü gelişme halinde olmak tehlikelidir ve insanı huzursuz yapar.

Oysa gezi asla sona ermez. Bir yol biterken yenisi başlar. Bir kapı kapanırken, başkası açılır. Bir hedefe ulaşırsınız ve daha yüksek bir hedefin hemen oracıkta olduğunuzu görürsünüz."

KIRMIZI İBİKLİ KÜÇÜK TAVUK

Zamanın birinde bir çiftlikte kırmızı ibikli küçük bir tavuk yaşarmış. Tavuk kendi yiyeceğini kendi bulur ve bu güzel çiftlikte çok mutlu bir hayat yaşarmış.

Birgün buğday taneleri bulmuş ve bunları ekerek daha çok yiyecek elde edeceğini düşünmüş. Ancak nasıl ekeceğini bilmediği için arkadaşlarından yardım istemiş: “Bu buğday tanelerini ekmek için kim bana yardım edecek?”

çok para kazanır ve istediğin kadar buğday alırsın.”

• **Ördek Cevaplamış:** “Ben yardım edemem, ancak istersen sana kahve tohumu satabilirim. Buğday yerine kahve ekersen,

çok para kazanır ve istediğin kadar buğday alırsın.”

• **Domuz oradan seslenmiş:** “Ben de yardım edemem, ancak kahve ekersen ürünlerini ben satın alırım.”

• **Fare hemen atlamış:** “ Ben buğday ekiminden anlamam, ancak kahve ekmek için gereken parayı sana borç verebilirim, sonra ödersin.” Ticaretten ve tarımdan anlamayan kırmızı ibikli şirin tavuk, bu sözler sonrasında kahve ekmeye karar vermiş ve buğdaydan vazgeçmiş. Ancak kahve nasıl ekilir bilmediğinden yine yardım istemiş: “Kahve ekmek için kim bana yardım edecek?”

• **Ördek:** “Ben yardım edemem, ancak kahvenin çabuk büyümesi için gereken gübreyi sana satabilirim” demiş.

• **Domuz:** “Ben kahve yetiştirmekten anlamam, ancak kahveleri zararlı böceklerden korumak için ilaca ihtiyacın var, istersen sana satarım” demiş.

• **Fare:** “Gübre ve ilaç için gereken parayı istersen sana borç olarak veririm” demiş. Sonunda kırmızı ibikli tavuk çalışmaya başlamış, çalışmış, çalışmış... Kahve yetiştirmek buğday yetiştirmekten daha zormuş ve daha çok gübre ve ilaç gerekiyormuş. Ama tavuğumuz sonunda çok zengin olacağını hayal ederek sabretmiş. Ve sonunda hasat zamanı gelmiş ve gerçekten de tavuk çok miktarda ürün elde etmiş, kendisine yol gösteren arkadaşlarına seslenmiş: “Kahveleri satmama kim yardım edecek?”

• **Ördek:** “Ben yardım edemem, ancak kahveleri işlemek ve paketlemek için benim fabrikama getirmelisin.”

• **Domuz:** “Ben de yardım edemem, zaten her önüne gelen kahve ektiği için kahve fiyatları çok düştü, senin kahven beş para etmez.”

• **Fare:** “Ben bu işlerden anlamam, ayrıca artık sana verdiğim borçları ödemen lazım.” Sonunda kırmızı ibikli küçük tavuk gerçeğin farkına varmış ve buğday yerine kahve ekmenin büyük bir hata olduğunu anlamış, çünkü borç içinde imiş ve yiyecek tek bir lokması yokmuş. Açlıktan ölmek için yine yardım istemiş: “Yiyecek bir kaç lokma bulmama kim yardım edecek?”

• **Ördek:** “Ben yardım edemem, senin hiç paran yok.”

• **Domuz:** “Ben de yardım edemem, zaten herkes kahve ektiği için buğday ekende kalmadı, yiyecek yok.”

• **Fare:** “Ben yiyecek bulamam. Ancak bana borçlarımı ödemediğin için para yerine senin tarlanı almak zorundayım, iyi bir tavuk olursan, belki senin o tarlada boğaz tokluğuna çalışıp, benim için buğday yetiştirmene izin verebilirim.” Şimdilerde bizim kırmızı ibikli küçük tavuğumuz, artık farenin olan eski tarlasında buğday yetiştiriyor ve karnını doyurmaya çalışıyor.

İngiltere’de ilkokullarda okutulan “The Little Red Hen” kitabından alınmıştır.

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
BURSA MUHAKEMAT MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : B.07.0.BHM.4.16.00.00/1/6-1280

Konu :

Eki :

BARO BAŞKANLIĞINA

İdare ve Vergi Mahkemesi kararlarında hüküm altına alınan vekalet ücreti ve mahkeme masrafları ile Hukuk ve Ceza Mahkemelerinin kararlarında sadece vekalet ücreti ve mahkeme masrafına hükmedilmesi halinde meslektaşlarımızın kararları icraya koydukları görülmektedir. İcra takibi yapmak Avukatın doğal hakkıdır. Ancak miktarların düşük olması nedeniyle icra takibi için hem kendisinin hemde icra Müdürlüklerinin harcadığı çabaya değmediği görüşündeyim.

Hazine Avukatlarınca takip edilen davalarda hükmedilen vekalet ücreti ve mahkeme masrafının ödenmesi ödeneğe bağlı değildir. Genel bütçeye tabi kurumlardan vekalet ücreti ve mahkeme masrafı alacağı olan Avukat, dava hazine avukatı tarafından takip edilmişse karar ve Yargıtay kararı ile vekalet ücreti ile mahkeme masrafının yatırılacağı banka hesap numarasını belirten dilekçesini Müdürlüğümüze getirir veya posta ile gönderirse gerekli ödeme en kısa sürede yapılacaktır.

Vergi Mahkemesi kararları ile Bursa Valiliği veya Bakanlıkların davalı olduğu Bursa İdare Mahkemesi kararlarında hükmedilen vekalet ücreti ve mahkeme masraflarının ödemesinde ise karar aslı (veya avukatça tastikli örneği) ve bir fotokopisi ile banka hesap numarasını belirten dilekçesini Müdürlüğümüze gönderdiği takdirde ödeme yine en kısa sürede yapılacaktır.

Yazının Bursa Barosu Dergisinde yayınlanması halinde meslektaşlarımıza yararlı olacağı görüşü ile takdirlerinize arz ederim.

Av. İbrahim FİDAN
Muhakemat Müdürü

FELSEFE TARİHİ

Kitabın Adı : Felsefe Tarihi
Yazarı : Prof. Macit GÖKBERK
Açıklama ve Tanıtım : Siyasi tarihin yanında sosyal, ekonomik, felsefe, hukuk, matematik, fizik, kimya, coğrafya v.b. bilim dallarının da tarihi vardır.

“Bilmek, egemen olmaktır” demiş Bocan. Dünyü öğrenmek bugünü anlamamızı ve gelecek için değişimin dinamiğini ve etkenlerini öğrenmemizi sağlayacağı bilinen bir tesbittir.

Bu kitap; Felsefenin doğuşundan günümüze kadar değişimleri ve gelişmelerini anlatmıştır.

- Bu anlamda; eski Yunanda doğan ve laik nitelikte olan felsefenin üzerinde Skolastik felsefe ve dini inancın hakimiyeti ve sınırlandırılması ile gelişiminin engellenmesi ve daha sonra Rönesans ve Hümanizmde felsefenin yeniden doğuşu anlatılmıştır.

- Yine bu kitapta, Avrupa Latin-Cermen kültür ve fikir ekseninde felsefenin yeniden özgür ortamına kavuşmaya başlaması, aklın inançtan bağımsızlaşması ve büyük siyasi, sosyal ve dini çatışmalar yaşanması ve bunun sonucu katolik dinin parçalanması anlatılmıştır.

- Bu arada İngiliz rasyonalistleri, Fransız materyalistleri, Alman idealizmi gibi sınıflandırmalarda bahsedilen büyük filozoflardan Locke, Voltaire, Kant, Hegel Oguste Comte v.b. gibi büyük değerlerin görüşlerini Prof. Macit GÖKBERK gibi bir hocanın kaleminden okuyabiliriz bu kitapta.

- Batı medeniyeti, kültürü ve müziği ile mimarlığı, bilim ve tekniği ile bir bütündür. Bütünü görmemiz ve parçaları yerlerine oturtmamız ve kafamızda daha duru, daha anlaşılır olması için felsefeyi konu edilen kitapları okumamız bir zorunluk gibi duruyor. Okuması= zor bile olsa zahmete değer.

Av. Cahit ARKAN

AVUKAT OLACAKTI MUHTEREM

Kitabın Adı : Avukat Olacaktı Muhterem
Yayın Evi : Okuyan Us yayınları
Yayın Tarihi : Mayıs / 2003
Yazan : Kadir ŞİNAS

Kadir Şinas'ı anlamak...

Ne demiş? Şekspir usta, yüzyıllar ötesinden “Yapmamız gereken ilk iş ne mi? Öldürmek, bütün hukukçuları elbette!”

Bu sözlerin altına imza atacak çeşitli uğraş alanlarından pek çok insan vardır. Hukuk da hukukçular da pek sevilmez çünkü. Acaba neden sevilmez hukukçular? Aslında çok soylu bir uğraş olan Hukukun, çoğu zaman, kötü ellere düşüp, kötü uygulanmasından olmasın! Hani, “teşbihte hata olmaz” derler ya: Hukuk belkide, o sembolleşmiş kadın heykelindeki gibi; alımlı, ciddi, hanım hanımcık bir hatundur ama ne yapsın ki, kadir kıymet bilmeyen bir kötü kocaya (yani hukukçuların eline) düşmüştür garip Zaten gözlerinin bağlı olmasıda bu bakımdan yerinde olmuştur belki. Böylece kendi adına yapılan türlü kötü işleri görmemiş oluyor.

Ama işin bir de öbür yanı var. Mesleğine saygı duyan, onu kutsal bir iş bilip, hakkını vermek isteyen hukukçuların çaresizlikleri var.

Kadir Şinas'ı anlamak için, işte bu konulara biraz kafa yormuş olmak, biraz adliye koridoru arşınlayıp, toz ve uğultuya alışma talimi yapmak; aynı gün hem Sarıyer’de hem Sultanahmet’te duruşması olmak; nefes nefese yetiştigi duruşma için mahkeme kapısında saatlerce bekledikten sonra; “falan yere yazılan müzekkerenin cevabının gelmediği görülmekle” denilip, üç ay sonraya yeni bir duruşma günü almak... Müvekkile ayrı, hakime ayrı, büro kirası için mal sahibine ayrı dert anlatmak... Bu arada da, fakültedeki öğrenciliğinden, yarım yamalak aklında kalan bilgileri yenilemek için sürekli bir şeyler okumaya çalışmak... Ara sıra olsun sinemaya, tiyatroya, konsere gitmek için para ve zaman ayırmak için çabalamak gerekir.

Mizahla sululuk aynı şey değil elbette. Kadir Şinas, işte bu ayrımın örneğini veriyor bize. Elbette güldürüyor, hem de nasıl güldürüyor ama, bu gülüşlerde hep bir hüznün, hukuk mesleğinin düştüğü (düşürüldüğü) durumlar karşısında bir ince isyan , giderek bir feryat var. Okuyun Kadir Şinas'ı... Hukukçu iseniz, her yazıda, çevrenizden bildik yüzler, bildik sahneler göreceksiniz. Başka bir meslektenseniz, o zaman da mesleğini çok ama çok seven bir hukukçunun isyanını deli getirişini görüp, hukukçular hakkınadki düşüncelerinizi gözden geçirme gereğini duyacaksınız.

Prof. Dr. Rona Aybay

KİTAP İNSANLARI - KİTAP MEKANLARI

Kitabı seviyorsanız, muhakkakki onları satan insanları ve bulunduğu mekanları da seversiniz. Bir tatil gününü kendinize ayırabiliyorsanız şayet, gelin size yardımcı olalım. Bursada yaşayan bir kitap adamını ve Bursa'daki bir kitap mekanını birlikte tanıyalım...

1974 yılında Altıparmak semtine taşındığımda ilk işim evimin yakınında bir kitapçı aramak oldu. Fazla aramama da gerek kalmadı. Hemen apartmanımın bitişiğinde 30-40 metrekarelik küçücük bir kitapçı dükkanının ihtiyacımı karşılayacağını anlayınca çok sevindim. Kitapçının has'ı dükkana giren müşteriye "... buyurun size nasıl yardımcı olabilirim.." demeyenidir... Müşteri kendi haline bırakılmalı... Çünkü işin lezzeti kitap almaktan çok kitap incelemekten geçer... Kendinizi kaptırırverirsiniz. Vaktin nasıl geçtiğini anlamazsınız... O gün seçtiğim kitap İvan Gonçarov'un "Volgaya İnen Yamaç" isimli kitabıydı. Kitap bedelini ödemek istediğimde, dükkanın nihayetinde kendisine ayırabildiği küçücük bir bölmede devamlı surette daktiloda birşeyler yazan kitap evi sahibi, bu kitabı Rusça aslından kendisinin tercüme ettiğini söyledi... Tolstoy'un Anna Karanina'sı, Dostoyevski'nin "Suç ve Ceza"sı, Karamazof Kardeşler'i ve 10'un üzerinde Rus edebiyatının baş yapıtını Rusça aslından tercüme ederek edebiyatımıza kazandıran değerli kitap adamı ve edebiyatçı ERGİN ATAY'ı böylece tanımış oldum... Bu mütevazı ve o derece büyük kitap adamı, kitabı ve kitap okumayı teşvik için kendi çapında promosyonlar uygulardı. On kitap alana kitap bedellerinin belli bir yüzdesi oranında bedava kitap verirdi. Zaman içinde Ergin Atay'ın tercüme ettiği tüm eserleri bu yolla edindim. (ve kitapların ilk sayfasını kendisine imzalatmak suretiyle...) Bu kitaplar kitaplığımın bir köşesinde yerini aldı... Sonraları caddenin yukarısına büyük bir kitap evi olarak Haşet firmasının kitap evini açtı. Şu anda kitap satışları, 30 yıldan bu yana uygulanan promasyon ve sevgili Ergin Atay'ın edebiyat çalışmaları bu mekanda devam ediliyor.

Haşet Kitapevinden (bugünkü adı Adım Kitapevi) çıkıp caddenin yukarısına doğru yürümeye devam edelim. Çakırhamam'a geldiğimizde Tophane yokuşuna dönün. Uludağ'a taksilerin kalktığı sur dibinden yukarı tırmanan merdivenlerden tırmanmaya başlayın. Eeee... kitap dostu olmanın da böyle zahmetleri olacak..! Sonunda diliniz bir karış dışarıya çıkmış olsa da buna değdiğini göreceksiniz. Merdivenlerin bitiminde tam karşınıza, eski bir Bursa Konağını restore ederek kitap evi haline getiren meslektaşımız Av. Dilek Çelebi'nin "KİTAP EVİ"ni bulacaksınız. Aradığınız güncel veya eskiye dayalı tüm eserleri bulabileceğiniz, kitap inceleme zevkinizi sonuna kadar tatmin edeceğiniz bu kitap evinin zemin katındaki avluda çok sıcak ve sevimli bir Cafe-Restoranı da var... Dinlenebileceğiniz, eşinizle dostunuzla keyifli saatler geçirebileceğiniz, az önce satın aldığınız kitaba ilk kaçamak göz gezdirmeleri yapabileceğiniz bir mekan... Binanın ön cephesindeki verandadan Bursa'nın emsalsiz sülietini seyretmek de cabası... "KİTAP EVİ"nin birçok etkinlikleri de var. "Sergi", "Söyleşi", "Dans Tango-Latin", "Osmanlıca Eski Yazı", "Ebru Çalışması", Diksiyon-Beden Dili" vs. KİTAP EVİ bahar broşürünün arka kapağında kendisini "... dünyada minicik bir nokta." olarak tanıtıyor. Aslında "minicik bir mekanda koca bir dünya" yaratılmış...

Sevgili Meslektaşlarım,

Mesleğimizin çok ağır olduğunu biliyorum. Mesleki çalışmaların, meslek kitaplarının dışında bunlara nasıl zaman ayrılacak endişesine kapılmayın. Unutmayın ki kitap insan beyninin gıdasıdır... Şayet bu beyne ihtiyacımız var ise gıdasını da eksik etmemek gerekir...'

Hepinize bol kitaplı günler diliyorum...

Av. Sezer ÖNDÜL

İNGİLİZ AVUKATLIK KANUNU

(Alt Düzey Mahkeme Avukatları için)

Av. Hakan Fırat ALADAĞ

BÖLÜM 1

AVUKATLIK YAPABİLME HAKKI

Nitelik ve Staj

Madde

- 1- Avukatlık Mesleğini İcra Edebilmek İçin Nitelikler
- 2- Staj Yönetmeliği

Kabul

- 3- Avukatlığa Kabul
- 4- Yabancı Avukatların Kabulü
- 5- Yabancı Avukatların Kabulünün Sınırları

Liste

- 6- Listenin Oluşturulması
- 7- Listeye Kayıt ve Silinmiş Kaydın Yenilenmesi
- 8- Avukatın Talebi Doğrultusunda Çıkarılma ya da Listeye

Tekrar Eklenme

Avukatlık Ruhsatı

- 9- Avukatlık Ruhsatı İçin Başvuru
- 10- Avukatlık Ruhsatının Düzenlenmesi
- 11- Avukatlık Ruhsatının Düzenlenmesi için Ücret
- 12- Özel Durumlarda Avukatlık Ruhsatının

Düzenlenmesinde Baronun Takdir Hakkı

- 13- Avukatlık Ruhsatının Düzenlenmesine İtiraz
- 14- Ruhsatın başlangıç ve Bitiş Tarihi
- 15- Ruhsatın Askıya Alınması

16- Ruhsatın Askıya Alınmasında Süre

17- Ruhsatın Askıya Alınmasının İptali

18- Ruhsatın Verildiğine Dair Deliller

Avukatların hak ve Ayrıcalıkları

19- Meslek Hakları ve Ayrıcalıkları

Ehil Olmayanların Avukatlık Yapamamaları

20- Ehil Olmayan Kimse Avukatlık Yapamaz

21- Ehil Olmayan Kimse Kendisini Avukatmış Gibi Gösteremez

22- Ehil Olmayan Kimse Kesin Belge Hazırlayamaz

23- Ehil Olmayan Kimse Onay Belgesi Hazırlayamaz

24- Hükmi Şahıslar İçin Cezai Hüküm Başvurusu

25- Ehil Olmayan Kimsenin Ücreti

26- Kesin Yargılama İşlemlerinin Başlamasında Zaman Sınırı

27- Yasal Yargılama İşlemlerinin Yürütülmesinde Yetkililerin Korunması

Ekler

28- Düzenlemeler

29- İngiliz Olmayan Avukatlar

30- İskoçya'daki Avukatlar İçin Deliller

33- Müvekkilin Hesabı

34- Hesap Uzmanlarının Raporları

Avukata Müdahale, Telafi Fonu ve Mesleki Tazminat

35- Müdahale

36- Telafi Fonu

37- Mesleki Tazminat

Avukatlık Mesleğinin Sınırları

38- Sulh Hakimi Olan Avukatın Kesin Yargılama İşlemlerine

Katılamaması

39- Ehil Olmayan Kimsenin Avukatlığını Yapamama

40- Hapishanedeyken Davaya Başlayamama ve Savunma Yapamama

Bazı Kişilerin İstihdamında Sınırlar

41- Cezalı Bir Kimsenin İstihdamı

42- Listedenden Çıkarılma ya da Cezalı Hale Düşme

43- Stajyerlerin İstihdamının Kontrolü

44- Madde 43/2'deki Emirlerle İlgili Olarak Suçlar

Gözlemciler

45- Baronun Şikayetlerinin Gözlemciler Tarafından Araştırılması

Disiplin Mahkemeleri'nden Önce Disiplin Yargılaması

46- Avukatların disiplin Mahkemeleri

47- Mahkemenin Gücü ve Yargı Yetkisi

48- Mahkeme Emirleri

49- Temyiz

Yargıtay'dan Önce Disiplin Yargılaması

50- Yargıtay'ın Avukatlar Üzerindeki Yargı Yetkisi

BÖLÜM 2

AVUKATLIK MESLEĞİ, AVUKATLIK VE STAJYERLERİN İDARESİ VE DİSİPLİNLERİ

Meslek kuralları

31- Avukatlık Mesleği, İdare ve Disiplin Kuralları

Hesaplar

32- Hesap Kuralları ve Hesap Kurallarının Güvenilirliği

51- Yüksek Mahkeme'ye Başvuru Usulü

52- Mahkeme Kararının Uygulanmasında Baronun Gücü

53- Mahkeme Kararının Uygulanmasında Baronun Görevi

Disiplin Yargılaması - Genel Olarak

54- İsmi Listedenden Çıkarma Gücünün Sınırları

55- İddiaların Yanıtlanması İçin Başvur

BÖLÜM 3 AVUKATLIK ÜCRETİ

Nizasız İşler

56- Nizasız İşlerin Ücretleri

57- Nizasız İş Anlaşmaları

58- İpotek Alan Avukatın Ücreti

Nizalı İşler

59- Nizalı İş Anlaşmaları

60- Nizalı İş Anlaşmalarının Etkileri

61- Nizalı İş Anlaşmalarının İcrası

62- Temsilciler Tarafından Yapılan Nizalı İş Anlaşmaları

63- Ölüm, Aciz Hali ve Avukatın Azlinde Nizalı İş Anlaşmasının Etkisi

64- Nizalı İşlerde Gider Makbuzu

65- Giderlerin Güvenliği ve Vekalet Ücretinin Sona Ermesi

66- Nizalı İşlerle İlgili Olarak Vergilendirme

Ücret-Genel Olarak

67- Giderler Makbuzundaki Ödemelerin İçeriği

68- Mahkemenin Avukata Makbuzun Teslimini Emretme Yetkisi

69- Rücu

70- Taraf ya da Vekilin Başvurusunda Vergilendirme

71- Üçüncü Şahısların Başvurusunda Vergilendirme

72- Vergilendirmede Ek Koşullar

73- Ücret Emirleri

74- Yerel Mahkemelerde Görülen Nizalı İşler İçin Özel Koşullar

75- Bazı Yasaların korunması

BÖLÜM 4 ÇEŞİTLİ VE GENEL OLARAK

Baro

76- Çalışmayan avukatların Baroya Üye Olmaları

77- Yıllık aidat

78- Hareketsiz Kalma ve Baro Üyeliğinin Askıya Alınması

79- Konseyin Komiteleri

80- Baroyu temsil

Çeşitli Hükümler

81- Yemin vermek ve Yeminli İfade Almak

82- Her Düzey Mahkemede Vekil Olabilen Avukatların Alt Düzey Mahkemedeki Yetkileri

83- Avukatın İflası Halinde Baronun Dava Dosyalarını İnceleme Gücü

84- Avukatın İşyerindeki Belgelerin Sunulması

85- Banka Hesapları

86- Banka Defterleri

Ekler

87- Yorum

88- Avukatların Kamu Kuruluşları Karşısında Korunması

89- Değişiklik Önerilerinin Sonuçları, Mülgalar ve Korunmalar

90- Kısa Başlık, Başlangıç ve kapsam

TABLO :**1- Avukata Müdahale****Bölüm 1 : Baronun Müdahale Edebileceği Koşullar****Bölüm 2 : Müdahale Yetkisinin Gücü****2- Telfi Fonu****3- Değişiklik Önerilerinin Sonuçları****4- Yürürlükten Kaldırılan Yasalar**

BÖLÜM 1

AVUKATLIK YAPABİLME HAKKI

NİTELİK VE STAJ

Avukatlık Mesleğini İcra Edebilmek İçin Nitelikler**1- Hiçbir avukat;****a- Avukat olarak kabul edilmedikçe ve**

b- Baro tarafından kendisine bu bölümdeki koşulları sağladığını gösterir bir belge verilmedikçe avukatlık mesleğini icra edemez. (Avukatlık Ruhsatı)

Staj Yönetmeliği

2-1- Baro; Adalet Bakanı, Anayasa Mahkemesi Başkanı ve Yargıtay Başkanı'yla mutabık kalarak stajyerlerin eğitimi ve stajları hakkında yönetmelik yapar.

2- Baro; Adalet bakanı, Anayasa Mahkemesi Başkanı ve Yargıtay Başkanı'nın onayını almadan önce Dışişleri Bakanı'na danışmakla yükümlüdür.

3- Staj Düzenlemesi;

a-aa- Avukat olmak için başvuran ve bunun için eğitim ve staj görenler

bb- Avukat olarak kabul edilecekler

cc- Avukat olan ya da olmak amacıyla sınav ve testlere katılanlar

dd- Staj eğitimi vermek için bazı niteliklere sahip olanlar, karşılıklı görev ve sorumluluk üstlenen ve düzenlemenin amacına uygun türde eğitim verenler hakkında ve

ee- Staj eğitiminin sona ermesi durumunda uygulanır.

b- Eğitim sonucu avukatlığa kabul edilen kişilerin avukatlık ruhsatı alabilmelerine olanak sağlar.

c- Baro ücretlerinin koşullarının belirlenmesini ve baroya ödenecek başvurma ücretini düzenler.

d- Farklı durumlar ve farklı sınıflardaki insanlar için farklı koşullar meydana getirebilir.

KABUL

Avukatlığa Kabul

3-1- Sulh Hakimliği Kanunu md. 4-20 uyarınca hiç kimse**a- Barodan stajını tamamladığına dair belge almadıkça**

b- Karakteri ve de diğer kişisel durumları baro tarafından uygun görülmedikçe avukatlığa kabul edilemez.

2-1. fıkarda belirtilen belgeyi alan herkes avukatlığa kabul için yargıtay Başkanı'na başvurabilir; bu başvuru karşısında

Yargıtay Başkanı ya da 3. fıkarda sayılan bir hakim avukatlığa kabul hakkında karar verir.

3- Yargıtay Başkanı; 2. fıkradaki durum için herhangi bir Yüksek Mahkeme üyesini yazılı olarak atayabilir.

Yabancı Avukatların Kabulü

4-1- Her hangi bir bölgedeki üst düzey mahkeme avukatı; başvurusundan önce bu bölgede en az 3 yıl çalışmışsa ve İngiltere ve Galler'de yine bu tür bir mahkemede en az 3 yıl iyi niyetle staj yapmışsa Baro Yönetim Kurulu'nun onayıyla

a- Nitelik ve iyi karakterini kazandığını ispat ederek

b- Sınavı geçtikten sonra ya da özel durumlarda sınava girmeksizin

c- Varsa bazı yükümlülükleri yerine getirdikten sonra**d- Ücreti de ödedikten sonra avukatlığa kabul edilir.**

2- Birleşik Krallık hariç İngiliz Devletler Topluluğu'ndaki her hangi bir bölgedeki üst düzey mahkemeye ilgili olarak

a- O mahkemenin güvenliği nedeniyle avukatın yönetmeliğe uygun bir şekilde kabulü için gerekli nitelik ve ehliyetle sahip olması açısından

b- O bölgedeki üst düzey mahkeme kanunları uyarınca 1. fıkra da sayılan durumların avukatın lehine olduğu konusunda Konsey Başkanı'nın tatmin olması gerekir.

Başkan; Hükümdar tarafından çıkarılan yasa uyarınca 1. fıkra ya göre üst mahkemeye başvurur ve kanunda belirli olan itiraz, şart ve değişiklikleri sunar; aynı ya da izleyen emirler uyarınca mahkeme ve bölgeyle ilgili olarak yetkili kılınan tüm hususlarda emir için uygun ve gerekli düzenlemeleri sağlar.

3- Başkan, emir uyarınca; önceden verilmiş kararları iptal eder ya da değiştirir.

4-1. fıkra ve 1900 tarihli Sömürge Avukatları Yasası uyarınca üst düzey mahkeme avukatı olmasını sağlayacak başvuru mümkünse tek bir emir şeklinde olmalıdır.

5- Bu fıkra da üst düzey mahkeme ve avukat sırasıyla, bir bölgeyle ilgili mahkeme ve o mahkemeye ilgili vekil, hukuk bürosu şeklinde çalışma ve o mahkemede avukat olarak çalışabilme yetkisi anlamına gelir.

Yabancı Avukatların Kabulünün Sınırları

5-1- 1900 tarihli Sömürge Avukatları Yasası uyarınca İskoçya'da ya da Kuzey İrlanda'da avukatlığa kabul edilenler - bu yasanın kabulünden önce ya da sonra olursa olun - hala avukatlık yapmakta iseler md. 4/1 uyarınca Yargıtay avukatı olamazlar.

2-1. fıkranın amacı uyarınca 01.10.1921 tarihinden önce 1900 tarihli Sömürge Avukatları Yasası'na göre İrlanda'da avukatlığa kabul edilenler bu kanuna göre avukatlığa kabul edilmiş sayılmalıdırlar.

3- 1900 tarihli Sömürge Avukatları Yasası md. 6/2'nin amacı doğrultusunda md. 4/1'e göre avukatlığa kabul edilenler bu yasa uyarınca İngiltere ve Galler'de avukatlık yapmaya hak kazanmış sayılmalıdırlar.

LİSTE

Listenin Oluşturulması

6- 1- Baro; Yargıtay avukatlarının kaydını bir listede tutmalıdır.

2- Bu liste bilgisayarla da tutulabilir.

3- Liste bilgisayarla tutulursa; baro, başvuruda bulunulması halinde çalışma saatleri içinde ücretsiz olarak inceleme yapar.

4- Liste bilgisayarla tutulmamışsa; her hangi bir kimse ücretsiz olarak inceleme yapabilir.

Listeye Kayıt ve Silinmiş Kaydın Yenilenmesi

7- a- Fıkra 3/2'ye göre Yargıtay Başkanı ya da bir hakim tarafından imzalı bir avukatlığa giriş izninin sonucunda Konsey'in de kararıyla 15 poundu aşmayan bir ücret karşılığında baro şahsın ismini listeye ekler.

b- Silinmiş ismin tekrar listeye eklenmesi için karar alınması durumunda Konsey'in de kararıyla 15 poundu aşmayan bir ücret karşılığında baro şahsın ismini listeye ekler.

Avukatın Talebi Doğrultusunda Çıkarılma ya da Listeye

Tekrar Eklenme

8- 1- Baro; talep halinde talep edenin ismini listeden çıkarabilir.

2- Baro; daha önce listede yer alıp listeden çıkarılan avukatın ismini Konsey'in de kararını alarak 15 poundu aşmayan bir ücret karşılığı listeye ekleyebilir.

3- Fıkra 2'de alan baronun yetkisi ile ismin listeye eklenmesinin hükmü bu kanunda değişiklik yapan kanun md.5'te yer alan hükümden önce listeden çıkan isimler için de geçerlidir.

AVUKATLIK RUHSATI

Avukatlık Ruhsatı İçin Başvuru

9- 1- Baro, ruhsat başvurusu sonucunda başvuranın adı, işyeri ve giriş iznini kaydeder.

2- Kayıt bilgisayar yardımıyla da olabilir.

3- Kayıt bilgisayarla yapılmışsa; baro başvuruda bulunulması halinde ücretsiz olarak inceleme yapar.

4- Kayıt bilgisayarla tutulmamışsa her hangi biri ücretsiz olarak inceleme yapabilir.

*Başkan, emir
uyarınca;
önceden
verilmiş
kararları iptal
eder ya da
değiştirir.*

5- Ruhsata başvuruyla ilgili olarak her hangi bir yalan beyanda bulunulduğu şüphesi varsa baro kendisi ya da baronun temsilcisi mahkemeye şikayette bulunabilir.

Avukatlık Ruhsatının Düzenlenmesi

10- 1- Baro; başvurudan sonra 21 gün içinde uygun bulunduğu takdirde ve eğer

a- Başvuranın ismi listede varsa

b- meslekten yasaklılık hali yoksa

c- Başvurusu md.28'deki şartları haizse

d- Varsa staj eğitimini tamamlamışsa

e- Tazminat kurallarına uyuyorsa ya da bundan muafsa avukatlık ruhsatını düzenler.

2- Md. 28'e göre staj eğitiminin gerekli olduğu durumlarda baro avukatlık ruhsatını eğitimin konusuna göre başvurudan sonra 21 gün içinde düzenler.

3- Md. 28'e göre göre tazminat koşullarının gerekli olduğu durumlarda baro avukatlık ruhsatını tazminat koşullarına göre başvurudan sonra 21 gün içinde düzenler.

Avukatlık Ruhsatının Düzenlenmesi İçin Ücret

11- 1- Ruhsat karşılığı olarak, ruhsat düzenlenmeden önce baroya Yargıtay Başkanı, Adalet Bakanı ve Yüksek Mahkeme Hakimi'nin belirlediği bir ücret ödenir.

2- Avukatın eğitim görmüş olması ya da ruhsatın düzenlediği tarihte eğitim görüyor olması nedeniyle ruhsat ücretinde indirim yapılabilir.

3- Baronun elde ettiği tüm ücret baronun amaçları doğrultusunda kullanılır. Buna bilgi edinmek için yapılan harcamalar da dahildir.

4- Baro; 1. fıkra da sayılan hakimlere, her yıl tüm ücretlerin hesaplarını ve avukatların inceleme istemlerinin karşılığı olan depozitoların kopyalarını sunar.

Özel durumlarda Avukatlık Ruhsatının Düzenlenmesinde Baronun Takdir Hakkı

12- 1- Bu madde ruhsat başvurusunun yapıldığı ve aşağıda sayılan her duruma etki eder:

a- İlk defa başvuruluyorsa

b- Kabul tarihinden sonra ruhsat hala verilmemişse

c- Ruhsatın oluşumu için gerekli periyodun ilk gününde ve de imtiyazlı bir konum söz konusu ise ruhsatın etki doğurmaya başladığı günden itibaren 12 ay ya da daha fazla bir süre geçmişse

d- Mahkeme avukatı bir cezaya ya da bir para ödemeye mahkum etmişse

e- Avukat; baro tarafından durumunu etkileyebilecek her hangi bir konu hakkında bilgi vermek için davet edilmişse ve Konsey'in istediği yeterli ve tatmin edici bilgiyi verememişse ve baro da yetersiz olduğunu yazıyla bildirmişse

f- Mesleği icra etmesi bir süre için askıya alınmışsa ve bu süre dolmuşsa

g- İsmi listeden çıkarılmışsa ve sonra tekrar listeye girmişse

h- İflasın kurtulamamışsa veya kendisine karşı iflas emirleri uygulanıyorsa

i- İflasını ilan etmişse ve ibra edilmişse ya da alacaklılar lehine hazırlanan temlik senedine katılmışsa

j- 1959 tarihli Akıl hastalıkları Kanunu md.101 anlamında hasta ise ya da aynı kanun md. 104 gereği yetkileri varsa

k- Hukuki ya da cezai nedenlerle cezaevine konmuşsa

l- Para ödemeyi içeren bir ceza almışsa ya da bir ceza şeklinde olmayıp

aa- Harcamaları kısıtlanmışsa

bb- Tazminat ya da mağduriyeti tazmin ediliyorsa

cc- Baronun tatmin olduğuna dair deliller varsa

2- Avukatlık ruhsatı; 4. fıkra uyarınca 1. fıkranın d, e, f, g, i, j, k, ya da l bentlerindeki şartları taşıyan avukatlar için koşulsuz olsa da bu fıkra o avukatlar hakkında uygulanmaz.

3- Ruhsat; md. 15/1 gereği md. 16/4-5'teki koşulların varlığı nedeniyle askıya alınmışsa bu madde askıya alınma durumunu ve askıda kalma süresinin bitimini etkilemez.

4- Başvuru sahibi; bu maddenin etkili olduğu durumlarda baro ya da Yargıtay Başkanı'nın tavsiye niteliğindeki kararları olmadan başvuru tarihinden önce 6 haftadan az olmamak koşuluyla başvuru amacını belirtmelidir. Baro; takdir hakkına dayanarak

a- Başvuruyu kabul veya reddeder.

b- Ruhsatın verilmesi için bazı koşullar öne sürebilir

5- Baro koşullar öne sürerse, itirazı karara bağlamak için ruhsatın verilmesini erteleyebilir.

6- Baro; bu maddenin etkili olduğu şu durumlarda başvuruyu reddedemez:

a- Başvuru ilk defa yapılıyorsa

b- Kabul tarihinden sonra şartsız olunmasına rağmen ruhsat alınamamışsa b bendine göre ilk ruhsatın düzenlenmesinden sonra 3 yıldan fazla bir süre için çıkan ve bağlayıcı olan şartlardan etkilenilmez.

7- Bir avukat 1. fıkranın h, k ve l bentlerine dayanarak başvuruda bulunursa ve de hakim kararına karşı Vergi Mahkemesi'ne itiraz edilmişse baro bu başvuruyu reddemez.

Baro; itirazın yargılamasında avukatın geçici olarak haksız vergi aldığını anlarsa ruhsat başvurusunu reddeder.

Avukatlık Ruhsatının Düzenlenmesine İtiraz

13- 1-Usulüne uygun bir başvuru yapılmışsa ve md. 12 uygulanma alanı buluyorsa ve de baro başvuruyu reddederse başvuru sahibi Yüksek Mahkeme'ye, bu mahkemenin her hangi bir hakimine ya da Yargıtay Başkanlığı'na başvurur. Bu hakimler bunun üzerine emir verebilirler. Bu emirler masrafların ödenmesi şeklinde olabilir.

2-a- Baro; md. 10 uyarınca ruhsatı tazminat ve eğitim koşullarına göre düzenleyebilir. Bu durumda başvuru sahibi baronun yazılı beyanından sonra 1 ay içinde Yargıtay başkanı'na başvurur.

b- Baro; md. 12 uyarınca ruhsatı reddederse başvuru sahibi baronun yazılı beyanından sonra 1 ay içinde Yargıtay Başkanı'na başvurur.

3- 2. fıkranın a bendi söz konusu ise

a- Baronun iddiası kabul edilebilir.

b- Barodan ruhsatın düzenlenmesi şartsız olarak istenebilir.

c- Md. 28'deki düzenlemeler tazminat ya da eğitim koşullarını gerektiriyorsa bu koşullar karşılığında ruhsatın düzenlenmesi için baroya emir verilebilir.

4-2. fıkranın b bendi söz konusu ise

a- Baronun iddiası kabul edilebilir.

b- Barodan şartsız olarak ya da eğitim ya da tazminat koşulları karşılığı ruhsatı düzenlenmesi istenebilir.

c- Barodan ruhsatı düzenlenmemesi istenir.

d- Ruhsat düzenlenmişse askıya alınır.

e- Uygun görülen diğer emirler verilir.

Ruhsatın Başlangıç ve Bitiş Tarihi

14- 1- kasım ya da Aralık ayında düzenlenen her ruhsat 1 Kasım'da geçerli olur; diğer ruhsatlar ise düzenlendiği tarihte geçerli olur.

2- Her ruhsat geçerli olduğu ilk gün etki kazanır. Bu tarih baro tarafından md. 9 gereğince listede saklanır.

3- Her ruhsat düzenlendikten sonra ilk 31 Ekim'de geçerliliğini kaybeder.

4- Avukatın ismi listeden çıkarılmışsa; o avukatın ruhsatı o tarihte geçerliliğini kaybeder ve bu husus md. 9'a göre kaydedilir.

Ruhsatın Askıya Alınması

15- 1- Mahkeme tarafından avukatın mesleğini icra etmesi yasaklanmışsa ve avukatın iflasına karar verilmişse o avukatın ruhsatı askıya alınır.

2- Bu kanunun amacı doğrultusunda askıda olma süresince ruhsat geçerli olmaz.

Ruhsatın askıya Alınmasında Süre

16- 1- Bu madde hükmüne göre ruhsatın askıda kalma süresi ruhsatın geçerlilik süresinin bitimine kadar sürer.

2- Md. 15/1'e göre iflas kararı halinde ruhsatın askıda kalması; iflas kararının kaldırılması ve kararın kopyasının baro tarafından ilalına kadar sürer.

3-a- Ruhsat md. 13/4 uyarınca askıdaysa

b- Ruhsat md. 15/1 uyarınca iflas kararı nedeniyle askıdaysa

Ehil Olmayan Kimse Avukatlık Yapamaz

c- Md. 15/1'e göre askıda kalma süresi ruhsatın süresinin bitiş tarihinden önce sona ererse

Avukat; ruhsatın süresi bitmeden önce baroya başvurup askıda kalmanın feshini isteyebilir.

4- Md. 16/3 uyarınca başvuru yapılırsa;

a- Şartsız olarak ya da şarta bağlı olarak askıda kalma feshedilir.

b- Başvuru reddedilir.

5- Baro başvuruyu reddederse ya da koşullar sürerek askıda kalmayı feshederse avukat Yargıtay Başkanı'na itiraz eder.

Yargıtay Başkanı;

a- Baro kararına uyar

b- Koşulsuz ya da uygun koşullar karşılığında askıda kalmayı fesheder.

Ruhsatın Askıya Alınmasının İptali

17- 1- Md. 13/4 ve md. 15/1 göre ruhsat askıya alınırsa baro bu durumun Londra Gazetesi'nde ilalını gerçekleştirir ve bu durumu avukatın listedeki ismine not düşer.

2- Md. 16/2,4,5'e göre askıdan kalma feshedilirse baro bu durumun Londra Gazetesi'nde ilanını gerçekleştirir ve bu durumu avukatın listedeki ismine not düşer.

Ruhsatın Verildiğine Dair Deliller

18- 1- Baro yetkilisi tarafından yayınlanan ve 2 Ocak'tan önce ruhsat alan avukatların isimlerinin yer aldığı liste; hilafına delil olmadığı takdirde o yıl içinde ruhsat alan avukatların isimlerinin yer aldığı listedir.

2- Listede bir avukatın isminin yokluğu hilafına delil olmadığı takdirde o avukatın ruhsat alabilme ehliyetine sahip olmadığını gösterir.

AVUKATLARIN HAK VE AYRICALIKLARI

Meslek Hakları ve Ayrıcalıkları

19-1- Ehil olan avukat;

a- Yargıtay'da davalara katılabilir.

b- İlçe mahkemelerinde davalara katılabilir.

c- Dini meselelerle ilgili davalara katılabilir.

d- Noter olabilir.

İngiltere ve Galler'de avukata verilen tüm hak ve yetkilere sahip olur.

2- 1. fıkra hükümleri; 1925 tarihli Yargıtay Kanunu md. 120, 1959 tarihli Sulh Hukuk Mahkemeleri Kanunu md. 29, 89 ve de bu yasanın başlangıcıyla beraber avukatın hak ve yetkilerini sınırlayan başka bir kanunu etkilemez.

3- 1. ve 2. fıkra hükümleri bu kanunun başlangıcından önce meslek haklarıyla ilgili kazanılmış hakları etkilemez ya da ihlal etmez.

EHİL OLMAYANLARIN AVUKATLIK YAPAMAMALARI

Ehil Olmayan Kimse Avukatlık Yapamaz

20- 1- Ehil olmayan kimse;

a- Avukatlık yapamaz; avukatlıkla ilgili işlemlerde bulunamaz, karar veremez; Cezai takibatta bulunamaz, savunma yapamaz; hukuk ve ceza mahkemelerindeki diğer yargılama işlemlerine katılamaz.

b- Hukuk ya da ceza alanına giren olaylarda, hakim olaydan haberdar olmadıkça avukatlık yapılamaz.

2-1. fıkradaki şartları ihlal eden herkes;

a- Suçlu bulunarak iddianamedeki hükümlerden sorumlu olur; 2 yıldan fazla olmamak üzere hapis cezasıyla cezalandırılır.

b- Yargılama işlemlerine katıldığı için mahkemeye saygısızlıktan suçlu bulunur.

c- Adalet Bakanı'nın onayıyla; başka bir ceza, mahkumiyet ya da zoralım durumunda 50 pound cezayla sorumlu olur.

Ehil Olmayan Kimse Kendisini Avukatmış Gibi Göstermez

21- Ehil olmayan kimse bilerek ve isteyerek kendisini ehil bir avukatmış gibi gösterirse suçlu bulunur ve 50 poundu aşmayan bir cezayla sorumlu olur.

Ehil Olmayan Kimse Kesin Belge Hazırlayamayız

22- 1- Ehil olmayan kimse doğrudan olsun ya da olmasın;

a- 1925 tarihli Tapu Kanunu'nun amacı doğrultusunda belge hazırlar ya da bu konuyla ilgili belge ya da başvuru sunarsa

b- Gayrimenkul ya da şahsi mallarla ilgili olarak belge hazırlarsa bu hazırlıklar karşısında her hangi bir menfaat beklemediğini kanıtlamadıkça suçlu bulunur ve 50 poundu aşmayan bir cezayla sorumlu olur.

2-1. fıkra;

a- Üst düzey mahkeme avukatını ya da noteri

b- Görevi gereği belge hazırlayan devlet memurunu

c- Bir belgeyi imzaya hazır duruma getirmeyi iş edinenleri kapsamaz.

B bendi; İskoçya'daki avukatları kapsamaz.

3-1. fıkranın b bendi anlamında belge

a- Bir vasiyeti

b- Mühürsüz anlaşmayı

c- Bir mektup ya da vekaletnameyi

d- Güvensiz ya da limitsiz sermaye transferini kapsamaz.

Ehil Olmayan Kimse Onay Belgesi Hazırlayamaz

23- 1- Bir kimse doğrudan ya da başkası hesabına

a- Vasiyetnamenin gerçek olduğuna dair mahkeme kararı veya vasiyeti tenfiz memuru olarak herhangi bir yetki alırsa

b- Ya da karşıt belgeler hazırlarsa bundan bir menfaat elde etmeyeceğini kanıtlamadıkça suçlu bulunur ve 10 poundu aşmayan bir cezayla sorumlu olur.

2-1. fıkra üst düzey mahkeme avukatları ya da noterler hakkında uygulanmaz.

Hükmi Şahıslar İçin Cezai Hüküm Başvurusu

24- 1- Eğer bir hükmi şahıs ya da hükmi şahsiyetin

yöneticisi tarafından bir sözleşme yapılmışsa ve bu sözleşmenin ehil hukukçular tarafından yapılması gerekiyorsa

a- Hükmi şahsiyet suçlu bulunur ve 100 poundu aşmayan cezayla sorumlu olur.

2- Md. 20,22,23 hükmi şahıslarıda kapsar.

Ehil Olmayan Kimsenin Ücreti

25- 1- Ehil olmayan bir kimsenin yaptığı işin karşılığı yoktur.

2- Ehil olmayan kişi stajyer avukat dahi olsa yaptığı iş sırasında harcamalarının karşılığını alamaz. Ama işi yaptığı sırada ruhsat alırsa masraflarını isteyebilir.

Kesin Yargılama İşlemlerinin Başlamasında Zaman Sınırı

26- 1952 tarihli Polis Mahkemesi Kanunu'na rağmen md. 21, 22 ya da 23'te sayılan suçlara ilgili olarak suç komisyonunun oluşturulmasından 2 yıl geçmeden ya da olayın savcı tarafından duyulmasından 6 ay geçmeden başlamalıdır.

Yasal Yargılama İşlemlerinin

27- Bu bölümde hiçbir hüküm yetkisiz kimseye yargılama işlemlerinde bulunma, savunma yapma yetkisi veren yasaları etkileme

**EKLER
Düzenlemeler**

28- Yargıtay Başkanı; Adalet Bakanı ve de Yargıtay üyesinin mutabakatıyla aşağıdaki konularda düzenlemeler yapabilir:

a- Avukatın kabulü

b- Listenin tutulması

c- Avukatlık ruhsatı ve ruhsata başvuru

d- Md. 9'daki kaydın tutulması

2-1 fıkradaki yetki

a- Avukatlık ruhsatının düzenlenmesinde konabilecek eğitim koşullarını

b- Avukatlık ruhsatının düzenlenmesinde konabilecek tazminat koşullarını da kapsar.

3- Listenin tutulması ve md. 9'daki kaydın tutulmasıyla ilgili düzenlemeler giriş, değişme ve çıkışı da kapsar.

4- Düzenlemeler; listeye giriş, listeden çıkış ve listedeki değişiklikler ilgili Yargıtay Başkanı'na yapılacak değişiklikleri de kapsar.

5- Yargıtay başkanı; bu maddedeki yetkisiyle ilgili olarak kendisine yapılan itirazlar için usul kuralları düzenleyebilir.

İngiliz Olmayan Avukatlar

29- Veraset Kanunu md. 3'teki hiçbir hüküm Kuzey İrlanda Yüksek Mahkemesi'nde avukat olacak kişiyi yetkisiz kılacak şekilde düzenleme getiremez.

İskoçya'daki Avukatlar İçin Deliller

30- Bu bölümün amacı doğrultusunda İskoçya'daki avukatların sicil memurları tarafından imzalanmış bir mektup

a- İsmi yazılı kişinin İskoçya'da avukat olup olmadığına delil teşkil eder.

b- İsmi yazılı avukatın daha önce İskoçya'da avukatlık yapmamış olduğuna delil teşkil eder

BÖLÜM 2 AVUKATLIK MESLEĞİ, AVUKAT VE STAJYERLERİN İDARESİ VE DİSİPLİNLERİ

MESLEK KURALLARI

Avukatlık Mesleği, İdare ve Disiplin Kuralları

31- 1- Konsey; bu bölümdeki diğer koşullarla bağlı kalınmaksızın uygun gördüğü takdirde Yargıtay Başkanı'nın da mutabakatıyla avukatların meslek kuralları, idareleri ve disiplinleriyle ilgili olarak düzenlemeler yapabilir.

2- Bir avukat bu maddeye göre konan kurallara uymazsa herhangi bir ilgili mahkemeye şikayette bulunabilir.

HESAP KURALLARI

Hesap Kuralları ve Hesap Kurallarının Güvenilirliği

32- 1- Konsey; Yargıtay Başkanı'yla da mutabık kalarak şu konularda kurallar koyar:

a- Müvekkil adına ve onların parasıyla hesap açma ve bu hesabı devam ettirme

b- Müvekkilin hesabına geçen paraların detay ve bilgilerini tutma

c- Gerekli olduğu takdirde konan kurallara uyulup uyulmadığının araştırılması

Kurallar hesabın bulunduğu şube ile ilgilidir.

2- Konsey ayrıca; gene Yargıtay Başkanı'yla mutabık kalarak şu konularda kurallar koyar:

a- Avukatın açtığı ve devam ettirdiği hesapların güvenliği

b- Hesaba geçen paraların güvenliği

c- Gerekli olduğu takdirde konan kurallara uyulup uyulmadığının araştırılması

Kurallar hesabın bulunduğu şube ile ilgilidir.

3- Bir avukat bu maddeye göre konan kurallara uymazsa herhangi biri mahkemeye şikayette bulunabilir.

4- Konsey; savcıya, bu maddeye göre avukatın hesaplarıyla ilgili konan kurallar hakkında rapor verebilir. Savcı, bu rapor doğrultusunda avukatın suçu olup olmadığını araştırır. Uygun görürse araştırma sonucuna göre cezai takibatta bulunur.

5- Bu maddedeki kurallar; bazı avukatların işleri gereği belli koşullarla bu kurallardan muaf olduklarını da belirtir.

Müvekkilin Hesabı

33- 1- Md. 32 uyarınca konan kurallar şu şekillerde davranabilmeleri için koşullar sunabilir:

a- Başka bir hesap yoluyla müvekkilin parası yararına depozit tutmak

b- Para depozit olarak tutulmuşsa biriken faizi müvekkil yararına saklamak

2-1. fıkradaki durumlar söz konusu olursa; biriken paraya atfen ve geçen süre de göz önüne alınarak konan kurallar; müvekkile (yargı yoluna başvurmaksızın), kendi hesabıyla ilgili olarak baroya soru sorma hakkını da içerebilir.

3- Eğer kurallar konulmamaşıya avukat; başka bir hesapta tuttuğu depozit ile sorumlu olmaz.

4- Bu maddedeki hiçbir kural;

a- Yazılı dahi yapılmış olsa müvekkilin parasına başvuruya ilgili düzenlemeleri etkilemez.

b- Avukatın yediemin olduğu durumlarda avukatın edindiği paranın istenmesine olanak vermez.

Hesap Uzmanlarının Raporları

34- 1- Her avukat; Konsey'in bunun gerekli olmadığını düşündüğü zamanlar hariç 31 Ekim'de biten 12 aylık periyotta bir kez posta ya da başka bir yolla baroya başvurur ve bir hesap uzmanının imzaladığı ve Konsey'in koyacağı kuralların sonuçlarını içeren bir rapor sunar.

2- Bu rapor hesap periyodunun sona ermesinden 6 ay geçmeden sunulmalıdır.

3- Bu maddeye göre konacak kurallar uyarınca raporun amacı doğrultusunda hesap periyodu;

a- Daha önce sunulan hesap raporunun bitiminde başlar.

b- 12 aydan daha az süreli olamaz.

c- Olanak varsa; bu maddedeki diğer şartlara uygun olarak avukatın ya da şirketinin hesabını yapıldığı periyodu takip eder.

4- Konsey, etki amacıyla şu konularla ilgili kurallar koyabilir:

a- Raporu sunacak hesap uzmanında bulunması gereken nitelikler hakkında

b- Raporda bulunacak bilgiler hakkında

c- Raporun imzasıyla ilgili belgeler ve avukatın hesaplarıyla ilgili diğer bilgiler hakkında

d- Raporun şekli hakkında

e- Konseyin raporun gerekmediği şeklindeki düşüncesi olduğu durumlarda raporun delil teşkil etmesi hakkında

5- Bu maddedeki kurallar şu şartları içerir:

a- 3. fıkra da belirtilen farklı hesap periyoduyla ilgili konacak kurallarda özel durumlara izin verme

b- Usul düzenlemeleri yapma ya da ihtiyari, destekleyici ya da munzam koşullar öne sürme

6- Bir avukat bu maddedeki koşullara ya da onlara dayanarak konan kurallara uymazsa, baronun kendisi ya da baronun temsilcisi mahkemeye şikayette bulunabilir.

7- Baro sekreterinde bulunan yazılı belge; aksi

ispatlanmadıkça avukatın baroya rapor sunmadığına ya da maddede sayılan koşullara ya da kurallara uymadığına delil teşkil eder.

8- Bir avukat md. 32'de sayılan kurallardan muafsa;

a- Ruhsat almadıkça bu madde hükümleri ona uygulanamaz.

b- Rapor; hiçbir olayda kitaplarla, hesaplarla ya da muaf olduğu çalışma dönemlerindeki çalışma belgeleriyle bağlantılı olamaz.

c- Bu maddedeki kurallarla ilişkili olarak kitaplar, hesaplar ve belgelerle ilgili sorguya tabi tutulamaz.

AVUKAT MÜDAHELE, TELAFİ FONU VE MESLEKİ TAZMİNAT

Müdahale

35- Tablo 1'in 2. Bölümü, 1. Bölümü hakkında uygulanma alanı bulunur.

Telafi Fonu

36- 1- Telafi fonu; Tablo2'de anlatılmıştır.

2- Konsey'e göre;

a- Bir insan zarar görüyorsa; ya da avukatın dürüstlüğü aykırı davranışı sonucu zarar görecektse; ya da avukat tarafından istihdam ediliyorsa; ya da avukat yediemin ise ve avukatın mesleği ile ilgili olarak zarar meydana çıkıyorsa

b- Bir insan avukatın yaptığı iş sonucu ya da yediemin görevinde iken hesabına giren para nedeniyle zarar görüyorsa ya da zarar görebilecek gibiyse

c- **Avukat;** müvekkilinin işi nedeniyle sorumlu olduğundan dolayı zarar görüyorsa baro; bu zararlar nedeniyle telafi fonunda yardım sunmalıdır.

3-2/c fıkrasındaki yardım kredi yoluyla olabilir. Buna konsey karar verir. Konsey uygun gördüğü takdirde baro, kredinin tamamının ya da bir bölümünün verilmesinden feragat edebilir.

4-a- Yardım, krediden farklı bir yolla ise ya da

b- Kredi şeklindeyse ama 5. fıkradaki durum mevcut ise baro yardım yapan kişiye 6. fıkra uyarınca halef olur ve masraflara karşılık olmak üzere yeterli bir tazminat verir.

5- 4. fıkroda sayılan durumlar

a- Feragat edilen kısmın geri ödenmesi

b- krediyi alanın kredideki şartlara göre geri ödemeyi yapamaması

6- Baronun halef olmasını kapsamı

a- Kredi yardımı olacak ve 5. fıkra uygulama alanı bulacak

b- Diğer tür yardımlar için yardım miktarının tamamı

7- Baro yardımı reddederseKonsey red nedenlerini sorar.

8- Konsey telafi fonu ile ilgili kurallar koyabilir ve yardımın usulünü belirleyebilir.

Mesleki tazminat

37-1- Konsey; Yargıtay başkanı'yla mutabık kalarak tazminat kuralları koyabilir.

Hukuki taleplerdeki kayıplara karşılık gelen ve sivil sorumlulukla ilgili olan bu tazminat;

a- Avukatın işi gereği yediemin olduğu durumlarda

b- Avukat tarafından istihdam edilen kişi olup avukatlık mesleğiyle ilgili olarak kendisinin ya da avukatın yediemin olduğu durumlarda söz konusu olur.

2- Amacı doğrultusunda tazminat kuralları;

a- Baroya kaynak kurup bu kaynağı genişletme yetkisini verir.

b- Baroya yetkili sigortacılarla beraber sigorta geliri elde edebilme yetkisi verir.

c- Avukatlara yetkili sigortacılarla beraber sigorta geliri elde edebilme yetkisi verir.

3-1. ve 2. fıkralara önyargıyla yaklaşılmasızın tazminat kuralları

a- Tazminatın geçerli olacağı zaman ve şartları; hangi hallerin kapsam dışı bırakılacağı ya da değiştirileceğini içeren koşullar oluşturmayı belirler.

b- Avukatlara 2/a fıkrasındaki kaynağın yönetimi ve

korunmasının sağlanması amacıyla kaynağa ödeme yapılmasını ister.

c- Avukatlara 2/b fıkrasındaki sigorta poliçelerine prim yoluyla ödeme yapmalarını ister.

d- 2/c fıkrası uyarınca sigorta poliçelerinin sağlıklı olacağı koşulları belirler.

e- Baroya; kurallarla konulacak olan ödemelerin miktarını ve koşullara göre limit belirleme yetkisi verir.

f- Kendisine tazminat sağlanan avukat kurallara uymadığı için şikayet edilirse; baro ya da sigortacının bu şikayete karşı başvuracağı yargı yoluyla ilgili koşullar belirler.

g- Avukatların kurallardan hangi durumlarda muaf olacaklarını belirler.

h- Uygun görülürse Konsey'e kurallar şikayet olduğunda karar verme yetkisi verir.

i- İhtiyari, usuli ek koşullar sunar.

4- Bir avukat tazminat kurallarıyla ilgili olarak şikayet edilirse ilgili olan herkes mahkemeye başvurabilir.

5- Bu maddenin amacına uygun olarak baro; sahip olduğu diğer yetkileri kullanmaksızın uygun görülen anlaşmaları yapma yetkisine sahiptir

AVUKATLIK MESLEĞİNİN SINIRLARI

Sulh Hakimi Olan Avukatın Kesin Yargılama İşlemlerine Katılamaması

38- 1- Bu maddeye göre Sulh Hakimi olan bir avukatın yargılama işlemlerine katılması yasal değildir.

2- Sulh Hakimi olan avukatın yargı bölgesi Polis Mahkemesi yargı bölgesine ayrılmışsa onun hakim olması Polis Mahkemesi yargı bölgesinde yargılama işlemlerinde bulunmasını men etmez.

3- Bir avukat Sulh Hakimi ise ve de 1973 tarihli Yargı Hakkı Kanunu md. 1'de sayılı olan ek listede ismi varsa bu maddeye göre yargılama işlemlerinde bulunması men edilemez.

4- Bir avukat Londra Sulh Hakimi olup Belediye Başkanı ya da Meclis üyesi ise 1973 tarihli Yargı Hakkı Kanunu md. 1/6 uyarınca hakimlik yapması men edilemez.

Ehil Olmayan Kimsenin Avukatlığını Yapamama**39- 1- Hiçbir avukat bilerek ve isteyerek****a- İflas durumunda yetkisiz kimsenin avukatlığını yapamaz.****b- İflas durumunda yetkisiz kimsenin banka hesabının yararına dahi olsa isminin kullanılmasına izin veremez.****c- Yetkisiz kimseye yargı yolları için usul yöntemleri gösteremez****d- İflas durumunda yetkisiz kimseye işlem yapması için yetki veremez.****2- Disiplin Mahkemesi ya da bu madde hilafına hareket etmesi durumunda Yüksek Mahkeme'ye gidilmesi durumunda her iki mahkeme avukatın isminin listeden çıkartılmasını emreder.****3- Bu maddeyi ihlal eden avukatın ismi listeden çıkartılmışsa avukatın bu duruma düşmesine sebep olan yetkisiz kimse 1 yılı aşmayacak şekilde hapisle cezalandırılır.****4- Bu maddedeki hükümler tüzel kişiler içinde geçerlidir.****Hapishanedeyken Davaya Başlayamama ve Savunma Yapamama****40- 1- Hiçbir avukat; hapishanedeyken kendi adına ya da başka bir avukat adına yazılı belge düzenleyemez, cezai takibatta bulunamaz, iflas durumu dahil savunma yapamaz.****2- Eğer bir avukat, 1. fıkradaki eylemleri yaparsa;****a- İş nedeniyle yaptığı harcamalarının karşılığını alamaz.****b- mahkemeye saygısızlıktan suçlu bulunur****BAZI KİŞİLERİN İSTİHDAMINDA SINIRLAR****Cezalı Bir Kişinin İstihdamı****41- 1- Hiçbir avukat; bu maddeye göre yazılı bir izne sahip olmadıkça mesleğiyle ilgili olarak ücretli bir şekilde yetkisiz bir kimseyi çalıştıramaz. Bu yetkisiz kimsenin;****a- İsmi listeden çıkarılmış olabilir****b- Avukatlık yapması yasaklanmış olabilir****c- İflastan kurtulamamış olması nedeniyle ruhsatı askıda olabilir.****2- Baro; uygun görürse, belli periyot ve koşullar altında izin verebilir.****3- İznin verilmemesi nedeniyle mağdur duruma düşen avukat Yargıtay başkanı'na başvurabilir. Yargıtay Başkanı;****a- İzin talebinin reddini onaylar.****b- Uygun görürse belli periyot ve koşullar altında izin verir.****4- İzin verildiği halde bu madde hükümleri gene de ihlal edilirse Disiplin Mahkemesi ya da Yüksek Mahkeme;****a- Avukatın isminin listeden çıkarılması ister.****b- Uygun görürse belli periyot için avukatın mesleğini icra etmesini yasaklayabilir.****5- Yargıtay Başkanı; 3. fıkra uyarınca kendisine başvuru yapıldığında gerekli düzenlemeleri yapabilir.****Listeden Çıkarılma ya da Cezalı Hale Düşme****42- 1- a- İsmi listeden çıkarıldığı için yetkisiz hale gelen bir avukat****b- Avukat yapması yasaklanan bir kişi****c- İflastan kurtulamaması nedeniyle ruhsatı askıda olan bir avukat başka bir avukatla çalışmayı kabul edebilir. Yukarıda sayılan durumlardan birinin varlığını belirtmezse suçlu bulunur ve 50 poundu aşmayan bir cezayla sorumlu olur.****2- 1952 tarihli Polis Mahkemesi Kanunu'na rağmen bu fıkradaki yargılama işlemleri; savcının suçu ilk haber almasından sonraki 6 ayın bitiminden sonra başlar. Hiçbir yargılama işlemi Başsavcı'nın rızası olmadan başlayamaz.****Stajyerlerin İstihdamının Kontrolü****43- 1- Bir ikmse avukat stajyeri ise****a- Cezai bir suçtan mahkum olmuşsa ve baro, o kişinin bir avukat yanında çalışmasında sakınca görüyorsa****b- Baroya göre avukatın zımni rızası olsa da olmasa da avukatın mesleğiyle ilgili eylemlerde bulunursa ve disiplin Mahkemesi'ne bu konuyla ilgili bir şikayet gelirse baronun kendisi ya da baro temsilcisi Disiplin mahkemesi'ne başvurur.**

2- Disiplin Mahkemesi 1. fıkraya göre başvuru yapıldığında o günden geçerli olmak üzere emirler verir. Baronun uygun gördüğü takdirde ve belirli periyot ve koşullar altında verdiği yazılı izin dışında hiçbir avukat şikayet edilen stajyeri çalıştıramaz.

3-2. fıkraya göre Disiplin Mahkemesi'nin verdiği emir konuyla ilgili olarak mahkemeye başvuran kişi ya da baronun talebi doğrultusunda mahkemenin izleyen bir emri ile iptal edilir ve de mahkemenin görüşü talebin haklı olmadığı şeklinde ise mahkeme başvuruyu reddeder.

4- Mahkeme; başvuru masraflarının ödenmesi için emir verebilir.

5- Bu maddeye göre verilen emirler, çalışma saatleri içinde sadece avukatlar tarafından ücretsiz olarak incelenebilir.

6- Kendisine karşı başvuruda bulunulan ya da şikayet edilen avuktan ölümü yapılan başvuru ya da şikayete etki etmez.

7- Bu maddenin amacı doğrultusunda 1973 tarihli Ceza Mahkemeleri Kanunu'nun 1. Bölümü'ne göre verilen bir emirle şartlı salıverilen kimse aynı kanunun 13. maddesine rağmen verilen emirle gösterilen suçtan mahkum sayılır.

Madde 43/2'deki Emirlerle İlgili Olarak Suçlar

44-1- Madde 43'ye göre hakkında emir verilen kimse avukat yanında ücretli olarak çalışabilir. İşlediği suçtan sorumlu olacağı ve 50 poundu aşmayan bir cezayla sorumlu olacağını önceden bildirmeye gerek yoktur.

2- Madde 43/2'ye göre verilen bir emir;

a- Bir itirazın yapılmadığına ya da onaylanmış bir itiraza yönelik ise

b- Madde 43/3'e göre iptal edilmemişse ve bir avukat bilerek bu emrin hilafına ya da garanti altına alınmış olan ve çalıştırılan stajyerle ilgili verilen iznin koşullarının hilafına hareket ederse baronun kendisi ya da temsilcisi Disiplin Mahkemesi'ne şikayette bulunabilir.

3- Madde 43/2 uyarınca verilen yazılı emir ve madde 48/1'e göre usulünce imzalanan her belge bu maddeye göre yapılan usulü yargılamalarda aksi ispatlanmadıkça kesin delil teşkil eder.

4- 1952 tarihli Polis Mahkemesi Kanunu'na rağmen 1. Fıkra da sayılan yargılama, savcının suçu öğrenmesinden sonra 6 ayın bitiminden önce başlamalıdır.

GÖZLEMCİLER

Baronun Şikayetlerinin Gözlemciler Tarafından Araştırılması

45-1- Adalet Bakanı uygun görürse; baronun, avukat ya da stajyer avukat hakkındaki şikayetlerini yazılı olarak sunması durumunda şikayet konusunun araştırılması için ya da daha fazla kişiyi atayabilir.

2- Avukatlar gözlemci olamaz.

3- Gözlemci; atamaya göre kendi işlerini yürütebilir ya da bürosunu tahliye eder. Yeni bir atama durumunda gene işlerini bırakmak durumunda kalabilir.

4- Adalet Bakanı; gözlemciye göreviyle ilgili genel direktifler verebilir ve bu direktifleri yayınlar.

5- baro; gözlemci raporunu inceler ve sonuçlarını not eder.

6- Adalet Bakanı gözlemciler için personel atayabilir.

7- Gözlemci ve personellerinin ücretleri ve diğer masrafları Parlamento tarafından karşılanır.

8- Adalet Bakanı; İş dönemleri, gözlemci ve personel ücretleri ve diğer masraflar belirlenirken Kamu Hizmetlerinden Sorumlu Devlet Bakanı'nın onayıyla çalışır.

9- Baro; gözlemci bulunmasında yardımcı olabilir.

10- Adalet Bakanı; aylık raporlar doğrultusunda görevin gerektirdiklerini yerine getiremeyen gözlemciyi görevden alır.

11- Adalet Bakanı; 10. fıkra da sayılan raporların kopyasını meclise sunar.

DİSİPLİN MAHKEMELERİ'NDEN ÖNCE DİSİPLİN YARGILAMASI

Avukatların disiplin Mahkemeleri

46- 1- Başvurular ve şikayetler bu kanundaki koşullara göre yapılır.

2- Mahkeme üyelerini Yargıtay Başkanı atar.

3- Mahkeme;

a- En az 10 yıl çalışmış olmak şartıyla avukatlardan

b- Avukat olmayan üyelere oluşur.

4- Mahkeme üyesi kendi işlerini yürütebilir ya da bürosunu tahliye eder. Yeni bir atama durumunda gene işlerini bırakmak durumunda kalabilir.

5- Avukat olmayan üyelere Parlamento fonundan; Kamu Hizmetlerinden sorumlu Devlet Bakanı'nın belirleyeceği bir ücret ödenir.

6- Mahkeme;

a- En az üç üye hazır ve

b- En az bir avukat olmayan üye hazır ve

c- Hazır olan avukat üyelerin sayısı hazır olan avukat olmayan üyelerin sayısını geçerse görev yapmaya hazırdır.

7- Mahkeme; başvuruların ve şikayetlerin belirliliği nedeniyle en fazla 3 üyeden oluşur.

8- Mahkeme kararı tek üye tarafından açıklanır.

9- Mahkeme; Yargıtay Başkanı'nın onayıyla şu konularda kurallar koyar:

a- Avukat üyelere birini başkan olarak atama için mahkemeye yetki verme

b- Başvuru ve şikayetlerin usulü ve yargılamanın devamı hakkında

10- 9/b fıkrası ihlal edilmeksizin şu kurallar konabilir:

a- Mahkeme başkanına, toplantıya başkanlık edecek kişiyi seçme yetkisi verme

b- Mahkeme başkanının seçim yapamadığı durumda avukat üyelere birinin başkanlık yapacağı garantisi

c- Bir avukat şikayet edilirse ve mahkeme ilk bakışta şikayetin haksız olduğu kanaatinde ise avukatın bu iddiadan habersiz olması nedeniyle başvuruyu reddeden bir emir verilir.

11- Bu kanuna göre mahkemeye yapılan şikayet ve başvuruların amacı doğrultusunda mahkeme yemin verir ve başvuru sahibi ya da şikayet eden kişi yazılı celpname hazırlar, tanık dinletir. Gene de hiçbir kimse böyle yazılı bir belge düzenlemeye zorlanamaz.

12- 9. fıkra da sayılan kuralları yapma gücü kanun hükmünde kararname yoluyla da olur. 1946 tarihli KHK

Hakkında Kanun; kuralların Devlet bakanı tarafından konulmuş olması durumunda KHK yapılabileceğini belirtir.

Mahkemenin Gücü ve Yargı Yetkisi

47- 1- Bir Başvuru;

a- Avukatın isminin listeden çıkartılması ya da yeminli ifade ile iddiaları yanıtlaması içinse

b- İsmi listeden çıkartılmış bir avukatın isminin tekrar listeye yazılması içinse mahkemeye yapılır.

Bu maddedeki hiçbir hüküm; md. 50'ye atfen Yargıtay Başkanı ya da Yüksek Mahkeme'nin herhangi bir üyesinin avukat üzerindeki yargı yetkisini etkilemez.

2- Bu kanuna göre mahkemeye bir başvuru ya da şikayet yapılırsa md. 43'teki başvurudan ayrı olarak mahkemenin, uygun görüldüğü takdirde emir verme ve aşağıdaki durumlar için koşullar belirtme yetkisi vardır:

a- Başvuru ya da şikayete konu olan avukatın isminin listeden çıkartılması

b- Avukatın mesleğini icra etmekten men edilmesi

c- 750 poundu aşmayan para cezasına hükmetme

d- Başvuruya konu olup ismi listeden çıkartılan avukatın isminin tekrar listeye yazılması

e- Sebebe uygun şekilde mahkemenin belirleyeceği parasal katkının ödenmesi

3- Mahkeme; bu kanunun herhangi bir maddesinin koyduğu artlarla ilgili suçların kanıtlanması durumunda, ceza tertip eder ya da bu maddede öngörülen cezayı uygular.

Mahkeme Emirleri

48-1- Mahkeme emirleri baro tarafından dosyalanır. Mahkeme bulguları ve ifadeler yönetici olan başkan ya da mahkemenin yetkilendirdiği diğer üye tarafından imzalanır. Bu işlem emrin verilmesinden hemen sonra yapılmalıdır.

2- Baro; md. 47/2'de sayılan koşulları içeren emirler verildiğinde

a- Başvuru ya da şikayete konu olan avukatla ilgili olarak emrin etkilerini içeren bir not hazırlar.

b- Md. 47/2/a,b,c uyarınca verilen emirler Londra

Gazetesi'nde yayınlanır.

3- Baronun tutacağı dosya çalışma saatleri içinde ücretsiz olarak incelenebilir.

4- Emri Yüksek mahkeme vermişse, emrin icrasının amacı doğrultusunda emri tutulduğu dosya sözleşme niteliğinde görülür.

Temyiz

49-1- Temyiz;

a- Md. 43/3 ve Md. 47/1/b durumlarında ya da başvurunun reddinde Yargıtay başkanı'na

b- Diğer durumlarda Yüksek mahkeme'ye yapılır.

2- Temyiz; başvurunun, şikayet edenin ya da bu durumla ilgisi olan kişinin sunacakları olgularıyla caizdir.

3- Md. 43/2'ye karşı temyiz yoluna gidilmişse başvuruya konu olan kişinin sunacağı olgularla caiz olur.

4- Yüksek mahkeme ve Yargıtay başkanı uygun görüldüğü takdirde yapılan temyiz nedeniyle emirler verebilirler.

5- Md. 46/10/c'ye göre temyiz yoluna gidilmişse bu durumda mahkeme;

a- Temyiz eden tarafı dinlemeye zorunlu değildir.

b- Temyiz başvurusunu reddetmek yerine meseleyi affeder.

6- Yargıtay Başkanı ve Yüksek Mahkeme'nin kararları kesindir.

7- Yargıtay Başkanı; kendisine yapılacak temyiz başvuruları ile ilgili düzenleme yapabilir.

YARGITAYDAN ÖNCE DİSİPLİN YARGILAMASI

Yargıtay'ın Avukatlar Üzerindeki Yargı Yetkisi

50-1- Usulüne uygun şekilde avukat olan bir kişi; Yargıtay'ın resmi görevlisi olabilir. 1925 tarihli Yargıtay Kanunu md. 120 özel düzenleme getirmektedir.

2- Bu kanunun amacı doğrultusunda Yüksek mahkeme,

Ceza Mahkemesi ya da Temyiz Mahkemesi; Üst Mahkeme'nin avukatları üzerinde yargı yetkisine sahiptir. 1873 tarihli Yargıtay'ın Yargı Yetkisi Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden önce meydana gelen olaylara hakkaniyete uygun olarak kullanılır.

Yüksek Mahkeme'ye Başvuru Usulü

51-1- Bir avukatın ismini listeden çıkartmak amacıyla ya da yeminli ifadesi ile iddiaları yanıtlaması için Yüksek Mahkeme'ye başvurulursa md. 54'teki koşullar uygulama alanı bulur.

2- Yeminli ifade başvurusunun mahkeme tarafından dikkate alınması için başvuranın iddiasını 14 gün içinde baroya sunmuş olması gerekir.

3- Baro, başvuru ve diğer usuli işlemlerden haber alınca mahkemeye başvurur ve de mahkeme;

a- Yapılan başvuruyla ilgili kesin ilam verir.

b- Avukatın isminin listeden çıkartılması için emir verir.

c- Uygun gördüğü diğer emirleri verir.

4- Mahkeme; 2. ve 3. fıkra da belirtilen ve başvuruya konu olan avukatın sebep olduğu masrafların ödenmesi için emir verir.

Mahkeme Kararının Uygulanmasında Baronun Gücü

52- Bir emir, devlet emri ya da yapılması mutlak olan bir emir özelliğinde olsa da Yüksek mahkeme ya da Temyiz Mahkemesi bir avukatın isminin listeden çıkartılması için verilmişse ya da avukattan yeminli ifade ile iddiaları yanıtlamasına yönelikse ve emir başvuru tarihinden itibaren 1 hafta içinde yerine getirilmezse baro; kendi göreviymiş gibi usuli işlemlerde bulunur ve emrin yerine getirilmesi için çalışır.

Mahkeme Kararının Uygulanmasında Baronun Görevi

53- Yüksek Mahkeme ya da Temyiz mahkemesi tarafından avukatın isminin listeden çıkartılması yolunda karar verilmişse ya da o avukat mesleğini icra etmekten men edilmişse mahkemenin resmi görevlisi hemen kararın örneğini baroya yollar; baro, listede avukatın ismine not düşer ve emir uygulanınca avukatın ismini listeden siler.

DİSİPLİN YARGILAMASI - GENEL OLARAK

İsmi Listedен Çıkarma Gücünün Sınırları

54- 1- Hiçbir avukat staj dönemindeki koşullara uymadığı ya da üye olarak kaydolma şartlarına uymadığı için isminin listeden çıkartılması ile cezalandırılmaz. Ancak;

a- İsmi listeden çıkartılması başvurusu üye olarak kaydolmasından sonra 12 ay içinde yapılmışsa hileli davranışta bulunduğu kanıtlanırsa ismi listeden çıkartılır.

2- Hiçbir avukat aşağıdaki durumlarda isminin listeden çıkartılması ile cezalandırılmaz:

a- Staj döneminde bir süre tedbirsizlik ya da ihmaliyle staj kurallarına uymamışsa

b- Bu dönemin bitiminden sonra ismi listeden çıkartılmışsa

İddiaların Yanıtlanması İçin Başvuru

55- Yüksek Mahkeme ya da Disiplin Mahkemesi'ne bir avukatın yeminli ifadesi ile çeşitli iddiaları yanıtlaması için başvuru yapılırsa başvuruda ismin listeden çıkartılmasına neden olacak temel nedenlerin varlığı gerekir.

BÖLÜM 3 AVUKATLIK ÜCRETİ NİZASIZ İŞLER

Nizasız İşlerin Ücretleri

56-1- Bu maddenin amacı doğrultusunda şu kişilerden oluşan bir komite kurulur:

a- Adalet Bakanı

b- Yüksek Mahkeme Hakimi

c- Yargıtay Başkanı

d- Baro Başkanı

e- Bir avukat (Yerel Hukuk Topluluğu Başkanı'dır. Adalet Bakanı tarafından aday gösterilir.)

f- 1925 tarihli Tapu Kanunu'na göre yapılan işlerde avukatın alacağı ücretin belirlenmesi amacıyla bu kanunda belirtilen Tapu Müdürü

2- Komite ya da biri Adalet bakanı olmak koşuluyla 3

üye, nizasız davalarda uygulanacak avukatlık ücretleri hakkında düzenlemeler yapar.

3- Adalet bakanı; bu kanuna göre hiçbir emir verilmeden önce, bir emir planı yapar ve Konsey'e gönderir. Komite; Konseyin düşüncesini aldıktan sonra 1 ay içinde yazılı olarak vereceği değerlendirmeleri tartışır. Daha sonra Komite, emri olduğu gibi ya da uygun görülen ek ve düzeltmelerle verir.

4- Emir;

a- İşin niteliği ve ayrıca komisyon değerleri ve yüzde birimlerini

b- Brüt toplamı

c- Ölçüsüne bakılmaksızın düzenlenen belgenin karışık toplamını

d- Diğer başka modları

e- Bölümsel olarak modları kapsayacak nitelikte olmalıdır.

5- Emir, aşağıdaki durumlarda ücretlendirmenin miktarını belirleyebilir:

a- Avukatın ilişkili olduğu olaydaki durumu (satıcı, alıcı, kiralayan, kiracı, ipotek veren, ipotek alan)

b- İşin nerede ve ne koşullarda yapıldığı

c- İşle ilişkili olan anaparanın miktarı

d- İşin gerektirdiği ve avukata yüklediği vasıf ve sorumluluk

e- Ölçüsüne bakılmaksızın hazırlanan belgelerin sayısı ve önemi

6- Emir, aşağıdaki durumları düzenleyebilir:

a- Müvekkilin yaptığı herhangi bir ödemenin güvenliği için vergilendirme ya da başka yollarla gerçeği araştırma yükümü

b- Faiz karşılığı

7- Avukatın masraflarının vergilendirilmesi için verilen emir md. 57'deki koşulları taşımalıdır.

8- Bu maddeye göre verilen emir izleyen emirle değiştirilebilir ya da iptal edilebilir.

9- Bu maddeye göre emir verme gücü KHK ile de olabilir.

Parlamento kararı ile mülga olabilse de 1946 tarihli KHK Hakkında Kanun Devlet Bakanı'nın bu konuyla ilgili KHK çıkartabileceğini belirtir.

Nizasız İş Anlaşmaları

57 - 1- Bir emir md. 56'daki güce sahip olsa da olmasa da avukat ve müvekkil; avukatın nizasız işi yapmasından önce ya da sonra bu işle ilgili olarak ücret anlaşması yapabilirler.

2- Anlaşma; avukatlık ücretinin, brüt toplamla, bir komisyon ya da yüzdeyle ya da bir gelir karşılığıyla ya da başka yollarla olmasını şart koşabilir.

3- Sözleşme yazılı olur ve yükümlü olacak kimsenin ya da onu temsilen başka birisinin imzasını taşır.

4- Sözleşme; ücretle ilgili olarak bazı temel nedenlerin değişmesi nedeniyle yenilenebilir ve dava edilebilir.

5- Sözleşmedeki masrafların vergilendirilmesi avukat ya da müvekkil tarafından haksız ve sebepsiz bulunursa vergi memuru durumu soruşturur ve mahkemeye iletir. Mahkeme; sözleşmenin geçersiz kılınmasını düşünüyorsa ya da ödenecek olan miktarın düşürülmesini istiyorsa o yönde emir verir ve uygun gördüğü diğer emirleri de verebilir.

İpotek Alan Avukatın Ücreti

58- 1- Bir avukat; başka biriyle ya da yalnız olarak ipotek almışsa kendisi ya da üyesi olduğu şirket ipotek verenden kirayı yeniden düzenlemek, mülkiyeti araştırıp ispatlamak, ipotegi hazırlayıp tamamlamak yetkilerini alır. İpotek avukat olmayan birine yapılmışsa ve o kişi işlemleri yapmak için personel çalıştırmışsa masraflarını alma yetkisi de vardır.

2- Bir ipotek yapılıncaya ya da nakil veya transfer yetkisi verilince yalnız ya da başkasıyla beraber yapsın; ya da herhangi bir iş ya da sözleşme avukat ya da üyesi olduğu şirket tarafından ipotekle ilgili olarak yapılsın, avukat ya da şirket masraflarını ipotek sözleşmesinin diğer tarafından almaya yetkilidir.

3- Bu madde de ipotek; parayı ya da değeri güvence altına almaya yarayan işlemi de kapsar.

NİZALI İŞLER

Nizalı İşlerde Anlaşma

59-1- Avukat; müvekkili ile nizalı bir iş için yazılı olarak sözleşme yapabilir, brüt toplam, gelirler ve bunun gibi diğer

verileri ücretlendirip anlaşmaya koyabilir.

2- Bu maddedeki hiçbir hüküm aşağıdakilere geçerlilik sağlamaz:

a- Avukatın ya da bir tarafın menfaati doğrultusunda yapılan satın alım

b- Avukatın cezai takibatta bulunması için yapılan bir anlaşma ve sadece başarı durumunda ödeme şartı

c- İflas ya da konkordato durumunda yedimeine karşı geçersiz sayılan mülkiyetin devri, sözleşme, ödeme, tapu satış belgesi, teslim, borsada alım-satım, nakil

Nizalı İş Anlaşmalarının Etkileri

60- 1- Bu maddedeki koşullar uyarınca herhangi nizalı iş anlaşması yapılmışsa avukatın masrafları md. 69'daki vergilendirme koşullarına tabi değildir.

2- Nizalı iş anlaşması; müvekkilin ödediği ücretin miktarını, haklarını rücu durumunda etkilemez. Ödeme yapan isterse vergilendirmek için bazı masraflar önerebilir.

3- Bir müvekkil; nizalı iş anlaşmasında belirtilen daha fazla bir ödeme yapmasını gerektiren emirle karşı karşıya kalırsa ödediği fazla kısım için rücu hakkı yoktur.

4- Nizalı iş anlaşması şu hukuki talepleri kapsamak zorunda değildir:

a- Anlaşılan miktar için hukuki talep

b- Anlaşma karşısında açıkça kabul edilen hukuki talep

5- Avukatın ihmalinden sorumlu olmayacağına dair anlaşmaya konan kayıt hükümsüzdür.

Nizalı İş Anlaşmalarının İcrası

61-1- Bir insan;

a- taraf ya da taraf temsilcisi ise ya da

b- Ödeme yapmak için sorumlu olduğu ya da ödemeyi yapacak olan yetkili kişi olduğu iddia ediliyorsa ve de mahkemeye başvurursa mahkeme sözleşmeyi uygular ya da iptal eder.

2-1. fıkradaki başvuru karşısında mahkeme;

a- Sözleşme hakkaniyete uygun ve gerekçeli ise onu uygular.

b- Sözleşme hakkaniyete aykırı ya da gerekçesiz ise onu iptal eder, daha önce yapılmamışsa masrafların vergilendirilmesini ister.

c- Uygun görülen diğer emirleri verir.

3- Md. 62'ye aykırı bir nızalı iş anlaşması yapılmışsa ve iş yapılmışsa ya da yapılacaksa taraf olan müvekkil anlaşmanın incelenmesi için mahkemenin vergi memuruna başvurur.

4- Vergi memuru; incelemesini yapar ve olumlu ya da olumsuz görüşünü mahkemeye bildirir. Mahkeme; sözleşmeyi uygular ve miktarı indirir ya da sözleşmeyi iptal eder ve daha önce yapılmamışsa masrafların vergilendirilmesini emreder.

5- Nızalı iş anlaşması uyarınca ücret müvekkil ya da temsilcisi tarafından ödenirse, ödemeyi yapan ödeme tarihinden itibaren 12 ay içinde mahkemeye başvurur. Mahkeme, olayın özel koşullar içerdiğini görürse masrafların vergilendirilmesini ve avukatın aldığı miktarın geri verilmesini emreder.

6- Md. 61,62 ve 63'te mahkeme;

a- Nızalı iş ile ilgili olarak yargı çevresi içinde anlaşma yapma veya yapılmış anlaşmayı iptal etme gücüne sahip mahkemedir.

b- İşin yapılmamış olmasına rağmen anlaşmayla ilgili olarak ve bu nedenle 50 poundun üzerinde ödemenin yapılabileceği Yüksek mahkeme'dir.

c- Nızalı iş anlaşmasına konu olan işin yapılmadığı zaman ve en fazla 50 poundun ödeneceği herhangi bir taşra mahkemesi ve de 1. fıkradaki koşullara göre yargı çevresi içinde yapılmış olan sözleşmenin icrasını yasaklayan mahkemedir.

Şüpheden kaçınmak amacıyla a bendinde belirtildiği üzere uygulama ve iptal etme yetkisine sahip mahkeme taşra mahkemesidir.

Temsilciler Tarafından Yapılan Nızalı İş Anlaşmaları

62- 1- Nızalı iş anlaşmasını yapan müvekkil; sözleşmeyi belirtilen miktar üzerinden bir kimsenin temsilcisi olarak yapmışsa sözleşme, ödemenin ve mahkemenin vergi memurundan önce kurulmuştur.

2- Vergi memuru sözleşmeyi inceleyip olumlu görüş belirtirse ya da sözleşmenin hakkaniyete aykırı ve de gerekçesiz olduğunu düşünüyorsa mahkemeden talepte bulunur.

Mahkeme; sözleşmeyi kabul eder veya miktarı indirir ya da iptal eder ve daha önce yapılmadıysa masrafların vergilendirilmesini emreder.

3- Nızalı iş anlaşması yapan müvekkil; ödemeyi memurun izni olmadan ya da mahkeme tarafından ödemekle yükümlü bulunmadan önce yaparsa mahkeme, avukata aldığını iade etmesini emreder.

4- Müvekkil, şu durumlarda başkası adına nızalı iş anlaşması yapabilir:

a- Veli ya da vasi ise

b- Senet ya da vasiyetname için yediemin ise

c- 1959 tarihli Akıl Hastalıkları Kanunu'nda belirtilmiş ise

Ölüm, Aciz Hali ve Avukatın Azlinde Nızalı İş Anlaşmasının Etkisi

63-1-Nızalı iş anlaşmasına göre bir iş yapılmışsa; ama iş tamamen ifa edilmeden

a- Avukat ölür ya da aciz hale düşerse

b- Müvekkil avukatı azlederse taraflardan biri ya da temsilcisi vasıtasıyla mahkemeye başvurulur; mahkeme ise avukatın ölmemiş, aciz hale düşmemiş ya da müvekkil tarafından azledilmemiş olduğunu varsayarak sözleşmeyi onaylar ya da iptal eder.

2- Mahkeme; sözleşmeyi hakkaniyete uygun ve gerekçeli bulmasına rağmen yapılan işle ilgili olarak uygun bir miktar vergilendirip bu yolla gerçekleri araştırmayı emredebilir. Bu durumda

a- Vergi memuru araştırmayı yaparken anlaşma şartlarını göz önünde tutar.

b- Bulunan miktarın ödenmesi sözleşme tamamen ifa edilmiş olsaydı ne şekilde olacak idiyse ona göre icra edilir.

3-1/b fıkrasındaki durum söz konusu ise sözleşmeye konu olan işin yapılması karşılığı olan ücretin vergilendirilmesi için emir verilir. Mahkeme; vergi memurunu avukatın değişiminin koşulları ile ilgili olarak görevlendirir. Vergi memuru; kusur, ihmal, uygunsuz hareket ya da avukatın değişimiyle ilgili başka bir olumsuz bir durum olduğunu görürse avukata ücret ödenmesine izin vermez.

Nızalı İşlerde Gider Makbuzu

64-1- Nizalı iş karşılığı ücrete hak kazanan avukatın bu ücretin nizalı iş anlaşması olmadan doğuyorsa avukatın gider makbuzu, seçimine göre detaylardan ya da brüt toplamdan oluşur.

2- Brüt toplam durumunda;

a- Tebligat yapılmadan ya da masrafların rücu edilmesini içeren makbuz için dava tebligatı yapılmadan önce ve

b- Makbuzun teslim tarihinden sonraki 3 ayın bitiminden önce avukattan makbuz yerine detayları içeren ve büyük toplamı oluşturan koşulları etkisiz kılan makbuzu teslim etmesi istenebilir.

3- Brüt toplam makbuzuna göre dava başladığında mahkeme; tebligatın yapılmasından sonraki 1 ayın bitiminden önce talepte bulunulduğu takdirde makbuzun vergilendirilmesini emreder.

4- Brüt toplam makbuzu vergilendirilirse vergilendirime koşullarıyla ilgili olarak hiçbir kural ihlal edilmeksizin avukat; vergi memurunun talebi doğrultusunda masraflarla ilgili bilgiler sağlar.

Giderlerin güvenliği ve vekalet ücretinin sona ermesi.

65-1- Avukat, giderleriyle ilgili vergilendirme sonucu gerçeğin ortaya çıkacağını da bilerek yaptığı iş neticesinde müvekkilinden güvence alabilir.

2- Eğer avukat; nizalı iş karşılığı olarak müvekkilinden bir miktar para talep ederse, bazı masraflara maruz kalırsa ya da işi yapmış olupda müvekkil ödemeyi yapmakta gecikir ya da hiç ödeme yapmazsa ödemenin yapılmaması ya da yapılmasının geciktirilmesi avukatlık ücretinin arttırılması için yeterli sebep olur.

Nizalı İşlerle İlgili Olarak Vergilendirme

66- Mahkeme kurallarıyla ilgili olarak nizalı iş karşılığı olan giderlerin vergilendirilmesinde vergi memuru;

a- Uygun oran ve zamanla avukatın müvekkil adına ödediği paraya ve müvekkilin elinden çıkıp uygunsuz şekilde avukatın eline geçen paraya faiz yürütür.

b- Vekalet ücretinin belirlenmesinde vasıflı işgücü ve işin yapılması sonucu üstlenilmiş olan sorumluluk etkili olur.

ÜCRET - GENEL OLARAK

Giderler Makbuzundaki Ödemelerin İçeriği

67- Bir avukatın giderler makbuzu avukatın uygun bir şekilde sorumlu olup ödemede bulunduğu masraflardan oluşur. Bu masraflar makbuzun tesliminden önce ödenmemiş olmalıdır. Bu masraflar;

a- Makbuzda gösterilir ve

b- Makbuz vergilendirilmişse vergilendirme sona ermeden önce ödenmedikçe vergi memuru ödemeye izin veremez.

Mahkemenin Avukata Makbuzun Teslimini Emretme Yetkisi

68- Yüksek Mahkeme'nin, avukata giderler makbuzunu teslim etmesi için emretme yetkisi vardır. Teslim amacıyla ilgili belgeler muhafaza altına alınır.

2- İlçe Mahkemeleri 1. fıkra yazılı olan yetkiye sahiptir. Bunun için giderler makbuzunun konu olduğu nizalı işin o mahkemede yapılmış olması gerekir.

3- Md. 68,69,70 ve 71'de avukat; vasiyeti tenfiz memuru, miras şirketi yöneticisi ve temellük eden kişileride kapsar.

Rücu

69-1- Bu kanunun amacı doğrultusunda; 2. fıkradaki koşullarla ilgili olarak giderler makbuzunun tesliminden sonraki 1 ayın bitiminden önce avukatın masraflarının geri alınması için dava açılamaz. Fakat masraflar nedeniyle kovuşturulabilir tarafın

a- İngiltere ve Galler'i terk edeceği ya da iflas edeceği ya da alacaklılarla birleşeceği ya da

b- Avukatın alacağını hiç ödememek ya da geciktirmek eğiliminde olduğuna inanılıyorsa

Yüksek mahkeme 1 aylık süre geçmemiş olsa bile avukatın, vergilendirildiği takdirde, alacakları için dava açabileceğini emreder.

2-1. fıkra söz konusu koşullara göre makbuz;

a- Avukat tarafından imzalanmış olmalıdır. Masraflar bir şirkete ait ise şirketin bir ortağı kendi ismi ve şirketin ismi ile beraber imza atmalıdır. Veyahut imzalı ve makbuza atıf yapan bir mektup yazılmalıdır.

b- Sorumlu olan tarafa elden ya da posta yoluyla teslim

edilmelidir. Veyahut işyerine, ikametgahına ya da son bilinen adresine bırakılmalıdır. Eğer makbuzun bu koşullarla teslim edildiği kanıtlanırsa avukatın makbuzun içeriğini kanıtlamasına gerek yoktur. Makbuz; aksi kanıtlanmadıkça bu kanuna göre iyi niyetin ispatıdır.

3- Giderler makbuzu yerel mahkemede görülen bir nızalı işe aitse ve değeri 1000 poundu aşmıyorsa Yüksek Mahkeme'nin md. 70,71'deki yetkileri yerel mahkeme tarafından da kullanılabilir.

Taraf ya da Vekilin Başvurusunda Vergilendirme

70-1- Makbuzun tesliminden sonraki 1 ayın bitiminden önce makbuzla beraber taraflardan biri başvuruda bulunursa Yüksek Mahkeme; mahkemeye harç yatırılmaksızın makbuzun vergilendirilmesini ve vergilendirme bitene kadar dava açılmamasını emreder.

2-1. fıkra sayılan süre içinde hiçbir başvuru yapılmaz ve daha sonra avukat başvuruda bulunursa, mahkeme uygun görürse

a- Makbuzun vergilendirilmesini

b- Vergilendirme bitene kadar dava açılmamasını, açılan davanın durdurulmasını emreder.

3-2. fıkra uyarınca bir taraf makbuzla beraber başvurursa

a- Makbuzun tesliminden sonra 12 aylık sürenin bitiminde

b- Masrafların avukata verilmesine dair bir mahkeme ilamı alındıktan sonra

c- Makbuz ödendikten; fakat ödemeden sonraki 12 aylık sürenin bitiminden önce özel koşullar dışında hiçbir emir verilemez. Eğer verilirse mahkemenin uygun göreceği vergilendirme masraflarıyla ilgili olmalıdır.

4-2. fıkra ya göre vergilendirmeye emretme gücü; makbuzun ödenmesinden sonraki 12 aylık sürenin bitiminden sonra bir tarafın makbuzla yaptığı başvuruyu etkilemez.

5- Mabuzla beraber taraf başvurusu üzerine vergilendirmeyi emreden karar eğer talep edilirse makbuzla korunan karın da vergilendirilmesini emreder.

6- Bu maddeye göre mahkeme tüm masrafların ya da karın vergilendirilmesini ve vergilendirilmeyen kısım varsa bu kısmın vergilendirilmesi için dava açılması için izin verilmesini emreder.

7- Makbuzun vergilendirilmesine dair her emir vergi

memurundan sadece makbuzun değil vergilendirme masraflarının da vergilendirilmesini ve nelerin avukat tarafından yapıldığının gösterilmesinide ister.

8- Taraf hazır bulunmazsa vergi memuru, işleri tek taraflıymış gibi yürütür.

9-a- Vergilendirme emri avukatın başvurusu sonucu verilmişse ve diğer taraf vergilendirmede hazır bulunmazsa

b- Vergilendirme emri ya da 10. fıkra uyarınca bir emir verilirse vergilendirme masrafları vergilendirme olayına göre ödenir. Miktarın 1/5'i vergi dışı ise miktarı avukat öder. Diğer hallerde ise taraf ödeme yapmalıdır.

10- Vergi memuru; makbuzla ya da makbuzun vergilendirilmesiyle ilgili olarak mahkemeye bilgi verir ve mahkeme uygun görürse vergilendirmeye ilgili yeni emirler verebilir.

11- 9. fıkra bu kanunda yapılan değişiklikten önce yapılan vergilendirme emirlerini de kapsar.

a- Makbuz nızalı iş için verilmişse

b- Md. 56'ya göre verilen emirlere göre vergilendirmede önce makbuzun miktarının yarısından fazlası masraflardan oluşuyorsa

Makbuzun 1/5'lik kısmına yapılan atıf, 1/6'lık kısmını da yapmıştır. 12- Kar masrafları; Konsey ücreti ya da ödenen ya da ödenebilir masrafların ve 9. fıkranın atfıyla vergilendirilen kısmın çıkarılmasından sonra kalan miktardır.

Üçüncü Şahısların Başvurusunda Vergilendirme

71- Md. 70'te sayılan makbuzu bir avukata ya da tarafa ödeyen ya da ödemekle yükümlü olan bir şahıs varsa o şahıs ya da vasiyeti tenfiz memuru, miras şirkete yöneticisi ya da temellük eden Yüksek Mahkemeye başvurur ve mahkemeden, kendisi taraf olsaydı ne şekilde vergilendirme yapılacak idi ise o şekilde vergilendirme yapılması için emir verilmesini ister.

2- Özel durumlar hariç mahkemenin 1. fıkradaki emri verme yetkisi yoksa yeterli olacak özel durumların varlığı düşünülür ve başvurayı etkileyip tarafları etkilemeyecek bir karar verilebilir.

3- Bir yediemin, vasiyeti tenfiz memuru ya da miras şirketi yöneticisi makbuzu ödemeyle yükümlü hale gelirse ve ödeme ile ödeme hakkı ile ilgisi olan herhangi kişinin başvurusu üzerine mahkeme

a- Uygun görürse makbuzun vergilendirilmesini emreder ve

b- Masrafların vergilendirilmesiyle ilgili olan ödemelerin başvuru sahibi, avukat, vasiyeti tenfiz memuru, miras şirketi yöneticisi ya da yediemin tarafından yapılacağını emreder.

4- 3. fıkradaki başvuru sonucu mahkeme

a- Md. 70'teki koşulları

b- Başvuranın ilgisinin kapsam ve doğasını göz önünde tutar.

5- 3. fıkra da başvuruyu yapan avukata para öderse yediemin, vasiyeti tenfiz memuru ve de miras şirketi yöneticisinin ödeme sonucu elde edeceği hakkın aynısına sahip olur.

6- Özel koşullar hariç daha önce vergilendirilmiş bir makbuzun vergilendirilmesi için yapılan başvuru hakkında emir verilemez.

7- Mahkeme; başvuru sonucu makbuzun vergilendirilmesini emrederse, avukata makbuzun ve ödeme makbuzunun kopyasını başvurana teslimini emreder.

Vergilendirmede Ek Koşullar

72- 1- Makbuzun vergilendirilmesi, makbuzun teslimi, avukatın zilyetliği ve muhafazası altındaki belgelerin teslimi hakkında emir verilmesini içeren her başvuru avukatın bilgisi altında olmalıdır.

2- Vergi memuru; makbuzu vergilendirmekle görevli iken başka bir mahkemenin vergi memurundan kendisine yardımcı olmasını isteyebilir. Bu durumda vergi memuru yardımcı olmak ve makbuz hakkındaki düşüncelerini istemde bulunan vergi memuruna belirtmek zorundadır.

3- 2. fıkraya göre istemde bulunmuşsa istemde bulunulan vergi memurunun bazı yetkileri olur, ücret alabilir. İşi kendi mahkemesine konu olmuş bir iş gibi görmelidir. İstemde bulunan vergi memuru bu makbuzla ilgili olarak yaptığı iş karşılığında ücret almaz.

4- Makbuzu vergilendiren vergi memurunun ruhsatı mahkeme tarafından iptal edilmedikçe ya da değiştirilmedikçe masrafların vergilendirilmesi konusunda yetkisi kesindir. Mahkeme uygun görürse vekalet ücretinde uyuşmazlık olmadığı durumlarda ruhsatla ilgili emir verebilir.

Ücret Emirleri

73- 1- Bir avukatın cezai takibatta bulunmak ve savunma

yapmak amacıyla çalıştığı mahkeme yargılamanın her safhasında

a- O konu ve yargılamayla ilgili olarak avukatın yaptığı iş için ücret belirtme yetkisi olduğunu beyan eder.

b- Masrafların vergilendirilmesi için ve ödenecek olan miktarın yükseltilmesi durumunda bunun için uygun emirler verebilir.

2- Masrafları alma hakkı limit statüsü nedeniyle mümkün değilse 1. fıkraya göre emir verilemez.

Yerel mahkemelerde görülen Nizalı işler için özel koşullar

74-1- Avukatlık ücreti; yerel mahkemede görülen bir nizalı iş için veriliyorsa bu durum md. 59-73 aracılığıyla düzenlenmelidir. Bu sebeple bu maddeler, bu maddenin devam eden şartlarını da etkiler.

2- Yerel mahkemenin sicil memuru aynı mahkemenin vergi memuru olmalıdır. Taraflardan biri başvurursa masrafların vergilendirilmesi, ilçe mahkemesinde görevli hakim tarafından gözden geçirilmelidir.

3- Yerel mahkemede yargılaması yapılan işle ilgili olarak masrafların ya da masraf makbuzlarının vergilendirilmesinde izin verilen miktar - mahkemenin sonradan koyabileceği kurallar hariç olmak üzere - taraflar arasındaki yargılamalarda ve açılacak karşı davalarda izin verilen miktarı geçemez.

Bazı yasaların korunması

75- Bu kanunun bu bölümündeki hiçbir hüküm aşağıdaki kanunları etkilemez:

a- 1845 tarihli Kira Kanunu md.3 (Senetlerin ifa ve düzenlemesi masraflarının vergilendirilmesini düzenliyor.)

b- 1925 tarihli Tapu Kanunu md. 144 (tapulama işlemlerinin vergilendirilmesini düzenliyor.)

c- 1973 tarihli Ceza Kanunu

d- 1974 tarihli Adli Yardım kanunu

e- Bu kanunun açıkça iptal etmediği diğer kanunlar.

BÖLÜM 4

ÇEŞİTLİ VE GENEL OLARAK BARO

Çalışmayan Avukatların Baroya Üye Olmaları

76-1- Konsey; avukatlık ruhsatı almamış olsa dahi listede ismi olan bir kimseyi baro üyesi seçip atayabilir.

2- 1. fıkra uyarınca bir kişi seçilip atanınca md. 77'ye göre ödenmesi gereken yıllık üyelik ücreti ödenince kişi;

a- Baro üyesi olur

b- Baro üyelerini etkileyen yönetmelik, tüzük ve diğer düzenlemeler hakkında uyguyanabilir

c- Baro üyesi iken Konsey üyeliğine seçilebilir

Yıllık Aidat

77-1- Baro üyeliği için ödenen yıllık aidat Konsey tarafından belirlenir.

2- Konsey; aşağıdaki durumlarda ücreti belirlemede özgürdür:

a- Üyeleri sınıflandırma

b- Farklı sınıfların farklı ücret ödemesini sağlama ve ödemeyi farklı periyotlar halinde düzenleme

c- Genel bir düzenleme ve zaman zaman değişme şartıyla uygun görüldüğünde üyelerin ya da farklı sınıf üyelerinin ücretlerini düzenleme

Hareketsiz Kalma ve Baro Üyeliğinin Askıya Alınması

78-1- Baro Üyesi olan bir avukatın ismi listeden çıkarılırsa o kişinin baro üyeliği askıya alınır.

2- Avukatlık yapması askıya alınan bir baro üyesi bu periyot sırasında baronun sağladığı hak ve ayrıcalıklardan yararlanamaz.

3- Konsey, şu şekillerde baro üyesini cezalandırır:

a- Baroya ait salon, kütüphane ve diğer odaların kullanılmasını yasaklama

b- Diğer üyelerin yararlandığı hak ve ayrıcalıklardan yararlanmayı yasaklama bu periyot içinde gerekli görülürse ve de mahkemeye şikayet yoluyla başvurulmadığı durumlarda

amaca uygun cezalar verilebilir.

4- Bir üye şu durumlar varsa 3. fıkra uyarınca cezalandırılmaz:

a- Konsey'in az 16 üyesi kararın alınacağı sırada hazır değilse

b- Cezalandırmaya onay veren üye sayısı 12'yi geçmiyorsa

5-3. fıkra uyarınca cezalandırılan bir baro üyesi ilk olağan genel toplantıda cezaya itiraz edebilir. Bu toplantıda karar onanır, iptal edilir ya da cazanın geçerli olacağı periyot değiştirilir.

Konsey'in Komiteleri

79-1- Konsey; kendi düşüncesi doğrultusunda daha düzenli bir çalışma için ya da daha başka özel amaçlarla komite atayabilir ve o komiteye şarta bağlı ya da şartsız temsil yetkisi verir.

2- Atanan komitenin üye sayısını ve yeterlilik sayısını Konsey belirler.

3- Komite; Konsey üyesi olmayan insanlardan oluşabilir; fakat üyelerin en az yarısı Konsey üyesi olmak zorundadır.

4- Komite üyelerinin 1/3'ünde fazlası Konsey üyesi değilse bir karar Konsey üyelerinin çoğunluğu tarafından olumlu yönde oylanmadığı takdirde geçerlik kazanmaz.

Baroyu Temsil

80-1- Konsey'in baroyu temsili amacıyla bu kanun ve diğer belgelerle ilişkili olarak yapılması istenen ya da yapılmasına izin verilen hiçbir şey bu maddenin amacı doğrultusunda Konsey'in yetki vermesini içermez.

2- Baroyu temsilen baro ya da Konsey tarafından düzenlenen her belgenin imzası baro sekreteri, baronun başka bir memuru ya da baroda bu konuyla görevli bir kişi yoluyla genel ya da özel olarak Konsey kararıyla emredilir.

3- Herhangi bir davada baro sekreteri tarafından imzalanan bir belge Konsey ya da komite tarafından verilen kararın usulüne uygun alınmış olduğuna delildir.

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Yemin vermek ve Yeminli İfade Almak

81-1- Bu maddenin amacı doğrultusunda 1889 tarihli Yemin Kanunu, 1891 tarihli Damga Vergisi Kanunu'na göre

yetkili olan her avukat yemin verebilir.

2- Bir avukat bu maddenin verdiği yetkileri yargılama esasında bir tarafın vekiliyse kullanamaz.

3- Bir avukat yemin verilmeden ya da yeminli ifadesi alınmadan önce yeminin nerede ve nasıl verileceği ve yeminli ifadelerin nerede ve ne zaman alınacağı hakkında yeminli ifade zaptı ya da tanıklık belgesi hazırlayabilir.

4- Hazırlanan ve Avukatın imzasını taşıyan bu belge imzanın ispatına gerek duyulmaksızın delil sayılır.

5- Bu maddedeki hiçbir hüküm 1889 tarihli Yemin Kanunu'na göre görevlendirilen komisyoneri etkilemez.

Her Düzey Mahkemede Vekil Olabilen Avukatların Alt Düzey Mahkemedeki Yetkileri

82- Yasal koşullar veya örf - adetlerin amacı doğrultusunda belli bir periyot için başvurusundan önce her düzey mahkemede avukatlık yapma yetkisi olan kişinin büro açmasına izin verilmesi durumunda İngiltere ve Galler'de baroya haber vermesi gerekir. Bu maddenin amacı doğrultusunda bu durum baro tarafından biliniyorsa ya da Başsavcı'nın izni varsa her düzey mahkemede avukatlık yapılabilir.

Avukatın İflası Halinde Baronun Dava dosyalarını İnceleme Gücü

83- İflas yargılaması bir avukata karşı yapılmışsa, baro;

a- Baro, ücret ödenmeksizin dava dosyalarını inceleyebilir.

b- Olağan fiyatı karşılığında dosyanın kopyasını olabilir.

Avukatın İşyerindeki Belgelerin Sunulması

84- 1- ruhsata sahip olan ya da ruhsat başvurusunda bulunan bir avukat işyerindeki değişiklikleri değişim tarihinden itibaren 14 gün içinde baroya bildirmelidir.

2- Belgelerin sunulması elden teslim, adrese bırakılması ya da posta yoluyla olur.

3- Bu belgeler bir başka avukata gönderilmesi başka bir metotla bağlı kalınmaksızın işyerine taahhütlü mektup yoluyla olur.

Banka Hesapları

85- Bir avukat md. 32 anlamında banka hesabına sahipse

a- Banka; hesaba yapılan ödemeler sonucunda sorumlu olmaz ve banka hakkında soruşturma yapılamaz.

b- Bankanın, kredi hesabına rücu hakkı yoktur.

Banka Defteri

86- 1879 tarihli Banka Defterlerinin Delil Olması Kanunu md. 10'da yer alan yasal yargılama teriminin tanımının sonuna bazı eklemeler yapılacaktır.

EKLER

Yorum

87- 1- Bu kanunda; sözleşme; stajyeri yanında çalışması için avukata bağlayan yazılı metindir.

Yetkili sigortacı; 1974 tarihli Sigorta Şirketleri Kanunu'na göre yetkili olan ve sigorta işleri ya da bu tür işlerdeki nakti kayıplardan sorumlu olan kimsedir.

Banka;

a- İngiltere Bankası

b- 1963 tarihli Mudilerin Korunması Kanunu'nun amacı doğrultusunda Dışişleri Bakanı'nın da uygun gördüğü bankacılık işlemlerini yapan şirket demektir.

Müvekkil;

a- Nizalı bir işle ilişkili olarak temsil edilen ve bunun sonucu olarak avukatın masraflarından sorumlu olan

b- Nizasız bir işle ilişkili olarak temsil edilen, yediemin olan, vasiyeti tenyiz memuru olan ve yapılan iş nedeniyle avukata ücret ödemekle yükümlü olan kimsedir.

Müvekkil hesabı; md. 32'de sayılan hesaptır.

Nizalı iş; işin yapılması ya da 1950 tarihli Tahkim Kanunu'na göre hakem atamasının da yapılabileceği ve nizasız olmayan iş demektir.

Nizalı iş sözleşmesi; md. 59 uyarınca yapılan sözleşmedir.

Masraflar; ücretleri, fiyatları, ödemeleri, giderleri ve hizmet karşılığını içerir.

Konsej; bu kanunun amacı doğrultusunda seçilen Baro Konseyi'dir.

Noter;

a- Avukatlık ruhsatı olan kişi ve

b- Usulüne uygun noterlik ruhsatı alan kişi demektir.

Çalıştırılan kişi; stajyer avukattır.

Tazminat koşulları; md. 28/2/b'de belirtilmiştir.

Sorumlu sigorta işi; 1974 tarihli Sigorta Şirketleri Kanunu md. 83/3'te belirtilmiştir.

Yerel hukuk barosu; Konsey tarafından tanındıktan sonra İngiltere ve Galler'de belli bölümlerdeki avukatları temsil eden barodur.

Nizasız iş; avukatın gördüğü ve nizalı olmayan iştir.

Nakdi zarar sigortası; 1974 tarihli Sigorta Şirketi Kanunu md. 83/6'da belirtilmiştir.

Avukatlık ruhsatı; md. 1'de belirtilmiştir.

Liste; baro tarafından tutulan ve Yargıtay Avukatları'nı içeren listedir.

Baro sekreteri; vekil ya da baroda o işleri görmekle yükümlü olan kişidir.

Baro; avukatların oluşturduğu bütündür.

Avukat; Yargıtay Avukatı demektir.

İskoçya'da avukat; 1933 tarihli İskoç Avukatlık Kanunu'na göre avukatlık yapan kimsedir.

Eğitim koşulları; md. 28/2/a'da belirtilmiştir.

Staj düzenlemesi; md. 2'de belirtilmiştir.

Ehil olmayan kimse; md. 1'e göre avukatlık yapamayan kimsedir.

2- Bu kanunda;

a- Avukatın isminin listeden çıkartılmasına yapılan atıf, avukatın kendi isteğiyle çıkmasına da yapılmıştır.

b- Çıkma ve çıkartılmaya yapılan atıf, bilgisayar yoluyla listeye girmenin silinmesine de yapılmıştır.

3- Bu kanunda aksi gösterilmemişse;

a- Bölüm ya da madde numarasına yapılan atıf, bu kanundaki bölüm ya da maddeye yapılmıştır.

b- Fıkra ya da paragrafa yapılan atıf, o maddedeki fıkra ya da paragrafa yapılmıştır.

c- Paragrafa yapılan atıf, o madde ya da fıkradaki paragrafa yapılmıştır.

d- Alt paragrafa yapılan atıf, o paragraftaki alt paragrafa yapılmıştır.

4- Aksi belirtilmemişse; başka yasalara yapılan atıflar, bu kanunda düşünülen anlamlarıyla yorumlanmalıdır.

Avukatların kamu Kuruluşları Karşısında Korunması

88- 1- Bu kanundaki hiçbir hüküm avukatların Devlet Hazinesi, diğer kamu kurumları, kilise ya da Cornwall Dükü'ne karşı hak ve ayrılacıklarını etkilemez.

2- Md.31,32,1 ve de bu kanunun başlangıcından önce sahip olunan hak ve ayrılacıklara etki etmez.

Değişiklik Önerilerinin Sonuçları, Mülgalar ve Korunmaları

89- 1- Tablo 3'te belirtilen yasalar belirtilen değişiklikleri etkiler.

2- Tablo 4'te belirtilen yasalar, 3. sütundakileri kapsamak için iptal edilmişlerdir.

3- Bir yazılı belge yapıldığında, düzenlendiğinde, sunulduğunda, tutulduğunda ya da sözleşme niteliğini kazandığında bu belgenin iptal edilen yasalar karşısında etki göstermesi gerekir. Bu kanunun amacı doğrultusunda hazırlanan yasa iptal sonucu geçerliliğini yitirmez.

4- İptal edilen bir yasaya atıfta bulunan herhangi bir yasa ya da yazılı belge, etkisinin korunması amacıyla bu kanuna ya da bu kanunun amacına karşılık gelecek şekilde yorumlanarak atfedilir.

5- 1957 tarihli Avukatlık Kanunu'na göre oluşturulan disiplin komitesine yapılan atıf mahkemeye yapılmış gibi yorumlanmalıdır.

6- Bir yasayla ilgili olarak avukat, yasal temsilciye yapılan atıf, avukat ve baroya yapılmış gibi yorumlanmalıdır.

7- Notere yapılmış bir atıf bu kanun anlamındaki notere yapılmış gibi yorumlanmalıdır.

8- Bu kanundaki hiçbir hüküm 1889 tarihli Yorum

Hakkında kanun md. 38'i olumsuz yönde etkilemez.

Kısa Başlık, Başlangıç ve Kapsam

90-1- Bu kanun, 1974 tarihli Avukatlık Kanunu olarak adlandırılır.

2- Bu kanun, - Adalet Bakanı'nın KHK yoluyla da yapabileceğini düşünerek- bu kanunla ilgili tüm yasal koşulların oluşmasında sonraki gün yürürlüğe girer.

3- Bu kanunda değişiklik yapan kanunun 19/7. maddesine göre verilen bir emir o kanunda yer alan bazı şartları korumaktaysa 2. maddeye göre verilen emir bu kanunda yer alan şartları korumak amacıyla karşı etki yaratır.

4- Bu kanundaki aşağıdakiler hariç İngiltere ve Galler'i de kapsar:

a- İskoçya'yı kapsayan 1957 tarihli Avukatlık Kanunu md. 4/4 ve iptel edilen md. 5/3

b- Kuzey İrlanda'yı kapsayan 1974 tarihli değişiklik yapan kanunun 29. ve iptal edilen 1. maddeleri.

c- 1975 tarihli Avukatlık kanunu md.s/3,8,6, Tablo 3'ün 5. paragrafı ve iptal edilen md. 5/2; 1974 tarihli değişiklik yapan kanunda Tablo 2'nin 1. ve 5. paragrafları

TABLolar

TABLO 1

AVUKAT MÜDAHALE BÖLÜM 1

Baronun	Müdahale	Edebileceği	Koşullar
---------	----------	-------------	----------

1-1 a- Konsey;

aa- Avukatın

bb- Avukatın bir çalışanının

cc- Muris avukatın mirasçılarının dürüstlüğü aykırı hareket ettiği şüphesini duyabilir.

b- Konsey; avukatın ölümünden önce takip ettiği işle ilgili olarak temsilcisinin yasal olmayan işlemler yaptığını düşünebilir.

c- Konsey; avukatın md. 32 ya da md. 37/2/c'deki kurallara uymadığına kanaat getirebilir.

d- Avukat iflas etmiş olabilir ya da borçlularıyla

konkordato sözleşmesi yapmış olabilir.

e- Hukuki ya da cezai bir fiiliyle suç işlemiş olabilir.

f- 1959 tarihli Akıl Hastalıkları kanunu md. 104-105 avukat hakkında uygulanıyor olabilir.

g- Avukatın ismi listeden çıkartılmış ya da mesleğini icra etmesi yasaklanmış olabilir.

2- Bölüm 2 'de sayılan yetkiler; baronun yazılı olarak sunduğu ve Konsey'in de görüşünün avukatın kurallara uymadığı doğrultusunda olduğunu bildirdiği durumlarda olur.

2- Avukatın ölümü halinde 6., 7. ve 8. Paragraflar müvekkilin işiyle ilgili olan hesabına uygulanır.

3- Bölüm 2'deki yetkiler;

a- Baroya, avukatın veya şirketinin vekil olduğu olaylarda avukatın yasal olmayan yollara başvurduğu yolunda bir şikayetin yapılması halinde

b- Baronun avukata 8 günden az olmamak kaydıyla açıklama yapması için yazılı bildirimde bulunmasında

c- Avukatın süresi içinde açıklamada bulunmaması halinde

d- Baronun da açıklama yapılmaması nedeniyle bu yetkileri kullanacağını bildirmesi halinde kullanılır.

4- 1- Bölüm 2'deki yetkiler avukatın ölümü ya da isminin listeden çıkarılmasından sonra da devam eder.

2- 5/1; 6/2,3; 8; 9/1,5 ve 10/1 paragraftaki yetkiler avukat öldüğünde mirasçılarına karşı da devam eder.

BÖLÜM 2

Müdahale Yetkisinin Gücü

PARA

5-1- Yüksek Mahkeme, baronun başvurusu üzerine; mahkeme izni olmadan hiçbir ödemenin yapılmamasına karar verebilir.

2- Baro, kararın kopyasını sunmadıkça bu paragrafta sayılan hiçbir emir etki etmez.

3- Yaptığı ödemenin mahkemenin verdiği emirle ilgisi olduğunu bilmeyip mahkemeyi bu konuda inandırmaya çalışan kişi ödeme yaparak yasaya aykırı davranması nedeniyle tehdit edilemez.

6- 1-5. paragrafı ihlal etmeksizin Konsey; bu paragrafta geçen parayla ilgili olarak meclis kararını yürürlüğe sokarsa - bu karar rücu hakkını baroya veriyor- tüm toplanan para baroda tutulur.

2-a-1. paragraftaki yetki avukatın ya da temsilcisinin ya da avukatın şirketinin elde ettiği parayı kapsar.

b- Müvekkilin hesabı

c- Şikayetle ilgili olarak avukatın, temsilcisinin ya da şirketin sahip olduğu para

3- Baro; avukata, şirketine ya da parayı elinde tutan kişiye Konsey'in kararının kopyasını sunar ve ödemenin yasaklandığını belirtir.

4- Kararın sunulmasından sonra 14 gün içinde karar kendisine sunulan taraf Yüksek mahkeme'ye başvurur ve baronun yazısının geri çekilmesinin emredilmesini ister.

5- Mahkeme olaya uygun diyer emirleride verebilir.

6- Kendisine karar sunulan kişi yasak olmasına rağmen ödeme yaparsa suçlu bulunur ve 50 poundu aşmayan bir cezayla sorumlu olur.

7- 1- Paranın zilyede baro ise; para baronun ya da baronun atıldığı bir kişinin özel hesabına yatırılır.

8- 5. ve 8.Paragrafları ihlal etmeksizin Yüksek mahkeme olumlu görüyorsa - baronun başvurusu üzerine - herhangi birisini paraya zilyed olduğu şüpheside varsa o kişinin baroya para ve hesap hakkında bilgi vermesini emreder.

9- 1- Baro; avukat ya da şirketinden aşağıda sayılanların teslimini ister:

a- Avukatın mesleğiyle ilgili tüm belgeler

b- Şikayete konu olan işle ilgili tüm belgeler

2- Baronun atadığı bir kişi baro adına sayılan belgelere zilyed olur.

3- Belgeye zilyed olan kişi baro emirlerine uymazsa suçlu bulunur ve 50 poundu aşmayan bir cezayla sorumlu olur.

4- Yüksek Mahkeme, baronun başvurusu üzerine; belirlenen bir kişiye belgeleri; belgeleri almak üzere atanan kimseye verilmesini emreder.

5- Baro mahkemeye yaptığı başvurusunda belgelerin kendilerinde ya da atayacakları kimsenin zilyedliğinde

bulunmasının yararlı olacağını belirtirse ve mahkeme de bu görüşe katılırsa atanan kimseye belgeleri alma yetkisi verilir.

6- Mahkeme baronun başvurusu üzerine; baronun atadığı kimseye gerekli binalara girme ve orada bulunan belgeleri alma yetkisi verir.

7- Baro, belgelere zilyed olunca; binalardan belgelerin alındığı avukat ya da temsilcisine yazılı olarak bildirilir. Bildirimde belgenin alındığı tarih mutlaka yer almalıdır.

8- Bildirimi alan kişi belgelerin iadesi için Yüksek Mahkeme'ye başvurur; ayrıca avukat ve de baroya yazılı olarak durumu bildirir.

9- 8. paragraftaki not baronun notundan sonra 8 gün içinde verilmelidir.

10- Bu bölümün devam eden koşulları ihlal edilmeksizin baro tarafından mahkemeye başvuruda bulunulur ve zilyedliğindeki belgelerin imhası için emir verilmesini talep eder.

11- Mahkeme başvurular karşısında uygun gördüğü emirleri verir.

12- Baro; zilyedliğindeki belgelerin kopyasını alabilir. İlgili başka belgelerin de kopyasını alabilir.

POSTA

10- 1- Yüksek mahkeme, baronun başvurusu üzerine; 18 ayı geçmeyen bir süre için baroya ya da baronun atadığı kimseye avukat ya da şirketin adresine gelen posta paketlerinin zilyedliğine sahip olabilme yetkisini veren emir verebilir.

2- Baro, böyle bir emir verilince; postaneye posta paketlerinin geri iadesi için gerekli olan masrafları ödemelidir.

YEDİEMİN

11-1-Avukat ya da temsilcisi yediemin ise baro, Yüksek mahkemeye yeni bir yediemin atanması için başvurabilir.

2- 1925 tarihli Yedieminlik Kanunu yeni atanan yediemini de etkiler.

GENEL OLARAK

12- Bu bölümle ilgili yetkiler; para ya da belgeler üzerinde haciz, ipotek olsa da geçerlidir.

13- Masrafların ödenmesi için mahkemeye başvuru yapılırsa bu masraflar avukat ya da temsilcisi tarafından

ödenir ve sonra baronun borcu olarak geri alınabilir.

14- Eğer bir suç hükmi şahsiyet tarafından işlenirse ve hükmi şahsiyetin yöneticisi, sekreteri ya da başka bir görevlisi suçun işlenmesine göz yumarsa o kişi ve de hükmi şahsiyet suçlu bulunur ve cezalandırılır.

15- Yüksek mahkeme'ye yapılan her başvuru oturum dışı görüşülür

16- Baro; bu bölümdeki yetkilerin kullanılmasını kolaylaştırmak için uygun ve sebepli herşeyi yapabilir.

TABLO 2 TELAFİ FONU

1- Fon, md. 36'nın amacı doğrultusunda baro tarafından yönetilir.

2- 1- Her avukat;

a- Ruhsat başvurusu sırasında Konsey'in belirlediği bir ücreti baroya öder.

b- Ruhsat başvurusu sırasında müvekkilden para alındığı görülürse ve baronun talebi doğrultusunda ruhsat düzenlenmeden önce yıllık aidat denen ve 50 poundu aşmayan bir miktar olup baroya ödenen para yatırılır.

2- Yıllık aidat;

a- Kabulden sonraki ilk üç ruhsatın düzenlenmesi için ödenmez.

b- Takip eden ilk 3 ruhsatın düzenlenmesi için de indirilmiş miktardan ödenir.

3- İndirilmiş miktar yıllık aidatın yarısıdır.

4- Tüm yıllık aidatlar fona aktarılır.

3- Baro; fonu incelemekle görevli kişilerin güvenilirliğini

araştırabilir.

4- 1946 tarihli Ödünç alma kanunu md. 1. ve verilen diğer emirler uyarınca baro, fonun yararına 100.000 poundu aşmayan miktarda borç para alabilir.

5- Baro, fonu sigorta ettirebilir.

6- Fon kredisine

a- Baroya ödenen tüm yıllık aidatlar

b- Fonun yatırımı sonucu tüm faizler

c- Paraya çevrilen yatırımlar

d- Borç alınan para

e- Sigortadan alınan para

f- Md. 36/4 uyarınca alınan para

g- Ve diğer gelirler girer.

7- Fonun tüm para ve yatırımlar

a- Masrafların ödenmesi, ücretler kurum masrafları, yönetim giderleri

b- Sigorta pirimlerinin ödenmesi

c- Borç alınan para ve faizlerinin ödenmesi

d- Baronun bağışlarının ödenmesi için kullanılır.

TABLO 3 DEĞİŞİKLİK ÖNERİLERİNİN SONUÇLARI

TABLO 4 YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN YASALAR

BARO LEVHASINDA SON DURUM

Temmuz 2003 tarihi itibariyle kayıtlı Avukat sayısı 1231'dir. Baro Staj Listesi'ne kayıtlı Stajyer Avukat sayısı ise 78'dir. Derginin geçen sayısından bu yana Baromuz Levhası'na kaydı yapılan Avukat sayısı 69 olup, bunların 14'ü naklen gelmiştir. 5 kişinin isteği üzerine, 9 kişinin de naklen olmak üzere 14 kişinin kaydı silinmiştir. 2 kişi de vefat etmiştir.

KAYDI YAPILANLAR :

OSMAN NEJAT ÇELİK, İSA DEĞERLİ, ÖZGÜR YAVUZYILMAZ, AHMET YALDIZ, SİNAN SUBAŞI, MİNE ERDEM, İSMAİL KAHRAMAN, ELİF ESKİ, FATMA DİLEK KOCA, HÜSEYİN HOŞGÖR, MESUT YAZICI, MEHMET TAŞÇI, SAVAŞ ATEŞ, CAN KARAKAHYA, BURCU KARASAKAL, DENİZ YEYİN, ÖZGÜR KÖKSAL, AYŞEGÜL UYANIK, FARUK CEYLAN, SERDAR SONBAHAR, ÖZEM GÜNERİ, MEHMET NEJAT ÖZ, YAVUZ UZUN, HİLAL PINAR CANDEĞER, MUSTAFA ASEFLER, TURGUT DURMUŞ, EROL GÜNGÖR, TÜLİN TUĞAL, GÖKHAN HASGÜL, MUSTAFA YELBEY, DENİZ BAYKAL, YUSUF AYDIN, MUSTAFA GİROĞLU, BASRİ HASRET, CÜNEYT ÖZKAN, ÇETİN ÜÇDAL, NİLGÜL ÖZYILMAZ, ÖMER NARİN, HAKAN DİLEK, AYÇA PAKSOY, YASEMİN SANCAR, MEHMET UYSALOL, YUSUF BALCI, SELVİ DEMİR, DENİZ COŞAR KASRAT, FUNDA ÇELİK, MÜNEVVER KÜÇÜKKINAY, DEVRİM BANU BAYINDIR, ŞENGÜL ÖZDEMİR AĞCABAY, ŞENOL MALKOÇOĞLU, ŞULE ÇETİNTEPE, BETÜL DEMİRCAN, SEVGİ BORA, ABDURRAHMAN ERCAN, NURAY ZENGİN, BÜLENT ÖZTAT, ÖZKAN COŞKUN, GÜNAY AYHAN, YAŞAR SOLAK, RECEP KOYGUN, MUSTAFA KEMAL SERİM, MEHMET ZEKİ ARKAN, CENK SONER DURMUŞ, HÜSEYİN AKTEKİN, SİBEL DURSUN, ERCAN GÜNAYDIN, BİLAL DEMİR, ELİF ÖZTÜRK, LEVENT YAŞAR.

NAKLEN GELENLER :

ÖZGÜR YAVUZ YILMAZ (İZMİR), İSMAİL KAHRAMAN (İSTANBUL), HÜSEYİN HOŞGÖR (BİLECİK), MESUT YAZICI (İSTANBUL), AYŞEGÜL UYANIK (TRABZON), TÜLİN TUĞAL (İSTANBUL), NİLGÜL ÖZYILMAZ (İSTANBUL), SELVİ DEMİR (İZMİR), ŞENGÜL ÖZDEMİR AĞCABAY (İSTANBUL), BETÜL DEMİRCAN (İSTANBUL), MEHMET ZEKİ ARKAN (KARS), ELİF ÖZTÜRK (ADANA), LEVENT YAŞAR (İSTANBUL).

NAKLEN GİDENLER :

İMİRAN ÇALIŞKAN (VAN), FATİH ÇINAR (İSTANBUL), BÜLENT GÖKÇEN (İSTANBUL), HASAN KURU (SAMSUN), MELDA ÖZDEMİR (BOLU), HÜSEYİN ÖZDEMİR (BALIKESİR), ÖZLEM ATAK (İZMİR), ÖZLEM YILDIZ (BİLECİK), MESUT YAZICI (İSTANBUL).

KAYDI SİLİNEENLER :

MÜNİF TEMİMOĞULLARI, MEHMET YAZICI, AYHAN ÖZTÜRK, EMİNE NAZLI ESİNOĞLU, GÜVEN MERTER.

VEFAT EDENLER :

HASAN YAVUZ (487), ABDURRAHMAN SEREL (1669).

Yargıtay 6. Ceza Dairesinin

Esas No : 2002/12821
Karar No : 2003/41
Tarih : 27.01.2003 tarihli "BOZMA" ilanı

Aslına uygunluğu onaylatılmayan hazırlık soruşturması belgelerinin hükme dayanak yapılması ve sanığın usulüne uygun olarak savunması alınmadan, varolan delillerin tartışılması sureti ile yazılı şekilde hüküm kurulması yasaya aykırıdır.

Yargıtay 5. Ceza Dairesinin

Esas No : 2002/6793
Karar No : 2002/6243
Tarih : 10.10.2003 tarihli "BOZMA" ilanı

12 yaşını bitirmeyen mağdureyikaçırmak ve ırzına geçmekten suçlarından sanığın yapılan yargılamasında Bursa 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 2001/331 Es. 2002/45 K. sayılı dosyası ile verilen mahkumiyet hükmünün sanık müdafiiince temyizi yerinde görülerek; 1990 doğumlu mağdur hakkında Devlet Hastanesi Genel Cerrahi uzmanı tarafından düzenlenen raporda "saat 12,6 hizalarında fissur mevcut" denilerek fiili livataya maruz kalındığı belirtilmiş, mukoza yırtığı, çepeçevre ekimoz, sfinkter tonüsünde azalma gibi ırza geçmenin yeterli kanıt olup olmadığı, livata fiilinin tamamlanıp tamamlanmadığı ve bu arızaların ırza tasaddi veya ırza geçmeye teşebbüs sırasında meydana gelip gelemeyeceği hususunda mütaala alınması ve sonucuna göre sanığın eyleminin niteliğinin belirlenmesi gerektiği gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması yasaya aykırıdır...

Yargıtay 1. Ceza Dairesinin

Esas No : 2002/2424
Karar No : 2002/2424
Tarih : 2003 tarihli "BOZMA" ilanı

Ahmet'i ayrı ayrı silahla yaralamak ve izinsiz silahla taşımaktan sanık Arif ve Tarık, Mustafa'yı adiyen yaralamaktan adı geçen Ahmet yapılan yargılamaları sonunda hükümlülüklerine, ve sanık Mustafa hakkında Ahmet'e yönelik müessir fiil suçundan beraatine ilişkin Bursa 3. Ağır Ceza Mahkemesince verilen hüküm sanık Tarık ve müdahil-sanık Ahmet'çe temyizi yerinde görülerek; Gerekçeli kararın 5. sayfasının "izah, oluş, kabul ve sübut" başlığı içerisinde tanık Nuri'nin şahadetine dayanılarak hüküm kurulmuş olmakla beraber adı geçen tanığın, hüküm mahkemesince dinlenmesi, dinlenmesine gerek bulunmadığı takdirde önceki beyanları usulden duruşmada okunup hazır olan taraflardan diyeceklerinin sorulması gerekirken bu hususlara riayet edilmemesi, usule aykırıdır.

Yargıtay 11. Ceza Dairesinin

Esas No : 2002/9331
Karar No : 2002/10204
Tarih : 19.12.2003 tarihli "BOZMA" ilanı

Hırsızlık suçundan sanıklar hakkında İnegöl Sulh Ceza Mahkemesinden verilen 2000/903 es. Ve 2001/514 K. Sayılı ve TCK nun 491/5 ve 522 maddeleri gereğince 1 er yıl 6 şar ay hapis cezasına ilişkin kararı ilişkin sanıklar vekilinin temyiz istemi üzerine görüşüldü; Şikayetçinin çobanı olan tanığın "ellerinde silah vardı, silah çektiler korktuğum için birşey diyemedim" şeklindeki mahkemece de itibar edilen duruşmadaki beyanı karşısında, eylemin TCK.nun 497. maddesinde yazılı suçu oluşturup oluşturmayacağına ilişkin delilleri takdir etmek görevi üst dereceli ağır ceza mahkemesine ait olduğundan görevsizlik kararı verilmesi gerekirken, sanıkların aynı yasanın 491/5 maddesi uygulanmak sureti ile mahkumiyetlerine hüküm kurulması yasaya aykırıdır...

Yargıtay 2. Ceza Dairesinin

Esas No : 2002/11498
Karar No : 2002/12700
Tarih : 27.06.2003 tarihli "BOZMA" ilanı

Tedbirsizlik ve dikkatsizlik neticesi yaralamaya sebebiyet vermek suçundan sanığın Bursa 6. Asliye Ceza Mahkemesince verilen mahkumiyet hükmünün sanık müdafiiince temyizi yerinde görülerek; Raporu karara dayanarak teşkil eden bilirkişiye yemini yaptırılmamak sureti ile CMUK.nun 72. maddesine muhalefet edilmesi ve bu şekilde yazılı şekilde hüküm kurulması yasaya aykırıdır.

Yargıtay 11. Ceza Dairesinin

Esas No : 2002/1611
Karar No : 2002/2846
Tarih : 04.04.2003 tarihli "BOZMA" ilanı

213 sy. V.U.K. na muhalefet suçundan sanık ... hakkında Bursa 1. Ağır Ceza Mahkemesinden verilen 1998/79 Es. Ve 2000/287 K. Sayılı Beraat kararının müdahil vekilince temyizi yerinde görülerek; Sanığın temsilcisi olduğu şirket hakkında düzenlendiği anlaşılan vergi inceleme raporları ve eklerinin aslı veya onaylı örneklerinin getirilmesi, faturaları düzenleyen hakkında açılan Bursa 4. Ağır Ceza Mahkemesinde 1998/8 Es. sayılı dava dosyasının celbi ile incelenerek bu davayı ilgilendiren tüm delillerin ve özelliklerinin dosyaya intikal ettirilmesi ve suç çokluğu da dikkate alınıp sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayini yerine VERGİ MAHKEMESİNİN CEZA HAKİMİNİ BAĞLAYAN KARARLARA VE BİLİRKİŞİNİN YETERSİZ RAPORUNA DAYANILARAK EKSİK SORUŞTURMAYLA BERAAT HÜKMÜ tesisi yasaya aykırıdır...

Yargıtay 4. Ceza Dairesinin

Esas No : 1998/2059
Karar No : 1998/2683
Tarih : 28.04.1998 tarihli "BOZMA" ilanı

Görevi savsama suçundan sanıklar hakkında 230/1,647 sayılı yasanın 4. maddesi uyarınca 1.060.000.000.TL ağır Para cezası ile cezalandırılmalarına ilişkin Kadıköy Asliye 5. Ceza Mahkemesi'nin 1996/938 Es., 1997/212 K. sayılı mahkumiyet hükmünün sanıklar vekilleri tarafından temyizi yerinde görülerek; Sanıkların kesinleşme koşulunun aranmayacağı düşüncesiyle kesinleşmemiş mahkeme kararını takibe almaktan ibaret eylemlerinde görevi savsama suçunun hukuka aykırılık ögesinin bulunmadığı, borçlunun İ.İ.K.nun 16. maddesi uyarınca sanıkların eylemleri hakkında İcra Tetkik Merciiine yakınma (şikayet) hakkının bulunduğu gözetilmeden hükümlülük kararı verilmesi yasaya aykırıdır...

BENİM ŞİİRİM

Benim şiirim

Kızıl kandır
Taze kandır
Temiz kandır
Adalet isteyen
Bir masumun kanıdır

Benim şiirim

Bu bitik halktır
Bu kara halktır
Bu ezilmiş haktır
Özgürlüğünü isteyen
Hapsedilmiş haklıdır
Pretoria kentinin

Benim şiirim

Kısılmış sestir
Boğulmuş ses
Ağlayan sestir
Öksüzlerin yetimlerin
Ekmek dilenen
Titrek sesi

Benim şiirim

Sakat kalmış, yaralanmış insandır.
İşkence görmüş, vebalı insan
Sürgün edilmiş, sindirilmiş insandır
Barış isteyen
Zincire vurulmuş, çaresiz insan.

Yandam KOLANI
Çeviren : Eray CANBERK

sizi,
sizin için,
sizden fazla,
düşünüyoruz.

UNUTMAYIN!

yalnız değilsiniz...

BAŞAK SİGORTA

Darmstad Cad. Kantuğ Apt. 12/2-3 16050 Osmangazi / BURSA
Tel.: 0.224 224 48 74 - 272 51 40 - 272 51 41 Fax: 0.224 220 35 88
e-mail: ace.ayhanozer@basak.com.tr

"**E**ğer Baro kendi istiklali üzerinde daima mukaddes bir hakkı talep edercesine durduysa, bu; istiklalin yalnız ona değil, fakat herkese ait olmasında; bütün insan haklarını gelip müdafaa haklarında toplanmasındandır. Bütün hürriyetler, bütün haklar ihlal edilebilir; o zaman onlarda müdafaa edilmeye muhtaç olabilirler"

Avukat Molierac

BURSA BAROSU

Yeni Adliye Ulucadde G Blok BURSA
Tel.: 0.224 251 66 06 - 271 79 94 Fax: 251 62 49